

Gönül Bahçesi 1999 Makaleleri

Mekke'nin fethi

1 Ocak 1999

Kâinatın efendisi Muhammed aleyhisselâm, müslümanların en fazîletli tabakası olan Eshâb-ı kirâm ile, şehirlerin en şerefli Mekke'yi kan dökmeden, can yakmadan ve kimseyi incitmeden bugün fethetmişlerdi.

Eğer aynı galibiyet müşriklerin, mesela Ebu Cehil'in eline geçmiş olsaydı; tarihte eşine, benzerine az rastlanan akıl almaz, eziyetlerin, işkencelerin intikamı olarak hepsini kılıçtan geçirir, beşikteki çocuğa varana kadar bir tek canlı bırakmazdı.

Merhamet deryası, şanlı peygamberimiz, bu mukaddes şehire galip bir kumandan ve azametli bir fâtilh gibi değil, bindiği devesinin üstünde başı eğik, boynu bükük bir hâlde mütevâzı bir tavır içinde, Allahü teâlâyâ hamd ve senâ ederek, Mekke'ye girdi, tekbîr sesleri içinde Kâ'bei şerîfe vardı.

Allahın evini putlardan temizleyip içeri girdi; fetih ve şükür namazı kıldıktan ve umûmî bir af ilân ettikten sonra, Ebû Tâlib'in kızı ve Hazret-i Ali'nin kız kardeşi Ümm-i Hânî'nin evine gitti.

Ümm-i Hânî'nin evinde namaz kıldı. Allaha hamdettiler ve cihânın bir mislini görmediği şu eşsiz fazîlet tablosunu çizdiler. Şimdi onu dikkatle, ibretle seyredelim:

- Yâ Ümm-i Hânî! Karnım aç, yiyecek bir şey var mı?

Ümm-i Hânî,

- **Bir parça kurumuş arpa ekmeği ile bir miktar sirke var, fakat onları sizin önünüze getirmekten utanıyorum, dedi.**

Peygamberimiz;

- **Utanmaya gerek yok. Sen onları biraz su ile beraber getir. Onlar bana yeter, dedi.**

Sonra da şöyle buyurdu:

- Ey Ümm-i Hânî! Sirke ne güzel bir katıktır ve sirke olan bir ev katıksız ve yoksul sayılmaz,

Sonra kuru ekmek parçalarını su ile yumuşattı, biraz tuz serpti ve sirkeye batırarak yedikten sonra,

- **Verdiği nimetlerle bizi doyuran Rabbimize hamd olsun, buyurdu.**

Bu göz yaşartıcı fazîlet tablosu çizildiği gün, darlık ve imkânsızlık günü değil, bütün Mekke halkının malları, canları, maddî ve ma'nevî varlıkları Hazret-i peygamberin mübârek ağzından çıkacak bir kelimeye fedâ edileceği ve her ni'metin avucunda bulunduğu bir fetih gününde meydana geliyor.

Tek başına bu hâdise bile, Hazret-i Muhammed'in hak peygamber ve en yüce bir insan olduğuna şehâdet etmektedir. Böyle bir peygambere ümmet olduğumuz için Rabbimize hamd ve senâlar ediyoruz.

Mekke'nin fethi İslâm târihinde değil, bütün cihân târihinde benzeri bulunmayan bir hâdisedir. İmânları-İslâmlıkları sebebiyle yurtlarından ayrılan Sevgili Peygamberimiz ve Eshâb-ı kirâma, Allahü teâlânın en büyük lütuflarından biridir.

Bu fetihle, Arabistan Yarımadasında şirkin, cemiyet ve güç hâlindeki varlığı sona ermiş, Kâbe ve civârı putlardan temizlenmiş, tevhîd inancı kesin hâkimiyetini îlân etmiştir.

Mekke'nin fethi ile Arabistan yarımadasında ilk İslâm Devleti de kuruluşunu tamamlamış, bundan sonra İslâmiyet üç kıtaya hızla yayılmaya başlamıştır.

Mekke'nin fethi, İslâmiyette öylesine derin mana ve hikmetlerle doludur ki, daha sonraki asırlarda yaşamış İslâm âlimleri, evliyâ ve kumandanları da çeşitli vesilelerle bu fethi kendilerine örnek alıp, hâl ve işlerinde de ölçü kabul etmişlerdir.

Ey Kanâat sultânı Essâlâtü vesselâm.

Ey Şefâ'at ummânı Essâlâtü vesselâm.

Ey Ferâgat destânı Essâlâtü vesselâm.

Ey Saâdet burhânı Essâlâtü vesselâm.

“Ne güzel din!”

2 Ocak 1999

Bundan on yıl önce, **31.12.1988** yılında kaybettik, rahmetli **S. Ahmet Arvasî Ağabeyi**.

Rahmetli tam bir fikir ve dâvâ adamıydı. Bütün ömrünü bu uğurda harcadı. Nice sıkıntılara, meşakketle katlandı. Türk milletinin tarih boyunca yaptığı hizmetler sohbetlerinin odak naktası olur hep.

Ziyaretine gittiğimizde, kendisi seyyid yani peygamber torunu olduğu halde, hep Türklerin Allah rızası için gösterdikleri gayretlerden bahsederdi. “İslama hizmette, Eshab-ı kiramdan sonra ikincilik Türklere nasip olmuştur” derdi.

Her devirde, Müslüman Türk milleti ve onun devleti güçlü ise, İslam dünyası da güçlü olmuş, aksi olduğunda Türk dünyası ile birlikte, İslam dünyası da zayıf kalmış, sömürülmüştür... Türk devletini yıkmak ve Türk milletini parçalamak isteyen bölücüler yalnız Türklüğe değil, İslama da ihanet etmiş olurlar, derdi.

Hatırlanıp, ruhuna Fatiha okunmasına vesile olur düşüncesiyle namazla ilgili bir yazısını takdim etmek istiyorum sizlere bugün:

“İslâmiyeti tetkik imkânı, bulan yabancıların, en çok hayran kaldıkları hususlardan biri de “namaz”dır.

Bilindiği gibi, İslâm dışında, bütün dinlerde, ancak bir “rahip” rehberliğinde ve “mabed”de “ibadet” edilebilir. Oysa, İslâm’da bir “ruhban sınıfı” mevcut olmadığı gibi, kişi, tek başına ve tertemiz olan her mekanda “namaz kılabilir” ve Yüce Allah’a ibadet edebilir. Yüce İslâm’a göre, bütün dünya ve hatta bütün kâinat başlıbaşına bir “mabed”dir.

Böyle olunca, yabancı birileri, bir müslümanın, tek başına, tarlasında, bahçesinde, kırlarda, bürosunda -herhangi bir rahibin rehberliği olmaksızın- namaz kılışını ve ibadet edişini heyecanla karşılarlar ve bu heyecanlarını açığa vurmaktan çekinmezler.

Bir tanıdığım anlatmıştı:

“Bir turist kafilesi ile birlikte, yolculuk yapıyordum. Otobüsle Paris’e gidiyorduk. Yolda, otobüsümüz mola verdi. Ben, otobüsten iner inmez, çimenli bir yere çekilerek seccademi serdim ve öğle namazına durdum. Bütün yolcular, beni dikkatle seyrediyorlardı. Bunu, sezmemek mümkün değildi.

Namaz bitti, tesbih ve duadan sonra, otobüse döndüm. Bütün gözler yine bende idi. Galiba, ilk defa namaz kılan birini görüyorlardı. Benimle konuşmak ve ne yaptığımı öğrenmek merakı içinde kıvrandıkları belli oluyordu. Fakat nâzik insanlardı. Konuya nasıl gireceklerini galiba kestiremiyorlardı. Nihayet, içlerinden biri, gayet nazik bir şekilde:

- Galiba müslümansınız ve ibadet ediyordunuz?

Konuşan yaşlı bir Fransız beydi. Fransızca olarak cevap verdim:

- Evet...

Bu sefer bir Fransız hanım konuştu:

- Siz, bir rahip olmaksızın ibadet edebilir misiniz?

Cevap verdim.

- Bizim dinimizde bir rahipler sınıfı yoktur. Din, bir zümrenin tekeline verilmemiştir. İnanan kişi, tek başına da Yüce Allah’ın huzuruna çıkabilir. Bizim için, temiz olmak şartı ile, her mekan mâbeddir.

Genç bir Fransız delikanlısı içini çekerek konuştu:

- Ne güzel din!

Alman olduğunu sandığım, orta yaşlı bir hanım da Fransızca olarak şöyle dedi:

- Hiç, ibadet eden bir müslüman görmemiştim. İbadet esnasında, belli hareketleri, belli bir periyod içinde tekrarladınız; bunun bir anlamı var mı?

Cevap verdim:

- Biz, bu ibadete namaz deriz. Sevgili Peygamberimiz de böyle ibadet ederlerdi. Bu ibadet, hiç değişmeksizin, o günden bu günlere kadar, aynen korunarak gelmiştir. Bu hareketler, bizim dinimizde “kıyam”, “rükû” ve “secde” olarak adlandırılır. Bunlar, bizim dinimizde, en yüksek tâzim hareketleri olarak değerlendirilir. Bunlar, yalnız yüce Allah’a karşı yapılacak tâzim (en yüksek saygı) ifadeleridir. Bizim dinimizde, Yüce Allah’dan gayrisine “rükû” ve “secde” yapmak yasaktır. Biz, namazla, günde beş defa, “Allah’tan başka ilah olmadığını” - yalnız dil ile değil- bu hareketlerimizle de açığa vururuz.

Bu cevaplarımı, bütün otobüs yolcuları, dikkatle ve hatta hayranlıkla dinliyorlardı. Sonra, bütün sorular kesildi. Dikkat ettim, aşağı yukarı, herkes başını önüne eğmiş düşünüyordu. Bu durum, uzun süre devam etti.”

Vermek zor iş!..

8 Ocak 1999

Karşılıksız sevme, karşılıksız verme insanı insan yapan şerefli bir özelliktir. Fakat bu söylendiği kadar kolay bir iş değildir... Vermek zor iş... Hele hele vermekten zevk almak o apayrı bir iş...Çünkü genelde tabiatları gereği insanlar almaktan hoşlanır vermekten değil... Çok kimse “Kardeşim

sen malımı istiyorsun, canımı isteseydin kolaydı fakat mal vermek o kadar kolay değil.” der.

Verme işinde, çevrenin, toplumun, yetişmenin de önemi büyüktür. İnsan çocukluğundan itibaren hep almayı görmüş ise, bu veremez. Kısacası vermede; insan tabiatının, yetiştirme şeklinin ve inancının önemi büyüktür.

Son zamanlarda, maneviyat zayıflayıp, herşeyimiz maddiyat üzerine bina edilince karşılıksız verenler de neredeyse unutuldu. ‘Altta kalanın canı çıksın’, prensibi hakim oldu bizde de. Fakat istisnalar kaideyi bozmuyor. İstisna kabilinden birileri çıkıyor...

İşte bu istisnayı, değerli meslektaşımız Sayın Aykut Işıklar geçenlerde köşesinde çok güzel dile getirmiş. Aykut Beyin hadiseye yaklaşma tarzı çok güzel. Takdire şayan... Bu güzellikten daha çok kimsenin istifade etmesi için haber kısmının dışındaki bölümünü sizlere sunuyorum bugün:

“Bizi mübarek ramazan ayında, o saatte böylesine ağlatmaya hakkınız var mı Enver abi... Tüylerimizi diken diken ettirecek kadar duygulandırmaya, anlatılmaz dakikalar yaşatmaya, hakkınız yok Enver abi...

Çünkü biz duygusuz yaşamaya alışmıştık. Biz tüm insani değerlerimizi köreltmıştik. Biz ‘bana ne? Kim ne yaparsa yapsın. Benim rahatım kaçmasın’ demeyi çok sevmiştik. Biz yoksul insanlara yardım etmeyi çoktan kesmiştik... Biz fakiri fukarayı çoktan unutmuş; hatta bir büyüğümüzün hayat felsefesini öyle benimsemiştik ki, fakirleri sevmez hatta aptal bulmaya başlamıştık.

Kısaca biz artık içinde acıma duyguları olmayan, ruhsuz robotlar olmuşuk. Ve tüm bunları unutturken kendimizi çağdaş, Avrupalı, aydın insan sanmıştık.

Ama siz...TGRT’nin Enver abisi...Beynimizi allak bullak ettiniz. Bu bencil ve acımasız dünyada yuvarlanıp giderken, nereden karşımıza çıktınız? Böyle kötü örnek oldunuz? Şimdi biz ne yapacağız? Unuttuğumuz insani değerleri tekrar içimize sokup benimseyebilecek miyiz? Tekrar alışabilecek miyiz?

Keşke bize insan olduğumuzu anımsatmasaydınız!

Benim gibi milyonlarca insanın, size bakarak ağladığından eminim.

Ve sizin gibi ‘O dört çocuk öyle evde yaşarken, ben bu kaloriferli odada yaşayamam’ dediğine eminim. Ama sizin gibi hiç düşünmeden lüks daire hediye eden kaç kişi çıkar? Orasını Allah bilir. Hele o dört yavrunun tüm okul masraflarını kaç kişi üstlenir?

Dr. Enver Ören TV’deki inanılmaz sahneleri görünce, ağzından ilk şu cümle çıktı; ‘Ben bu evi ve bu yavruları gördükten sonra bu kaloriferli yerde yaşayamam.’ Ve öyle bir ağlamaya başladı ki. Enver Ören’in bu tavrını görüp de etkilenmeyen, hatta ağlamayan insan düşünemiyorum. Bence o insan olamaz. Hadi duygulanıp birbirimize bakarak ağlaştık diyelim.

Sonrası... Enver abi o saniye Seda’ya döndü, gözü yaşlı, ‘Bu aileye hemen bir daire veriyorum. Bizim Marmara Evleri’nin en lüks dairesine

geçip otursunlar. Bu dört yavruyu da koleje (İhlas) yazdırın. Hepsinin tüm okul masraflarını ben üstleniyorum.’

Sanki milli piyango büyük ikramiyesi gibi... Seda'nın bu hayırlı emri aldığı zamanki yüzü de ilginç. Herkesten daha çok sevindi...’Yâ işte bizim Enver abimiz böyle’ derken eminim boynuna sarılmamak için kendini zor tuttu.

İşte böyle sevgili okurlarım. İnsanlık henüz bitmemiş. Enver abinin bu davranışı inanılmaz güzellikteydi. Duygu yüklü ama sonu güzel biten bir film gibiydi. Dr. Enver Ören'in doğallığı milyonları hem ağlattı, hem de inanılmaz mutlu etti. Sanırım insanlığını yitirmiş pek çok zengini düşündürdü, utandırdı. İnşallah harekete de geçirmiştir.

Dileğimiz, bu ülkede çok daha fazla abilerin olması. Paylaşmayı, vermeyi seven insanların her yerde karşımıza çıkması. Bunun doğal bir olay gibi görülmesi. Düşünsenize dört yavrunun hayatını kurtarmaktan daha güzel ne olabilir ki? Hangi nimet insana böyle bir zevk verir?”

Rızayı İlâhi için

9 Ocak 1999

Artık her şey yabancılaşmaya, sunîleşmeye, sahteleşmeye başladı zamanımızda. Arkadaşlık, dostluk, komşuluk vs. Son senelerde bununla da kalmadı, ibadetlerimize, hayır hasenatımıza da yansıdı bu sunîlikler, riyakârlıklar, gösterişler...

Eskiden, **”Sağ elinin verdiğini sol elin duymayacak”** prensibi gereği, en yakınları bile yapılan yardımlardan haberi olmazdı hayırsever kişinin. Yaptığı iyiliği söylemek utanılacak bir işti. Yanında, yaptığı hasenatı konuşulduğunda, kulaklarına kadar kıpkırmızı olurdu o insan.

Şimdi küçücük bir çeşmede bile boydan boya büyük harflerle, **”Bu çeşme filânca tarafından yaptırılmıştır”** levhasını görüyorsunuz. Hastahaneye gidiyorsunuz, süslü püslü levhalarda yazıyor: **”Bu ünite filânca iş adamı tarafından yaptırılmıştır.”** Bunlar sadece iki örnek...

Yapılan hayır hasenatın kabul olması için, buna riyanın, yani gösterişin karışmamış olması; o işin Allahla kişi arasında kalması lâzımdır. Yapılan hayır hasenat; birilerinden “aferin” almak veya kendinin veya firmasının reklâmı için yapılıyorsa, o, hayır olmaktan çıkar. Gazetelere, TV'lere verilen ücretli reklâma döner.

Yapılan iş, Allah rızası için değil de başkaları için yapılırsa, ahirette, Allahü teâlâdan karşılığını almak için gittiğinde, kendisine, **”Sen o yaptığını aferin desinler diye yapmıştın. Nitekim aferin de dediler. Şimdi ne istiyorsun? Kimin için yaptıysan karşılığını git ondan iste!”** denecektir.

Tarihçi bir arkadaş ile bu konular üzerine konuşurken, çok ibretli bir olay anlattı. Ecdadımızı tanımada, onlarla kendimizi makayese etmede, nereden nereye geldiğimizi göstermede bize ışık tutmaktadır bu olay:

Eskiden Ramazanlarda, mübarek günlerde, çoğunlukla kılık kıyafet değiştirmiş, yani eski söyleyişi ile tebdil giyinmiş zenginler, hiç tanınmadıkları yerlere giderler; bakkal, kasap, manifatura vs. dükkânlarına

girerler, müşterisi olmadığı bir zamanda yumuşak, mütevazı bir ifade ile, derlermiş ki,

- Borç defterinizi açar mısınız?

Bu, borçlu ile borcunun miktarı yazılı olan defter...

Esnaf, onun tavrından ne maksatla geldiğini bilirmiş.... Defteri çıkarınca da, gelen kimse, durumuna göre şöyle dermiş:

- Lütfen, baştan on sahifenin toplamını yapar mısınız?

Esnaf, bu kadar sahifenin yekûnunu yapar, söyler; gelen de kesesini çıkarır, onu ödedikten sonra,

“Silin borçlarınızı... “ der, çeker gidermiş... Esnaf da arkasından **“Allah hayrını kabul etsin...” dermiş.**

Borcu ödenen, borcunu ödeyenin kim olduğunu; borcu sildiren de , kimi borçtan kurtardığını bilmezmiş. Çünkü hepsi sadece Allah rızası içinmiş... O günkülerin söyleyişi ile **“rızaı ilâhi için”**

İşte dinimizin emrettiği sadaka, hayır hasenat böyle yapılır. Böyle yapılırsa ahirette karşılığını bulur; aksi takdirde karşılığını alamayacağı gibi, riya, gösteriş karıştırdığı için hesabını verecektir.

O esnada yanımızda oturan bir arkadaş sordu:

- Esnaf daha sonra borçluya bunu haber vermez ve ayrıca ondan da alır mı?

Arkadaşın cevabı enteresan:

- Hayır!... Böyle bir şeyin olması mümkün değil.

Olmamasının sebebini de şöyle izah etti:

Bir toplumda günlük hayatta geçerli olan değerler bir bütündür. Ayrıca, sağlam bağlarla bağlıdırlar birbirlerine. Böylesine iyi niyetli ve hassas bir toplumun içinden, öylesine nankör ve ahlâksız biri çıkmaz. Belki istisna kabilinden çıksa bile iflâh omaz; o toplumda barınamaz...

Çünkü, hakim olan iyilikler, kötülükleri boğar. Şer sahibi, kötülükte ne kadar tecrübe sahibi olursa olsun, hiç ummadığı anda maskesi düşer...

Hele yalnızca doğruluğun, dürüstlüğün, havadaki oksijen kadar yüreklere yaşama gücü verdiği o günlerde... Bunun için geçmişteki olayları değerlendirirken o günün şartlarını göz önünde tutmak gerekir. Yoksa varılan sonuç insanı yanıltır.

Her sistem, bu sistemi kabullenmiş, canı gönülden sevmiş insanlar ile işler. Yaşayışı, değerleri çok farklı olan zamanımızın insanı ile bu yolu ihya etmek elbette mümkün değil...

Fakat geçmişte böyle işlerin olduğunu bilebilmek, hatırlayabilmek ve unutmamak da elbette elimizde olup mümkündür... Bu da az bir şey değil...

Akşemseddin

15 Ocak 1999

Allahü teâlâ; maddeyi, maddedeki değişimleri inceleyiniz, bunları sizin için yarattım, hepsinden faydalanınız dediği gibi, canlıların hayat hadiselerini de tedkik ederek, hepsinin müsbet, muntazam esaslara bağlı olduğunu görüp, varlığını, büyüklüğümü anlayınız! buyuruyor.

Ayet-i kerimede, “**Bilen ile bilmiyen hiç bir olur mu? Bilen elbette kıymetlidir**” buyuruldu. Resûlullahın da ilmi öven ve teşvik buyuran sözleri o kadar çoktur ve meşhurdur ki, düşmanlarımız da, bunları biliyor. Meselâ “**Beşikten mezara kadar ilim öğreniniz, çalışınız!**” hadisi çok meşhurdur. Yani, bir ayağı mezarda olan seksenlik ihtiyarın da çalışması emrediliyor.

Bunları niçin anlattım? Şunun için: “İslam âlimleri, fen ilmine inanmadıkları için önem vermediler; onun için fen ilminde geri kalındı” şeklinde yanlış bir kanaat var bazılarının kafasında. Bunun böyle olmadığını en güzel örneği, tam 540 sene önce aramızdan -bugün- ayrılan Akşemseddin hazretleridir.

O tasavvufta, fıkhıta zirve olduğu gibi, zamanın fen bilgilerinde de zirveydi. İlk defa hastalıkların görülmeyen küçük varlıklar (mikroplar) sebebiyle meydana geldiği dile getiren budur.

Tıp ilminde kendini yetiştiren Akşemseddîn hazretleri, çeşitli hastalıklara, hangi otlardan hazırlanan ilâçların iyi geleceğini bilirdi. Bu husustaki ilmi dillere destan idi. Bulaşıcı hastalıklar üzerinde de çalışmalar yaptı. Çünkü o devirde salgın hastalıklar binlerce insanın ölümüne sebep oluyordu.

Akşemseddîn hazretleri, etkileri bakımından kansere benzeyen **seretân** denilen bir hastalıkla da uğraşmıştı. Tıptaki şöhreti o dereceye vardı ki, sık sık Edirne sarayına gider, Pâdişâhın ve saray halkının tedâvisi ile meşgul olurdu.

Fâtihten Mehmed Hân'ın kızı Gevherhan Sultân hastalanmıştı. Tabîbler tedâvide âciz kalıp özür dilediler. Sonunda Akşemseddîn hazretlerine müracaat edildi. Onun yazdığı ilâç, Allahü teâlânın izni ile iyi geldi.

Avrupa'da insanlar hastalandığında, “Bunun içine şeytan girmiş, yakmadıkça kurtulması mümkün değildir” deyip, hastaların diri diri yakıldığı bir devirde; “**Hastalıklara, gözle görülmeyen küçük varlıklar sebep olmaktadır**” diyerek ta o zaman mikroptan bahsetmiştir. Hastalıktan da ancak temizliğe dikkat etmek, hasta kimselerden uzak kalmak sûretiyle uzak kalılabileceğini söylemiştir.

İstanbul'un fethinden sonra, **Fâtihten Mehmed Hân**, hocasını ziyârete gitmişti. Sohbet esnâsında dedi ki:

- Muhterem hocam! Elhamdülillah büyük yardımlarınızla İstanbul'u fethettik. Artık beni talebeliğe, dervişliğe kabul buyurmanızı istirham ediyorum.

Akşemseddîn hazretleri şöyle cevap verdi:

- Sultânım, sen bizim tattığımız lezzeti tadacak olursan, saltanâtı bırakırsın. Devlet işlerini tam yapamazsın. Dîn-i İslâmı yayma işi yarım kalır. Müslümanların rahat ve huzûr içinde yaşayabilmeleri için, devletin ayakta kalması şarttır. Talebelikle padişahlığın bir arada yürütülmesi çok güçtür. Seni talebeliğe kabul edersem, düzen bozulabilir, halkımız perişan olabilir. Bunun vebâli büyüktür. Allahü teâlânın gazabına maruz kalabiliriz..

Bunun üzerine Fâtihten Mehmed Hân, hocasına ikibin altın hediye etmek istemişse de, bunu da kabul etmedi. Akşemseddîn **Göynük**'te 1459

yılına kadar yaşadı. Padişahın kendisine gönderdiği bütün ihsân ve hediyeleri hayır işlerinde kullanmak üzere vakıflar kurdurdu..

Vefatına yakın, evlâdını topladı. Vasiyetnamesini yazdı. Helâllaştı, vedâ etti. Sonra, camiye gitti. Yasîn sûresi okunurken rûhunu teslim eyledi. Göynük'teki târihi **Süleymân Paşa Câmii'nin** bahçesine defnedildi. Daha sonra oğullarının kabri ile beraber bir türbe içine alındı.

Bir nasihatında buyurdu ki:

“Sıkıntılara, bela ve musibetlere sabredin! Kişinin kadrinin ve kıymetinin varlığı, mihnetlere, belâ ve musîbetlere, sıkıntılara sabretmesiyle ortaya çıkar. Bu mihnet, dünyalığın olmaması veya eksilmesi, elden çıkması ile olur. Sabredenlerin, sabırdaki sebâtları sebebiyle iyilikleri; yanî sabır, tevekkül, kanâat, hilm ve yumuşaklık gibi güzel hasletleri artar. Böylece olgunlaşan insanın kalb aynasındaki kirler, cevherin hâlis hâle getirilmesi gibi temizlenir.”

Aklı ermez kimsenin!..

16 Ocak 1999

Oto Sanayi Sitesi Çinili Camii'nin gayretli imam-hatibi, Ahmet Yüter bey, her meslekten güzide insanları toplayıp, cuma günleri branşlarına göre sohbet ettiriyor görevli olduğu camide... Sonra da bu sohbetleri kitap haline getiriyor; herkes istifade etsin diye....

İşte, bu güzide insanlardan, değerli ilim adamı Cevad Babuna beyefendinin insan hücresi ile ilgili çok ibretli sohbetinden, köşemize sığacak kadar bir bölüm sunuyorum sizlere:

Bu hücre çekirdeğinin içerisinde o insana ait olan bütün özellikler vardır. Oturuşu, gülüşü, kaşı gözü, rengi, bünyenin yapacağı bütün maddeler, vesaire hepsi şifrelenmiş olarak o çekirdeğin içinde yer almaktadır.

Bir hücre çekirdeğinde o kadar çok bilgi vardır ki, yazı haline getirmek mümkün olsa, bir milyon ansiklopedi sayfasına sığmaz. Gözle görülmeyen her hücrenin çekirdeğinde milyon sayfalara sığmayacak bilgi ve şifreler kaydedilmiş durumdadır.

Hücre dışına çıkıldığı zaman, hücrenin dışında trafik yolları vardır. Bu trafik yollarının etrafında on binlerce fabrika var. Bu fabrikalar her hücrenin cinsine göre bir yapı malzemesi üretmektedirler. Mesela **Pankreas** denilen, şeker hastalığı ile ilgili guddu, insülin yapmaktadır. İnsülinin yapısında on binden fazla yapı taşı vardır ve bu fabrikalarda yapılmaktadır.

Bu fabrikaların çalışması için enerji santrallerine ihtiyaç var. O santraller de fabrikaların yanlarında yer almaktadır. Bu hücrelerdeki enerji santralleri Atom enerjisi prensiplerine göre çalışmaktadır. Yakıt, kömür yakmıyor, benzin enerjisi kullanmıyor. Atom reaktörü gibi çalışıyor. Glikozu alıp parçalıyor, glikozun piruvit asit denilen bir maddesi, kalıntısı santrallere gidiyor, orada parçalanıyor.

Bir hücrede on binlerce var ve hiçbir zaman bunlar bir hataya uğramıyor. Hiç bir zaman bir 'Çernobil olayı' o hücrenin içinde olmuyor.

Şimdi siz çayınıza, iki tane şeker koydunuz. O şeker derhal vücuda giriyor. Bağırsaklar tarafından emiliyor ve kan dolaşımına giriyor. Derhal alarm veriliyor; pankreas hücrelerine şeker girmiştir, bunu halletmek lazım. Halletmediğiniz zaman ne oluyor? Vücutta şeker yükselmesi, şeker hastalığı, şeker koması ve ölüm!

İnsülin kalıbı tek olduğu için orada kopyaları yapılmakta ve trafik yollarının kenarlarına yerleştirilmiş fabrikalara bu kopyalar gönderilmektedir. Şimdi İnsülin maddesinin yapılması için aminoasit denilen maddeler kullanılmaktadır. İnsan vücudunda 25 cins vardır. Yirmi beş çeşit tuğla; on binlerce yapı taşının yan yana bir zincir teşkil etmesi, hatasız olarak meydana gelmesi gerekiyor ki, o vücut ondan yararlı olsun.

Peki ama on bin tane kişiyi siz şimdi bir stadyuma alın, hepsi akıllı insan. Ve deyin ki, siz bir sıra teşkil edeceksiniz, herkesin yeri ve sırası belli, hemen bir saniye içerisinde bu işi tamamlayacaksınız. Bu mümkün mü?

Gözünüz, aklınız beyniniz var ama eminim ki, yüzde doksanı yerlerini bulamaz ve başkasının yerinde oturur. On bin tane aminoasidi saniyenin bölümlerinde, yerli yerine yerleştiren hücrenin jandarmaları vardır.

Şimdi İnsülin molekülünün görevi organizmada alınmış olan şekeri halletmek, organizmayı tehlikeli durumdan çıkarıp faydalı duruma getirmek. Peki milyarlarca fabrika var dedik, milyarlarca çalışan İnsülin hormonu biraz az yapılırsa o mevcut olan şekeri halledemeyecektir. O zaman şeker hastalığı olacaktır. Biraz fazla yapılması İnsülin şoku olacak.

Oturuyoruz, görüyoruz, konuşuyoruz, içiyoruz ama onun arkasında mükemmel ve akılları durduracak bir mekanizma çalışmaktadır. Vücutta tam ve yeterli miktarda üretildiği zaman bütün fabrikalara stok emri verilmektedir. Ne biraz fazlası ne biraz noksanı olur.

Bir insan vücudunda yapılan kodlamaları eğer bugün bizim bilgisayar sistemlerine aktarmak mümkün olsaydı ne çıkardı, biliyor musunuz? Bir hesap yapılmış, iki yüz metre karelik bir alan üzerinde kurulacak bir binaya tümüyle her katı bilgisayar sistemleri ile donatılmış olsa, zemini yerde tepesi Ay'da o kadar büyük bir bina yapmak gerekiyormuş. Her tarafını bilgisayarla donatmak kaydıyla sadece bir insan organizmasında seyreden kodlamaları karşılayabilmesi için yapılanlar bunlar...

**Muntazamdır cümle ef'âlin senin,
Akli ermez, hikmetine kimsenin!**

Altı asırlık çınar

22 Ocak 1999

Osmanlı Devleti, tam yedi asır önce **27.1.1299** tarihinde kuruldu. Yıl boyunca, bu çok önemli kuruluş yıldönümünü devletçe, milletçe görkemli törenlerle anacağız. İlim adamlarınca, Osmanlıyı Osmanlı yapan, altı asırdan fazla ayakta kalmasını sağlayan değerler ortaya atılacak, tartışılacak...

Osmanlılar, çeşit çeşit dillerde; başka başka adet ve ananelere bağlı olan milyonlarca insanı, aralarındaki farkları bıraktıracak, bir inanç veya fikir etrafında toplayıp, muazzam bir imparatorluk kurmuşlar.

Bu muazzam iş nasıl yapıldı, nasıl başarılıydı? Öncelikle bunu iyi bilmek lâzımdır. Çokları bunun kaba kuvvetle yapıldığını zanneder. Halbuki, Osmanlıların bu başarısı yalnızca askeri değildi. Yani kaba kuvvete dayanmıyordu. Askeri yöntem Osmanlıların başvurdukları en son çare idi. Öyleyse, onları mefkurelerine ulaştıran ve uzun ömürlü kılan esas amiller nelerdi? Bu başarıyı kazanmakta nasıl ve hangi metodları kullanmışlardı?

Başarılı olmalarını sağlayan birçok metodları vardı. Bu metodlardan biri, belki de en önemlisi örnek bir hayat sunmalarındır. Anadolu'da yerli halka, gerek inançları ve töreleri, gerekse daha geniş ifadesi ile kültürleri üzerinde herhangi bir baskı uygulanmamıştır.

Oortaçağda Avrupa'da görülen engizisyonlar ve benzeri uygulamalar, İslam aleminin hiçbir devrinde görülmediği gibi, Osmanlılarda da ne devlet ve ne de diğer ileri gelenlerce veya belli bazı teşkilatlarca bilinen ve uygulanan şeyler değildi.

Aksine tam bir inanç hürriyeti hakimdi. Çünkü, İslamiyetin, "**Dinde zorlama yoktur**" prensibine Osmanlılar sadık kalıyorlardı. Kimse Müslüman olmaya zorlanmıyordu. Yaptıkları tek şey; yerli halk arasına Müslüman Türklerin getirilerek yerleştirilmesi, kendi inançlarının gereğini en arı ve duru haliyle yaşamak suretiyle onlara bir alternatif sunmaları idi.

Bu şekilde, yerli halk, kendi hayat tarzları ile Müslüman Türklerin hayat tarzlarını görüp, mukayese yapabilme fırsatına sahip kılınmış oluyorlardı.

Bu gaye ile **Yıldırım Bayezid**, İstanbul'u muhasara ettikten bir müddet sonra Timur Han ile araları açılınca, muhasarayı kaldırmak için Bizans ile anlaşırken koydurduğu anlaşma maddelerinden birisinin gereği olarak İstanbul'un **Sirkeci** kesiminde, **Taraklı, Göynük ve Karadeniz** sahillerinden 700 hanelik bir Müslüman-Türk mahallesi kurdurmuştur.

Bu tür faaliyetlerin asıl maksadı İslam ahlâkını gayri müslimlere tanıtmaktır. Bu tanıtmaya faaliyetlerine baskı denilemeyeceği gibi, propaganda demek bile güçtür. Çünkü, hiçbir propaganda ve hiçbir reklam gerçeğin yüzde yüz ifadesi değildir. Bu örnek yaşayış ise gerçeği aynen yansıtmaktır.

Sadece Anadolu'nun değil, birçok ülkenin fethinde, İslâmın güzel ahlâkı ile bezenmiş kimselerin büyük rolü olmuştur. Resulullah efendimiz, Hudeybiye anlaşmasını, bütün olumsuz maddelerine rağmen, bir maddesi için kabul etmişti. Bu madde, Müslümanların müşriklerle rahatça görüşebilmelerini sağlamaktaydı. Bu görüşmeler ile birçok müşrik Müslüman olmuştu. Bir şeye inandırmanın en kolay, en sağlam yolu, görerek yaşayarak örnek olmaktan geçer.

Mesela eskiden **Alperen** denilen kimseler vardı. Bunların her biri, tasavvuf büyüklerinin sohbetlerinde, dergahlarda yetişmiş kimselerdi. Dinimizin güzel ahlâkı ile bezenmişlerdi. Hal ile, söz ile, yaşayış ile örnek kimselerdi. İslamiyeti yaymak için kendilerini adanmışlardı. Eshab-ı kiram

gibi geri dönmemek üzere çeşitli memleketlere dağılmışlar, oralarda İslamiyeti tanıtmakla ömürlerini tamamlamışlardı. Ta **Semerkant**'tan, **Buhara**'dan kalkıp Anadolu'ya, Rum diyarına gelmişlerdi.

Netice olarak, Osmanlı Devleti'nin hızlı bir şekilde gelişip yayılması, gönüllerde taht kurarak üç kıtaya hakim olması, dünyanın gelmiş geçmiş en büyük ve güçlü devletlerinden birisi haline gelebilmesi, İslam ahlâkına sımsıkı sarılmalarının neticesidir. İslam ahlâkını güzel metotlarla tatbik etmelerinin neticesidir...

Böyle olmasaydı, bu devletin böylesine güçlenip, adalet ve huzur içinde yaklaşık 6 asır ayakta kalması mümkün olamazdı. Bu hususta Osman Gazinin vasiyeti ibretli bir vesikadır.

Yarın da bu konuya temas edeceğim inşaallah...

Osmanlı'da hoşgörü

23 Ocak 1999

Osmanlı'nın küçük bir beylik iken dört kıtaya hükmeden bir imparatorluk haline gelmesinin birçok sebepleri vardır. Her şeyden önce Osmanlılar, muazzam güç ve kudretlerinin yanında çok sade kaldılar. Gösterişe değil mütevazılığa önem verdiler.

Kendilerine tabi bir devlet haline getirdikleri Bizans sarayları yanında, kaldıkları yerler sıradan bir köşk mesabesinde idi. İçerisinde yaşanan hayat da, güçlerine göre sade ve çok basitti.

Gösterişten, şaşaaadan uzak kaldıkları gibi, yerli halka, biz üstünüz, istediğimizi yaparız gibi tahakkümde bulunmadılar. Onlara çok hoşgörülü davrandılar. Osmanlıları hedeflerine ulaştıran yöntemlerden birisi de zaten budur.

Onlar fetih bölgelerinde yerli halka karşı öylesine hoşgörülü davranıyorlardı ki, yerli halk bu davranışları kendi yöneticilerinin yönetim tarzları ile mukayese ettiklerinde arada muazzam bir fark olduğunu görüyordu.

Bu fark da onların gönüllerinin İslâma ve dolayısıyla Osmanlılara ısınmasına sebep oluyordu. Bunu yabancılar bile dile getirmektedir. Mesela, yabancı bir tarihçi **Gibbons bu hususta şunları yazmaktadır:**

“Osman Gazi, dininde o kadar saf ve temiz idi ki, sanki, büyük adaşı halife Osman'ın ve daha evvelki halifelerin ikinci nüshası idi. Dini gayreti ile heyecanlı olmak ve dini, hayatta en birinci ve evvelki gaye yapmak manasına alınır; Osman Gazi mutaassıptı yani dinden taviz vermezdi. Fakat, ne kendisinin ve ne de doğrudan doğruya kendisinden sonra gelenlerin müsamahakârlığına kimse birşey diyemez.

Eğer bunlar, Hıristiyanlara eza etmeye, sıkıntı vermeye kalkmış olsa idi, Rum ve Ermeni kiliselerini yıktırılmış olsaydı, Osmanlılarının bu kadar gelişmesi, yerli halkın Müslüman olması mümkün olmazdı.

Atilla ve Cengiz Han, aynı ırktan olmalarına ve göz kamaştırıcı muzafferiyetlerine rağmen, hep akıncı olarak kalmışlardır. Başarıları devamlı olmamıştır. Kalıcı bir imparatorluk, bir medeniyet kuramamışlardır. Kendi milliyetlerini bile muhafaza edememişler. Karadeniz'in güneyinden

Avrupa'ya geçen Türkler Müslüman olup, dinleri için mücadele etmedikleri için eriyip yok olmuşlardır.

Osman Gazi'nin eseri, onlarınkinden daha devamlı ve neticeleri itibariyle te'siri çok daha geniş ve şumullü idi. Çünkü O, sükunet içerisinde iş görüyor, evvelkileri ise boru ve trampet sesleri arasında yakıp-yıkıyorlardı. Şu halde O'na bunların üstünde bir mevki vermemiz icabeder. Filhakika bunlardan acaba hangisi bir millete adını verebilmiştir?!.. 600 küsur sene hüküm sürebilmiştir.?"

Gerçekte Osmanlılar, devlet eliyle ve gönüllü tasavvuf ehli dervişler vasıtasıyla İslamı tanıtmaya çalışırken, muhataplarına son derecede hoşgörülü davranmışlardır, zorlamalara iltifat etmemişlerdir.

Hıristiyan halk, kendi dinleri ve din adamları ile bu yeni din ve dinin temsilcilerini karşılaştırdıkları zaman, aradaki farkı ve üstünlüğü açık bir şekilde görmüşler ve kendiliklerinden İslamı benimsemişler ve Türk-İslam kültür dairesi içerisine girmişlerdir.

Bursa uzun zaman kuşatmadan sonra, "kimsenin canına dokunulmayacağına" dair antlaşma yapılarak teslim alındıktan sonra, şehri terketmiyerek orada gönüllü olarak kalan Tekfur'un vezirine, şehri teslim sebepleri sorulduğu zaman Orhan Gazi'ye verdiği cevap ilginçtir:

"Sizin devletiniz günden güne büyüdü, bizim devletimiz küçüldü. Biz kendi halkımıza bile zulüm yapıyorduk. Babanızın idaresine geçen köylülerimiz zulümden kurtuldukları için memnun kalıp, size seve seve itaat ettiler. Rahat oldular ve biz de bu rahatlığa heves ettik" ...

Osmanlı hiçbir zaman, despot bir tutumla hareket etmemiş, din ve milliyet ayırımı gözetmeksizin kendisine iyilik edenlere karşı iyilikte ve vefada kusur göstermemiştir.

Osmanlı Devleti, kavimler, dinler ve mezhepler arasında sağlam bir ahenk kurmuş, halk kitleleri arasında hiçbir fark ve tezata müsaade etmeyen, dünya tarihinde milletlerarası, en kudretli ve cihanşümül bir siyasi teşkilattı.

İşte Osmanlı'yı Osmanlı yapan, iki gündür özetlemeye çalıştığımız bu değerlerdir..

Biraz medeni cesaret

29 Ocak 1999

Millet olarak eksik yanlarımızdan biri de, haklarımıza sahip çıkmamak, yanlışlık veya haksızlık karşısında tepkimizi göstermemek... İşi oluruna bırakmak...

Herhalde bu eski terbiyenin, eski alışkanlıkların eseri... Eskiden, hak aramak ayıplanacak bir davranıştı. Çünkü, kimse kimsenin hakkına tecavüz etmezdi. Aklından bile geçmezdi. Hatta, başkasının hakkını yemek bir tarafa, kendi zararını başkasının zararına tercih ederlerdi insanlar.

Dolayısıyla haksızlık olmadığı için hak aramak da olmazdı. Herkes kesin olarak şunu bilirdi ki; ne devlet, ne de fertler, benim hakkımı yemezler, bana kasten zarar vermezler.

Ya bugün?!.. Anlatmaya gerek var mı? Olup bitenleri hep beraber görüyoruz, seyrediyoruz, okuyoruz...

Artık, “Hak verilmez söke söke alınır” devrindeyiz. Keşke böyle olmasaydık; ama gerçek bu. Bugün, vatandaş olarak hakkımızı aramak, tavrımızı, tepkimizi göstermek zorundayız; başka çare yok...

Yıllar önceydi... Bir arkadaşla, durakta otobüs bekliyoruz. Daha 50-100 metre uzakta iken, el kaldırıp durması için ikaz ettik. Belediye otobüsü durağa 30 m. kala durdu. Şoför, el kol hareketleri ile çağırdı bizi. Tam gitmek üzere iken, arkadaş, kolumdan tutup seslendi:

- Dur! Neden buraya gelmiyor? Vatandaş durakla otobüs arasında mekik mi dokuyacak? Madem burası durak burda duracak. Burada durmazsa binmem!

- Şimdi inatlaşma zamanı değil! Gel gidelim, biraz yürümekle ayağımız mı aşınacak?

Baktım arkadaş kararlı... Zamkla yere yapışmışçasına kımıldamıyor.

Otobüs biraz bekledi, bizden bir hareket görmeyince, bastı gaza gitti. Arkadaşa dönüp, “Şimdi ne olacak, kimbilir ikinci otobüs ne zaman gelecek?” demeye fırsat kalmadan, karşıda duran taksiye seslendi. Anladım hemen niyetini...

“Yapma! Etme!” dedimse de nafiye...

Mecburen ben de bindim taksiye. Arkadaş hemen parayı çıkartıp, taksi şoförüne uzattı:

- Şu ilerde gördüğün belediye otobüsüne bizi yetiştir!..

Bu arada otobüs de diğer durağa varmıştı. Taksiden, otobüsün önünde indik. Şoför de bizi gördü. Arkadaş bir hışımla otobüse girdi. Sesi çıkabildiği kadar bağıyordu:

- Niçin durmadın?

- Ne bağıyorsun kardeşim.

- Sana niçin durmadın diyorum?

- Durdum ya, sizi çağırdım!

- Bu durakları niçin yapmışlar? Eğer istediğiniz yerde durup kalkacaksanız bunları kaldırsınlar!

Bizi bırakıp gittiğini gördükleri hâlde seslerini çıkartmayan yolcular da katıldı münakaşaya. Biz toplum olarak hep böyleyiz. Yeter ki biri öne çıksın. Gerisi gelir.

- Şoför bey sen sus! Hiçbir şey söylemeye hakkın yok. Beyefendi haklı.

- Zaten bu şoförler hep böyle. Ali kiran baş kesen bunlar...

Şoför baktı olacak gibi değil. “Özür dilerim kabahat bende” diyebildi. Yolculardan biri bağırdı:

- Özür dilemek yetmez! Beyefendinin taksi parasını da ver!

Çıkarıp taksi parasını da verdi mecburen. Bizim arkadaş, savaş kazanmış komutan edasıyla oturdu yerine... Tebrik eden edene...

Şimdi bu şoför bunu bir daha unuttur mu? Durak dışında durur mu?

Tabii ki hep tepki ile olmaz; iyi bir davranışta bulunanı da tebrik etmek lâzım. Bir yazarın iyi bir yazısından, gazetenin güzel bir haberinden, siyasetçinin örnek bir davranışından... dolaylı kaçımız telefon açıp tebrik ettik, destek olduk?

Vatanımıza, milletimize kasteden, dinimizle inancımızla alay eden kimseleri demokratik hakkımızı kullanıp kaçımız protesto etti? Telefon, faks vs. ile kaç kişi üzüntüsünü bildirdi?

Şunu unutmayalım: Tebrik, iyiliklere gaz; protesto, kötülöklere frendir.

Medeni cesareti olanların çoğalması lâzım. Hak sahipleri, haklarını gaspedenler kadar cesur olmadıkça toplum düzene girmez!..

Teknolojinin artıları eksileri

30 Ocak 1999

Elektriğin Türkiye'ye daha yeni yeni girmeye başladığı yıllarda, zamanın değerli bir ilim adamına sorarlar:

- Her zaman söylediniz "Her yeni buluş muzırdır, zararlıdır" diye.

Şimdi de aynı sözü söyleyecek misiniz? Elektrik de buna dâhil midir? Evinize elektriği ilk bağlatanlardansınız. Mum ışığından, gaz lâmbasından kurtuldunuz. Geceleriniz gündüz gibi oldu. İlmî çalışmalarınızı gece de rahat bir şekilde yapabiliyorsunuz...

Cevabı şu olur:

- Hüküm, ekseriyete göre verilir. İnsanlığa zararı mı fazla, yoksa faydası mı? Buna bakılır. Bakalım, zaman ne gösterecek? Rahatlıktan maksat nedir? Ruhî rahatlık mıdır, dünya rahatlığı mıdır, ahiret rahatlığı mıdır, yoksa hepsi midir? Bir de ona bakmak lâzım.

Konuşmasına şöyle devam eder:

- Her yeni buluş, ona kim hâkim ise, ona hizmet eder. İyi insanların elinde ise, çok kıymetli işlere vesile olur. Kötü insanların elinde ise, akıl almaz kötülöklere, zulümlere, vahşetlere sebep olur. Bugüne kadar, bu tür buluşlar, genellikle iyi insanların elinde değildi. Bunun için de insanların zararına kullanıldı. "Her yeni buluş muzırdır" sözü bu manada kullanılmıştır. Tabii ki her sözün, her işin istisnası vardır. Temennimiz, bunun, istisnalardan olmasıdır.

Bu değerli zatın dediği gibi, teknoloji, insanlığa maddî ve manevî olarak ne getirmiştir, karşılığında ne götürmüştür? Eksiler mi fazla, artılar mı? Bunun hesabı iyi yapılmalıdır. Günümüz insanı konfora çok alışmıştır. Teknolojinin bütün kolaylıkları emrine hazırdır. Bir düğmeye basmakla, odasını aydınlatabilmekte, odun kömür derdine düşmeden evini, iş yerini ısıtabilmektedir. Eskiden aylarca yolculuktan sonra gidilen yere, uçakla, birkaç saatte varabilmektedir.

Eski insanların, belki yıllarca uğraşarak altından kalkamayacakları hesapları, birkaç dakika içinde bilgisayar vasıtasıyla sonuçlandırabilmektedirler.

Günümüz insanı her türlü konfora sahip olup, bütün kolaylıklar elinin altında bulunmaktadır. Hâl böyle olunca, mantıken, bu insanın hiçbir sıkıntısı olmaması gerekir.

Peki, gerçekten insanımızın hiçbir sıkıntısı yok mudur? Maalesef, her teknoloji beraberinde birçok sıkıntı getirmekte. Yıllarca kullanılan bir deterjan, günün birinde bakıyorsunuz ki, şimdiye kadar bilinmeyen bir hastalığa yol açıyor. Elektrikten tasarruf edeyim diye büronuzda kullandığınız flüoresan lâmba ile ilgili okuduğunuz bir haber, bakıyorsunuz,

bu lâmbayı, gözünüzün ve cildinizin baş düşmanı olarak bildiriyor. Ayrıca, bütün dünyada, ahlâkı yok eden her türlü yayın vasıtaları elektrik sayesinde bu işi yapabilmekte. Yine gazete haberlerine bakıyorsunuz ki, belli bir yerde bulunma zorunluluğunu ortadan kaldıran cep telefonlarının, vücudumuza verdiği zarardan dolayı tazminat davaları açılmış.

Teknolojik gelişmeler, bir yandan insana kolaylıklar sağlarken, bir yandan da onun sağlığını tehdit eden canavar kesilmektedir.

Günümüz insanı, bu karmaşık yapı içinde öylesine şaşırılmıştır ki, artık neyin kendisine yararlı, neyin zararlı olduğunu anlayabilmesi güçleşmiştir. Her yeni buluşun, çok geçmeden, hayatımız için bir tehlike teşkil ettiğini öğreniyoruz.

Dünyanın neresinde olursa olsun, insanın yüzüne baktığınızda bir endişe, bir huzursuzluk görüyorsunuz hemen. Korkuyla karışık bir endişedir bu.

Karşılaştığınız her insan, sebebini bilmediği karışık bir ruh hâli içinde.

Bütün bunlardan sonra, insan, ister istemez düşünüyor. Bin sene önceki her türlü teknolojiden uzak, tabiatla başbaşa insan mı daha rahat ve huzurluydu, yoksa bugünün her türlü teknolojisine, konforuna sahip insan mı?

Şu bir gerçek ki, kim ne derse desin, birinci şıkka “Evet” diyenlerin sayısı her gün hızla artmaktadır.

Eskilerin, yorulma zahmetinden kurtaran otomobili, her türlü konfora haiz evi, anında dünyanın neresinde olursa olsun bir yakınına ulaşmasını sağlayan telefonu, dünyanın en ücra yerinde olan hâdiseyi gözünün önüne getiren televizyonu yoktu.

Belki de zor şartlar altında bir kulübede, belki de bir çadırda yaşamasına rağmen, sabah kalktığında, bütün bedenî yorgunlukları gidiyordu. Yeni bir güne rahat ve huzur içinde giriyordu.

Zamanımızın insanı, ipek böceği misali, kendini huzursuzluk ağı ile örüp hapsedmekte. Huzura açılan kapıları tek tek kapatmakta... Tıpkı ipek böceği gibi, yaptıklarının, kendi zararına olduğunu bilmeden...

Prens Metternich’in tavsiyeleri

5 Şubat 1999

1840’lı yıllarda Osmanlı yeni bir sistem arayışına girmişti... Bir kısım devlet adamları, Fransa’nın, bir kısmı da Avusturya’nın örnek alınmasını istiyorlardı. İkinci grup; Fransa Cumhuriyet olduğu için bize uymaz, Avusturya imparatorluk olduğu için bize daha yakın diyorlardı. Fakat her iki grup da sistemin mutlaka değiştirilmesinde hemfikirdi.

Bu tartışmalar yapılırken, Avusturya Başbakanı, **Prens Metternich**’in İstanbul’daki sefiri Appony Kontuna aracılığı ile gönderdiği tavsiye mektubu ortalığı allak bullak etti. Batılılaşma düşüncesiyle yanıp tutuşan devlet ricalini sarstı bu mektup... Reşit Paşa hükümetinin düşmesine sebep oldu.

Aslında, bu nasihat diğerlerinden farklıydı; her şeyden önce dostçaydı. Sinsice değildi. Reçetenin bir Osmanlı devlet adamından değil de Hıristiyan bir devlet adamından gelmesi de manidardı.

Şimdi bakalım **Prens Metternich**’in reçetesinde neler var?..

“İmparatorluk günden güne zayıflamakta ve çökmektedir. Bu bir gerçektir. Gizlenmesi mümkün olmayacak kadar açıktır. Bir an önce bunu masaya yatırıp çöküş sebepleri ve çöküşün nasıl durdurulabileceği hususunun tartışılması gerekir.

Bana göre, Osmanlıyı bu hale düşüren sebeplerin başında Avrupalılaşıma zihniyeti gelir. Bunun temelinde, tam bir cehalet ve akıl almaz hayalperestlikten başka bir dayanağı olmayan ve ısrarla savunulan Avrupa kopyası reformlar yapma hevesi yatar.

Osmanlı Devletine tavsiyemiz şudur: Hükümetinizi varlık sebebiniz olan dininize saygı esası üzerine kurunuz! Devlet olarak varlığınızın temeli, Padişahla Müslüman halk arasındaki en kuvvetli bağ, dindir. Zamana uyun, çağın ihtiyaçlarını dikkate alın. Fakat dinden uzak olmayın!

İdarenizi yeni bir düzene, sisteme sokun, ıslah edin. Ama yerine size hiç de uymayacak olan müesseseleri koymak için eskilerini yıkmayın! Avrupa medeniyetinden sizin kanun ve nizamlarınıza uymayan kanunları almayın. Zira bu, sultanı, yıktığı ve yerine koyduğu şeylerin değerini bilmeme durumuna sokar.

Avrupa uygarlığından, sizin kurumlarınızla uyuşmayan sistemler almayın. Zira Batılı kurumlar, imparatorluğunuzun temelini meydana getiren ilkelere farklı ilkelere dayanmaktadır.

Batı kanunlarının temeli Hıristiyanlıktır. Siz Müslümansınız, Türk’sünüz; böyle kalınız. Tatbik edemeyeceğiniz kanunu çıkarmayın! Hak bellediğiniz yolda ilerleyin. Batı’nın sözlerine kulak asmayın. Siz ilerlemeye bakın...

Dininizin sizi toleranslı yapacak, diğer medeniyetlerden üstün kılacak ilkelerinden yararlanmaya bakın. Diğer dinlerden olan halkınıza tam bir himaye sağlayın. Onların dini işlerine karışmayın.

Kanunlarınızı kesinlikle uygulayın. Batının gösterdiği yollara aldırmadan doğruca yürüyün. Bu yollara sapmayın. Çünkü tavsiye edilen bu yollar sizin bilmediğiniz yollar...

Adalet ve bilgiyi elden bırakmayın. Avrupa kamuoyunun az çok değeri olan kısmını yanınızda bulacaksınız...

Kısaca, biz Osmanlı’yı kendi idare tarzının tanzim ve ıslahı için giriştiği teşebbüslerden vazgeçirmek istemiyoruz. Fakat ona, bu ıslahatın, Osmanlı imparatorluğunun şartlarına ortak hiçbir yöne sahip bulunmayan modellerde aranmamasını, kanunlarında Doğulu âdetlere zıt düşen devletlerin kanunlarını taklide yönelmemesini tavsiye ederiz. Ama, Avrupa’yı örnek olarak almamalıdır kendine. Zira Avrupa’nın şartları başkadır, Türkiye’nin başka... Avrupa’nın temel kanunları Doğu’nun örf ve âdetlerine taban tabana zıttır. İthal malı ıslahattan kaçın. Bu gibi ıslahat Müslüman memleketlerini ancak felakete sürükler. Onlardan hayır gelmez sizlere.” (Tanzimat - Ed. Engelhardt)

Bu tavsiyeye uyuldu mu? Tabii ki uyulmadı. Aksine Avrupalılaşıma hızı arttı. Gençler cahil olarak yetiştirildi. Zamanla aydın kesim; kültürümüzden, örfümüzden, dinimizden tamamen uzaklaştı. Halk da câhilleşti. Halkın

cahilliği, aydınların inançsızlığı altı asırlık Osmanlı'nın çökmesine, yok olmasına sebep oldu.

Bizden tam 29 sene sonra, 1869'da benliklerinden taviz vermeden Batı'ya dönen Japonlar, bizden kat kat ilerlediler. Hem de dinlerinden hiç ayrılmadan! Milletleri millet yapan, kendi öz değerleridir...

Büyükelçinin merakı

6 Şubat 1999

Bildiğiniz hikâye... İki kişi beraber yolculuk yaparken yolda yağmura tutulurlar. Biri yağmura hazırlıksız yakalanır. Diğerinin hem şemsiyesi hem de yağmurluğu var yanında. Yağmurluğunu giyip şemsiyeyi arkadaşına verir. O da teşekkür edip alır. Yola devam ederler...

Şemsiyeyi verenle aralarında şöyle bir konuşma geçer yolculuk esnasında:

- İyi ki yanımda şemsiye de vardı. Yoksa sıırıslıklam olacaktın!
- **Doğru, çok teşekkür ederim gerçekten her tarafım ıslanacaktı.**
- Bu iyiliğimi unutma!
- **Allah razı olsun, nasıl unutturum?**
- Her zaman tedbirli olmak lazım. Ne demiş atalarımız," Kırk gün taban eti, bir gün av eti!"

- Doğru atalarımız boş konuşmaz!

- Ben böyle herkese iyilik yaparım. Gerçi herkes bilmiyor yapılan iyiliğin kıymetini... Olsun yine de iyilikten geri kalmamak lazım.

- **Ne demiş atalarımız, "Sen iyilik yap denize at; balık bilmezse Hâlık bilir!"**

- Mübarek ne de yağıyor. Şu şemsiye olmasaydı ne olacaktı halin? Bu sırada bir havuzun yanından geçerler. İyilik yaptığı kimse,

arkadaşına,

- **Bir dakika şu şemsiyeni az tutar mısın? diyerek ona geri verir.**

Sonra da, kendine atar havuza. Arkadaşının şaşkın bakışları altında,

- **Nasıl, bundan daha kötü duruma düşmezdim değil mi, senin şemsiye olmasaydı?** der.

İşte bu hikâye zamanımızda çok kimsenin yaptığına bir örnek. Şimdi de geçmişte çok kimsenin yaptığına bir örnek vereyim:

1880'li yıllarda Mustafa Naili Paşa, Anadolu'dan özel metodlarla seçtiği 100-150 talebenin bütün eğitim masraflarını yıllardır karşılamayı âdet edinmiş kendisine. Üstelik de bunları kendi konağında misafir ederek...

Bu güzel hizmeti esnasında da bir prensip koyar. Bundan da hiç mi hiç taviz vermez yıllardır.

Bu prensibi şu: Bu ilim yolcuları Musafa Naili Paşa'yı, ortalama üç yıl süren okuma sürelerinde iki defa ancak görebilirler. Birincisi, yeni geldiklerinde başarı temennisi esnasında. İkincisi öğrenimleri bittiğinde bundan sonraki hayatlarının iyi geçmesi dileklerini bildirmesi esnasında. Yani vedalaşırken...

Bu kadar iyilik yaptığı talebelerden uzak kalışın sebebi nedir? Bunu merak eder, yakinen tanıdığı Fransız Büyükelçi Kont Bertrande...

Bir gün merakını yenemez, protokol kaidelerinin dışına çıkıp bunun sebebini sorar kendisine. Paşa sükunet içinde şöyle cevap verir:

- Bizim inançlarımız içinde beşerî hizmetler, her sahaya şâmindir ve bunların kıymetlilerinden birisi, ilim-irfan ile uğraşanlara imkân temin etmektir. Çünkü ilim üzerine kurulmuş dinimiz... Her hizmet gibi bu da, sadece Allan rızası için yapılır. Hizmetin Cenab-ı Hak indinde makbul olması, huzur ve mükafatın zirvesidir hayır sahibi için. Başka bir arzusu olmaz, olması da mümkün değil... Çünkü, cenab-ı Hakkın bilmesi kâfidir O'nun için. Kişinin yaptığını teşhir etmektense, hele yaptığından menfaat beklemektense o işi yapmaması daha iyidir, bizim dinimize göre. Bu bir...

İkincisi de, düşününüz ki, burada okuyanlar içinde yarın, benim gibi, bu devletin en yüksek makamına çıkanlar olabilir. Benim ailem içinde onların makamlarından bazı menfaatler temin etmek isteyenler çıkabilir. O zaman benim rızay-ı İlahi niyazım nerede kalır? O manevi his gider, yerine geleceğe yönelik hasis zihniyet hakim olur.

Üçüncüsü, her vesile ile karşılıklarına çıkar, onlarda minnettarlık hislerinin tazelenmesine sebep olursam, sevabın da, günahın da mahremiyetini ihlal, sevap için rızay-ı Bari, günah için de rahmet-i Hüda menbalarını karartmış ve bu suretle onlara mütevazı hizmetim yanında, telafisi güç bir menfi alışkanlık telkin etmiş olurum...

Her şeyi maddi menfaatler içersinde değerlendiren, elçinin kafası karışır.

- Bu kadar iyiliğin, yardımların size hiç mi faydası olmayacak? Olacak şey değil! der.

- Ekselans işte sizinle bizim aramızdaki en önemli fark bu... Bizi biz yapan, bu değerlerdir.

- Peki bu anlayış böyle ilelebed devam edecek mi?

- Orasını bilemem! Devam ederse, bu devlet de devam eder.

Aslını, özünü inkâr eden, terk eden hayatiyetini idame ettiremez! Bu, değişmez kaidedir...

Körü körüne düşmanlık

12 Şubat 1999

Filozoflara göre, insanlar, tarih öncesi çağlarda, birer canavar gibi vahşiymiş... Daha sonraları aile, cemiyet ve toplum hâline gelmişler...

Sosyologlara göre ise, insanlar önce hayvan gibi sürüler hâlinde yaşarlarmış; daha sonra fertler haline gelmişler...

Fert mi önce, cemiyet mi, tartışması... Bu, "Yumurta mı önce, tavuk mu önce?" tartışması gibi bir şey...

Her iki görüşün de doğru yönleri, yanlış yönleri var... Bunlar olaylara hep peşin hükümlerle bakmanın neticesi... Başka bir ifadeyle; dine, mukaddes kitaplara inanmamanın soktuğu çıkmaz sokaklar bunlar...

Bunların yaklaşımları körlerin fili tarifine benzemektedir: Körlerin önüne bir fil bırakılmış. "Bu nedir?" diye sorulmuş. Bir kısmı bacaklarını elleri ile yoklamış; "Dümdüz, yuvarlak bir sütün" demiş. Bir kısmı da hortumu yoklamış; "Büyük bir hortum" demiş...

Filozofların, sosyologların bunlardan farkı yok... Halbuki aile, cemiyet ilk insan Hz. Adem'den beri vardır. Fakat bunlar, Hz. Adem'i ilk insan ve peygamber olarak kabul etmedikleri için pusulalarını şaşırıyorlar.

İlk zamanlarda; şehirlerde yaşayan medenî insanlar olduğu gibi, çöllerde, dağlarda ilkel hayat süren insanlar da vardı. Bugün bile Afrika'da Amerika'da böyle insanlar yok mu? Dağda yaşayan ilkel insanları esas alıp, bütün insanlar ilkeldi demek ilim adamına yakışmaz.

Yüce Allah, aileyi toplumun mihenk taşı olarak yaratmıştır. Tarih boyunca aile hep var olmuştur. Çünkü yaratan böyle yaratmıştır. Âyet-i kerîmede mealen, **“Ey insanlar, biz sizleri bir erkek, bir kadından yarattık”** buyurulmaktadır.

Eğer toplum, yaratılışlarına uygun olarak, aileye önem verirse, sağlam olarak ayakta kalabilir. Aileye önem vermezse, cemiyetin düzeni bozulup, işte o zaman filozofların dediği gibi, fert fert birer canavar olurlar.

Batı, hızla bu canavarlaşmaya doğru gitmektedir. Çünkü, aileyi yok etmek için ne lâzımsa yapılmış bugüne kadar. Bunu da hep İslamın emirlerine ters olsun diye yaptılar. Şimdi onlar da yaptıklarının yanlışlığını geç de olsa anladılar. Fakat çok geç... Geriye dönüş olmaz bu saatten sonra artık...

Fransa'da yayınlanan **Ça M'Interesse** ve **L'Evenement du Jeudi** dergileri ile Almanya'da yayınlanan Focus dergisi sık sık bu konuları gündeme getiriyorlar. Giderek çöken aile kurumunu kurtarmaya çalışıyorlar... Gerekli tedbirler alınmadığı takdirde, boşanma oranlarının çok yüksek olması sebebiyle, yakında aile mefhumunun kalmayacağı endişesini dile getiriyorlar.

Yaptıkları araştırmalara göre, Türk aile yapısı Batı'ya göre daha kuvvetli olduğundan, boşanma oranı yüzde 1'i bile bulmazken, dünyada en fazla boşanma oranı, yüzde 12 ile İngiltere'de. Bu ülkeyi yüzde 6.60 ile Rusya Federasyonu ve yüzde 4.57 ile ABD izliyor.

Yine araştırmalara göre, Türk aile yapısının sevindirici bir özelliği de evliliklerin oldukça dayanıklı olması... Mevcut evliliklerin, yüzde 93'ünü birinci evlilikler, yüzde 4'ünü ikinci evlilikler, geri kalan oranlarını ise üçüncü veya dördüncü evlilikler teşkil ediyor.

Etme bulma dünyası... İslâm düşmanlığı uğruna nice medeniyetleri ve aile mefhumunu yok eden İngiltere'de, yakın bir gelecekte aile mefhumunun kalmayacağı görüşünden hareketle, yeni kanunlar hazırlanıyor. Boşanma oranının vahametini gören İngiliz hükümeti, giderek çöken aile kurumunu koruma altına alma gayretinde...

İngiltere'de, evlilik dışı çocuk oranı yüzde 35'e ulaşmış durumda. Yeni düzenlemelerle, evlilik konusuna daha sıcak bakan eski kuşaklardan da evliliklerin korunması için daha fazla destek sağlanması hedefleniyor.

Büyükanne ile büyükbabaların hem evlilik, hem de bu evlilikten doğan çocukların üzerindeki etkilerinin artırılması için, aile büyüklerinin çocuklarına yakın yerlerde yaşamaları teşvik edilmekte...

Bunlar hep dinimizin emrettiği, bu sebeple de İngilizlerin düşman olduğu değerler değil mi? Körü körüne düşmanlık insanı ne hâllere düşürüyor?

Netice olarak; Batı ülkeleriyle kıyaslanınca Türkiye'nin durumu sevindirici... Ama bu nereye kadar? Batılılaşma bu hızıyla devam ederse, eninde sonunda bizim varacağımız nokta da aynı olmayacak mı?!..

Neden böyleyiz?

13 Şubat 1999

Almanya'da yıllarca kalıp, yeni dönen komşumuz **Cemalettin Bey**, gördüklerini anlata anlata bitiremedi bir haftadır... Şehirlerdeki temizliği, nizam ve intizamı, insanların birbirlerine karşı gösterdikleri nezaketi, resmî dairelerdeki bürokrasinin basitliğini, yıllardır hiç kuyruk görmediğini, insanların kurallara uymadaki hassasiyetlerini, zorlamadan seve seve vergi verdiklerini, toplumda sosyal adaleti nasıl sağladıklarını vs...

Cemalettin Bey, dikkatini çeken birçok enteresan olaylardan bahsetti bu arada. Bunlardan bir tanesini anlatayım istersiniz...

Birgün çocuk yardımı için müracaat etmiş ilgili devlet dairesine. Doldurması için form vermişler kendisine. Bu formda, kaç çocuğu olduğu, yaşları, hangi okulda okudukları, geliri, oturduğu evi kendinin mi, kira mı olduğu?... Kısacası bir insanın hayatını normal düzeyde devam ettirebilmesi ile ilgili bütün bilgiler...

Görevli memur formu inceledikten sonra, "**Bu gelikle sen normal bir hayat süremezsin. Çocuk yardımı dışında ayrıca senin ev kiranı da vermemiz lâzım!..**" demez mi?

Cemalettin Bey, "Derler ya körün istediği tek göz, Allah verdi iki göz... Benimki de öyle oldu işte. Buna karşılık bizimkiler ne yapıyor biliyor musunuz?" diyerek sözlerine şöyle devam etti:

"İki çocuğu varsa, Türkiye'den rüşvetle aldığı belgelerle beş çocuk sahibi olduğunu beyan ediyor. Çocuk parasını daha fazla alabilmek için."

Bunu anlattıktan sonra, "**Batı'nın bu yaptıkları sosyal adalet değil de nedir? Bunlar bizde olması gereken değerler değil mi? Neden bizde yok da onlarda var?**" diye sordu Cemalettin Bey.

Avrupa görmüş kimselerin ortak kanaati, ortak sorusu bu. Şimdi bu sorunun cevabı üzerinde duralım.

İnsanları bazı şeylere alıştırmak, onları kontrol altında tutmak iki yolla olur: **Birincisi** dindir. Allah korkusudur. Allah korkusu içine işlemiş bir kimse, O'nun bildirdiği kuralların dışına çıkamaz. İnsanları zapturapt altına almada en sağlam yol budur.

Asırlardır, Osmanlı'da ve diğer Müslüman ülkelere de bu metot tatbik edildi. Bu yolun sağlamlığında, "İnsanı yaratan yüce Allah olduğuna göre, neyin ona faydası var, neyin zararı var, en iyisini O bilir..." diye düşünmek ve bilmek yatıyor.

Bu metodun önemli bir özelliği de insanın her anına hitap etmesi... Boşluk olmaması. Allah korkusu olmayan bir kimse, insanların olmadığı bir zamanda, kanundan kaçabilir. Ama Allahın her an kendisini gördüğünü, yaptığı her hareketin hesabını vereceğini bilen kimse kaçamak yapamaz.

İnsanları kontrol altına almanın **ikinci yolu** ise, ikna etme, faydasına inandırma yoludur. Bu da eğitim ile olur. Bugün Amerika'nın, Avrupa'nın yaptığı budur.

Daha çocuk kendini tanımaya başladığı 3- 5 yaşında eğitime başlıyorlar; “ İnsan nedir, insan hakları nedir, devlet nedir, vergi nedir, kurallara uyulmazsa ne olur?..” gibi hususlar iyice öğretiliyor.

Bütün bunlar, çocuğun benliğine ustaca yerleştiriliyor. Çocuğa, hayatta kalabilmenin ancak bunlara uymakla mümkün olduğu anlatılıyor. Çocuk böylece, “Ben başkasının hakkını gasp edersem, başkası da benim hakkımı gasp eder...” diye inanıyor.

Yine devletine vergi vermezse, devleti ayakta kalamaz, devlet ayakta olmayınca da kendisi hayatta olamaz... inanmış çocuk buna...

Bu ve bunun gibi örnekleri çoğaltmak mümkün.

Bu kadar girizgâhtan sonra gelelim sorunun cevabına... Avrupa'nın nizam ve intizamı, sosyal adaleti neden bizde yok?

Biz, “iki cami arasında kalmış beynamaz” gibi olduk da ondan. Yukarıda bahsettiğim gibi Osmanlı zamanında Allah korkusu hakimdi. Bu da din eğitimi ile sağlanıyordu.

Osmanlı'dan sonra bu eğitim gereği gibi verilemedi. Bu verilemediği gibi, Avrupa tarzı bir eğitime de geçilemedi. Allah korkusunun yerleştirilemediği, Batı'nın uyguladığı ciddiyette bir eğitimin de verilemediği insandan başka ne beklenir?

1850 yılından beri yönümüzü döndüğümüz Batı'dan hiç olmazsa çağdaş bir eğitimi bari alabilseydik, bu hâllere düşer miydik hiç?

Ama ne hikmetse biz almamız gerekenin değil, almamız gerekenin peşine düşmüşüz bugüne kadar...

Kekliğin yürüyüşüne özenen karga gibi, kendi yürüyüşümüzü de unuttuk böylece. İki arada bir derede kaldık!..

Barajdaki fazla su

19 Şubat 1999

Dün öyleydi, bugün de öyle... Ekonomik olarak güçlü olan, her şeye hakim. Bu kural, devletler için geçerli olduğu gibi, cemiyetler, aileler, şirketler için de geçerli.

Ekonomik güç, iyi yöne yönlendirildiği, dengeler sağlandığı takdirde çok faydalıdır. Bunlar sağlanamazsa insanlık için bir felaket olur. Belli kesimlerde yığılan, paylaşılmayan mal, hem sahibine hem de topluma sıkıntı getirir. Mal, vereni rahatlatır vermeyeni azdırır. Barajda biriken fazla sular tahliye edilmezse, felakete sebep olur. Yüce kitabımız Kur'ân-ı kerimde, “**İhtiyaçsızlık insanı azdırır**” buyurulmuştur. İstatistikler, intiharların ekonomik durumu zirvede olan ülkelerde en yüksek seviyede olduğunu gösteriyor.

Sosyal hayatta, huzur ve sükun bulmasında çok önemli bir yeri vardır ekonomik dengenin. Bunun için dinimiz ekonomik dengelerin muhafazası ve uçurumların meydana gelmemesi üzerinde çok durmuştur.

Sevgili Peygamberimiz toplumda kavganın, üzüntünün olmaması dengelerin iyi sağlanabilmesi için “**Açları doyurmamızı, hastaları ziyaret**

etmemezi ve esirlere hürriyet vermemizi “ emretmiştir. Yüce kitabımız Kur’ân-ı kerimde de, adalete dayalı, fakir fukaranın gözetildiği ekonomik bir sistem kurulması ile ilgili pek çok âyet-i kerime var. **“Zenginlerin malında fakirlerin hakkı bulunduğu, zenginliğin belli bir sınıfın tekeline terk edilmemesi gerektiği, karaborsa ile ihtikarın yasak olduğu vs...”** ...

Kur’ân-ı kerimde, namazdan sonra en çok geçen emir, zekat, sadaka verilmesi emridir.

Geçmişe baktığımızda, devletlerin, cemiyetlerin çökmesinde ekonomik güçten ziyade, bu gücün toplumun yararına dengeli dağıtılmamasının yattığını görürüz.

Birçok devlet gibi, Osmanlı Devleti de son zamanlarında ekonomik gücü muhafaza edemediği ve dengeyi sağlayamadığı için çöktü. Bir tarafta isyanlar, bir tarafta yoksulluk perişan etmişti Osmanlıyı... Devletin yıllık gelirinin tamamına yakını iç ve dış borçlara gidiyordu.

Halkın az bir kesimi süper zengin; devlet ve halkın büyük bir ekseriyeti alabildiğine fakir... Devlet, o kadar fakir ki, Rum ve Ermeni sarraflardan, bankerlerden alınan borç para ile memur maaşları ödeniyordu.

Halk ve devlet bu durumda iken son sadrazamların, vezirlerin bazıları çok zengindi. Boğaz kıyılarında mantar biter gibi yalı yapıyordu. Her yalıda, konakta Fransız mürebbiyeler, çocukların terbiyeleriyle, Fransızca öğrenmeleriyle uğraşıyor, bunlara binlerce altın veriliyordu. Öğrettikleri de, hep Batı kültürü. Nasıl dans edileceği, nasıl piyano çalınacağı, yemeklerde kaşığın hangi elde, çatal-bıçağın hangi elde olacağı vs... Beyoğlu’nda açılan bonmarşelerde sergilenen en lüks Avrupa mobilyalar yalıları dolduruyordu. Elbiseler en pahalı İngiliz kumaşydı.

Bu durum toplumun genel dengesini bozduğu gibi, bir de bu aileler arasında da ruhi çöküntü meydana getiriyordu. Bol harcamaya alışmış bu kesim, babalarının görevden alınması veya ölmesi neticesinde eski alışkanlıklarını devam ettiremedikleri için bunalıma girip intihar ediyorlardı. Bu ruhi çöküntü daha sonra romanlara bile konu oldu. “Pertev Beyin Üç Kızı” bunlardan biridir. Babalarının ölümünden sonra düştükleri zilletler sergilenmektedir bu romanda.

O zaman ilmiye sınıfı da zaafa uğradığından yanlışları düzeltecek, ikaz edecek kimse de pek kalmamıştı.

Eskiden öyle miydi?.. Yanlışlık Padişahda da olsa hemen ikaz edilirdi. İşte ibretli bir örnek sizlere... Fetihten sonra, Fatih Sultan Mehmed, başta hocaları Molla Gürani ve Akşemseddin olmak üzere devlet ricaline bir ziyafet tertipler. Sofra, en süslü, en şatafatlı tabaklarla, kaşıklarla donatılmış... Yemekler gelir. Fakat Molla Gürani bir türlü başlamaz yemeğe. Gözleri şatafatlı sofrada... Sonunda söyleyeceğini söyler:

“Yabancı elçiler, hükümdarlar için düşünmüş olabilirsin. Fakat şu anda biz bizyiz... Senin milletin de böyle taslardan mı çorba içiyor? Bu ne israftır, bu ne debdebedir? Peygamberimiz hangi taslardan çorba içerdi? Sen kimi taklit etmeye çalışıyorsun?.. Peygamberimizi mi, yoksa Bizans imparatorlarını mı? Bizans’ı bu gösteriş merakının, bu israf hastalığının çürütüp yıktığını bilmiyor musun?”

Fatih Sultan Mehmed Han, şatafatlı, tası, kaşığı derhal kaldırtır sofradan. Hocalarından özür diler. Yemek ondan sonra başlar..

Tarih tekerrürden ibarettir... İster devlet olsun, ister cemiyet... İster şirket olsun ister aile.. Olaylardan ders alınmalı...

Tarih; ondan ders alınmadığı sürece tekerrür eder ve felâket kaçınılmaz olur!

Geçmişin aynası: Hatıralar

20 Şubat 1999

Sizi bilmiyorum ama, hatıralara karşı özel bir merakım var benim... Bir hatıra kitabını elime aldığımda bitirmeden bırakamam. Hatıra kitabı beni uykusuz bırakır çoğu zaman. İlk okuduğum hatıra kitabı; **Barbaros Hayreddin Paşa**'nın hatıraları idi. Sabaha kadar okuyup, kahvaltımı yaptıktan sonra hiç uyumadan okula gitmiştim. İşaallah zaman zaman, okuduğum hatıralardan enteresan kesitler sunacağım sizlere...

Devlet, siyaset, iş ve ilim adamlarının kendilerinden sonrakilere en faydalı mirasıdır hatıralar...

Onlar hatıralarında bir çeşit müdafaa hissi içindedirler. Çünkü bir iktidar sahibinin herkes tarafından sevilmesi mümkün değildir. O, ardından söylenecek olanları duymasa bile, öncesinden hisseder ve hatıralarında bunlara cevap verir.

Böylece, hatıralardan gizli kalmış, anlatılamamış olaylar birinci elden öğrenilmiş olur.

Mesela, **Sultan İkinci Abdülhamid**'in hatıraları olmasaydı, otuz üç sene gibi, altı yüz küsur senelik Osmanlı saltanatında üçüncü uzun süreyi temsil eden hükümdarlık devri için olduğu gibi, şahsı için de ortaya atılan birçok yanlışlıklar sürüp gidecekti. İşin iç yüzü kapalı kalacaktı.

Halbuki hatıralarından öğreniyoruz ki, Sultan Abdülhamid Han, arkasından kendisinden öncekilere ve sonrakilere göre daha düzgün bir hazine miras bırakmış; şahsı serveti de, iki orduyu tamamen donatacak kadar dolgunmuş. Otuz üç sene; 1877-1878 Osmanlı-Rus harbi gibi, O, tahta geçmeden hazırlanmış savaşın dışında toprak kaybı olmamış.

İmparatorluğu, bağımsız bir devlet kimliğinden çıkartan iç-dış sebepler arasında hiç olmazsa statükoyu muhafaza edebilmiş, her şeyi ile hâlâ o üç kıt'aya dağılık imparatorluğu sürdürmüş; bir karış toprak vermemiş.

Kendisinden sadece on yıl sonra Osmanlı İmparatorluğu tarih sahnesinden ayrılmış... Bunlara çıplak anlamı ile beki hatıra diyemeyiz, fakat dinlediklerimizin anlatılanlardan olan farkını yan yana koyarsak, eğer söylememiş ve yazdırmamış olsaydı, çoğu haksız nice nice hükümleri hafızamızda taşıyacağımız inancına varırız.

Bu siyasi hatıraların bizlere asıl ibret dersi, yüksek makamlarda iken övgülerle, düşme zamanlarında yermelerin aynı kişilerce pervasızca yapıldığı noktasında toplanıyor.

Hatıraların önemi işte burada önem kazanıyor. Eğer bu hatırat olmasaydı biz de bunları okumamış olsaydık nereden bilecektik bu tarihi gerçekleri...

Bu ibretli tabloya şahid olunca, büyük İslam âlimi **H. Sühreverdi**'nin şu teşhisinin ne kadar isabetli olduğu görüyoruz.

“İktidarda iken, sahip olmadığın meziyetlerle seni övenlerin, iktidardan uzaklaştıktan sonra, yine sende olmayan kusurlarla seni yere vuracaklarına emin ol... Unutma ki bu gibi kişilerin sana dostluğu senin makam mevki sahibi olduğun zaman başlamış, sen o makamdan düştükçe, o nispette bu dostluk azalmıştır. Bunu bilerek kendinden sonrakilere söyleyeceğin bir şeyler varsa, başkasına bırakma, kendin söyle!..”

Öldürülmesinden çok kısa zaman önce, kısmen de olsa gerçekleri görmüş olan **Talat Paşa** hatıralarının önsözünde şu cümlelere yer verir:

“Zamanımda gelişen olaylar, bana memleket yönetiminde bazı görevler ve sorumluluklar verdi. Şu dakikada bir hayat muhasebesi anında, bizden sonra memleketi idare edeceklerimize elbette söyleyeceklerimiz vardır:

Bence başarı ve ağır sitemleri taşımayacak bir siyasi hayatın temeli, riyasız ve menfaatsiz, açık ve samimi konuşan mesai arkadaşlarına sahip olabilmek saadetidir.

Gerek parti, gerek devlet hayatında en kıymetli ve lüzumlu mevcudiyetin bu olduğunu idrak etmiş bulunuyorum. İnsan hizmet anında ve görevdeyken, bunu anıyamıyor. Bunu ancak, her türlü hırs ve emelin elini çektiği zamanda anıyabiliyor insan...”

Hatta hatıralar yalnız meşhurlarla sınırlı kalmamalı... Herkes, soyunu, geçmişi tespit edip yaşadığı olayları da kısaca yazıp çocuklarına miras bırakmalı. Doğu’da ve Batı’da herkes 8-10 kuşak öncesini bilir. Bizde ise ancak 2-3 göbek sonrası bilinir. Bu büyük bir eksiklik milletimiz için...

Geçmişini bilmeyenin geleceği de olmaz...

Geşof efendi

26 Şubat 1999

Her milletin bir geçmişi var. Geçmiş, yok farzedilmekle yok olmaz... Geçmiş öyle veya böyle, her millet mazisine sahip çıkar... Son zamanlarda bizde de bu konuda güzel gelişmeler yaşanmakta. Çeşitli düşüncedeki, inançtaki, dinli-dinsiz; Yahudi-Hıristiyan, Osmanlı’ya sahip çıkmakta artık... Geçmişimize sahip çıkmak bizim için zül değil şereftir aslında... Geşof efendi bile bu şereften kendisine pay çıkartmakta! Kim bu Geşof efendi?

Bulgaristan henüz Şarki Rumeli Prensiği iken, Bab-ı ali’de Sofya’nın Kapı kethüdası vardı. Osmanlı, haşmet devri tamamlanıp gerileme başlayınca, devletten kopmalar oldu. Bağımsızlığını alanlar İstanbul’a Kapı kethüdaları gönderdiler. Bulgar Geşof efendi de bunlardan biri...

Sadırazam **Hüseyin Hilmi paşa**, yabancı misyon şeflerine resmi bir ziyafet verir. Bulgaristan’ın Kapı Kethüdası Geşof efendi unutulur...

Bulgaristan, bağımsızlığını ilân etmek için zaten bahane arıyor. Geşof efendi çağrılmamasını, Dış İşleri Bakanlığı nezdinde sitemli bir dille protesto eder ve Geşof efendiyi geri çağırır...

Özür dilenmesine rağmen, Sofya’dan aldığı gizli talimat ile Geşof efendi, İstanbul’dan ayrılır. Üç gün sonra da, Bulgaristan bağımsızlığını ilan eder ve Geşof efendi yine İstanbul’a gelir. Fakat bu sefer Geşof Efendi

değil de, Gospodin Geşof'tu ve Kapı Kethüdası da değil; Bulgaristan Sefiri...

Geşof efendi, o zaman Balkanlar'da yeni kurulmuş devletlerin yetkili mevkilerini dolduran nice nice şahsiyetler gibi Osmanlı kültür müesseselerinde yetişmişti. Kendisi Hukuk mektebinin eski talebelerindendi; Osmanlı tebeası olarak yetişmişti.

Aradan seneler geçer... Balkan Savaşı'nda Bulgarlar Çatalca önlerine kadar gelirler. General Savof'un harb kabinesinde Geşof efendi Dışişleri Bakanı; artık adı da Ekselans Gospodin Vlahof Geşof'tu.

Bab-ı alî'deki barış konferasında, Dışişleri Bakanımız olan **Halil Menteşe** ile Geşof efendi yan yanalar... Bu beraberlik, taa Hukuk mektebinde başlamıştı: Aynı sırada, aynı devletin aynı müessesesinden ilim almışlardı.

İkisi de birbirlerine karşı mahcup yüzlerine bakamıyorlar. Çok değil yirmi bir sene evvel, aynı irfan ocağının talebesi iken iki ayrı devletin bakanıydılar şimdi.

Resmi müzakereler tamamlanır. O ana kadar ikisi de maziden tek kelime bahsetmezler. Ayrılacakları sıra bir an yalnız kalırlar. Halil Bey, bir şeyler söylemek için **“Gospodin Geşof... Ekselansınıza”** diye söze başlar. Geşof efendi etrafına bakınır. Kimsenin görmediğini anlayınca derin bir iç çekişle Halil Bey'in kolunu kuvvetlice sıkır ve yumuşak bir ses tonu ile:

“Bırak bunları 177 Halil efendi... Eski arkadaşın 96 Geşof efendiye o günlerdeki gibi hitab et... Şartların bizi burada karşı karşıya getirdiğine bakma! İkimiz de Osmanlı tebeası olarak Padişaha sadakat yemini yapmamış mıydık? Osmanlı'dan elde ettiğim bunca nimetleri nasıl inkâr ederim, size nasıl düşman olurum?” der. Karşılıklı olarak gözyaşı döküp ağlaşırlar...

Bu ibretli olayı anlattıktan sonra meşhur tarihçimiz Cemal Kutay sözlerine şöyle devam eder:

Maziyi kötülemek ve toptan mahkum etmeye kalkışmak, dış düşmanların kullandığı metoddur.

Patrikhanenin kapısına, boynunda ihanet ilamı asılan **Patrik Grigoryos**, Rus Çarı Aleksandr'a yazdığı gizli mektupda: **“Osmanlıyı yıkacak en esaslı tahrib vasıtası, onları mazilerinden ve an'anelerinden uzaklaştırmaktır. Asıllarından uzaklaştırıldıkları zaman, yeni bir dayanak bulamayacaklar ve kendi derin mazileriyle irtibatları koptuğu zaman bocalayacaklar ve yıkılmaları çok kolay olacaktır.”** diyordu.

Siyasi, sosyal, ekonomik ve idari çöküntülerimiz, bu yola sinsice itilmemizden sonra olmuştur. Bugün bizi tehdid eden tehlike, geçmişle irtibatımızı sağlayan bağın zedelenmesi ve milli kültürümüzün, kültür emperyalizmine maruz kalarak, kıyasıya tahrip edilmesidir

Bundan dolayı bazıları, İmparatorluğumuz, devletimiz, o günlerimiz... diyemiyorlar. Daha açık söyleyişle Geşof efendi kadar Osmanlı olamıyorlar...

Osmanlılar iktidarı Anadolu Selçuklularından, onlar Büyük Selçuklulardan, onlar Gaznelilerden, onlar Samanoğullarından aldılar... Ta ilk Müslüman Türk Hakanlığı olan Karahanlılara kadar..

Devlet ve millet olarak varlığımızı devam ettirebilmemiz için geçmişimize, milli kültürümüze sahip çıkmak mecburiyetindeyiz.

Çünkü, geçmişine, milli kültürlerine sahip çıkmayan milletler yok olmaya mahkumdurlar.

Yönetici ve değişim

27 Şubat 1999

Profesyonel yönetici kolay yetişmiyor... İyi bir yönetici olmak için birkaç yabancı üniversite bitirmek kafi gelmiyor; bunlara ilaveten "hayat üniversitesi"nden de mezun olmak gerekiyor.. Bunun bir okulu da yok ki, okul açıp yönetici sayısı artırılsın!

Profesyonel yönetici olmanın kendine has birçok kuralları var. Bu kurallara sahip olmayan ayakta kalamıyor.

İyi bir yönetici; her şeyden önce, şirketinin önüne bir hedef koyan, yönlendirme yapan ve motivasyonu sağlayan kimsedir...

Yönetici, elemanlarına güven duyar, onların kişiliklerine, vakar ve haysiyetlerine saygılı olur.. Onlara yetki verir ve bu yetkiyle orantılı olarak sorumluluklar yükler. Bütün yetkileri kendinde toplayan iyi bir yönetici olamaz.

Kritik durumlar için bazı riskleri peşin olarak kabullenmek suretiyle onlara inisiyatif tanır. İnsan hata yapa yapa doğruyu bulur. İşlenen hatadan dolayı cezalandırmak bir yana, her yanlıştan, her problemden kendine ders çıkarır iyi bir yönetici.

Uzun talimat ve emirler yerine, açık, ara hedefleri gösteren emirler verir; sadece ne yapılacağını söyler; işin nasıl yapılacağını detayını astlara bırakır.

Her türlü faaliyette, inisiyatifi, çevikliği ve duyarlılığı esas alır. Kesin sonuç için, mevcut gücü yoğunlaştırarak, dinamizmi zaman, yer, gaye faktörleriyle uyumlu bir tarzda kullanır.

Başarı için; hızlı hareketi, kesintisiz icraatı ve süratle sonuçlandırmayı esas alır. Profesyonel bir yönetici, yer ve zamanında, elemanlarının kişiliklerini kullanarak, onların güç ve tahammül sınırlarını zorlamasını bilir.

Reksford B. Hersek, iyi bir yöneticinin niteliklerini şu şekilde belirtir:

1- Öncelikle, yönetici neşeli, espriden hoşlanır ruhlu ve iyi niyet sahibi olmalıdır.

2- Gerçekleri anında teşhis edecek bir zekaya ve bunlarla karşı karşıya gelebilecek bir cesarete malik olmalıdır.

3- Duygusuyla değil, düşüncesiyle hareket etmek kabiliyetine sahip olmalıdır.

4- Her halükârda adil davranmalıdır; hissi, peşin hükümlü olmamalıdır.

5- Herhangi bir elemanın kendisini ikna konusunda yapmış olduğu görüşme talebini kabul etme cesaretini göstermeli, elemanlarının fikirleri, teklifleri kendi fikrine uymasa da, fikirlerine hürmet etmelidir. Onların, fikir üretme şevkini kırmamalıdır.

6- Elemanın her anının bir olmadığını kabul edip, fevri hareketlerin dikkate alınmaması gerektiğini bilmelidir.

7- Değişen şartlara uyabilme kabiliyetine sahip olmalıdır. Değişen şartlara, uyum sağlayabilmek bir eğitim işidir. O da zaman ister. Sabır ister... Bu kolay bir iş değildir. Çünkü, insanın tabiatında değişime, yeniliklere karşı gelme özelliği vardır. Değişime ayak uydurabilme konusunda bilim adamları ciddi çalışmalar yapmaktadırlar.

Meselâ, yönetim otoritesi **Claus Moller**'e göre insanlar genelde değişimi fark edemiyor. Değişimi fark edemeyen, kaybediyor. Değişimi zamanında fark edip sıçrama yapan başarıyı yakalıyor.

Claus Moller şunları anlatıyor:

Bir kurbağayı çok sıcak su ile dolu bir kaba koyarsanız, kurbağa hemen dışarı atlar. Kurbağanın yaşama içgüdü, bariz tehlike sinyalleri karşısında hızlı ve güçlü bir şekilde tepki göstermesine neden olmaktadır.

Halbuki, kurbağa ılık su ile dolu bir akvaryuma atılırsa ve çevresinde de alışık olduğu ortamlardakine benzer bitkiler, yosunlar ve diğer kurbağanın yabancı olmadığı şeyler bulunursa, dışarı atlamayacak, kısa sürede akvaryuma uyum sağlayacaktır.

Su ısındıkça kurbağa daha da rahatlayacak ve kendini iyice bırakacaktır. Akvaryumdaki su yavaş yavaş ısınarak çok yüksek bir sıcaklığa ulaşsa da kurbağa akvaryumun içinde kalacaktır. Haşlanıncaya kadar akvaryumdan çıkmayacaktır!

Kurbağa, çevresinde ortaya çıkan küçük değişikliklerin aslında tehlike sinyalleri olduğunu anlayamamıştır. İçinde bulunduğu ortam değişmiş fakat kurbağa davranışını değiştirmemiştir.

Claus Moller bu hikayeyi anlattıktan sonra başarı için şartları sıralıyor:

Değişim göstergelerinizi iyi izleyin. Değişimi fark etmezseniz haşlanırsınız. Yok olursunuz. Değişimi zamanında fark edip tedbirinizi zamanında alın. Değişime engel olan duvarları yıkın; sınırları kaldırın. Başarıyı garantilemek için tüm çalışanların enerjisini harekete geçirin. İmkanları sonuna kadar değerlendirin. Kurumlaşmayı sağlayın. Sistemi kurun. İşletin...

TEŞEKKÜR

Akşemseddin Hazretleri Vakfı; tanıtım faaliyetlerine gösterdiğiniz ilgiden dolayı, sonsuz şükranlarını saygı ve teşekkürlerini bildirerek şahsıma bir plaket sunmuştur. Ben de bu nazik davranışlarından dolayı, **Akşemseddin Hazretleri Vakfı**'na ve plaketi; gazetemize kadar lutfedip gelerek bizzat takdim eden Göynük Belediye Başkanı Sayın **Ahmet Çankaya**'ya teşekkürlerimi arz ederim...

M. O.

İstismarı "istismar" etmek

5 Mart 1999

Yetmişli yıllarda, lisede birlikte çalıştığımız Köy Enstitüsü kökenli, yaşlı bir öğretmen arkadaş vardı; Erdinç Bey isminde. Bu, hemen hemen her

gün dine hakaret etmek için bir istismar konusu bulur; bunu abartarak anlatırdı.

Komşusu, hacı Ali'nin sahtekârlığından, cami imamının düzenbazlığından, namazında abdestinde olan kimselerin cahilliğinden, gericiğilinden vs...

Bir iki defa konuşmak, bazı hususları izah etmek istedimse de mümkün olmadı. Çünkü, kendisinden başkasını dinleme alışkanlığı yoktu. Konuşmaya fırsat vermiyordu. O'na göre başkasının konuşmasına lüzum da yoktu zaten. En iyisini, en doğrusunu o bilirdi.

Ayrıca o yıllarda sol hakimiyeti vardı. Biraz ileri geri konuşan, haftasına varmadan sürgüne gönderiliyordu. Bize sabretmekten başka alternatif kalmıyordu.

Erdinç Bey, bir sabah öfkeli öfkeli başladı konuşmasına... Bir gün önce yakını vefat etmiş. Bunu fırsat bilerek hemen saldırıya geçti. Cenaze yıkamak için bilmem ne kadar para alınmış, defnetmek için kendisini din görevlileri soymuşlar...

Sonunda da dedi ki: "Arkadaşlar size vasiyet ediyorum. Ben ölünce, köyüme götürün. Köyde böyle sahtekârlık, soygunculuk olmaz!"

Dayanamadım. Her şeyi göze alıp, "Erdinç Bey, dedim. Ben senin yerine olsam öyle vasiyet etmezdim" Ne söyleyeceğimi tahmin edemediği için sordu: "Ya nasıl vasiyet etmem lazımdı?"

Şöyle vasiyet etmen lazımdı: **"Ben öldüğümde, hiçbir merasim istemiyorum. Kimseye bunun için para vermeyin. Bir çukur açıp defnedin. Kimse sıkıntıya sokulmasın benim yüzümden!"**

Birden yüzü kıpkırmızı oldu; kızarıklık kulaklarına kadar uzadı. Kızgın bir şekilde "Ne demek istiyorsun? " diye sordu. Cevap verdim: **"Demek istediğim, o bahsettiğin hususlar; kefen, cenaze namazı, mezar kazma işi dini vecibelerdir, yani inanan kimseler içindir. İnanmayan kimseler için böyle merasimlere ihtiyaç yok!"**

İlk defa sustu. Cevap vermedi. Derin bir düşünceye daldı. Bir daha da bu konuları konuşmadı. Böylece zehir zemberek konuşmalarından kurtulmuş oldum.

Konumuzla ilgisi olduğu için, Vakko'nun sahibi, **Vitali Hakko**'nun hatıratından bir de kesit sunayım size:

"Çalıştığım dükkanın karşısında ufacak bir dükkan vardı. Tek tezgah, tek adam. Dükkan sahibi, çok yakışıklı, gösterişli, afrası tafrası yerinde bir adamdı. Yanında kimse çalıştırmıyordu. Sattığı da yalnızca çarşaflık satandı. Satenin pamuklusu, floşlusu vardı. Floşlu olduğunu müşterinin anlamaması için, topu tak-tak çevirip diker, kumaşın ucunu kendine doğru tutardı.

Necati Bey denen bu adam, müşterilerini (tabii tümü çarşafli hanımlardı) tezgâhın önüne oturtur, makineli tüfek gibi konuşmaya, yeminler etmeye başlar ve ambale olan müşteri, çarşaflığını almadan o dükkanı terk edemezdi.

Necati Bey, yalnız yakışıklı değil, aynı zamanda çok da şıktı. Hafifçe şişmandı. Ama böylesi bir şişmanlık, kadın olsun, erkek olsun o sıralar pek makbuldü. O günlerin modası balık eti idi.

Necati bey, gümüş halkalı ağızlığı ile sürekli sigara içerdi. Parmaklarında yüzükler vardı, boynundaki fuları ise ipektendi.

Gündüzleri o daracık dükkanının tezgahı üzerine seccade serip namaz kılardı. Ve her şeyde olduğu gibi, namazı da büyük bir gösterişle kılardı.

Namaz kılarırken dükkana müşteri girse başını çevirip bakmaz, hiç ilgilenmezdi. Dükkanına gelenler de dindar yaşlı kadınlar olduğu için, bu ibadet eden adama hayranlık duyar, alış verişi için namazının bitmesini beklerlerdi.

Tabii, namaz sonrası yemin billahların etkisi başka olurdu. Zavallı müşteri müthiş bir kazık yiyip çıkardı dükkândan.

Ben bunları uzaktan izler, kimi zaman güler, kimi zaman bu yalancı, düzenbaz Necati Bey'e çok kızar, aldatılan müşterilere de acırdım.

Ama günün birinde, Necati Bey'in gerçek isminin '**Kirkor**' olduğunu öğrendiğimde küçük dilimi yutuyordum."

Şunu iyi anlamak lazım: Kirkor'un yaptığı riyakarlıklardan dolayı mensubu olduğu kesimi karalamak ne kadar yanlış olur ise, bir hacının, hocanın yaptığı cahillikten dolayı mensubu olduğu kesimi, o kesimin inancını kötölemek de o derece yanlış olur. İstismara karşı olmak başka, istismarı "istismar" etmek başka...

Başarısızlığın kılıfı: Mazeret

6 Mart 1999

Başarı üzerine, son zamanlarda yabancılara hazırladığı çok sayıda kitap yayınlanmakta... Herbiri, kendi tecrübelerine, araştırmalarına yer vermekte kitaplarında. Milyonlarca satış yapmakta bu yayınlar...

Ekmek arslanın ağzında olduğu için, herkes başarılı olmanın yollarını aramakta artık... Bu yayınlardan biri de, **Jay Rifembary**'nin "No Excuse" kitabı. Yazar özellikle mazeret üzerine durmakta eserinde. Çünkü, başarıya ulaşmanın en büyük engelini mazeret olduğu kanaatinde.

Başarıyı hedefleyenlerin, mazeret zırhının arkasına sığınmamalarını öğütlemekte. Bunun için de insanın, tevazu sahibi olmasını; alçak gönüllü olmayanın mazeret silahından kurtulmasının zor olduğunu vurgulamakta.

Başarılı kimsenin, faydalandırmada cimri olamayacağını, gerektiğinde, başkalarını da bilgi ve tecrübesinden cömertçe istifade ettireceği bildirilmekte.

Başarılı kimse, hiç kimseyi suçlamadan, mazerete sığınmadan, hatayı kabul eden, hatalardan ders alan, hataları bir atlama tahtası bilen kimsedir. Başarının düşmanı negatif düşünme hastalığıdır. Bu hastalığa yakalanan, bırakın başkalarının başarısını kendi başarısının bile farkına varmaz, diyor Jay Rifembary.

Yabancı kaynaklı bu tür kitapların hitap ettikleri insanların, anlayışları farklı, kültürleri farklı... Bunun için verdikleri örnekler bizim kültürümüze çoğu zaman ters düşüyor. Verilmek istenen mesajlar anlaşılıyor veya

yanlış algılanıyor. Bu kitaplardaki tespit edilen hususlar tercüme edilirken, kendi yaşayışımızdan, kültürümüzden örnekler verilebilse çok daha istifadeli olur.

Şimdi de bizden birinden örnek vereyim. Hepimizin yakından tanıdığı **Sakıp Ağa**'dan. Sakıp Sabancı'nın yazdıklarını okuyunca yüzde yüzünü anlıyoruz. Çünkü anlattıkları, yabancı olmadığı şeyler... Başarıyı ve mazereti tam bize göre anlatıyor:

Başarı, basit anlatımıyla gol atmaktır, diyor Sakıp Ağa kitabında... Devam ediyor: "Çok iyi oyuncu ama gol atamıyor... Çok iyi oynadı ama gol atamadı... Gol atacaktı ama ayağı burkuldu... Hakem taraf tutmasa idi gol atacaktı... Rüzgar ters estiğinden golü kaçırdı..." Yok böyle şey. Madem ki, oyunun kaidesi gol atmak, madem ki oyuncu sahaya gol atmak için çıkıyor, madem ki en fazla gol atan kazanıyor. Gol atacaksınız.

Eskiden başarı, tek kaleye gol atmaktı.

Mahallede birisi kaleye geçer, öbürü şut çekerdi. Şut çeken iki taş dikilerek belirlenen kaleden içeri topu soktuğunda "gooooo!!!" diye sevinir, seyredenler de, "ne güzel top oynuyor, devamlı gol atıyor" diye alkışlardı. Bunu yapan da başarılı sayılırdı.

Sonra, mahallelerde çift kale oyunlar başladı. Çift kale oyunlarda gol atmak zorlaştı.

Derken şehirlerde birkaç takım ortaya çıktı. Şehir takımları arasında gol atmak başarı oldu. Şehirlerarası maçlar başladı. Üçüncü lig, ikinci lig, birinci lig derken, iş bayağı zorlaştı. İş orada da kalmadı. Avrupa Şampiyon Kulüpler maçları, Avrupa Şampiyonası, nihayet Dünya Kupası önem kazandı... Şimdi başarı denilen şey, Dünya Kupası'nda oynayabilmek, Dünya Kupası'nda gol atabilmek.

Eskiden mahallede kundura tamircisi dükkânı açmak başarı idi. Derken ülkenin her şehrinde satılabilecek kundura üretmek başarı sayıldı. Şimdi başarı, dünyanın her ülkesinde satılabilecek kalite ve fiyatta kundura üretebilmektir.

Eskiden, en ünlü takımda oynayan, en çok gol atan futbolcu bile bunu zevk için, forma aşkı ile yapardı. Bu işin piyasası yoktu. Şimdi her iş gibi futbolun bile piyasası var. Şan için gol atılmıyor.

Nam için, şan için gol atmaya kalkanların nefesi yetmiyor. Başarının profesyonel kaideleri var. Bu kaidelere göre hazırlanmanın da bir faturası var. Bu faturayı karşılayabilmek için yapılması gereken harcamalar var. Golü atan, gol atmada başarılı olan bu işin parasını da alacak. Alacak ki, daha çok gol atmak için kendini hazırlayabilsin. Şevki, gayreti artsın.

Daha başlangıçta işin kaidesi biliniyor. Golü atan parasını alacak. Gol atmada başarılı olan daha fazla kazanacak. En fazla gol atan en fazla kazanacak.

Nasreddin Hoca'nın fıkrasını hatırlayın. Hoca, "Un orada duruyor, şeker burada duruyor, yağ da şurada... Be kardeşim, ne diye bunları birbirine karıştırıp helva yapmazsın?" diye sormuş. İşte, Nasreddin Hoca'nın anlatımıyla başarı helva yapmaktır. Başarı, mazeret bulmadan unu, şekerini, yağı karıştırıp helva haline getirip satmaktır.

Şunu unutmamalım: Mazeret bulmada başarılı olan bir kimsenin, işinde başarılı olması mümkün değil...

Uçan Daireler

12 Mart 1999

Geçenlerde, sabah işe gelirken değerli komşumuz Ali Osman Beyle karşılaştım. Telaşlı bir hali vardı. Sordum:

- **Hayrola komşu, böyle sabah sabah nereye gidiyorsun?**

- Bugün UFO toplantısı varmış oraya gidiyorum.

- **Sen de mi hayallerle, hayaletlerle uğraşmaya başladın?**

- Sorma, bizim delikanlı böyle işlere meraklı, bilet almış ben de yanında mecburen gideceğim.

Daha sonra birkaç gencin yanında da bu konuyu açtım. Bunları da meraklı görünce UFO'lar hakkında ilmi gerçekleri bildirmek şart oldu. Ayrıca, dini kitaplardaki ifadeleri anlayacak ilmi olmayan, bunun için de okuduklarını yanlış yorumlayan müslüman yazar çizerler de, UFO kervanına katılınca gençlerimiz gibi büyüklerin kafası da iyice karıştı. UFO nedir? Bunlarla ne yapılmak isteniyor?

Bu konuyu ortaya atanlardan biri bilim kurgu yazarı **Erich von Daniken**'dir. Daniken, insanları uzaylılara inandırmak için kaleme aldığı "Tanrıların Arabaları" ve "Yıldızlara Dönüş" adlı ve benzeri kitaplarda iddialarını savunmaktadır.

Daniken, aklın prensiplerini ve bilimleri inkâr ederek, tarih boyunca insanoğlunun kurduğu medeniyetlerin, uzaylıların eserleri olduğunu iddia etmektedir.

Ona göre; Piri Reis'in haritaları, Güney Amerika'daki ve Mısır'daki piramitler, Delhi'deki demir sütun ve diğer birçok mükemmel eser, uzaylılar tarafından yapılmıştır.

Bilimlere aykırı olan bu iddialarının bilim adamları tarafından çürütülmesinden korkan Daniken; "Bilim adamları, bir lokma bile fazla yemeğe halleri olmayan doymuş kazlara benzerler. Tüm yeni, devrimci iddiaları saçma diyerek, reddederler" demek suretiyle aklınca bilim adamlarını etkisiz hale getirmek, susturmak istiyor.

İngilizce, Unidentified Flying Objects (teşhis edilmemiş uçan cisimler) anlamındaki kelimelerin baş harflerinden meydana gelen ve dilimizde uçan daireler olarak adlandırılan UFO'lara ait şayiaların bazıları, görgü şahitlerinin gördükleri cisimler ve görüntülerle ilgilidir. Ancak, UFO sanılan bu cisimler ve görüntüler, uzaylı sanılan kişiler, robotlar ve hayâlî silüetler, uzaylı değildir. Çünkü yıldızların hiçbirinde hayat yoktur.

Süper güçler, teknoloji savaşında üstünlük sağlamak üzere yaptıkları çalışmaları, yalnız diğer ülkelerden değil, aynı zamanda kendi toplumlarından bile gizli tutmaktadırlar. Bir çalışmanın gizli kalabilmesi için, ya görünmemesi veya görüldüğü takdirde mahiyetinin anlaşılmasını gerekir.

Bazı savaş uçaklarının uçan daire şeklinde olduğu bildirilmektedir. Hiç şüphe yok ki, uçan dairelere benzeyen hava araçları bu kadarla kalmamaktadır. Büyük bir gizlilik içinde yapımı gerçekleştirilen araçların ve

silâhların hiçbir zaman bilinmesi istenmediğinden UFO şayiaları bu gizliliği korumak için kullanılmaktadır. Ayrıca, dağlarda görünen oval şeylerin, bulutların içindeki buz kristallerinden yansıyan “ışık topları” olduğu da tesbit edilmiştir.

Nitekim, Harvard Üniversitesi'nden **Astronom Donald E. Monzel**, UFO görmenin 111 sebebini yazmaktadır. Bu sebepleri; astronomi olayları ve meteorlar, meteoroloji olayları, fotoğraflardaki kamera ve banyo lekeleri olmak üzere üç grupta toplamak mümkündür.

Almanya'da 1973 yılından beri UFO fotoğrafları üzerinde araştırmalar yapan **Klaus Webner**, her amatör fotoğrafçının, en basit hilelerle harikulâde UFO fotoğrafları çekebileceği gerçeğini ortaya koymuştur.

UFO'larla ilgili iddialardan maksat; teknolojik gelişmelerin gizlenmesi ile beraber, aynı zamanda zihinleri karıştırıp “**ülkelerde toplumu ayakta tutan, manevi değerleri yok etmek**”tir. Esas maksat da zaten bu...

Frich von Daniken'in iddiaları onaltı bilim adamı tarafından “**Daniken Duruşması**” adlı kitapta bilimlere dayanılarak çürütülmüştür. Söz konusu kitap Ernst von Khuon tarafından yayınlanmış ve Ç. Bozdoğan tarafından Türkçe'ye tercüme edilmiştir. Tarih öncesi çağı uzmanı ve bilim adamı Ord. Prof. Herbert Kühn; “**Daniken, Arkeoloji okusaydı, bu hataları yapmazdı**” demektedir.

Bütün bunlardan anlaşılıyor ki, UFO'lar ile iddialar; başta din inancını ortadan kaldırmak olmak üzere birçok sinsi maksatlar için ortaya atılmış safsatarlardan ibarettir.

Nitekim, konunun uzmanı, Ankara üniversitesi Astronomi Bölümü öğretim üyesi **Prof.Dr. Osman Demircan**, “**UFO aldatmacası**” isimli makalesinde şöyle diyor:

“İnsan cahil olduğu konuda daha cesur konuşmuş. Kendine UFO araştırmacısı veya UFO'log diyenlerin de temel bilimler alanında uzman olmadıkları optikten, meteorolojiden, astronomiden anlamadıkları, mekanik yasaları bilmedikleri, gök cisimlerini tanımadıkları iyi bilinmektedir. Bunun için, mahiyeti tespit edilememiş cisimleri ve açığözler tarafından kamera, ayna ve mercek oyunları ile zikzaklar çizer gibi gösterilen ışıklı cisimleri gerçek sanmaktadırlar. “

Fransızların Osmanlı sevgisi

19 Mart 1999

Osmanlı İmparatorluğu'nun 700'üncü kuruluş yıldönümünün kutlanması yurt dışına taşdı. Paris'te 1999 yılı “**Osmanlı Yılı**” ilan edildi.

Osmanlı Yılı etkinlikleri çerçevesinde, Mayıs ayında Topkapı Sarayı'nın en paha biçilmez parçaları Versay Sarayı'na taşınacak. Tarihinde ilk kez kapılarını böyle bir etkinliğe açıyor Fransızlar. Bu etkinliklerin çerçevesi **Sn. Süleyman Demirel**'in kısa bir süre önceki resmi Paris ziyaretinin hemen ardından belirlenmişti.

Fransızların bu Osmanlı sevgisi, Osmanlı hayranlığı nereden geliyor hiç merak ettiniz mi? Merak ettiyseniz, şu tarihe mal olmuş ibretli olayı naklederseniz merakınız fazlasıyla zail olur herhalde...

Sultan Abdülaziz Han'ın torunu **Mahmud Şevket Efendi**, sınırdışı edilince, Mısır'a halası Nermin Sultan'ın yanına yerleşir. Bir müddet sonra, kızının hastalanıp İsviçre'de tedavi gördüğü haberini alır. Kızının yanına gitmek ister. Fakat, haymatlos yani vatansız olduğu için Mısır yetkililerinden pasaport almak ister; fakat alamaz.

Bunun üzerine, Türk Sefaretine giderek durumunu anlatır, yardımcı olunmasını ister. Kahire Sefîri Ragıp Bey, Ankara'ya sormaya bile lüzum görmeden, şahsi kininden dolayı,

- Sen buraya ne hakla gelirsin, seni gidi vatan haini! Bir daha seni karşımda görmeyeyim... diyerek elçilikten kovar.

Mahmud Şevket Efendi, gözyaşları içinde ayrılır elçilikten. Aradan zaman geçer. Mısır diktatörü Nasır, bu şehzadenin varlığından tedirgin olmaya başlar. Sınır dışı etmek için bahane arar. Bunun için halası Nermin Sultan'ın Yunanistan'da bulunan mallarının takibi için vekaletname verilmesini ister. Esas maksadı bu mallara el koymaktır... Bu isteğinde bir art niyet olduğunu anlayan Şehzade kendisine vekaletname vermez.

Mahmud Şevket Efendi, bu vekâletnâmeyi vermeyince Nasır, yirmi dört saat zarfında Mısır'ı terketmelerini kesin olarak emreder. Bu şartlar altında ne yapacak, nereye gidecek? Çaresizlik içinde kıvranmaya başlar. İşte böyle sıkıntılı bir haldeyken Fransız Sefiri kendisine haber göndererek O'nu sefârethaneye çağırır.

- Lütfen kabul buyurunuz!... diyerek eline iki pasaport tutuşturur. Bunlardan birisi **Mahmud Şevket Efendi**'ye diğeri de **Nermin Sultan**'a aittir.

Şehzâde, şaşırır. Sözde müslüman bir devlet başkanı olan Nasır, kendisini sebepsiz olarak yirmidört saat zarfında sınır dışı ederken, kendisiyle hiçbir irki ve dini bağı bulunmayan Fransa, O'nu "**şeref misâfiri**" olarak barındırmayı "**lütfen kabul etmesi ricasıyla**" teklif ediyor... Fransız sefiri kendisine iltifat edip oturtur. Sonra da der ki:

- **Durumunuzu öğrenince hariciye vekâletimize telsizle müracaat edip, sizler için Fransa'da ikamet müsaadesi aldım ve isminize bu pasaportları re'sen tanzim ettim. Bunlarla dünyanın hangi memleketine isterseniz gidebilirsiniz. Ancak ikâmet için Fransa'yı seçerseniz, bize büyük bir şeref bahşetmiş olursunuz. Umarım ki, bu ricamı kabul edersiniz. Zira biz Fransa'daki geçiminizi de düşünerek Prenses Hazretleri'ne de yapabileceği uygun bir iş temin etmiş bulunmaktayız. Karar sizindir.**

O anda, sözde müslüman Nasır'ın yaptıkları hatırına gelir ve gözlerinin önünde; şahsi düşmanlığından dolayı kendisini Türk Sefârethânesi'nden "Vatan haini" diye kovan **Râgıp Bey**'in kızgın hali canlanır... Sıcak gözyaşlarını boşaltırken titreyen ellerine aldığı pasaportların milliyet hânesine "**Osmanlı**" yazılı olduğunu görür. Heyecanla çarpan kalbi bir kat daha rikkate gelerek:

- **Sefir cenabları!.. Bunu bize niçin yapıyorsunuz? Biz size bir iyilik yapmadık ki... diye sorar. Sefirin cevabı şöyle olur:**

- Siz bize daha ne iyilik yapacaksınız? Büyük ceddiniz Kanûnî olmasaydı bugün bir Fransa mevcut olmayacaktı!...

Sefirin bu cevabı karşısında ister istemez insanın aklına geliyor. Bu şehzadenin dedeleri olmasaydı, Fransa olmayacaktı; peki, acaba Ragıp Bey olacak mıydı? Dahası var: Üzerinde yaşadığımız Cennet misali vatanımız Anadolu bizim olacak mıydı?

Sn. Yılmaz Öztuna'nın da gazetemizdeki bir yazısında ifade ettiği gibi, hiçbir yeni rejim, eskisine rahmet okumaz. Yeni rejimi kuranlar eski rejim ne güzeldi, ne iyiydi, derlerse; o halde sizin iktidarda ne işiniz var? Niçin eskiyi yıkıp yerine geçtiniz? sorusuna muhatap olabilirler.

Ama, tarihimiz bir bütündür. Uzun bir geçmişimiz vardır. Önem bakımından Osmanlı, bütün Türk tarihinin yüzde ellisinden fazla ağırlıklıdır. Bunun için geçmişte olanları bir tarafa bırakıp artık Osmanlı ile barışmak şarttır.

Not: Bu vesile ile; daha önceki, 700. yıl kutlamaları ile ilgili bir yazımdan dolayı, telefonla arayıp teşekkür etme nezaketini gösteren, **Bilecik Valisi Sn. Refik Öztürk** 'e -biraz gecikmeli de olsa- bilmukabele teşekkürlerimi bildirir; 700. yıl etkinliklerine gösterdikleri takdire şayan gayretlerinden dolayı zatiâlilerini tebrik ederim.

İyi yönleri görebilmek

20 Mart 1999

Beynimiz zihinsel yayın yapan bir istasyondur. Bu yayın sistemi iki kanaldan beslenir. Olumlu mesajlar... Olumsuz mesajlar... Beynimiz hangi kanaldan daha çok beslenirse, onun etkisi altında kalır. Aldığını verir. Bunun için hangi kanalda olduğumuza dikkat etmemiz lâzımdır.

Diyelim ki, çalıştığınız işyerindeki şefiniz, sizi çağırıp bazı tavsiyelerde bulundu. **“Şöyle şöyle yaparsan, kısa zamanda daha iyi duruma gelirsin”** dedi.

O anda istasyonunuz negatif kanaldan yayın yapıyorsa, bu tavsiyeleri hemen şöyle algıyorsunuz: **“Şef mutlaka benim ayağımı kaydırmak istiyor. Geçen gün de zaten bana ters ters bakmıştı. Beni oyuna getirip, kendi isteğiyle uzaklaştırmak istiyor. Dikkatli olmalıyım.”**

Eğer pozitif kanaldan yayın yapıyorsa, **“Şefimiz tecrübeli bir adamdır. Bunun tecrübelerinden mutlaka istifade etmeliyim. Dediklerini aynen yapayım”** şeklinde algıyorsunuz.

Bu örnekte görüldüğü gibi, insan hangi kanaldan besleniyorsa, onun tesiri altında kalır. İnsan devamlı negatif kanalda kalırsa, bütün düşünceleri hep olumsuz olmaya başlar. Her işe o gözle bakar. Tek bir olumsuz düşünce, olumsuz zincirleme reaksiyon başlatarak, otomatik olarak bütün düşüncelerinizi olumsuzlaştırır. Böyle bir insanın dünyası kararır. Evham hastası olur. Her şeye endişe, şüphe ile bakar. Hiçbir şeyde huzur bulamaz.

Bunun için mademki, istasyonun sahibi sizsiniz, o hâlde yayınınız kontrollü ve devamlı olumlu olsun. Devamlı pozitif kanalda kalın, bunu alışkanlık hâline getirin! Zaman zaman negatif kanal devreye girerse, hemen “dur” deyin ve kanal değiştirin!

Kanal deęiřtirmek için yapacaęınız tek řey, kiřiler hakkında olumlu dūřunmektir. İyide tevil etmektir. Bōyle yapılırsa, zincirleme reaksiyonlar sayesinde bařka olumlu dūřunceler devreye girecek, netice olarak bōtōn dūřunceler olumlu olacak, siz de rahatlayacak ve huzur bulacaksınız.

Bizi negatif kanala çekmek isteyenlerle karşılaştığımızda ona hemen tepki gōstermeliyiz. Mesela, birinin koşa koşa size gelip, ortak bir tanıdığınız hakkında olumsuz şeyler konuşması, sizin ona katkıda bulunmanız normal karşılanmaktadır çoğu zaman. Yapılan işin yanlışlığı o an için hatıra gelmemektedir.

Bir arkadaşınız, bir başkası hakkında tahammōl edemediği ōzelliklerinden bahsedecek veya bir komşunuz diğeri ile ilgili geçimsizliklerini anlatacak olursa, uyanık olup, bu olumsuz dūřuncelere fırsat vermemelidir.

Dūřunceler, dūřuncelerin tesiri altında kalır. Bir kiři hakkında olumsuz řeyler dinlerseniz, siz de o kiři hakkında olumsuz dūřünmeye bařlama tehlikesi ile karřı karřıyasınız demektir. Eęer hazırlıklı deęilseniz, siz de yangına kōrōkle gitmiř olursunuz; **“Evet evet, hepsi bu da deęil, daha senin duymadıęın çok řeyleri de var. řunu řunu duymuř muydun?..”** gibisinden ilāvelerde bulunursunuz.

Uyanık olup, katkıda bulunmak bir yana, ondaki olumsuz dūřunceleri olumlu hāle çevirmeye çalışmaldır. Bōylece hem kendinizi, hem de karşınızdakini zarardan kurtarmış olursunuz.

Başkalarının bizi pozitif kanalımızdan, negatif kanalına çevirmesini engellemek için iki yol vardır:

Birincisi, ona hissettirmeden konuşmayı mōmkōn olduğunca çabuk ve sessizce değiştirmek. Meselā, “Affedersiniz aklıma bir soru geldi, unutmadan hemen onu sorayım, bugōnlerde çok unutkan oldum...” gibi sōzlerle, rastgele bir şey sorup konuyu değiştirmek...

İkincisi, Konuyu değiştirmek mōmkōn olmazsa, ōzōr dileyip oradan ayrılmak... Ayrılırken de, “Çok ōzōr dilerim, hemen bir yere gitmem gerekiyor, daha sonra gōrōřelim...” gibi cōmleler kullanın. Herkes bōyle yaparsa, bu kimse olumsuz dūřünce yayamayacak, zamanla bu ōzellięi kōrelecek. O da olumlu kanala geçecektir.

Bu şekilde insanlar hakkında iyi dūřünme, iyi yōnlerini gōrme hususunda zamanla uzman olacaksınız. O zaman herkes tarafından sevilip sayılacaksınız. Sevilip sayılan kimse, evinde, işinde, çevresinde hep başarılı olur. Zaten istenen de bu değil mi?

řu ūç gōnlük dōnyada, ūç-beř kuruřluk dōnya menfaati için, řunun bunun kalbini kırmaya, sevimsiz, kaçılacak, korkulacak kimse olmaya deęer mi?

Kan dōkōcō olan kim?

26 Mart 1999

Pazar gōnō, bir Kurban Bayramını daha idrak edeceğiz. Daha nice bayramlara rahat ve huzur içinde kavuşuruz inşaallah...

Her bayram olduğu gibi, bu sene de bayram yaklaştışça Batı'dan da, bizden de bazı çatlak sesler çıkmakta... Hayvan sevgisinden, kan dökmekten bahsedilmekte...

Kurban Bayramı dolayısı ile kesilen hayvanlar karşısında, hayvansever kesilmekteler. Fakat, hallerinden bunda hiç de samimi olmadıkları anlaşılmaktadır.

Bir taraftan kuzu pizolalarını meze yapan, diğer taraftan müslümanların, yılda bir defa, dinin emrini yerine getirmek için kesip; birbirlerine, fakirlere et ikram etmeleri karşısında, hayvanseverlik gösterisinde bulunmalarının ciddiye alınacak bir tarafı yok aslında.

Bir tarafta aç, sefil ve Kurban Bayramından Kurban Bayramına et bulan insanların bulunduğu, diğer taraftan, kendisine ve köpeğine kilolarca et alıp yediren kimselerin yaşadığı bir ortamda, Kurban Bayramı dolayısı ile akıtılan kurban kanları karşısında hayvansever görünmeleri samimiyetsizliğin açık ifadesidir.

Kurban Bayramı olsun olmasın, her gün, yeryüzünde, milyonlarca hayvan kesilmekte ve insanın protein ihtiyacı karşılanmaya çalışılmaktadır. Hayvanı gıdaların insan hayatında çok önemli bir yeri olduğu tartışılmaz bir gerçektir.

Çünkü Cenab-ı Hak, dünyamızı; bitkileri, hayvanları insanlar için yaratmıştır. Bunları insanların hizmetine sunmuştur. Âyet-i kerimede, “**Yeryüzünde ne varsa hepsi insanın menfaati için yaratılmıştır.**” buyurulmuştur. İnsanları da kendini tanımaları, ibadet yapmaları için yaratmıştır yüce Allah. Bunun için yapılan iş, insanın yaratılış gayesine uygundur.

Gerçek kan dökücü kim? Bugün, Güneydoğuda, Kosova'da, Ortadoğu'da ve dünyanın birçok yerinde, akan müslüman kanları karşısında sessiz duran, hatta bunlara destek olan çevreler mi? Yoksa dinlerinin emrini yerine getirmek için kurban kesen Müslümanlar mı?

Müslüman dinin emirlerini, Cenab-ı Hak, emrettiği için yapar; dünyalık faydası için yapmaz. Ancak, faydasını bilmesinde de zarar yok; bilakis faydası var.

Psikanalistlere göre, insanın içinde, bir öldürme ve kan dökme içgüdüğü vardır. Nitekim, yüce ve mukaddes kitabımız Kur'ân-ı kerimde, insanın “kan dökücü” bir yapıya sahip olduğu bildirilmektedir.

İşte, bütün mesele; insanın bu öldürme ve kan dökme isteğini, meşru bir şekilde kanalize edip, insanı, insan karşısında, müşfik ve merhametli duruma getirmektir.

Yüce kitabımız Kur'ân-ı kerimde geniş olarak anlatılan Hazret-i İbrahim'e ait kissanın, bu espri üzerine kurulduğunu bildiren âlimler vardır. Yani, insan kanı akıtmak yerine, hayvan kanı akıtarak, insandaki olumsuz bir içgüdüğü, insana yararlı kılmak...

İnsanın çok çelişkili ve çatışmalı bir iç dünyası var... O, bir avcı olarak kovalayıp vurduğu yaralı ceylanın baş ucunda oturup ağlayabilir. Onda öldürme hırısı ile şefkat ve merhamet duyguları bir aradadır. Biz müslümanlar, insanın bu ruh halini, en çok Kurban Bayramlarında yaşarız.

Akan kurban kanları karşısında yüreklerimiz hassaslaşır, gözlerimiz nemlenir, kan ile hayat arasındaki ilişkinin şuuruna varır, bilhassa insan kanının değerini anlamaya çalışırız.

Başkaları, müslümanların, bu heyecanlarından haberdar olmayabilir; ama bu, bir gerçektir. Günlük et ihtiyacını kasaptan alıp temin eden kimseler, bu duygulara yabancıdır.

Bu gibilere, bir de bizzat kendilerinin Kurban Bayramında, kendi elleri ile kurban kesmelerini tavsiye ederiz. O zaman, dinimizin bu emrini daha iyi anlayacaklardır. Bazı fikir adamlarının da bildirdikleri gibi, hayvan kanları karşısında ürperen insanoğlu belki, kendi cinsinin kanına biraz daha saygılı davranabilir.

1945'te Japonya'ya atılan atom bombaları ile 300.000'den fazla insan öldü, 250.000 kişi de yaralandı ve radyoaktif maddelerden zarar gördü. Aradan şu kadar yıl geçmesine rağmen, buralarda yaşayan insanların huzursuzlukları henüz dinmedi.

Bu facia, insandaki "medeniyet" ve "vahşet" eğilimlerini, bir arada ifade eden önemli bir örnektir. Gerçekten de yüce ve mukaddes kitabımız Kur'ân-ı kerîmin haber verdiği tarzda insan kan dökücüdür.

Unutmamak gerekir ki, bu "vahşet" ve "kan dökücü" kimliği yanında, yine sadece insandır ki, büyük kültür ve medeniyetler kurabilir, büyük ahlâk kahramanları yetiştirebilir.

Tarih boyunca, insanoğlu yüce Allahın emrine uyduğu zaman, meleklerden de üstün olmuş; uymadığı zaman, hayvandan da aşağı olmuştur. Nitekim, Kur'ân-ı kerimde, böyle kimseler, "**Onlar hayvandır, hatta hayvandan da aşağıdır**" ifadesiyle tarif buyurulmuştur.

İnsanın kâmil manada insan olabilmesi için, İslâmı tanınması, onun emirlerine uyması şarttır. İslâmdan nasibi olmayan kimselerin vahşetle medeniyeti ayırt edebilmeleri mümkün değildir!..

Yarın Bayram

27 Mart 1999

Bayram günleri sevinmek, neşelenmek lâzımdır. Hz. Ebu Bekir, kızı Hz. Aişe validemizin evine gidince, iki hizmetçinin tef çalıp neşelendiklerini gördü. Ensar-ı kiramın kahramanlıklarını övüyor, destan söylüyorlardı.

Hz. Ebu Bekir, Resulullahın evinde böyle şey yapılmasının uygun olmayacağını bildirerek, onların susmalarını söyledi. Peygamber efendimiz buyurdu ki:

"Ya Eba Bekir, onlara mâni olma! Her kavmin bir bayramı vardır, bu da bizim bayramımızdır. Bayram sevinç günleridir."

Müslümanı sevindirmek çok sevaptır. Bayramlar, Müslümanların birbirini sevindirmesine birer vesiledir. Hadis-i şeriflerde buyuruldu ki:

"Allahü teâlânın en çok sevdiği amellerden biri, mümini sevindirmek, üzüntüsünü gidermek, borcunu ödemek, yahut aç iken onu doyurmaktır."

"Bir mümini sevindireni, Allahü teâlâ da kıyamette sevindirir."

Neler yapmalı

Bayram günleri şunları yapmak sünnettir:

Erken kalkmak, gusül abdesti almak, misvak ile dişleri temizlemek, güzel koku sürünmek, yeni ve temiz elbise giyerek, sevindiğini belli etmek, kurban kesen, o gün ilk olarak kurban eti yemek, o gün yüzük takmak, camiye erken ve yürüyerek gitmek ve dönüşte başka yoldan gelmek. Çünkü, ibadet yapılan yerler ve ibadet için gidip-gelinen yollar, kıyamet günü şahitlik edeceklerdir.

Bayram tekbirlerini, Kurban bayramında cehren, açıktan söylemek, müminleri güler yüzle ve “**Selamün aleyküm**” diyerek karşılamak, fakirlere çok sadaka vermek, İslâmiyeti doğru olarak yaymak için çalışanlara yardım etmek, dargın olanları barıştırmak, akrabayı ve din kardeşlerini ziyaret etmek, onlara hediye götürmek ve erkeklerin, kabirleri ziyaret etmeleri de sünnettir.

Bayram namazı

Bayram namazı iki rekâttir. Cemaatle kılınır, yalnız kılınmaz. Birinci rekâtte Sübhaneke'den sonra eller üç defa kulaklara kaldırılıp, her defasında tekbir getirilir ve iki yana uzatılır, üçüncüsünde, göbek altına bağlanır. Sonra Fatiha ve zamm-ı sure okunup, rükû ve secdeler yapılır.

Ayağa kalkılarak, ikinci rekâtte Fatiha ve zamm-ı sure okunduktan sonra, iki el yine üç kere kulaklara götürülür ve her defasında tekbir getirilir. Üçüncüde de, eller yana salınır. Dördüncü tekbirde, eller kaldırılmayıp, rükûya eğilir. Secdeler yapılır ve oturulup Ettehiyyatü ve salevat duâlarından sonra selam verilir.

Teşrik tekbirleri

Arefe günü, yani bugün sabah namazından, dördüncü günü ikinci namazına kadar, yirmiüç vakitte, hacıların ve hacca gitmeyenlerin, erkek-kadın herkesin, cemaat ile kılsın veya yalnız kılsın, farz namazda veya bu bayramdaki farzlardan birini, yine bu bayram günlerinden birinde kaza edince, selam verir vermez, “Allahümme entesselam...” demeden evvel, bir kere “**Tekbir-i teşrik**” okuması vaciptir.

Teşrik tekbiri olarak, “**Allahü ekber, Allahü ekber. Lâ ilâhe illallah. Vallahü ekber, Allahü ekber ve lillahil-hamd**” denir.

Cuma namazlarından sonra da okunur. Bayram namazından sonra okumak müstehaptır. Cenaze namazından sonra okunmaz.

Camiden çıktıktan veya konuştuğundan sonra okumak lâzım değildir. İmam, tekbiri unutursa, cemaat terk etmez. Erkekler yüksek sesle okuyabilir.

Değerli okuyucularımızın mübarek Kurban Bayramlarını tebrik eder, daha nice bayramlara, sıhhat, afiyet ve huzur içinde kavuşmaları için cenab-ı Hakka niyaz ederim.

İskender'in başarısı

2 Nisan 1999

Bostan ve Gülistan kitabında **Sadi Şirazi** şöyle bir kısca anlatır:

Cihan hükümdarı İskender'e sorarlar:

- Doğu ve batı memleketlerini ne ile aldın? Önceki hükümdarların hazineleri, varlıkları ve askerleri çok daha fazla olduğu halde, onlara böyle bir fetih nasip olmamıştı. Bu başarının sırrı nedir?

Cevap verir:

- **Hangi memleketi aldım, halkını incitmedim ve büyüklerinin adını ancak iyilikle andım. Her millet, kendilerine benden kötülük gelmeyeceğine inanmıştı. Benden sadece iyilik beklerlerdi.**

İşte, bir devleti, milleti ayakta tutan en önemli düstur bu... Bu düstura uyan ayakta kalmış, uymayanın yerinde yeller esmiş...Tarih böyle söylüyor. İşte size bir iki örnek:

Bundan binüçyüz sene önce yeryüzünde iki süper devlet vardı: **İran Şahlığı ve Roma İmparatorluğu...**

İran Şahı bir gün bir meydanda konuşurken, cılız bir ses duyar:

"Hükümdarımız, kurumuş kuyulardan, meyve vermeyen ağaçlardan, ekin bitmeyen tarlalardan daha ne zamana kadar vergi alacaksınız; bu insanlığa sığar mı?"

Halkın gözü önünde yapılan bu konuşmayı hakaret kabul eden İran hükümdarı, zavallı fakiri kalabalığın gözleri önünde ateşe attırarak yaktırır. Ne kadar haklı ve suçsuz olursa olsun, dilek ve rica sahibinin canına kıymakta tereddüt göstermez...

O çünkü **Doğu Roma İmparatorluğu**'nun merkezi olan **İstanbul**'da ise, durum bundan farklı değildir...

Üstünlük taslamak için İmparator **Ayasofya**'nın inşâsını başlatır. Bütün halkını kamçı zoru ile çalıştırır; bu cebrî çalışmaya katılmayanlar, şimdiki Sultan Ahmed Meydanı'ndaki Hipodromda yağız atların kuyruklarına bağlanarak paramparça edilir... Bu vahşetleri derin bir çâresizlik içinde seyreder diğer işçiler...

İsterseniz bir de yakın tarihimizden bir örnek vereyim. Vakko'nun sahibi, **Vitali Hakko**'nun hatıratından alıntı yaparak:

"Beterin beteri var, demişler. Ülkenin üzerine öylesine kara bir bulut çökmüştü ki, bundan kurtulmanın imkanı yoktu. Bu kara bulutun adı 'Varlık Vergisi'ydi.

"Vergi Takdir komisyonları" işadamlarının ödeyecekleri vergileri önceden tespit ediyordu. 1942'nin sonbaharında işlemeye başlayan Varlık Vergisiyle mükellefler dörde ayrılmışlardı: Müslüman Türklerle yabancılar bir tutulmuş, servetlerin 1/8'ini ödemeye "mahkûm" edilmişlerdi. Dönmeler

ise 1/4'ünü, biz gayrimüslimler ise, servetimizin 1/2'sini, evet, yarısını ödeyecektik.

Bana takdir edilen, Varlık Vergisi'nin hiç değilse bir bölümünü nasıl bulabileceğimi düşünmeye başlamıştım. Çok zordu. Çünkü başvurabileceğim hiçbir dostum yoktu. Hepsinin durumu bizimkinden kötüydü ve herkes kendi başının çaresine bakmaya çalışıyordu. Başlarını duvarlara, mağazalarındaki kasaların kapısına vuran, ağlayan insanları görüyordum çevremde.

Hükümet, vergisini ödeyemeyenleri yaşına başına bakmadan taş kırmaya Aşkale'ye sürüyordu. Aşkale'ye 1400'e yakın kişi sürülmüştü.

Para bulmak için Ankara'ya gittim. Varır varmaz müşterim, Hacibaba'ya uğradım. Sabah sabah, beni dükkânında gören Hacibaba, sorgu sual etmeden bir bardak çay ikram etti.

Çayı içtiğim sürece hiç konuşmadık. Bardağımı tezgâhın üstüne koyduğumda ellerini dizlerine vurup, "Duydum, dedi. Allah büyüktür, üzülme."

Benim bir şey söyleyecek gücüm yoktu. Oraya niçin geldiğimi bile unuttuğum. Bu ihtiyardan nasıl, ne kadar bir avans isteyebilirdim ki?

Biraz konuştuk. O sipariş listesini verdi. Bense, yalnızca veda edebildim kendisine.

Çıkarken, cebime bir zarf koydu. Şaşkın bakışlarım karşısında omzumu okşayıp, "Hadi şimdi git. Göreceksin Allah büyüktür" dedi yeniden.

Cebimde zarfla dükkândan çıktım. Ama uzun bir süre açıp içine bakmadım. Açtığımda ise, içinde, bize biçilen verginin tam beşte biri tutarında banknot saydım ve gözyaşlarımı tutamadım... Hacibaba gibi insanlar var olduğuna göre bu badireyi atlatacaktık."

İşte, bugün; ne bu iki devlet kalmış ne de 40'lı yılların iktidarı...

Yağcılık bağımlılığı!

3 Nisan 1999

Bugün idarecilerimiz için en büyük tehlike dalkavuklar çemberi içinde kalmak... Bu çemberi kıramayanın önemli işler başarması mümkün değil... Çünkü, işler iyi gitmiş, kötü gitmiş; sözleri yanlış olmuş, olmamış bunlar dalkavuğu ilgilendirmez. Onun tek hedefi var; o da başındakini memnun etmek...

Eskiden hükümdarın biri, kendisine danışman adı altında bir dalkavuk tutmuş. Yanlış bir iş yaptığında kendisini ikaz etmesi için...

Sıradan birisi bile yanlış bir iş yaptığı zaman, ikaz etmek kolay bir iş değil. Hele bunu yapan hükümdarsa doğruyu söylemek daha da zor. Çünkü işin sonunda kellenin gitmesi var. Kelle gitmese de en azından makamın, nimetlerin gitmesi var işin sonunda...

Bir gün sofraya patlıcan yemeği gelir. Hükümdar kükrer:

- Başka yemek mi kalmadı? Yemek diye patlıcanı önüme koyuyorsunuz.

Danışman hemen söze başlar:

- Çok doğru söylediniz hükümdarım. Gerçekten de yenecek yemek değil. İnsanın midesini bozar, sindirim sistemi için çok zararlıdır...

Aradan uzun zaman geçer... Hükümdar bir gün yine yemekte kükrer:

- Nice zamandır, patlıcan yemeği pişirilmiyor. Sayısız faydaları olan patlıcandan beni niçin mahrum bırakıyorsunuz. Yoksa bana bir kastınız mı var?

Dalkavuk hemen devreye girer:

- Çok doğru söylediniz hükümdarım. Patlıcanın sayılamıyacak kadar faydası vardır. Şifa kaynağıdır. Aynı zamanda sindirim sistemini düzene koymada birebirdir.

Hükümdar, dalkavuğa döner:

- Sen daha önce patlıcanın zararlı olduğunu söylememiş miydin? Bu nasıl iştir. Bir öyle söylüyorsun, bir böyle?

Dalkavuk pişkin pişkin cevap verir:

- Efendim, ben sizin dalkavuğunuzum, patlıcanın değil!..

Bugün de öyle... Bunun için idareci çevresindeki insanları seçerken çok dikkatli olmak zorundadır.

Bir idareci için çok önemlidir bu dalkavukluk, bugünkü ifadesiyle yağcılık... Başarıya ulaşmakta olan veya ulaşan insanların çevresinde hemen yağcılar belirir. Çembere alırlar. Bu ilk çemberi kırmada başarılı olamayanın etrafını ikinci, üçüncü... yağcılar çemberi çevirir.

Yağcılık, aynen uyuşturucu bağımlılığı gibidir. Herkes bunun ne kadar kötü ve zararlı olduğunu bilir. Fakat bir defa alışan, bağımlılık kazanır. Bağımlılık giderek artar. Kurtuluş ümidi neredeyse ortadan kalkar.

Etrafı yağcılarla çevrilenler, gerçeklerden uzaklaşır. Kendi hayal dünyalarında yaşamaya başlar. Başarı şanslarını yitirir. Çünkü, yağcılar insana gerçeği değil, istediğini, beklediğini söyler.

İşin daha kötüsü, yağcılık bağımlılığına tutulan idareciler gerçekleri anlatanları düşman gibi görmeye başlar. Değer yargıları yok olur.

Yağcılık bağımlısı olmak istemeyenin daha başlangıçta yağcılarının yanına yaklaşmasına izin vermemesi gerekir.

Başarıyı yakalamak, başarıyı sürdürmek, başarıyı ileri götürmek isteyenler dalkavukların, yağcılarının sözlerine uyup, hayal âlemine dalmamaya, ayaklarını yerden kesmemeye, uçmamaya özen göstermelidirler.

Çünkü, başarıyı yakalayanların çevresinde oluşan yağcılar olanları uçuracak şartlar oluşturur. Gerçeği fark etmeyip, şartların rüzgarına kapılıp uçtuklarını sananlar, bir süre sonra fena halde yere çakılır.

Meşhur hikâyedir... Talebeleri şeyhlerine gitmişler:

- Efendim, siz akşamları uçuyormuşsunuz... Sizi uçarken görenler olmuş. Allahın en şanslı kulusunuz. Allah mübarek etsin... gibi şeyler söylemişler.

Dolduruşa gelmeyen şeyh gülümsemiş:

- Evladlarım, ben uçmuyorum. Uçmak marifet değil... Ama, şeyhleri müridleri uçurur. Şeyhlerin bazıları uçmadığını bile bile

müridlerinin sözlerinden giderek hoşlanır. Zamanla o da uçtuğunu iddia etmeye başlar. En kötüsü, sonunda uçtuğunu sanır...

Bu hikayeden herkes kendine ders çıkarmalı. Şunun bunun sözüne kanıp uçmaya kalkmamalı. Uçtuğunu zannedenlere de acıyarak onları kurtarmaya çalışmalı. Çünkü belli ki, uçtuğunu sanan, mutlaka bir süre sonra yere çakılacaktır. Çünkü uçan hiçbir şey havada kalmaz. Uçmak, hayalî de olsa yere çakılmak gerçektir!..

Kadın erkek eşitliği

9 Nisan 1999

Zamanımızda kadın konusu çok istismar edilmektedir. Bilhassa kadın-erkek eşitliği meselesi... Halbuki, cinsleri, vasıfları farklı olanlar arasında eşitlik olmaz. Meselâ elma armuttan veya armut elmadan iyidir denemez. Çünkü cinsleri farklıdır. Onun için elma ile armut toplanmaz denir.

Cenâb-ı Hak, kadını, erkeği farklı yaratmıştır. Fizikî yapısı birbirine benzemez. Birbirine benzemeyen iki şey, birbiri ile mukayese edilmez.

Yüce Allah, kadını da, erkeği de her işe elverişli olarak yaratmamıştır. Kadın ile erkek iki ayrı cinstir, birbirine üstünlüğü söz konusu olamaz. Ancak vasıfları eşit olan iki şey arasında kıyaslama yapılır.

Kadın meselesi bütün dünyada olduğu gibi, bizde de yanlış yönden ele alınıyor... İlmî olmaktan çok, hissî sebeplerle ortaya atılan bir kadın-erkek eşitliği meselesinde kadınların hiçbir davâsı halledilemez. Çünkü başlangıç noktası yanlıştır. Kadın-erkek eşitliği altında kadına zulmediliyor aslında... Bunun için hissî olmayıp gerçekçi olmak lazım.

Çalışan bir karı-kocanın, akşam eve beraber yorgun argın gelip, kadının evde yemeğini yapması, ev işleri ile ilgilenmesi, erkeğin de yan gelip yatması nasıl kadın yönünden eşitsizlik ise; kadının çalışmadığı evde, akşam eve gelen erkeğin eşitlik olsun diye mutfağa girmesi, ev işlerinde ona yardıma zorlanması da erkek açısından eşitsizlik olur.

Böyle bir erkek günlük istirahatini yapamadığı için ertesi günü işinde başarılı olamaz. İşinde başarılı olmayan kimsenin sıkıntısı evine, yine hanımına yansır; zararı yine o çeker.

Bunun için, işinin ehli patronlar, yöneticilerini işe alırken, **“Ben sana bu parayı sadece, sekiz saatlik mesai için vermiyorum. Yirmi dört saatin için veriyorum. Bütün gününü satın alıyorum. Ev işleri dahil, başka bir iş ile uğraşmamamı istiyorum... Evinde istirahatini iyice yapıp sabah bedenen ve zihnen dinlenmiş olarak gelmeni istiyorum”** diye şart koşarlar...

Bu kuralı hiç taviz vermeden uygulayan iş adamlarının başında **Vehbi Koç** gelir.

Damadının ağabeyi **Can Kırac**, bu konuya Vehbi Beyin ne kadar önem verdiğini bakınız nasıl anlatıyor hatıralarında:

“Bu davet, Vehbi Koç için de önemli bir fırsat olacaktı... Bizim yaşam şeklimizi görecektik, gösterişe veya şatafata verdiğimiz önceliği anlayacak ve eşimin becerikliliğini tartacaktı. İşini teslim ettiği insanları her yönüyle tanımak, Vehbi Koç’un çok önem verdiği bir özelliği idi...”

Böylesine önemli bir görücüye çıkma hususunda eşim İnci'yi ikna etmem kolay olmamıştı... “Meraklanma, yemeklerin hazırlanmasında sana yardım ederim” taahhüdünde bile bulunmuştum... Vehbi Bey’le baş başa kaldığımız bu ilk gece, tahminimizden de başarılı geçmişti...

Ben İzmir’in iş dünyası ile ilgili haberler vermiştim. O da bize basamak basamak yükselerek “refaha” kavuşmanın erdemini ve sırlarını anlatmıştı!.. Sıra kahve içmeye gelmişti...

Vehbi Bey keyifli zamanlarında yaptığı gibi ellerini dizlerine vurduktan sonra; “Çocuklar size teşekkür ederim. Beni tahminimden daha iyi ağırladınız. İnci Hanım, senin yemeklerin de hoşuma gitti, yorulmuşsun, ellerine sağlık!” diyerek bizlere iltifat etti...

İnci de, bu samimi duygulara tevazu içinde mukabele etmek düşüncesi ile, “Beyefendi, sizi evimizde misafir etmekten onur duyduk. Sağolun! Beğendiğiniz yemeklerin bir kısmını da Can hazırladı, benim için hiç yorgunluk olmadı!” itirafında bulunmuştu...

Gecenin keyfi de bu itiraftan sonra kaçmıştı!.. Vehbi Bey’in sevinç ifade eden yüz çizgileri değişmiş, kızgınlığını belirleyen şekilde alt dudağı hafifçe aşağıya sarkmıştı... Biz, İnci ile göz göze bakarak bu ani değişikliğin sebebini anlamaya çalışmıştık.

Merakımızı ve endişemizi, Vehbi Bey şu açıklaması ile gidermişti:

“İnci Hanım! Sen sen ol, bir daha kocanı mutfağa sokma! Erkeğin işi evinin dışında çalışmaktır. Yemek yapmasını bilmiyorsan, kocana söyle, sana aşçı tutsun! ...”

Şimdi, denebilir mi, Vehbi bey, erkeği mutfağa sokmamakla kadınlara haksızlık yapıyor, kadın- erkek eşitliğini bozuyor?!...

Her taş yerinde ağırdır. Taşları yerinden oynatmanın kimseye faydası olmaz!...

Çok söz yalansız...

10 Nisan 1999

Çok konuşan insanları yakın bir incelemeye aldığımız zaman, hemen şu tespiti yapabilirsiniz: En çok konuşan kişi ile en başarılı kişinin aynı olması çok az bir ihtimaldir. Neredeyse istisnadır. Çünkü, çok konuşmak insanı sevimsizleştirir, sevilmemek de başarısızlığa götürür.

Çok konuşmanın içine yalan, kendini beğenme, kibir, gurur girer. Bunlar insanı sevimsizleştiren şeylerdir. Atalarımız, **“Çok söz yalansız, çok mal haramsız olmaz!”** demişler.

Başarılı olmanın kaynağı da sevgidir. Başarılı kimse, karşısındakine de konuşma imkânı verme nezaketini gösteren kimsedir. Başarılı kimse, karşısındakini; kendi görüşleri, başarıları, ailesi, işi, problemleri hakkında konuşmaya teşvik eder. Bunlar sevgiyi artırır.

Karşısındakini dinlemek dostluklar kazandırır. Başkasını dinlemek, insanlar hakkında daha fazla bilgi sahibi olmanızı sağlar.

Şunu unutmayın ki; sıradan insan, dünyada herşeyden çok kendisi hakkında konuşmayı tercih eder. Ona bu şansı verdiğinizde, bundan dolayı

sizi çok sever. Arkadaş edinmenin en kolay, en basit ve en emin yolu budur.

İnsanlar hakkında daha çok bilgi sahibi olmak da oldukça önemlidir. İnsanları ne kadar iyi tanırsak, onların düşüncelerini, güçlü ve zayıf noktalarını, neyi, neden o şekilde yaptıklarını bilirsek, onları istediğimiz şekilde etkilemek için daha iyi ekipmana sahip oluruz.

Topluluğun çok konuşanı olmayın. Dinleyin, arkadaş edinin, öğrenin. Bir başka kişiyle ilişkilerinizde gösterilen kibarlık, nezaket, kullanabileceğiniz en hoş ilâçtır.

İnsanlara konuşma imkânı verilirse, onların olumlu tarafları ortaya çıkar. Kişi hakkında olumlu düşünmek ise, gerilim ve stresi ortadan kaldırır. Aslında stres, insanlara karşı olumsuz düşüncelerden başka bir şey değildir. O nedenle insanlara karşı olumlu düşünürseniz, yaşadığınız bu dünya da harikalar diyarına döner.

İşler istediğiniz gibi gitmediği zamanda olumlu düşünme, normal zamandan daha önemlidir. Gerçek ölçü böyle hallerde belli olur. Biri size haksızlık yaptığı zaman, hak etmediğiniz bir davranışla karşı karşıya geldiğiniz zaman, terfi alamadığınız zaman veya üyesi olduğunuz bir dernekte seçimi kaybettiğinizde veya yaptığınız iş eleştirildiğinde ne düşünürsünüz?

Her şartta olumlu düşünüp düşünemediğimiz çok önemli...

Başarılı bir genel müdür diyor ki:

“Başarı, etrafınıza bakışınıza bağlıdır. Örneğin hiçbir öğretmenimden nefret etmemişimdir. Her çocuk gibi belli bir disiplin aldım. Ancak disiplinin zorunluluğunu her zaman kendi hatam gibi algıladım. Ayrıca tüm patronlarımı da sevdim. Onları her zaman memnun etmeye çalıştım. Beklediklerinden çoğunu yapmaya çalıştım. Ama yapabildiğim kadar, bir gram az değil...”

Kimi zaman terfi etmeye kesin gözüyle bakarken, başkaları terfi ettiğinde hayal kırıklıklarım da olmuştur. Ama hiçbir zaman ön yargılı hareket ederek, bunun sebebini, patronun benim hakkımdaki yanlış bilgisinden kaynaklandığında aramadım. Somurtmak veya öfke içinde istifa etmek yerine, olayların muhakemesini yaptım.

Belli ki, benden çok öteki kişi terfiyi hak etmişti. Bir sonraki fırsatta terfiyi hak etmem için ne yapabilirdim? Aynı zamanda kaybettiğim için ne kendime kızdım, ne de kendimi azarlayarak vakit öldürdüm.”

İşlerin yolunda gitmediği zamanlarda sadece iki şey yapın:

1- Kendinize şunu sorun: “Bir sonraki imkânı hak etmek için ne yapabilirim?”

2- Cesaretinizi kırarak zaman ve enerji kaybetmeyin. Kendinizi azarlamayın. Gelecek sefere kazanmanın plânını yapın.

Şu hususları hayatınız boyunca kendinize prensip edinin!

1- İnsanların sevdiği biri olmaya çalışın.

2- Dostluklar kurmada ilk adımı siz atın.

3- İnsanların farklı olacağını kabul edin.

4- Her zaman iyi düşünceler içinde olun.

- 5- Başkalarına değer verin.
- 6- Her zaman nazik olun.
- 7- Hatayı kendinizde arayın.

Saygısızlık olmuyor mu?

16 Nisan 1999

12-19 Nisan Sağlık Haftası... Haftalar ve günler; günün konusunu gündeme getirerek, dününü bugününü değerlendirmek, öncülük edenleri, hizmeti geçenleri hayırla yad etmek için düzenlenir.

Maksat böyle olmasına rağmen, tıp ilmine başta Peygamberimiz olmak üzere Müslüman ilim adamlarının çok emekleri geçtiği, tıp ilminin temelini attıkları halde, her nedense bu hiç gündeme getirilmemektedir.

Halbuki, 14 asır evvel, Peygamber efendimiz, “**İslam İlmî ikidir: Beden bilgisi, din bilgisi**” buyurur. İslamî ilimler içinde en lüzumluşunun, rûhu koruyan din bilgisi ve bedeni koruyan sağlık bilgisi olduğunu bildirerek, her şeyden önce, ruhun ve bedenin zindeliğini, çalışmak lazım geldiğini işaret eder.

Bu iki esasın asırlar sonra farkına varılmıştır. Bugün tıbbın üzerinde durduğu en önemli husus temizliktir. Her hastalığın kaynağı pisliktir. Ayrıca doktora gittiğinizde ilk önce söylediği perhizdir. Din de çok yemeyi, karnı tıka-basa doyurmayı yasak etmiştir.

Kur’an-ı kerimde tıbbın bu iki kısmını da teşvik eden, âyet-i kerimeler vardır. İslamiyete, dinin emirlerine en çok uyan Eshab-ı kiramdır. Bunun için bunlardan hasta olanlar çok enderdi.

Müslümanlar sağlığa bu kadar önem verirken, o çağlarda diğer ülkelerin; mesela, Avrupa’nın durumu nasıldı?

Hıristiyanlığın en revaçta olduğu Orta Çağda, büyük tıp âlimleri, yalnız Müslümanlardı ve Avrupalılar Endülüs’e tıp tahsil etmeğe gelirlerdi.

Birçok tarafsız ilim adamı da bu gerçeği dile getirmektedir. Mesela, John W. Draper gibi dürüst bir tarihçi, (The Intellectual Development of Europe) adındaki eserinde, “Hıristiyan tarihçiler İslamiyete olan kinlerinden dolayı, bu hakikati gizlemeğe çalışmakta, Avrupa’nın Müslümanlara ne kadar borçlu olduğunu, bir türlü itiraf edememektedirler” demektedir.

John W. Draper başka bir eserinde de, Müslümanların İspanya’yı nasıl buldukları hakkında şöyle yazmaktadır:

“O zamanki Avrupalılar tamamıyla barbardı. Hıristiyanlık, onları barbarlıktan kurtaramamıştı. Onlara hâlâ vahşi nazariyle bakmak gerekirdi. Pislik içinde adi kulübelerde yaşarlardı.

Elbise olarak, uzun müddet dayandığı için dabaklanmamış hayvan postları kullanıyorlar ve bunun için çok pis kokuyorlardı.

Hız Muhammed’in tebliğiyle yayılan İslam dini ve Kur’an-ı kerim, dünya tarihini değiştirmiş ve onu karanlıktan kurtarmıştır. Eğer İslam dini olmasaydı, insanlık bugünkü medeniyet derecesine, ilim ve fende bugünkü seviyesine erişemezdi. Müslümanların gözünde ilmin çok yüksek bir yeri vardır.”

Avrupa, 18. asırda bile yarı vahşi bir hayat sürerken, **15. asırda Fatih Sultan Mehmed Han** bakınız neler söylüyor:

“Ben ki, İstanbul fatihi aciz kul, Fatih Sultan Mehmed, bizatihi alın terimle kazanmış olduğum akçelerimle satın aldığım İstanbul’un taşlık mevkiinde bulunan ve sınırları belli olan 136 adet dükkânımı aşağıdaki şartlar muvacehesinde vakfı sahih eylerim.

Şöyle ki: Bu gayri menkullerimden elde olunacak gelirlerle İstanbul’un her sokağına ikişer kişi tayin eyledim. Bunlar ki, ellerindeki bir kap içerisinde kireç tozu ve kömür külü olduğu halde günün belirli saatlerinde bu sokakları gezerler.

Bu sokaklara tükürenlerin, tükürükleri üzerine bu tozu dökeler ki yevmiye 20’şer akçe alsınlar; ayrıca 10 cerrah, 10 tabip ve 3 de yara sarıcı tayin eyledim.

Bunlar ki, ayın belli günlerinde İstanbul’a çıkalar bilâistisna her kapıyı vurular ve o evde hasta olup olmadığını sorular; var ise şifası tedavi edeler. Değilse kendilerinden hiçbir karşılık beklemezsiniz Darülacezeye kaldırılarak orada salâh bulduralar.

Maazallah herhangi bir gıda maddesi buhranı da vâki olabilir. Böyle bir hal karşısında bırakmış olduğum 100 silah, ehli erbaba verile.

Bunlar ki vahşi hayvanların yumurtada veya yavruada olmadığı sıralarda balkanlara çıkıp avlanalar ki zinhar hastalarımızı gıdasız bırakmayalar...” (Vakıflar Genel Müdürlüğü arşivi)

Bugün, şu veya bu sebepten sağlığta Batı’dan geri kaldığımız bir gerçek. Fakat bu, geçmişteki çalışmaları yok farzetmeyi gerektirmez. Sağlık haftalarında, Tıp günlerinde, bu hizmetleri hiç gündeme getirmemekle onlara nankörlük; en azından saygısızlık etmiş olmuyor muyuz?

Hicri Yılbaşı

17 Nisan 1999

Bugün; hicri yıla göre, Muharrem ayının birinci günü... Muharrem ayının birinci gecesı, Müslümanların yılbaşı gecesidir.

Bugünde Müslümanlar, birbirinin yeni yılını tebrik ederler. Böyle günler vesile edilerek dargınlıklar, kırgınlıklar giderilir. Allahü teâlânın emirlerini yaparak ve yasaklarından sakınarak, cenab-ı Hakkın verdiği nimetlere şükredilir. Günahlara tövbe edilir.

Müslümanlar, sene başı gecelerinde ve günlerinde, bizzat veya telefonla, mail ile, mektupla tebrikleşirler. Birbirlerini ziyaret eder, hediye verirler. Sene başını dergi ve gazetelerde kutlarlar. Yeni senenin, birbirlerine ve bütün Müslümanlara hayırlı ve bereketli olması için duâ ederler.

Büyükleri, akrabayı, âlimleri ziyaret edip duâlarını alırlar. O gün, bayram gibi temiz giyinirler. Fakirlere sadaka verirler.

Hicri yıl nedir, nasıl başlamıştır? Başlangıç zamanına göre, bugün iki türlü takvim kullanılmaktadır: **Milâdî takvim, Hicrî takvim...**

Milâdî sene, İsâ aleyhisselâmın doğum günü zannedilen zamandan başlamaktadır. Hicrî sene ise, Peygamber efendimizin Medîne’ye hicret

ettiği seneden başlamaktadır. Peygamber efendimizin, Medîne-i münevvereye hicreti şöyle olmuştur:

Peygamber efendimiz elli üç yaşında iken, Allahü teâlânın emriyle, Mekke-i mükerremeden Medine-i münevvereye hicret etti. Hicret için, Safer ayının yirmi yedinci Perşembe günü sabah erken evinden çıkarak, hazret-i Ebû Bekr-i Sıddîk'ın evine geldi. Daha sonra evden beraber çıkarak, Mekke-i mükerremenin beşbuçuk kilometre güneydoğu tarafında bulunan Sevr dağındaki mağaraya geldiler...

Mekkeli müşrikler, Resûlullah efendimizin hicret ettiğini öğrenince, takip etmeğe başladılar. İz sürerek, Sevr dağındaki mağaraya kadar geldiler.

Mağaranın ağız bir örümcek tarafından örülmüş idi. "İçeriye bir kimse girse, bu örümcek ağı yırtılırdı", diyerek mağaraya girmekten vazgeçtiler. Hâlbuki, müşriklerin konuşmalarını Resûlullah efendimiz, hazret-i Ebû Bekr ile beraber dinliyordu.

Resûlullah efendimiz, üç gece mağarada kaldıktan sonra, Pazartesi gecesi Medîne-i münevvereye doğru yola çıktılar. Sahil yolunu takip ettiler.

Mekkeli müşrikler, Resûlullah efendimizi yakalamak için, bütün yolları tuttular. Yakalayana büyük mükâfatlar va'dettiler. Bu mükâfata kavuşabilmek için çok kimse, Resûlullah efendimizin peşine düştü.

Bunlardan biri de Süraka idi... O da, va'dedilenlere kavuşabilmek için, Peygamber efendimizi takip etti. Resûlullah efendimizi görüp yaklaştığı zaman, atının ayakları kumlara saplanıp kaldı. Kurtulmak için Resûlullah efendimizden yardım istedi. Peygamber efendimiz çok sakin idiler. Tebessüm ederek yardım isteğini kabûl edip, duâ buyurdular. İltifât ettiler.

Peygamber efendimizin bu hâlini görerek imân eden Hazret-i Süraka, hemen Resûlullah efendimize yardım etmek için geri dönüp, arkadan gelenleri geri çevirdi.

Resûlullah efendimiz hazret-i Ebû Bekir ile bir hafta yolculuktan sonra, Rebi'ül evvel ayının sekizinci Pazartesi günü, Medîne-i münevverenin yakınındaki Kubâ köyüne geldiler.

Rebi'ül evvel ayının on ikinci Cum'a günü ise, Medîne-i münevvereye vâsıl oldular. Hicretin vaki olduğu o senenin Muharrem ayının birinci günü, Müslümanların Hicrî Kamerî sene başlangıcı oldu. Bu başlangıç günü târihçilere göre, Mîlâdî senenin altıyüz yirmi ikinci yılında idi...

Efendimizin Mekke'den ayrılması kolay olmadı, ayrılığa çok hüznünlendiler. Çünkü, Allahü teâlânın methettiği, beldelerin en kıymetlisi olan Mekke-i mükerremeden, vatanından ayrılıyordu. Devesini Harem-i şerîfe doğru döndürüp, mahzûn bir hâlde;

"Vallahi Sen, Allahü teâlânın yarattığı yerlerin en hayırlısı, Rabbim katında en sevgili olanısın! Senden çıkarılmamış olsa idim, çıkmazdım. Bana, senden daha güzel, daha sevgili yurt yoktur. Kavmim beni, senden çıkarmamış olsalardı, çıkmaz, senden başka bir yerde yurt, yuva tutmazdım" buyurdu.

O anda Cebrâil aleyhisselâm gelip,

- Yâ Resûlallah! Vatanına müştâk mısın, üzöldün mü? dedi. Efendimiz de;

- “**Evet, müştâkım!**” buyurdular. Cebrâil aleyhisselâm, Mekke'ye tekrar döneceğini, burayı fethedeceğini müjdeleyen, Kasas sûresi 85. âyet-i kerîmesini okuyunca rahatladılar...

Okuyucularımızın hicrî 1420. yılını tebrik ve hayırlara vesile olması için, cenab-ı Hakka niyaz ederim.

Kaylüle

23 Nisan 1999

Değerli spor yazarımız **Ali Sami Alkış Bey** ile Gazetede odalarımız yan yana; zaman zaman oturup sohbet ediyoruz; çok istifade ediyorum kendisinden. Bir gün:

- Sen hep namazın, ahiretteki faydasından bahsediyorsun, istersen ben de sana dünyadaki faydasını anlatayım, dedi.

- Neden olmasın? dedim. İbadetlerin dünyadaki faydalarını anlatmakta zarar olmadığı gibi yarar var. Burada önemli olan, ibadeti sadece dünyalık faydaları için yapmamaktır. Yüce Allahın emri olduğu için yapmaktır.

- O zaman anlatayım, diyerek başladı anlatmaya Ali Sami Bey:

“Namazda 43 hareket var. Hiçbir sporda bu yok. En mükemmel hareketler namazda... Vücudu yormayan, hafif; fakat en etkili hareketler... Ayrıca, günün belli saatlerinde kılınması da bir bio-ritm şartlarına çok uygun. Akupunktur uzmanlarına göre abdest de, en ideal akupunktur tedavisi sağlamaktadır. Bunun gibi her ibadetin kendine has faydaları var bedenimiz açısından. Bunları saymakla bitiremeyiz...”

Ali Sami Beyin belirttiği gibi, gerçekten ibadetlerin faydaları saymakla bitmez. Bunları bilim adamları daha yeni yeni keşfedebilmektedir. Aspirini; kim olursa olsun, yuttuğunda baş ağrısını kestiği gibi, dinin emirlerini yapan da, inansın inanmasın faydasını görür. Fakat, inanarak yaparsa ayrıca ahirette de faydasını görür.

Dinimizin emirlerine, Peygamberimizin tavsiyelerine insan ne kadar uyarsa, o kadar rahat eder. Bunun faydası tercrübe ile sabittir. Mesela, Peygamberimiz her gün öğleye doğru bir miktar uyurdu. Buna “Kaylüle” denir. Bunun faydaları bugün artık bilinmektedir:

Kronofarmakoloji adlı, yeni tıp bilim dalı uzmanı Prof. Dr. Björn Lemmer, insan vücudunun 24 saatinin aynı olmadığını bildirerek günü 12 bölüme ayırmış, bu bölümlerde yapılması gereken hususların cetvelini çıkarmış. 12-13 arasının, verimsizlik dönemi olduğunu tespit edip, bu dönemde vücudun dinlenmeye, uyumaya ihtiyacı olduğunu bildirmiştir.

Zaten yıllardır, sağlığını düşünen birçok meşhur kimse buna uymuş, faydasını görmüş ve başkalarının da uyması için tavsiyede bulunmuştur.

Bu meşhurlardan biri de, **Vehbi Koç**'tur. Öğle uykusunu ona da İsmet Paşa tavsiye etmiş. Nerede olursa olsun, öğlenleri bir miktar uyur; bunun insanın gücünü tazelediğini söylerdi Vehbi Bey. Her gün, soyunur dökünür, pijamasını giyer, yatağına girip öğle uykusuna mutlaka yatar. Seyahatte

olsa, uyuyacak müsait bir yer bulurdu. Hatıratında, “Bir keresinde Viyana havaalanında yer aradık; bir dostun akıl vermesiyle ‘rahatsızım’ deyip, havaalanı revirinde bir güzel uyku çektim. Bedavadan da tansiyonuma baktılar.” demektedir.

Üst düzey yöneticelerinden Can Kırış’ın da öğle uykusu ile ilgili entesan bir macerası olmuş. Hatıratında bunu şöyle anlatır:

“Vehbi Bey sık sık tavsiye eder, öğlenleri mutlaka uyuyun derdi. Bunu bilen eşim, sen artık belirli bir yaşa geldin, kendine dikkat etmen gerekiyor. Sana, yastık, çarşaf ve pike vereyim, yemekten sonra bir saat uyursun, teklifini yapmış ve bu teklif bana da cazip gelmişti..

Ancak, öğlen uykusuna yatacağımı söylediğim zaman sekreterim Aylin bile şaşırmişti!.. Alışılmamış şeyleri yapmak hayli zor olacağı benziyordu... İlk gün, bir hayli merasimden sonra dinlenme odama geçtim... Aylin, çarşaf ile pikeyi hazırlamıştı... O sırada, aklıma Rahmi Koç’un bir öğüdü geldi... ‘Öğle uykusuna yatmadan önce tamamen soyununuz ve pijamanızı giyiniz!’ Ben ise pijama getirmemiştim...

Buna rağmen ‘patronun dediği daima doğrudur!’ diyerek soyunmaya karar vermiş ve iç çamaşırlarımla pikenin altına girmiştimm... Tam içim geçerken kapının tıkladığını fark etmiştim!..

Aylin heyecanla, Suna Hanım’ın beni görmek istediğini haber veriyordu!.. Aylin’e, kapıyı açmadan; ‘Yattığımı söylemedin mi?’ diye çıkışırken o da bana; ‘Söylemez olur muyum! Hatta, Vehbi Bey’in öğlen uykularını kitabında tavsiye ettiğini bile hatırlattım.’ demiş ve şöyle devam etmişti: Suna Hanım; ‘Vehbi Bey kitabında yapılacak doksan şeyden daha bahsediyor, Can Bey onlara uysun, öğlen uykusu da eksik kalsın!’ diyor.

Böylece, benim öğle uykusu sefam, beklenmedik şekilde son bulmuş, yastığı, çarşafı ve pikeyi eve geri götürmüştüm...”

Koç Topluluğunda, Vehbi Bey’in “öğlenleri uyuyunuz!” önerisine, kendisinin dışında iki kişi daha uymaktadır. Bunlar; Rahmi Koç ve Mustafa Koç’tur...

Bir gün Vehbi Beye,” Beyefendi! Şu öğlen uykusu konusunu Koç Holding’e yerleştiremediniz? Uyumak için kimse sizi dinlemiyor! “ dediğimde,

“Sabahları hepsi işe geç geliyor... Öğlen uykusu kontenjanlarını doldurarak güne başlıyorlar!... Sen, daha çok mu uyusunlar istiyorsun?” diye cevap vermişti...

Kimse vazgeçilmez değil!

24 Nisan 1999

Yıllar önce... Birkaç öğretmen arkadaşla müdür yardımcımızın odasında oturuyoruz. Emekliliği çoktan gelmiş ve geçmiş muavin arkadaşla sordum:

- **Serdar Bey, bu yaz tatilde nereye gideceksin?**
- Ne tatili kardeşim, tatile gidersem, okulun işleri ne olacak?
- **Anlamadım, sen tatile gidince, okul mu yıkılacak?**

Muavin bey bozuldu. Bu arada arkadaşlar, kaş göz hareketleri ile “ konuyu kapat, üzerine gitme!” diyorlardı. Ben de mecburen konuyu değiştirdim.

Dışarı çıkınca ben daha okulun yenisi olduğum için arkadaşlara sordum:

- **Beni niçin susturdunuz; yanlış bir şey mi söyledim?**

- O arkadaş 40 yıldır izin kullanmış değil. İzine ayrıldığı zaman, okulun bütün işlerinin alt üst olacağına inanır. Okulu kendisi ile ayakta duruyor zanneder. Kimseye itimadı yoktur. Sabahın köründe gelir, gece yarısına kadar çalışır. Nerede ne evrak var ondan başka kimse bilmez. Müdüre bile itimat etmez. Her işi kendisi yapar. Bu konuların konuşulmasını pek istemez...

Mesele anlaşılıyordu... Bir müddet sonra, bu arkadaş yaş haddinden emekli oldu. Okulun işlerinde hiçbir aksama olmadığı gibi daha iyi duruma geldi.

Bu tür insanlar zannetmeyin zamanımızda yok veya çok az. Hayır, yöneticilerin çoğunlukta olduğunu söylediğimde konuyu abartmış olmam. Maalesef, birçok işveren, yönetici aynı zihniyette... Son zamanlarda, kendini yenileyebilen, global düşünceye sahip az sayıdaki genç işveren ve yönetici tabii ki bunun dışında...

“**Delegating Work**” (yetki verme) kitabının yazarı yönetim uzmanı, **Joseph T. Straub**, bu zihniyetteki yöneticilere şöyle sesleniyor: “Şunu hiçbir zaman unutmayın! Yaptığınız işi yapabilecek tek kişi siz değilsiniz. Bu işi yapabilecek çok kimse var!..”

Her insanın tabiatında vardır, en iyisini ben yaparım huyu. Bu, “Bensiz olmaz!” düşüncesinden kurtulmanın yolu yetki vermektir. Bu bir tercih meselesi değil, bir ihtiyaçtır hatta bir mecburiyettir zamanımızda... Çünkü, eskiden teknolojik gelişmeler, çok yavaş seyrediyordu. Biraz zor da olsa, yönetici her işi biliyor, gerektiğinde oturup kendisi yapabiliyordu. Ama artık bu mümkün değil bugün. İşin takibini, yönlendirmesini bile bir insanın yapması çok zor!

Yetki vermektir korkmamalı. İlk zamanlar tabii ki bazı hatalar olacak; bunları büyütmemek lazımdır. Bunlar yöneticilikte katlanılması gereken şeylerdir. Yetki dağıtan bedenen ve ruhen rahatlar; önu açılır.

Hiç kimse ama hiç kimse vazgeçilmez değildir. İnsanlar her gün ya ölmekte ya emekli olmakta ya da istifa ederek ayrılmakta... Fakat hayat devam etmektedir.

Bugün, günün şartlarına uyum sağlamış bütün atak yöneticiler, şartlarını bu gerçeğe göre ayarlamışlardır.

Eğer gerçekten performansınızı etkileyecek biçimde yoğunluk içerisinde iseniz rahatlamanızın en kolay yolu yetkiyi dağıtmaktır. Bunu, göstermelik, belli bir taktik için yapabilirsiniz. Ama bu başarı için kafi değil, gerçekten yapın!

Başkalarının fikirlerini kendilerine mal eden ve başarıyı astlarıyla paylaşmaktan kaçınan yöneticiler, çalışanlar tarafından aşağılanırlar, ona kin tutarlar.

İnsanları yönetmeye, devamlı emirler yağdırmaya çalışmak hiçbir zaman iyi değildir. Bu, çalışanlarının saygısını ve bağlılığını azaltır. Onlar sizden daha çok oldukları için günleriniz sayılı olabilir. Fırsat verildiğinde sizi baltalamaya ve her seferinde alaşağı etmeye çalışacaklardır.

Düşüncelerinizi ve girişim gücünüzü başkalarıyla paylaşırsanız, etrafınızdakiler size saygı duyacaklar ve daha üretken olacaklardır. Sonuçta size daha fazla saygınlık sağlayacaklardır. İşiniz kolaylaşacak; daha verimli hale geçersiniz.

Joseph T. Straub yetki vermede dikkat edilecek hususları şöyle özetler:

Yaptığınız işi bırakın ve birisine bir görev yapmayı öğretmeye başlayın. Uzun dönemde çok zaman kazanırsınız.

Stresten kurtulmak ve daha stratejik meseleler ile uğraşabilmek için yetki verilmelidir.

Yüksek potansiyel sahibi çalışanlarınıza uygun görevler verin. Başarılı bir insan oluşturmanın yolu budur.

Gayretli insanları motive etmek için yetki verilmelidir. .

Yetki vermeden önce kendisine görevi ya da kararı niye bırakıyorsunuz diye net bir biçimde açıklayın.

Anahtar işlerde öğrenmeye istekli kimseleri seçin. Çok istekli, daha güzel yapacaklardır.

İş verirken eksiksiz verin. Böylece hem siz daha az meraklanacaksınız hem de çalışanlar daha zevkle çalışacaklar.

Zaman değişti... Bugün; başarılı olmak, yetkiyi tek elde toplamakla değil, ancak dağıtmakla mümkün olabilmektedir.

Gazneli Sultan Mahmud

30 Nisan 1999

Bugün, adaletiyle, halkını güzel idaresiyle meşhur Gazneli Sultan Mahmud Han'ın ölüm yıl dönümü. On asır önce (1030'da) vefat etmişti bu merhametli sultan.

Hükümdarlar arasında ayrı bir yeri vardır Sultan Mahmud'un. Bunun için hep hayırla yadedilmiş bugüne kadar. Âlimleri, evliyâyı çok sevdiği için dinin yayılmasında, âlimlerin yetişmesinde çok emeği geçmiş; İslâmiyeti anlatan çok kitap yazdırmıştır. Devletinin sınırları Türkistan'a, Lâhor'a, Delhi'ye ve Irak'a kadar uzanmıştı.

Sultan Mahmûd adil idaresi yanında islam ahlakı ile bezenmiş bir sultandır. Bilhassa cömertliği çok meşhurdur: Zamanında, ihtiyar biri hastalanıp doktora gider. Doktor kendisine 500 dirhem (yaklaşık 1750 gr.) bal yemesini tavsiye eder. İhtiyarın bal alacak parası yoktur. Ne yapayım diye düşünürken, oradan sultanın geçmekte olduğunu görür. Yanına varıp hâlini arz eder. Sultan Mahmud vezîrine:

Derhâl bu ihtiyara yirmibeş kilo bal veriniz, diye emir verir. Veziri hemen atılıp, "Efendim, yanlış anlaşılmasın, ihtiyar 500 dirhem istemişti, deyince vezîrine," **Ben ne istediğini iyi duydum. O kendine göre en**

azını istedi. Ben de bana göre en azını veriyorum. Aramızda bu kadar fark olsun,” der.

Bir de Sultan Mahmud'a yakınlığından dolayı Hasan Ağa'nın başına gelenleri bu vesile ile anlatalım:

Bir sefer dönüşü bağlık bahçelik bir mahalden geçer Sultanın yolu. Bahçelerin birinde çok güzel bir armut ağacı görür. Dayanamaz bir iki tane yer; fakat izin almadan yediğini fark edince eyvah ben ne yaptım deyip üzülür. Hemen mal sahibini buldurur; helallik diler kendisinden.

Mal sahibi Hasan Ağa “Aman sultanım bizim için bir şereftir. Helal hoş olsun. Bu armudun ismi de bundan sonra Hünkâr armudu olsun. Bahçe sizindir her ne zaman yolunuz düştüğünde yiyebilirsiniz” der. Sultan ferahlar ve Hasan Ağa'nın hediye ettiği bir sepet armudu da alıp ayrılırken, Hasan Ağa'ya da “Bir işin olursa muhakkak saraya beklerim, çekinmeden gece gündüz demeden yanıma gelebilirsin” der.

Bir zaman sonra Hasan Ağa'nın komşusu ile bir sınır anlaşmazlığı olur. Haklı olduğu halde, haklılığını bir türlü kabul ettiremez huysuz komşusuna. Hanımı der ki “Efendi, padişaha git. Nasıl olsa her zaman kapısının açık olduğunu söylemişti sana!” der. Hasan Ağa pek oralı olmaz. Böyle ufak tefek işler için koskoca Sultanı meşgul etmenin uygun olmayacağını düşünür.

Komşu, geçimsiz biri olduğu için ikide bir rahatsız eder kendisini. Her defasında hanımı, “ Ne olur efendi Sultana git de şu sıkıntıdan kurtulalım,”der.

Komşusunun şirretliği bilhassa da hanımının ısrarı üzerine dayanamayıp saraya gitmeye karar verir bir gün. Seçme armutlarla doldurduğu sepetiyle sarayın yolunu tutar.

Sarayda huzura çıkması zor olmaz. Sultan bir akşam kısaca dinler kendisini. İzzet ikramdan sonra, “Hasan Ağa o kolay iş hallederiz. Sen bu gece istirahat et, sabah ola hayrola,” diyerek getirdiği armuda da teşekkür edip odasına çekilir. Hasan Ağa da kendisine gösterilen odada uykuya dalar.

Gece yarısı tuvalet ihtiyacı için mecburen odadan çıkar. Orası burası derken alt katlara iner. Zaptiyeler de gecenin bu vaktinde yabancıların burada ne işi var casus mudur, neyin nesidir diye yakalayıp hapse atarlar.

Olacak ya. O gece gelen ani bir haberle Padişah sabah erkenden sefere çıkar. Hasan Ağa suçsuz olduğunu, saraya kötü niyet ile girmediğini ispat edene kadar olmadık işler gelir başına...

Seferden dönen padişahın bir gün canı armut ister. Bir görevliyi Hasan Ağa'nın köyüne gönderir. Hasan Ağa görevliye armudunu verdikten sonra başından geçenleri de bir bir anlatır.

Görevli armudu alır doğru saraya, padişahın huzuruna çıkar. Durumu izah eder. Bunun üzerine Sultan, Hasan Ağa'yı saraya davet eder.

Mükellef bir ziyafet çeker. Kendisinden özürler diler. Hakkını helal etmesini ister. Yüklüce de hediye verir. Hasan Ağa; “Sultanım hakkımı helal ettim. Büyük başın büyük derdi olur. Üzülmenize gerek yok. Sağlığınızı dilerim.” der.

Sultan kendisini uğurlarken; "Hasan Ağa bir arzun olursa muhakkak gelmeni arzu ederim, gelmezsen üzülürüm. Her zaman böyle olmaz." der. Hasan Ağa mırıltı halinde, bir şeyler söyleyerek huzurdan ayrılır.

Sultan sorar vezirine: "Ne diyor iştebildin mi?" İştimm sultanım. Şöyle söylüyordu: "Söyleyen ne güzel söylemiş:"**Be-derya der menafi, bi-şumar est./Eğer hahi selamet, der kenar est.**"

"Kurb-i sultan, ateş-i suzan."

(Deryada, denizde inci mercan gibi çok faydalı şeyler var ise de, sen kenarda kal, kenar her zaman selamettir. Sultana yakın olmak ateşe yakın olmak kadar tehlikelidir.)

İşi üstlenmeyin yönetin! 1 MAYIS 1999

İnsanoğlu eskiden bin yıl düşünüyor, bunu yüz yılda yapabiliyordu. Teknolojik gelişme bu kadar yavaştı. 1750'den sonra, yüz yıl düşünüp bir yılda yapar hale geldi. 1950'den sonra bu hız, bir yıl, bir saat; 1990'dan sonra ise, bir dakika, bir saniye halini aldı. Teknolojik değişim bu kadar hızlandı.

Nasıl hızlanmasın ki? Dünyanın herhangi bir yerindeki bilgiye 2-3 saniyede ulaşabiliyoruz bugün... 60'lı yıllarda bilgi; kendisini 40 yılda ancak ikiye katlayabiliyordu. 70'li yıllarda bu rakam 8 yıla, 90'lı yıllarda 4 yıla indi.

Şimdi ise, yılda iki defa kendini ikiye katlıyor. Bu hıza ayak uyduranlar kalabiliyor ancak ayakta... Her işi ben yapacağım, benden başkası yapamaz diyen yönetici, bu hızlı gelişme karşısında ne derece verimli olabilir?

Her şirket büyümek ister. Büyümek için de bu hıza ayak uydurmak şart... Bunun için de gelişmeleri takip gerekiyor. Bu takibin verimli olabilmesi için de yükün ağır olmaması lâzım. Yükü hafifletmenin de en kısa yolu yetki dağıtmaktır...

Bunu yapmayan yöneticinin performansının düşmemesi mümkün değildir. Veriminin düşmesiyle birlikte, ayrıca sağlığı bozulacak, kişisel ilişkileri zayıflayacak bütün bunların neticesinde mesleki kariyeri de kalmayacak yöneticinin.

Yetki dağıtımı, yöneticiyi yoğun iş stresinden ve sıkıntısından kurtaran bir can simididir aslında. Böyle yapan yönetici, daha kritik ve rutin olmayan işlerle uğraşma zamanı bulacak.

Joseph T. Straub yetki vermenin faydalarını şöyle anlatır:

Yetkilendirme sizi bir adım geriye çekip ağaçlar yerine bütünülle ormanı görmenizi sağlar. Kendilerini karmaşıklık nedeniyle geri plana iten yöneticiler genelde perspektiflerini ve olaya bakış açılarını kaybederler. Uzun dönemde büyüme ve kariyer hedeflerinizdeki etki zarar verici olabilir.

Kendini işine adanmış yöneticiler zamanlarının değerini çok iyi bilirler. Onu nasıl ve ne biçimde kullanacaklarını çoktan sezinlemişlerdir. Bu kişiler alınan kararlarda ve yürürlükte olan işlerde yoğunlaşır, tüm enerji ve çabasını burada harcarlar.

Kaliteli kuruluşlar yönetimdeki derinliğe önem verirler. Eğer siz bir yere gelmek istiyorsanız, sizden sonra işi teslim edebileceğiniz birisi var ise; ancak yükselebilirsiniz. Bu, firmadaki herhangi bir çalışan olabilir.

Başarılı kişileri eğitebilmenin en uygun ve etkili yolu elinizin altında bulunan kişileri mantıklı görevlerle yetkilendirmektir. Demek oluyor ki; en iyi idare biçimleri, yerinizi bırakabileceğiniz birisini hazırlamak yoluyla iş dağıtımı yapmanızı ister.

Günümüz iş arenasında kendine güvenen yöneticiler, yetkilendirme olmadan işlerin üstesinden gelemeyeceklerinin farkına varmışlardır. Düzeyinizin üstündeki yöneticilere bakın. Oraya yetki vermeyi onaylamayarak gelmedikleri kesindir.

Elbette bu durum ihtiyaca paralel olarak ortaya çıkacaktır. Yetkilendirme bir anlamda sizi danışman konumuna getirecektir. Bu; moral olarak kendinizi insanlara yardım etme konusunda, onların kendilerini geliştirme ve yetiştirmelerinde, sizin kendinizi depolayabilmeniz ve tam kapasitede hissetmeniz için ana yoldur.

Eğitim seminerleri, kurslar... hepsinin kendine özgü bir yöntemi ve değeri vardır, ancak yetki verme bunlar arasında eğitim için en etkili yöntemdir ve her gün sizin denetimizin altında gelişmektedir.

Hareketli ve değişken kişiler her zaman kendilerini geliştirmek, alanlarını genişletmek ve daha kaliteli bir hale gelmek için kendilerine sunulan fırsatları asla kaçırmazlar. Bunlar yoğun iş stresi altında mümkün olmaz.

Yetki verme, kişinin içindeki azmi ve isteği ateşlendirir. Motivasyonel teorideki bu parlak ışıklar, yetki vermeyi gerçekten eksiksiz bir motivasyon aracı olarak görürler. Çünkü:

1- Güven ve de saygının sağlanmasında yardımcı olur. **2-** Çalışanlara çalıştıkları işlerinde ilerleme fırsatını verir. **3-** Sevgi ve bağlılığı sağlar.

Yetkilendirme en iyi adamlarınız arasında meydana gelebilecek sıkılma durumlarını en iyi biçimde ortadan kaldırır. Çünkü; bu kişiler, artık yaptıkları işlerin yeteneklerini köreltiklerini ve de kendilerini hep bir kalıpta tuttuklarını düşünürler.

Bir zamanlar fazlasıyla istekli olan insanlar firmanın büyümesindeki hızdan ve de meydana gelen hareketli olaylardan nasibini almamış olabilirler. Bunlar belirli bir zaman sonra kendi kendilerine pes ederler ve belki de daha etkin şeyler aramaya başlarlar.

Bu tip insanların çalışma dinamiklerini her zaman canlı tutmak gerekir. Bu da elbette değişik yollarla görev ve yetki verme ile olabilir.

Bir iş veren ya da yönetici olarak öncelikli göreviniz; işlerin başka kişilere yaptırılmasını sağlamaktır... Göreviniz yönetmektir. Her işi üstlenmek değil!..

Anneler Günü 7 MAYIS 1999

Bu pazar Anneler Günü... Yılda bir gün de olsa, huzurevlerinin loş köşelerindeki annelerini hatırlamaları Batı için önemli bir gelişme... Gerçi her işlerinde olduğu gibi bunda da samimi olup olmadıkları tartışma götürür. Çünkü tarih boyunca kadını insan yerine koymamışlar bunlar hiç. Hep sıradan bir eşya muamelesi görmüş kadın. Kırk yıllık Kâni olur mu Yani, derler ya. Birden değişip kadına değer vereceklerine inanmak zor geliyor insana...

Önce geçmişte, milletlerin kadına bakış açısını verip sonra da **“Anneler Günü”**nün mahiyetine dönmek istiyorum.

Yunanlılarda kadın; çok hakaret görür hatta “Pislik” diye anılırdı. Bütün hürriyetlerden mahrum olarak herhangi birşey gibi alınıp satılırdı. Miras hakkı yoktu. Kendi malını kullanma hakkına bile sahip değildi kadın. Evlilikte hiçbir söz hakkına sahip değildi.

Romalılarda kadın; mülkiyet hakkına malik değildi. Kazandığı herşey, aile reisinin sayılırdı. Roma kanununda köle olarak kabul edilirdi. Vatandaşlık hakkından mahrumdu, ona, herhangi bir ev eşyası gibi bakılırdı. Ev eşyası gibi alınıp satılırdı kadın.

Yahudilere göre kadın, hizmetçi sayılırdı. Babası tarafından satılırdı. Ayrıca bunlara göre kadın "la'netli" idi.

Hıristiyanlardaki durumu da diğerlerinden farksızdı. Kadının statüsünü belirlemek için 15. asırda yapılan bir toplantıda alınan karar aynen şöyleydi: "Kadın sadece bir cisimdir. Ateşten kurtulabilecek bir rûha sahip değildir. Kadınlardan sadece hazret-i İsâ'nın annesi hazret-i Meryem ateşten kurtulacaktır."

İslâmiyetten önce **Arapların kadına bakışı** da şöyle idi: Kadının fikir beyan etme hakkı yoktu. Mirastan mahrumdu. Zorla evlendirilirdi. Bir adam ölüp, geriye birkaç kadın bıraktığı zaman onun en büyük oğlu, öz annesi hariç, babasının öbür hanımlarıyla evlenebilirdi. Kızlarını diri diri gömerlerdi.

İşte dünya bu haldeyken, Sevgili Peygamberimiz gelip, ondört asır önce, "**Cennet annelerin ayakları altındadır**" buyurarak kadının gerçek yerini ortaya koydu. İslamiyetten sonra, dünyanın en rahat anneleri İslam toplumundaki anneler oldu. Çünkü, anneye hürmet dinimizin, Peygamberimizin emirleridir.

Peygamber efendimiz, kadını aşağılayıcı durumdan kurtarıp, kadına yumuşak davranıp, ona iyilik etme esasını getirdi. Peygamberimizin hicretin onuncu yılı, veda haccındaki sözlerinden, son nasihatlerinden biri, "**Kadınlarınıza eziyet etmeyiniz! Onlar, Allahü teâlânın sizlere emânetidir. Onlara yumuşak olunuz, iyilik ediniz**" olmuştur.

Peygamberimiz en iyi insan olmak için de, hanıma karşı faydalı olmayı şart koşturmuştu. Hadîs-i şerifte "**Müslümanların en iyisi, en faydalısı, hanımına karşı iyi ve faydalı olandır**" buyurulmuştur. Başka bir hadis-i şerifte de "**Bir erkek, hanımını döverse, Kıyâmette ben onun davacısı olurum**" buyurmuştur.

Dinimiz, dünya işlerindeki kusuru için, dövmek şöyle dursun, acı, sert bile söylemeyi yasaklamıştır.

Bütün bunlar insaflı bir şekilde göz önüne alınırsa, kadına kimin değer verdiği, kimin vermediği açık bir şekilde görülür.

Gelelim şimdi Anneler Gününe...

Anneler gününün esası Antik Yunan'a dayanır. İngiltere'de ise, şu olay Anneler Gününün ilk nüvesi kabul edilir: 17. asırda, İngilizler hizmetçilerine, lütfedip yılda bir gün annelerini ziyaret izni verdiler. Bu, zamanla adet haline geldi. Daha sonra buna kilise de izin verdi.

İlk defa, merasim şeklinde, **Anna Jarvis**'in önyak olmasıyla, 1908'de ABD'de bazı eyaletlerde kutlandı Anneler Günü... ABD senatosu, 1914'te Anneler Gününü bütün ülkede resmen kabul etti. Daha sonra, diğer ülkeler bunu izledi. Türkiye'de Anneler Günü kutlaması 1955'te başladı.

"**Anneler Günü**" artık sosyal bir vak'a haline gelmiş bir adettir. Her ne olursa olsun yılda bir defa da olsa aziz varlık anne hatırlanıyor. Batı bunu dini bir vazife olarak yapmadığı için müslümanların anneler gününü kutlamaları haram olmaz.

Çünkü "Anneler Günü" adettir. Yani "Adette bid'at"tır. Adette bid'at olduğu ve zararlı olmadığı, çirkin ve dine aykırı yönü bulunmadığı için, Anneler Günü tertip etmekte ve hediye vermekte mahzur yoktur.

Fakat gayrı müslimlerin ibadet olarak yaptıkları şeyleri, mesela dini bayramlarını kutlamak caiz olmaz. Doğum günü, evlilik yıldönümü, Anneler Günü gibi günleri kutlamak caiz olur. Ancak faydası olmayan adetleri almak, Batı'yı körü körüne taklid etmek, onlara özenmek uygun olmaz.

Bu vesile ile yarın da, annenin ve ailenin durumunu ele almak istiyorum.

Aileye sahip çıkan kurtulur 8 MAYIS 1999

Yarın, Anneler Günü... Dünkü yazımda “Anneler Günü”nün mahiyetini işlemiştim. Bugün de buna dayalı olarak, annenin ve ailenin toplumdaki yerini ve önemini izah etmeye çalışacağım.

Bir taraftan anneye, kadına önem verdiğini göstermek için Anneler Günü tertip eden Batı dünyası, diğer taraftan da aileyi yok etmek için elinden geleni yapmakta... Bu insanın bindiği dalı kesmesinden başka bir şey değil... Çünkü, anne ailenin temel taşıdır. Aileye düşmanlık anneye düşmanlıktır.

Bugün, aileye ve aile hayatına karşı, açık veya gizli bir savaş sürdürüldüğü bilinen bir gerçek. Filmlerin, romanların, hikâyelerin, müstehcen yayınların, TV'lerin esas konusu hep aile... Ailenin lüzumsuzluğu, kadın ve erkeklerin aile kurmadan da birlikte yaşayabilecekleri ve çocuk sahibi olabilecekleri hususu, devamlı gündemde tutulmakta.

Ayrıca cinsel özgürlük adı altında, fuhuş teşvik edilmekte ve bunlar, her türlü vasıttan faydalanılarak genç dimağlara işlenmekte... Bütün bu faaliyetlerin asıl gayesinin, aileyi çözmek ve çökertmek olduğunda kimsenin şüphesi olmasın.

Fikir adamları da bu tehlikenin farkında artık. Fransız fikir adamı **Paul Janet**, endişelerini şöyle dile getirmekte: “Günümüzde, genel ve özel teşebbüslerle meydana gelen yoksul evleri, iş evleri, ana okulları ve kreşler, kadının, ailenin rahatı için faaliyet göstermektedirler. Fakat, ailenin yerine, cemiyetin geçtiğini ifade eden bu kurumlar, bir felâketi karşılamak için alınmış tedbirlerden ibarettir. Ancak, bu tedbirler, eninde sonunda, ailenin ihmal edilmesini, ananın, ev ile ilgilenmemesini teşvik edecek; tahminlerin üstünde fenalıklara sebep olacaktır...”

Eskiden olduğu gibi, aslında kadına Batı şimdi de değer vermemektedir. Yaptıkları sadece görüntüdür, değer verdiği intibasını vermektir. Kadınları aldatma manevrasıdır. Eskiden kendi rahatlıkları için kadını, köle olarak, eşya olarak görenler şimdi de süs eşyası, reklam aracı ve ticari bir emtia olarak görmektedirler.

Esas maksat, zenginliklerini kullanıp, lüks ve israf içinde günlerini gün etmektir. Bunlar için, birer taş bebekler gibi süslenen kadın, içki âlemlerinde, kumarhanelerde, çılgın bir müzik eşliğinde yarı çıplak halde hoş vakit geçirme aracıdır.

Böyle kimselerden kadının ailenin korunması beklenebilir mi? Bunlar tabii ki, fuhuş özgürlüğünü, nikahsız yaşamayı, filmlerinde ve romanlarında görüp okudukları, randevu evlerinde buluşmayı teşvik edecekler; mukaddes aile yuvasına düşman olacaklar.

İşin üzücü tarafı, sözde kadın haklarını savunan, feministlerin, yayınevi, dergi ve gazetelerin, TV'lerin bu rezil hayata, kadını, oltanın ucundaki yem olarak gören kimselere alet olmalarıdır...

Kadının istismar edilerek sokağa dökülmesinin ilk defa nasıl başladığı malumdur: 19. asrın ortalarına doğru, kapitalist dünyada, köle gibi kullanılan erkek işçiler, sömürüye isyan edince, kitleler halinde işten kovuldular. Bunların yerine, işe alacakları kadınların, daha uysal olacakları ve daha ucuza çalışacakları kanaatiyle kapitalistler, birdenbire “feminist” kesildiler.

Sinsi bir propaganda ile de, "Kadınları, erkeklerin tahakkümünden kurtarmak gerektiğini, onların, çocuk doğurmak ve yetiştirmek gibi bir göreve mahkûm esirler olmadıklarını, onların da erkekler gibi yaşamaya hakları bulunduğunu..." savunur gözüktiler.

Böylece gerçek niyetlerini sakladılar. Zaruret, ihtiyaç olduğunda tabii ki kadın da çalışır. İstisnaları dışında, insanlık tarihi boyunca, ailede zaten bir "işbölümü" yapılmıştır. Genellikle anne, evinde, yuvasında, çoluk-çocuğunun eğitimi, beslenmesi, korunması, gelişmesi, yuvanın huzur ve düzenini sağlması ile meşgulken, baba, evinin dışında mücadele vermiştir. Bütün sosyal değişmelere ve olumsuz gelişmelere rağmen, aile, günümüzde de bu karakterini korumak için diremiştir.

Tarih boyunca, yapısı değişmekle birlikte aile, fonksiyonlarını, zaman ve mekânın şartlarına uydurarak devam edegelmiştir. Ailenin zayıfladığı, zedelendiği ve fonksiyonlarını yapamadığı zamanlarda, cemiyetin ahlaki bozulmuş, gayrimeşrû ilişkiler artmış, beden ve ruh sağlığı bozuk nesiller cemiyeti işgâl etmiştir...

Gerçek mutluluktan uzak kalan aile fertleri, mutluluğu serserilikte, anarşide, terörde, maceralarda, antisosyal davranışlarda, alkolizmde, uyuşturucu maddelerde, suç ve cinayetlerde aramış, bunun neticesi olarak da ruhi dengesi bozuk nesiller, cemiyeti bir kanser gibi sarmıştır. Bazı yer altı ve yerüstü teşkilâtlar da bu durumu, şu veya bu biçimde kullanmıştır.

Bugün, akli başında kimseler, ısrarla ailenin yeniden güçlendirilmesini, ananın ve çocukların korunmasını; hiçbir sebep ve bahane ile, çocukların ailenin şefkat ve himayesinden mahrum bırakılmamasını savunmaktadırlar.

Fakat kaybolan değerlerin geri gelmesi çok zordur. Bunun için Batı'nın bu durumundan ibret alıp kadına ve aileye sahip çıkmak zorundayız. Anneler günü ile geçiştirilemeyecek kadar önemlidir bu konu. Çünkü, aile, gerçekten cemiyetin temelidir. Ancak aileyi kurtaran toplumlar ayakta kalabilirler!..

Gerçek şu ki... 14 MAYIS 1999

İsraf!... Nice imparatorlukları, nice milletleri, nice aileleri perişan edip, sonunda da yok eden tedavisi çok zor olan bir hastalık...

Bunun için dinimiz israf üzerinde çok durmuş. Zenginliğin hayırda kullanılmasını emretmiş... Çünkü, israf hastalığına yakalanmanın sebeplerinin başında da zenginlik, ihtiyaçsızlık geliyor. Kur'an-ı kerimde, "**Gerçek şu ki, insan, ihtiyaçsız olunca, elbette azar!**" buyuruluyor.

Peygamber efendimiz, israf edip, malını lüzumsuz yerlerde kullananlar için, "**Zenginlerin çoğu Cehenneme gider**". Kadınlar israfa, süse, gösterişe meyyal oldukları için de "**Cehennemin çoğu zenginler ve kadınlarla doludur**" buyurulmuştur. (İnsan, ihtiyaçsız olunca, elbette azar!)

Hazıra dağlar bile dayanmaz, demişler. Buna en güzel örnek Osmanlı Devleti... Yıkılmasının birçok sebebi var; fakat en başta geleni israf... Çünkü, bütün çöküşlerin temelinde ekonomik bozukluk yatar. İşte size Osmanlı'nın son zamanları ile ilgili içler acısı tablo:

1839 Tanzimatın ilan edildiği yıllarda, imparatorluğun vaziyeti hiç de iç açıcı değil.. Devlet bir âlem, saray daha da başka bir âlem. Paşalar birbirini yeme peşinde, kadınlar ise akıl almaz bir israf yarışında...

19. asrın başlarında, İstanbul'da insanlar hesabını kitabını bilir, ayağını yorganına göre uzatırdı. Kadınları dışarıyla pek değil, hiç temas etmez aşırı masraf olmazdı. Eve ne getirilirse ona razı olurlardı. Evine çocuklarına adamışlardı kendilerini... Lüks nedir, moda nedir bilmezlerdi.

Ne zaman ki Mısır'ın zenginleri İstanbul'a gidip gelmeye başladılar, şehir o zaman zıvanadan çıktı. Konağından dışarısını pek bilmeyen, hayır hasenatla uğraşan tevekkül sahibi İstanbul zenginleri sefahatte Mısırlı zenginlerle gösteriş yarışına başladılar. Beyler, paşalar ve diğer devlet adamları ve bunların kadınları, hesapsız para harcamaya alıştılar... Yalılar, konaklar satın alıyor; pahalı eşyalarla donatılıyordu.

Paşaların ve diğer devlet adamlarının hanımları konforun ne demek olduğunu böylece öğrendiler. Öğrenince de maliyenin altı üstüne geldi. İsrafın, lüzumsuz harcamaların haddi hesabı yoktu artık. Kadınlar Avrupa özentisi içindeydiler. Avrupa'dan getirilen, en pahalı dekolte kıyafetler yalılarda kadınların günlük kıyafeti halini almıştı.

Avrupaî tarz evlere de girmişti artık. Eski İslami örf âdetler teker teker terkediliyor; bunların yerini Avrupa âdetleri alıyordu. Fransız mürebbiyelerinin ve piyanonun girmedığı yalı hemen hemen kalmamıştı. Ev eşyaları da değişmiş, minderin yerine sandalye, koltuk geçmişti. Yemekler artık masada yeniyor, en pahalı Avrupa çatalla kaşığa alınılıyordu. Yazlığa gidildiğinde kışlıktaki eşyaları taşıma âdeti terkedilip birkaç ay kalınacak yazlıkta yeni eşyalar, yepyeni takımlar yaptırılıyordu.

1850'li yıllara gelindiğinde ekabir kadınlarının israfı yüzünden hazine-i hassanın ödenemeyen borçları 1,5 milyon keseyi bulmuştu. Bu öylesine bir masraftı ki, bunların aldığı elbise ve eşyanın tutarı Rumeli ordusunun olağanüstü masrafiyle aynı miktardaydı. Devlet ricalinin israfı, hazineyi çok zor duruma sokmuştu.

Bütün bunlara rağmen kimse bu değirmenin suyu nereden geliyor diye düşünmüyordu. Vur patlasın çal oynasın havası hakimdi. İstanbul'un her yerinde yeni saraylar, yalılar yükseliyordu. Filan paşanın yalısı benimkinden bir kat fazla oldu diye, yalı yıkılıp yeniden yapılıyordu. Köşklerin, evlerin dekorasyonu için Avrupa'dan mimarlar getirtiliyor, neredeyse yalı parası kadar, bunun için para harcanıyordu.

Zaman geldi, israf yüzünden değil hazinede, vezirlere, devlet adamlarına, paşalar bile verilecek beş para kalmadı. Aylarca maaşlar verilemedi. Sarraflarda da itibar kalmamıştı; faizle bile borç bulunamıyordu. Devlettten verdiklerine karşılık teminat istiyorlardı.

Ekonomi felç olmuştu... Yüzlük mecdiye altını 160 kuruşa çıktı iflâslar başladı. Masraflar için tüccar ve sarraflardan ancak yüzde 45 faizle borç bulunabildi. Bu da yetmedi, devletin başına büyük bir bela olan ilk dış borçlanma işte bu sırada, 28 Haziran 1855 günü yapıldı. Fuad Paşa İngiltere ve Fransa'dan Padişahın habersiz yüzde dört faiz ve yüzde bir amortismanla beş milyon İngiliz altını aldı.

Devletin borçlu olduğu tüccarlar alacaklarını tahsil edemeyip Bâbıâli'den ümidi kesince soluğu İngiliz, Fransız ve Rus sefaretlerinde alıyor, sefiirlere dilekçeler verip tahsilâtı onların sağlamasını istiyorlardı.

Sultan Abdülmecid Han yapılan bu israflara çok üzülüyordu. Damadı olan paşaları ve kızlarını toplayıp, "Aklnızı başınıza alın, nedir bu yaptıklarınız!" diyerek hepsini azarlardı. Sonra da israfa son verilmesi için "Hattı hümayun" çıkarttı. Fakat yine de netice alınamadı. Çünkü, iş çığırından çıkmıştı artık.

Sonunda ne oldu? Diğer padişahlar zamanında da israf devam etti. Olan oldu. Gemi sahile vurdu. Ortada ne devlet kaldı, ne saray; ne de Boğazdaki paşa yalıları; ne yazlıklar ne kışlıklar... Geriye kalan sadece perişanlıklar... İsrafa rahatlığa alışmış yalı, köşk sahipleri ve çoluk çocukları bu sefalate dayanamayıp birçoğu intihar etti. İsraf yüzünden hem dünyalarını hem de ahiretlerini kararttılar!.. Değer miydi üç günlük lüks hayat için?!

Düşünce zehirlenmesi 15 MAYIS 1999

Zeka, düşünceyi hayatın yeni şartlarına uydurmaktır. Yani problem, mesele çözmek kuvvetidir. Mücerred, soyut fikirlerle düşünemektir. Zeki kimse, bunların pratiğe tatbikini sağlar.

Başka bir ifadeyle zeka, düşünememek kuvvetidir. Zeki insan, düşüncelerinin doğru olabilmesi için, birtakım prensiplere muhtaçtır. Zeki bir kimse, büyük bir kumandan olabilir. Akıllılardan, uygun çevreden öğrendiği metodları, yeni harp vaziyetine uydurarak, kıtaları fethedebilir. Fakat, aklı az, zihnini besleyen kaynak yetersiz ise, bulunduğu çevre zihnini beslemeye müsait değilse, bir hata ile, başarıları felakete döner. Bunun tarihte örnekleri çoktur.

Zihnimiz çok şaşırtıcı, oynak bir mekanizmadır. İyi yönde çalıştırıldığında, büyük başarılar üretebiliyor. Ama aynı zihin, kötü bir yönde çalıştırılırsa, bu defa da devamlı başarısızlık üretebiliyor...

Zihnin beslemesiyle beden beslenmesinde önemli benzerlikler var: Mesela, milyonlarca insan rejim yapmaktadır. Dengeli beslenmeye çalışmaktadır. Fiziksel dayanıklılık, hastalığa karşı direnç, hep yediğimiz şeylerle çok yakından ilişkilidir. Vücut, neyle besleniyorsa, odur.

Bunun gibi zihin de ne ile beslenirse, odur. Zihinsel yiyecekler tabii ki, paketler halinde gelmez ve marketlerde satılmaz. Zihinsel yiyecekler, içinde bulunduğumuz çevredir.

Hepimizin içinde gelişmeye açık belli bir kapasite vardır. Ama gerek bu kapasitenin ne kadar geliştirileceği, gerekse de kapasiteyi geliştirme biçimi, tamamıyla zihnin ne ile beslendiğine bağlıdır. Zihin de tıpkı vücudun aldığı besinleri yansıtması gibi, çevresi onu ne ile beslerse, onu yansıtır.

Hiç düşündünüz mü? Yetişmiş olduğunuz ülke yerine, yabancı bir ülkede yetişmiş olsaydınız, ne tür bir insan olurdu?

Anlayışınız ne olurdu? Ne tür yiyecekleri tercih ederiniz? Giyim tercihleriniz aynı mı olurdu? En çok ne tür şeyleri severdiniz? Ne tür işler yapardınız? Dininiz ne olurdu?

İnsanın içinde bulunduğu çevresinin, onun zihni yapısını meydana getirmede çok önemli bir yeri vardır. Olumsuz insanlarla kurulan uzun süreli ilişkiler, olumsuz düşünmeye başlamamıza sebep olur.

Basit insanlarla yakın ilişkiler, basit alışkanlıklarımızın doğmasını sağlar. Yine aynı şekilde; büyük fikirleri, idealleri olan insanlarla ilişki içinde olmak, düşünce seviyesini yükseltir insanın.

Hırslı insanlarla yakın ilişki kurmak bizi de hırslandırır. İnsanın kişiliği, hırsları, hayattaki statüsü, içinde bulunduğu fiziksel çevrenin sonucudur. İnsan, beş, on, yirmi yıl değişik bir çevrede kalsa, eski kimliği kaybolur ve yeni bir kimliğe bürünür. Bulduğu çevreye bağımlı olur.

Çevresinde yoğun hava kirliliği olan kimse, zehirlenmeye mahkumdur. Ben hem bu kirli havada yaşayacağım, hem de zehirlenmeyeceğim demek eşyanın tabiatına aykırıdır.

Bedenimizi zehirlememek için, yiyecek ve içeceklerimize de dikkat ederiz. Bozuk gıdalardan yemeyiz. Kazara yemişsek hemen tedbirini alır, hastahaneye koşarız.

Fakat vücut zehirlenmesinden çok daha önemli bir zehirlenme daha vardır ki, bunun üzerinde pek durulmaz. Hele hele tedavisi kimsenin aklına gelmez. Bu da zihin zehirlenmesidir.

Biraz da gizlice faaliyet gösteren bu düşünce zehirlenmesinin birçok çeşitleri vardır. Fakat, bunlar kokmuş gıdalar gibi kolay farkedilmezler. Bozuk gıdalar gibi, bunların sevimsiz kokuları da yoktur. Aksine, hoş giden, nefsin tadına doyamadığı lezzetleri vardır. İşte size en başta gelen zehirler: Mesela, “**Dedikodu**”, “**Gıybet**”, “**Su-i zan**” insanların en çok hoşuna giden şeyler... Bunun için bildircin etine benzetilmiştir bunlar...

Düşünce zehiri, vücut zehirinden iki açıdan farklıdır. Vücudu değil de aklı zehirler ve anlaşılması, fark edilmesi daha zordur. Zehiri alan kişi, genellikle bunun farkında bile olmaz.

Düşünce zehirinin anlaşılması zordur, ama doğrusu büyük işler yapar. Topluma büyük zararlar verir. Bizi ufak tefek, önemsiz şeyleri düşünmeye zorlayarak, düşünce kapasitemizi düşürür. İnsanlar hakkındaki düşüncelerimizi saptırır ve çarpıtır. Çünkü gerçeklerin tahریف edilmesi üzerine kurulmuştur. Geçmişteki milletleri, devletleri, medeniyetleri öldürüp, yok eden hep bu zehirdir.

Bu öyle bir zehirdir ki, sadece kişiyi zehirlemekle kalmaz. Aileyi, cemiyeti, devletleri, hatta imparatorlukları zehirler. Aile fertlerini, toplum fertlerini, devletleri birbirine düşürür. Bütün insanlar birbirini yerler. İnsanlar, insanlıktan uzaklaşıp canavarlaşırlar.

Osmanlı'nın başarısı 21.5.

Osmanlı Devleti'nin 700. kuruluş yıl dönümü kutlamaları bütün hızıyla devam ediyor... Çeşitli devlet kuruluşları ve özel kuruluşlar, üzerlerine düşeni yapmaya çalışıyorlar. Her toplantıda Osmanlı'nın ayrı bir yönü tanıtılmakta...

Köşe yazarları, Osmanlıyı konu etmekte; artıları ile eksileri ile ortaya koymakta. İşin sevindirici tarafı, eski o katı Osmanlı düşmanlığı - bazı istisnalar hariç- kalmadı sayılır. Milletimiz ecdadına sahip çıkmakta artık...

Ben de bugün; Osmanlılardaki, türlü türlü kanı taşıyan, türlü dil konuşan, başka başka adet ve ananelere bağlı milyonlarca insanı, aralarındaki farkları bıraktıracak, bir inanç veya fikir etrafında toplayıp, muazzam bir imparatorluk kurabilmelerini sağlayan güç neydi? Bu askeri bir güç müydü? Bunun üzerinde durmak istiyorum:

Tabii ki bu muazzam birlikte, disiplinli, güçlü ordunun da önemi büyüktür. Fakat, Osmanlıların bu başarısı yalnızca askeri değildi. Yani kaba kuvvete dayanmıyordu. Askeri yöntem Osmanlıların başvurdukları en son çare idi.

Öyleyse, onları ideallerine ulaştıran ve uzun ömürlü kılan esas amiller nelerdi? Bu başarıyı kazanmakta nasıl bir yol işlemişlerdi?

Başarılı olmalarını sağlayan birçok özellikleri vardı. Bunlardan biri, belki de en önemlisi “**örnek bir hayat**” sunmalarındır. Anadolu'da yerli halka,

gerek inançları ve töreleri, gerekse daha geniş ifadesi ile kültürleri üzerinde herhangi bir baskı uygulanmamış Osmanlı...

Ortaçağ Avrupasında görülen engizisyonlar ve benzeri uygulamalar, İslam aleminin hiçbir devrinde görülmediği gibi, Osmanlılarda da görülmemiştir.

Aksine tam bir inanç hürriyeti hakimdi. Çünkü, İslamiyetin, "**Dinde zorlama yoktur**" prensibine Osmanlılar sadıktı. Kimse zorla Müslüman olmaya zorlanmıyordu. Yaptıkları tek şey; yerli halk arasına Müslüman Türklerin getirilerek yerleştirilmesi, kendi inançlarının gereğini en arı ve duru haliyle yaşamak suretiyle onlara bir alternatif sunmaları idi.

Bu şekilde, yerli halk, kendi hayat tarzları ile Müslüman Türklerin hayat tarzlarını görüp, mukayese yapabilme fırsatına sahip kılınmış oluyordular.

Bu gaye ile **Yıldırım Bayezid**, İstanbul'u muhasara ettikten bir müddet sonra Timur Han ile araları açılınca, muhasarayı kaldırmak için Bizans ile anlaşırken koydurduğu anlaşma maddelerinden birisinin gereği olarak İstanbul'un Sirkeci kesiminde, **Taraklı, Göynük** ve **Karadeniz** sahillerinden 700 hanelik bir Müslüman-Türk mahallesi kurdu muştur.

Bu tür faaliyetlerin asıl maksadı İslam ahlâkını yerli halka tanıtmaktır. Bu tanıtmaya faaliyetlerine baskı denilemeyeceği gibi, propaganda demek bile güçtür. Çünkü, hiçbir propoganda ve hiçbir reklam gerçeğin yüzde yüz ifadesi değildir; az çok abartma vardır. Bu örnek yaşayış ise gerçeğin ta kendisidir.

Osmanlıların ilk dönemlerindeki kültürel tanıtım faaliyetlerinde ve bilhassa iskan edilen nüfus içerisinde gönüllü olarak yer alan, yahut da başka uç bölgelerine kendiliklerinden giderek yerleşen, tasavvuf mensuplarının da önemli payları olmuştur.

Sadece Anadolu'nun değil, birçok ülkenin fethinde, tasavvufun güzel ahlakı ile bezenmiş kimselerin büyük rolü olmuştur. Resulullah efendimiz, **Hudeybiye** anlaşmasını, bütün olumsuz maddelerine rağmen, bir maddesi için kabul etmişti.

Bu madde, Müslümanların müşriklerle rahatça görüşebilmelerini sağlamaktaydı. Bu görüşmeler ile birçok müşrik Müslüman olmuştu. Bir şeye inandırmanın en kolay, en sağlam yolu, görerek yaşayarak örnek olmaktan geçer.

Mesela eskiden **Alperen** denilen kimseler vardı. Bunların her biri, tasavvuf büyüklerinin sohbetlerinde, dergahlarda yetişmiş kimselerdi. Dinimizin güzel ahlakı ile bezenmişlerdi.

Hal ile, söz ile, yaşayış ile örnek kimselerdi. İslamiyeti yaymak için kendilerini adamışlardı. Eshab-ı kiram gibi geri dönmek üzere çeşitli memleketlere dağılmışlar, oralarda İslamiyeti tanıtmakla ömürlerini tamamlamışlardı.

Osmanlı yeni bir ülke fethettiğinde, oraya Anadolu'dan gönderilen Müslüman halk yerleştirilirdi. Bugün Balkanlardaki Müslümanların çoğu, Konya'dan, Tokat'tan, Amasya'dan giden Müslüman halktır. Yerli halkın;

Boşnakların, Arnavutların Müslüman olmalarında bunların büyük emekleri vardır.

Osmanlı'nın gelişip, güçlenmesinin gerçek sebebi budur...
Zorlamadan “**örnek hayat**” sunmak...

Muhteşem bir anma günü 22.5.

Yarın, **XII. Akşemseddin Hazretlerini Anma Günü**... Osmanlı Devleti'nin 700. kuruluş yıl dönümü sebebiyle bu sene özel bir program dahilinde anılacak. Bu anma gününden, dolayısıyla Akşemseddin hazretlerinden bahsetmek istiyorum sizlere...

Bu arada Ahmet Bey'den de bahsetmeden geçemeyeceğim. Siz sormadan Ahmet Beyin kim olduğunu ben söyleyeyim: Sn. **Ahmed Çankaya** üç dönemdir Göynük Belediye başkanı... Fakat çok farklı bir belediye başkanı. Tam bir halk adamı. Protokol kaidelerini atmış bir tarafa; çocukla çocuk, ihtiyarla ihtiyar, köylü ile köylü... Daha önemlisi de işinin delisi. Nasıl mı, anlatayım:

Bu tür anma günlerinde genelde yapılan, yazarlara veya tanıtımı yapacak Gazete ve TV'lere sekreter vasıtasıyla birer faks geçmekten ibarettir.

Fakat Ahmet Bey böyle yapmaz. Nasıl yapar? Telefon mu eder? Hayır. Bizzat kalkar medyanın merkezi olan İstanbul'a gelir; tek tek dolaşır. Ben, bizim ile ilgili şahid olduğum kadarını anlatayım: Her sene 4-5 saatlik yolu teperek gelir, Gazetemizin yetkilileri ile görüşür; davetiyelerini bizzat takdim eder. Aynı şekilde arkasından, TGRT'ye sonra da İHA'ya gider...İlgi ister, destek ister...

Böyle olunca da, işine bu kadar sahip çıkan Başkana basın da sahip çıkıyor. Bunun için anma günleri muhteşem oluyor. Binlerce kimse toplanıyor. Üç beş sene öncesine kadar, Göynük'ü ve Akşemseddin hazretlerini çok az kimse tanırken bugün tanımayan kalmadı desem yalan olmaz.

Değerli Başkanı bu gayretlerinden dolayı tebrik ederim...

Bu arada, Bolu Valisi Sn. **Nusret Miroğlu**'nun, Göynük Kaymakamı Sn. **Selim Çapar**'ın ve Vakıf yetkililerinin hakkını yemeyeyim. Bu hizmette onların da büyük katkıları var. Her birine ayrı ayrı teşekkürler...

Şimdi gelelim anma gününün sebebi Akşemseddin hazretlerine...
Kimdir bu mübarek zat? Bu vatana millete ne gibi hizmetleri olmuştur?

Akşemseddin hazretleri, İstanbul'un manevî fatihi...Büyük alim, üstad, hekim ve velî ... Soyunu, Hz. Ebu Bekr'e ulaştırır. Hocası Hacı Bayram-ı Velî hazretleridir.

Aslen Şamlı olan, Hz. Akşemseddin'in İstanbul'un alınmasında büyük emeği geçti. Fethin saatini bile bildirdi. Ayasofya'da kılınan ilk Cuma namazının hutbesini de kendisi okudu. Eyüp Sultan hazretlerinin kabrini ortaya çıkardı.

Zaferden sonra Okmeydanı'nda bir zafer alayı tertiplenmişti. Orada gazilere bir konuşma yaparak, zafer sarhoşluğuna kapılmamalarını, yerli halka sıkıntı vermemelerini istedi:

“Ey gazîler, bilin, agh olun ki; cümleiniz hakkında, ahır zaman Peygamberi ol Server-i kainat; **“Onlar ne güzel askerdir”** buyurmuştur. İnşaallah cümlemiz affedilmiş oluruz. Fakat gaza malını israf etmeyip, İstanbul içinde hayr-ü-hasenata sarf ve padişahımıza itaat ve muhabbet ediniz! Herkese iyilik edin!”

İstanbul'un alınmasından bir müddet sonra Akşemseddin üç gün gözden kayboldu. Bütün aramalara rağmen bulamadılar. Üç gün sonra, Edirnekapı yakınlarında virane bir yerde ibadetle meşgul olarak buldular.

O zamandan beri bu yere, onun ismine izafeten **“Akşemseddin”** mahallesi denildi.

Akşemseddin devlete önem veren, devlete sahip çıkan bir zattı. İstanbul'un fethinden sonra, Fatih Sultan Mehmed Han, hocasını ziyarete gitmişti. Sohbet esnasında bir arzusunu dile getirdi:

- Muhterem hocam! Elhamdülillah büyük yardımlarınızla İstanbul'u fethettik. Artık beni talebeliğe, dervişliğe kabul buyurmanızı istirham ediyorum.

Akşemseddin hazretleri şöyle cevap verdi:

- Sultanım, sen bizim tattığımız lezzeti tadacak olursan, saltanatı bırakırsın. Devlet işlerini tam yapamazsın. Dîn-i İslamı yayma işi yarım kalır. Müslümanların rahat ve huzur içinde yaşayabilmeleri için, devletin ayakta kalması şarttır. Talebelikle padişahlığın bir arada yürütülmesi çok güçtür. Seni talebeliğe kabul edersem, düzen bozulabilir, halkımız perişan olabilir. Bunun vebali büyüktür. Allahü tealanın gazabına maruz kalabiliriz.

Bunun üzerine Fatih Sultan Mehmed Han, hocasına ikibin altın hediye etmek istemişse de, bunu da kabul etmedi. Gözden irak bir yer olan Göynük'e yerleşti.

1459 yılında, aile efradını topladı. Vasiyetnamesini yazdı. Helallaşıp veda etti. Tarihi Süleyman Paşa Camiine gitti. Namaz kılıp, Yasîn suresi okunurken ruhunu teslim eyledi.

Aynı caminin bahçesine defnedildi.

“İstanbul'u al gülzar et!” 28.5.

Yarın, İstanbul'un fethinin 546. yıl dönümü... Türk-İslam mefkuresinde çok önemli bir yer işgal eder İstanbul'un fethi... İslamiyetle birlikte ortaya çıkan mukaddes bir ideal, yüce bir gayedir bu fetih...

Önce Araplar, sonra da Türkler, İstanbul surları önünde seve seve can verdiler ve şehadet mertebesine kavuştular bu ulvi gaye uğruna...

Bütün bu gayretlerin, şehadetlerin sebebi neydi? Peygamber efendimizin, şu müjdesiydi: **“İstanbul muhakkak fethedilecektir. Bu fethi yapacak hükümdar ne güzel hükümdar ve onun askerleri ne güzel askerlerdir.”**

İşte bu hadis-i şerif, bütün İslam hükümdar ve kumandanlarını, erlerini harekete geçiriyordu. Hepsi bu müjdeye kavuşma arzusu ile kavruluyorlardı. Bunun için defalarca teşebbüse geçildi.

Önce bu fetih teşebbüslerin tarihi seyrine bir bakalım:

İstanbul'un fethine ilk teşebbüs; Hz. Osman devrinde 655 tarihinde yapıldı. O zaman Müslümanlar kuvvetli bir donanmaya sahiptiler. Suriye valisi Hz. Muaviye 654 Kıbrıs Seferini müteakip, Bizans'a bir donanma gönderdi.

Bundan istenilen netice alınamayınca Hz. Muaviye, oğlu Yezid kumandasında bir ordu gönderdi. Bu ordu, İstanbul surları önüne gelerek şehri kuşattı. Bu kuşatmada büyük sahabelerden Hazret-i Ebu Eyyub-i Ensari de bulunuyordu. İstanbul 669 baharında iyice kuşatılmasına rağmen fethedilemedi. Hazret-i Ebu Eyyub-i Ensari bu kuşatmada dizanteriden vefat edip, İstanbul surları yakınına defnedildi.

673'te Hz. Muaviye devrinde yedi yıl süren bir deniz seferi daha tertip edildi. Yaz mevsiminde mütemadiyen İstanbul'a taarruz eden Emevi donanması, muvaffak olamadı.

714'te büyük bir ordu ile İstanbul üzerine yürüyen Abdülmelikoğlu Mesleme ve Mervan oğlu Ömer bin Abdülaziz, 716'da şehri karadan ve denizden kuşattılar. İslam donanması, Haliç'in ağzında bağlı zincire kadar yaklaştı. Kara kuvvetleri de, İstanbul surlarına dayandı ve kuşatma başlamış oldu. Ancak, yeterli ikmalin yapılamaması, kötü hava şartları ve Bizans entrikaları neticesinde fetih yine gerçekleşemedi.

Bu kuşatma esnasında Bizans, İstanbul'da Darü'l-Balat adı ile içinde cami de bulunan muhtemelen Sultanahmed Meydanında bir konak yaptırmayı kabul etti. 781'de Abbasi halifelerinden El-Mehdi oğlu Harun Reşid kumandasındaki İslam ordusu, Bizans İmparatorluk ordusunu İzmit yakınlarında yenerek Boğaziçi sahillerine kadar geldi. Bizanslılar haraca bağlanıp, geri döndü.

Daha sonra, İstanbul'u fethetme görevini Osman Gazi üzerine aldı. Hadis-i şeriflerle müjdelenen ulvi gayeyi gerçekleştirmek şerefine mazhar olmak arzusuyla faaliyetlerde bulundu. Osman Gazi'nin ölüm döşeğinde oğlu Orhan Gaziye; **"İstanbul'u al gülzar et."** diyerek vasiyette bulunması, İstanbul'un gönlünde nasıl yer ettiğini göstermesi bakımından pek manidardır.

İstanbul fethinin "ilahi bir vaad" olduğu inancını taşıyan Osmanlılar, ısrarla bunun üzerinde durdular. 1391'de Sultan Yıldırım Bayezid Han şehri kuşattı. Abluka şeklinde devam eden bu kuşatma, İstanbul'da bir Türk garnizonu, mahallesi, cami, mahkeme kurulması ve kadı (hakim) bulundurulması ile her sene on bin altın haraç verilmesi şartıyla kaldırıldı.

Yıldırım Bayezid Han, 1396 Niğbolu Zaferi sonunda Bizanslıların Haçlılardan yardım almasını önlemek için Karadeniz sahilindeki Şile'yi zaptedip, Boğaziçi'nde Anadolu (Güzelce) Hisarını yaptırdı.

Şehrin teslimini isteyen Bayezid Han, isteği kabul edilmeyince, kuşatmayı tekrar şiddetlendirdi. 1397'de başlayan bu kuşatma neticesinde Bizanslılar, eski antlaşma şartlarını yerine getirmeyi kabul ettiler. Yıldırım Bayezid Hanın son kuşatması 1400'de başlayıp, Timur Hanın Osmanlı hududuna girmesiyle son buldu.

1422 yılında Osmanlı Sultanı İkinci Murad Han tarafından dört ay kadar süren çok şiddetli taarruzların yapıldığı kuşatmada, her türlü savaş

taktiği ve zamanın teknik imkanları kullanıldı.

Bizanslılar kadını erkeği dahil bütün ahali ile şehri savundular. Meşhur Bizans entrikası tatbik edilerek, Anadolu'da Osmanlı'ya karşı ittifak tesis edilince, iki düşmanla uğraşmanın güçlüğünden kuşatma kaldırıldı.

İstanbul'un son kuşatması **Fatih Sultan Mehmed Han** tarafından 1453'te yapıldı. Ve hadis-i şerifte bildirilen müjdeye böylece kavuşuldu. Peygamber efendimizin bir mucizesi daha gerçekleşmiş oldu...

Zulüm ve işkence sona erdi 29.5.

Bugün 29 Mayıs... Fatih Sultan Mehmed Han'ın kır atının üstünde, yanında hocaları ve ordu kumandanları olduğu halde muhteşem bir alayla Topkapı'dan İstanbul'a girdiği gün...

Fatih adıyla anılmaya hak kazanan 21 yaşındaki Sultan Mehmed Han, Bizanslıların alkış ve tezahüratı, Türk askerlerinin dört bir taraftan göklere yükselen ezan ve tekbir sesleri arasında Ayasofya önüne geldiği gün...

Ayasofya, ağzına kadar kadın-erkek Rumlarla dolu... Fatih Sultan Mehmed Han, Ayasofya'da şükür namazı kıldı ve yerlere kapanan ahaliye, rahip ve eski Ortodoks patriğine şöyle seslendi:

“Kalkınız! Ben Sultan Mehmed, sana ve bütün ahaliye söylüyorum ki, bugünden itibaren ne hayatınız ve ne de hürriyetiniz hususunda benim gazabımdan korkmayınız!..”

Fatih, Ayasofya'nın içini gezerek bu mabedin Cuma gününe kadar cami haline getirilmesini emretti. Çünkü Osmanlılar, hükümrانlık alâmeti olarak fethettikleri yerdeki en büyük mabedi camiye çevirir, diğer mabetlere, kiliselere dokunmazdı.

Daha sonra, hazret-i Ebu Eyyub-i Ensari'nin kabri, Fatih'in hocalarından Akşemseddin tarafından keşfedilip, daha sonra buraya türbe ve cami yapıldı.

Bu fetih, sıradan bir fetih değildi...Bunun için yankıları büyük oldu. Bir çağın kapayıp, yeni bir çağın açılmasına sebep oldu...

İstanbul fethedilmekle, Osmanlı Devleti toprakları arasında sıkışıp kalan, mevcudiyeti ve siyaseti ile daima bir tehlike teşkil eden 1123 yılı İstanbul'da geçen, 1480 yıllık Doğu Roma İmparatorluğu'na son verildi.

Osmanlı Devletinde yükselme devri başlayıp, Cihanşümul hakimiyet fikri gelişti. İnsanlığı iman birliği içinde bir tek devlet ve hükümdar hakimiyetinde toplamak için teşebbüse geçildi.

Fatih Sultan Mehmed Han, yüzyıllardır Hıristiyan aleminin doğudaki en kuvvetli dayanağını yıkarak, Türk-İslam gücünü bütün dünyaya göstermiştir. Avrupalılar da, bu yeni gelen topluluğun, sıradan bir topluluk olmadığını anlamış oldu.

Fatih Sultan Mehmed Hanın Rumları, onların Ortodoks kilisesini ve patriğini kendi himayesi altına alması, onlara esaslı haklar vererek, vicdan serbestliği tanınması, dış aleme de Türklere karşı olan akımları ve Bizans'ı düzeltmeye kalkışma niyetlerini önlemiş oldu.

Kilise üzerindeki bu otorite, Osmanlı hudutlarını da taşarak Ortodoks olan bütün kavimlerin Osmanlı İmparatorluğuna dolaylı da olsa bağlanmasına vesile oldu.

Fatihle beraber, zulüm, işkence son buldu. İstanbul, dünyanın ilim ve kültür merkezi haline getirildi. Derhal devrin ilk, orta ve yüksek dereceli

öğretim müesseseleri olan medreseler kurulmuş, bunlarda ilahiyat, hukuk, tarih, coğrafya, edebiyat, tıp, güzel sanatlar, matematik, geometri, astronomi, fizik dallarında değerli pekçok kimse yetişmiştir.

Osmanlılar her gittiği yerde olduğu gibi, İstanbul'da da kütüphaneler kurdular. En mühimi bu fetihle doğudan batıya ve batıdan doğuya yapılabilecek her türlü askeri harekate doğrudan müessir bir toprak parçası Türklerin eline geçti.

İnsanların en büyük ihtiyacı olan hak şuuruyla adalet nizamı, Avrupa'da Hıristiyan alemine Türk idaresi sayesinde girdi. İslam dininin hak, hukuk ve adalet esasları, güzel ahlak sahibi Müslümanların, İstanbul'da tesis ettiği idare sayesinde sağlam temellere dayandı.

Bunu da Avrupa, İstanbul'un fethi sayesinde öğrendi. Hıristiyanlar, kadı(hakim) karşısında hükümdarla gayri müslüm bir vatandaşın bile muhakeme edildiğini, İstanbul'un fethinden sonra İslam ve Türk adaletinin sarsılmaz kaidelerine şahid oldular.

Fatih Sultan Mehmed Hanın genç yaşında, balistik hesaplarını bizzat yapıp, döktürdüğü toplar, zamanın en büyük ve tesirli silahıydı. Topçuluk tekniğinin, dünya tarihini değiştirecek ilk büyük zaferi İstanbul'un fethidir.

Avrupa kralları top sayesinde, otoritelerini hiçe sayan ahaliye esir muameleleri yapan derebeylik (feodalite) usulünü kaldırdılar. Merkezi otorite kuvvetlenip, milli birlik esasına göre kurulan devletler, Avrupa haritasında kalıcı sınırlar meydana getirdiler.

Hıristiyan Avrupa'da kültür ve medeniyet gelişti. Doğu ticaret yollarınının bütünüyle Türk ve İslam ülkelerinin eline geçmesi Avrupalıları ihtiyaçlarını temin için yeni yollar aramaya sevketti.

Ticari yollar aramak için keşiflere çıktılar. Yeni ülkeler keşfettiler. Gemicilik gelişip, denizaşırı ülkelere açıldılar. Keşif ve buluşlar da bulunup, teknik, kültür ve medeniyette büyük gelişmeler oldu.

Böylece, İstanbul'un fethi ile karanlık ortaçağ tarihe karıştı.

İyilik yap at denize... 4.6.

Hiçbir kötülük karşılıksız kalmayacağı gibi, hiçbir iyilik de karşılıksız kalmaz Allah indinde... Onun için **“İyilik et denize at, balık bilmezse Halık bilir.”** demişlerdir.

Allah rızası için yapılanlar zayi olmaz. Nitekim, hadis-i şerifte, **“İyilik zayi olmaz, kötülük unutulmaz. İstediyini yap, ettiğini bulursun!”** buyuruldu. **“İyilikten kötülük gelmez.”** **“ İyilik eden iyilik bulur.”** gibi atasözlerimiz de, iyilik etmeyi tavsiye etmektedir. İyiliğe iyilik, insanın yaratılışında vardır. İyilik edene sevgi beslememek insanın elinde değildir. Peygamberimiz, **“İnsan, kendine iyilik edene sevgi, kötülük edene de nefret duyacak şekilde yaratılmıştır.”** buyurdu.

Kötülüklerden, sıkıntılardan, belalardan kurtulmak için de her zaman iyilik etmek gerekir. Kur'an-ı kerimde mealen, **“İyilikler, kötülükleri yok eder”** buyurulmaktadır. (Hud 114)

Fakat iyiliği, hiçbir menfaat beklemeden Allah rızası için yapmalıdır. Eğer, bir menfaat karşılığı iyilik yapılırsa, iyilik ettiği kimseden zarar gelebilir. Hiçbir menfaat beklemeden, sırf Allah rızası için iyilik etmekten korkmamalıdır.

Müslüman olsun olmasın herkese iyilikten kaçınmamalıdır. Yapılan iyiliğin karşılığını Cenab-ı Hak hiç ummadığı, çaresiz kaldığı bir zamanda

karşısına çıkartır. Bunun sayısız örnekleri görülmüştür. Bununla ilgili çok enteresan bir olay anlatayım size.

Abdülmecid Han'ın torunlarından, (Mediha Sultan'ın torunu) **Fethi Sami Bey**'den bizzat dinledim bunu. Hem de geçen hafta. Sınırdışı edilip, Avrupa'da "Vatansız" olarak yaşarlarken, başlarından geçen bir hadiseyi şöyle anlattı Fethi Sami Bey:

" Ne zaman çaresiz kaldık; Cenab-ı Hak imdadımıza yetişti: 1929 yılında, Fransa'nın Manton şehrindeyiz. Hiç paramız kalmadı. Türk olduğumuz öğrenince iş de vermiyorlar. O zamanlar müthiş bir Türk düşmanlığı vardı Avrupa'da. Ekmek paramız bile kalmamıştı. Alış veriş yaptığımız komünist bir bakkal vardı. Alış veriş dediğim, aldığımız zaten sadece ekmek...

Bir gün,"Artık size borç ekmek vermiyorum, çalışsanız ekmek parası kazanırsınız, çalışmıyorsunuz... diye, bir sürü hakaret etti bu bakkal. Biz, durumu izah ettik. "Ben size iş bulursam çalışır mısın? diye sordu."Tabii çalışırız! Yeter ki sen iş bul!" dedik. Günlerce iş aradı bulamadı. Sonunda "Haklıymışsınız, istediğiniz kadar ekmek alabilirsiniz, para istemiyorum bundan sonra." dedi.

Paramız olmadığı için tabii ki oturduğumuz dairenin kirasını da aylarca ödeyemedik. Sonunda ev sahibi zorla dışarı attı bizi. Eşyalarımızı bavullara doldurup çıktık sokağa.

Dokuz kişilik aile efradı ile deniz kenarındaki parkta oturuyoruz. Üzüntü hat safhada... Üç beş saat sonra akşam olacak, nerede kalacaktık? Ne yiyip içecektik? Yapılacak hiçbir şey kalmamıştı artık. Allaha sığınıp, "Ya Rabbi halimizi görüyorsun, bu durumdan ancak sen kurtarırısın bizi," diye dua ediyoruz ailece... Sarayda doğup büyümüş bizler için çok zor şeylerdi bunlar...

Babam üzüntülü halini görmememiz için, bizden uzakça bir yere tek başına oturmuş kara kara düşünmekte. Ben bir ara babamın yanına yaklaştım. Tam o sırada, babama birisi dikkatli dikkatli bakmaya başladı. Babam çok dalgın olduğu hiç farkında değil. Bu kimse babamın yanına yaklaşıp, omuzuna dokunarak Fransızca sordu:

-Sen Prens Sami Bey değil misin? Beni tanımadın mı? Ben arkadaşın Volkonski. Ne yapıyorsun burada? Babam ayağa kalktı. Sarmaş dolaş oldular. Sonra şöyle cevap verdi:

- 1917'de senin başına gelenler şimdi, benim başımda...

Babam olup bitenleri anlattı kendisine. Volkonski üzüntü içinde dinledi. Sonra,

- Prens Sami, sen üzülme. Şimdi sıra bende. Ben senin iyiliklerini unutmadım. Her türlü yardıma hazırım. Benim villam boş. Hem de meşhur villa Shaletdes Rozier. Fransa'ya geldiğinde Kraliçe Victoria'nın kaldığı yer. Sen hemen çocuklarını topla oraya yerleş. Zaten, villa boş olduğundan benim de başım dertte. İki de bir hırsızlar giriyorlar. Kapıları kırıyorlar. Hiç olmazsa onlardan kurtulurum.

Babam gülerek kardeşlerimin yanına geldi. Neşe içinde seslendi:"Toparlanın gidiyoruz. Hem Villa Shaletdes Rozier'e!" " Baba, şu

üzüntülü zamanımızda bize şaka yapma, şakanın sırası değil!" dedi, kardeşlerim..." Çocuklar şaka yapmıyorum. Gerçeği söylüyorum," diye cevap verdi.

Kırkdört odası olan villada, her birimize ikişer üçer oda düştü. Beş kuruş para vermeden yıllarca burada kaldık. Yerleştikten sonra babama sorduk, bu kimdi, bize bu iyiliği niçin yaptı? diye. Şöyle anlattı:

1917 yılında Rusya'da ihtilal olmuştu. Kendini yurt dışına atabilenler ancak canını kurtardı. İşte bu Volkonski İstanbul'a kaçarak canını kurtaran bir Rus Prensidir.

İstanbul'da kendisi ile o yıllar tanışmıştık. O'na, kalabileceği yer temin etmiştim. Maddi yardımda da bulunmuştum. Tanışıklığımız epey sürdü. Daha sonra İstanbul'dan ayrılıp Avrupa'ya yerleşmişti. Burada çok zengin olmuş...

Sonra bize dönüp dedi ki: "**Çocuklar; kim olursa olsun, Hıristiyan, müslüman demeden iyilik edin. Bir gün cenab-ı Hak bu yaptıklarınızı karşınıza çıkartır. Gördüğünüz gibi...**"

Kabahat kimde? 5.6.

Bugün, "**Dünya Çevre Günü**"... Çevre denilince genel olarak iki şey akla gelir: Çevrenin temiz tutulması ve çevrenin yani tabiatın korunması...

Bugün, her ne kadar bu konuda Müslüman alemi sınıfta kalmış ise de, geçmişte bunun en güzel örneklerini Müslümanlar verdi. Çünkü, mensubu oldukları İslamiyet böyle emrediyor...

Cenab-ı Hak, Kur'ân-ı kerîmde çeşitli yerlerde meâlen, "**Temiz olanları severim!**" buyuruyor. Peygamberimiz de, "**Temizlik imandandır**" buyuruyor.

Müslümanlar asırlardır dinin bu düsturunu titizlikle yerine getirmişler. Hem de çevre günü gibi günler tertiplemeden, zorlamadan, günlük hayatın bir parçası olarak...

Müslümanların durumu böyle iken Avrupa'da durum içler acısıydı. Mesela, Fransızların dünyaya övündükleri meşhur Versay sarayında bir hamam bile yoktu.

"**L'Eau Potable**" (İçme Suyu) adlı bir Fransız eserinde şunlar yazılıdır:

"Orta çağda, Paris'te oturan bir Fransız, sabahleyin kalktığı zaman, evinde bir hela olmadığı için, oturağa yaptığı pislik ile içme suyu şişesini beraberinde Sen (Seine) nehrine götürür, o nehirden önce içmek için su alır. Sonra pisliğini nehre dökerdi."

Müslümanların temizliği verdikleri önemi sadece biz söylemiyoruz, kendileri itiraf etmektedirler. Mesela, bir Alman râhibi, 1560 tarihinde yazdığı kitabında "Buradaki temizliğe hayran oldum. Burada bütün dükkanlar tertemizdir. Sokaklarda pislik yoktur. Satıcıların elbiseleri üzerinde ufak bir leke bile bulunmaz. Ayrıca ismine "hamam" dedikleri ve içinde sıcak su bulunan binalar vardır ki, buraya gelenler, bütün bedenlerini

yıklarlar. Hâlbuki bizde insanlar pistir, yıkanmasını bilmezler” demektedir. Avrupa’da yıkanmak ancak asırlardan sonra müslümanlardan öğrenilmiştir” demektedir.

Gerçekten de ömründe hiç yıkanmayan pek çok kral vardı. Bedenlerindeki kokudan kendileri bile rahatsız oldular. Bu pis kokuyu bastırmak için parfüm çıkardılar. Fakat yıkanmak akıllarına hiç gelmedi.

John W. Draper gibi dürüst bir tarihçi ise şunları yazmaktadır:

“O zamanki Avrupalılar tamamile barbardı. Hristiyanlık, onları barbarlıktan kurtaramamıştı. Pislik içinde yaşarlardı. Müslümanlar, onlara her şeyden önce temizliği öğrettiler. İspanya’da okullar, hastahaneler kurdular. Üniversiteler tesis ettiler. Memleket, güllük gülistanlık oldu. “

Avusturya’nın İstanbul büyükelçisi **Baron Anton von Prokesch-Osten** ise Osmanlıların çevreye verdikleri önemi şöyle dile getirir:

“Türkler için ağaç kesmek, cinayet derecesinde ağır suçtur. Susuz kalmış ağaç, bitki ve çiçeği sulamak dini bakımdan sevap sayılır. Geçenlerde bir yeniçeriye rastladım, şiddetli rüzgarın bir kaç ağaç devirdiğini, arkadaşlarına anlattığı zaman gözleri yaşardı. Zaten Fatih’in ağaç kesene, idama kadar gidebilecek ceza öngören fermanı vardır.”

Ünlü **Comte de Bonneval** da, “Meyve vermiyen basit ağaçların bile kurummasını önlemek için bunların her gün sulanmasını sağlamak üzere kurulan vakıfların olduğunu” yazmaktadır hatıratında.

Lamartine’in yazdıkları da dikkat çekicidir:

“Türkler’in engin bir tabiat zevki ve aşkı vardır. Zevkleri basit, fakat hem tabii hem yüksek estetik çizgidedir. Padişah kadar halk da aynı zevk ve eğilimin insanlarıdır. Bayındırlık, temizlik ve tabiata müdahaleden dikkatle kaçınma, her tarafta göze çarpar. Hayvanlara, kuşlara gösterilen sevgi, bunlar için vakıflar kurmaya kadar ileri gitmiştir. Bir Türk için tabiat sevgisi bir başkadır; tabiatın güzelliklerini seyrederken mest olur, dalar, tefekkür eder, yaratanın büyüklüğünü düşünür. Bunun için tabiata zarar vermek aklından bile geçmez...”

Bugün ise, müslüman diyarları denilen yerlere seyahat eden yabancılar, hatıralarında maalesef tam tersini yazıyorlar haklı olarak:

“Bir doğu memleketine gittiğimiz zaman burnunuzu tutmak zorundasınız. Çünkü, her taraf pislik içindedir. Yerler tükürük ile doludur. Ötede beride toplanmış süprüntü ve ölmüş hayvan leşlerine rast gelirsiniz. İnsan, böyle bir doğu memleketini dolaşırken öğreniyor...” demektedirler.

Dediklerinde doğruluk payı var. Çünkü, İslam ülkesi ismini taşıyan memleketlerde, iman bilgileri bozulduğu gibi, temizliğe de tam riayet edilmemektedir.

Fakat bunda kabahat, İslam dininde değil, İslam dininin esasının temizlik üzerine olduğunu unutan kimselerdedir. Fakirlik, pis olmak için bir mazeret teşkil etmez. Bir insanın yere tükürmesinin, ortalığa pislik saçmasının para ile hiçbir ilgisi yoktur.

Böyle pislik yapanlar, Allah’ın temizlik emrini unutan bedbahtlardır. Her Müslüman, dinini iyi öğrense ve buna riayet etmiş olsa, bu pislik hemen ortadan kalkar.

O zaman, başka milletler, Müslüman memleketleri ziyaret ettiklerinde, tıpkı orta çağdaki Müslümanlarda olduğu gibi, örnek temizliğine hayran kalırlar.

“Akıl almaz cinayet” 11.6.

Bu başlık, Milliyet Gazetesi yazarı Sn. Hasan Pulur’a ait. Sayın Pulur bu yazısında Batı’nın gerçek yüzünü bir İngiliz gazetesinden alıntı yaparak sergiliyor... Müsaade ederseniz, Batı’nın bugünkü durumuna girmeden önce, geçmiş hallerine kısaca değinmek istiyorum.

Kazanlı Abdürreşid İbrahim (Ö.T.1944 Tokyo), Avrupalı’yı bilhassa İngilizler şöyle tanımlar:

İngilizler, mağrur ve kibirlidir. Onlar, kendi şahıslarını ve vatanlarını ne kadar saygıya lâyık görürse, diğer insanları ve memleketleri de, o derece aşağı görürler.

İngilizlere göre insanlar üç kısma ayrılır: Birincisi, İngilizler olup, Allah’ın bir ihsan olarak yarattığı en mükemmel insanların, kendileri olduğunu söylerler. İkincisi, beyaz renkli Avrupalı ve Amerikalılardır. Bunların da, saygıya lâyık olabileceklerini kabul ederler. Üçüncü kısım ise, birinci ve ikinci kısmın haricinde kalan insanlardır. Bunlar, insan ile hayvan arasında bir yaratık türüdür.

Bunlar, saygıya lâyık olmadıkları gibi, hürriyet, bağımsızlık ve vatan bunlar için değildir. Bunlar, bilhassa İngilizler tarafından idare edilmek için yaratılmışlardır. İngilizler, bu gözle baktıkları sömürgelerindeki yerli halk ile birlikte yaşamazlar.

20. asrın başlarında Hindistan’a yapmış olduğu seyahati ile meşhur, Fransız yazar **Marcelle Perneau** “Hindistan seyahati notları” nda diyor ki:

“Avrupa’da şöhret bulmuş, hatta bazı üniversitelerce kendisine profesörlük ünvanı verilmiş olan Hindli bir ilim adamına, Hindistandaki bir İngiliz kulübünde buluşmak üzere söz vermiştim. Hindli gelmiş, fakat İngilizler, şöhretini bile hiçe sayarak onu içeri bırakmamışlar. Bundan haberdar olunca, ısrarım üzerine Hindli ile kulübe görüşebildim.”

İngilizler, kendilerinden olmayanlara hayvanlara bile lâyık olmayan muameleler yapmışlar hep. Bunun tarihte örnekleri çoktur.

En büyük sömürgeleri olup, senelerce vahşice zulüm ettikleri Hindistânın Amritsar şehrinde 1919 bir gün âyin sebebi ile toplanan hindûlar, bisikleti ile gezen bir İngiliz kadın misyonerine saygı göstermezler.

Misyoner, İngiliz general Dyere şikâyetde bulunur. General derhal askerlerine emir vererek, âyinle meşgûl halkın üzerine ateş açtırır ve on dakikada yediyüz kişi ölür. Binden ziyade kişi de yaralanarak yerlere serilir. General bununla da iktifâ etmeyerek, halkı üç gün elleri ve ayakları üzerinde hayvan gibi yürütür. Sonra da bunu şöyle izah eder:

“ Hindlilerden bir kısmı tanrıları karşısında yüz üstü sürünüyorlar. Bunlara, bir İngiliz kadının bir Hindû tanrısı kadar mukaddes olduğunu ve onun karşısında da hakâret değil, sürünmeleri icap ettiğini anlatmak istedim”

Diyeceksiniz ki, aradan bu kadar sene geçmiş. Geçmişteki bu yanlış düşünceler şimdi kalmadı. İnsan haklarına saygı gösteriyorlar artık...Şimdi bakalım değişmişler mi değişmemişler mi?

Bu sorunun cevabını Sn. **Hasan Pulur** Milliyet gazetesindeki “**Akıl almaz cinayet**” isimli yazısında veriyor:

“Güvenilir bir gazete olan **Sunday Times**’den , aldığımız bilgiye göre, birkaç yıl önce bazı Batılı ilâç ve kimsiyal madde üretim şirketleri ellerindeki eski ve zararlı maddelerden kurtulmak için yeni bir yöntem kullandılar. Bunları insanî yardım adı altında Bosna’ya gönderdiler.

Tüyleriniz ürperdi değil mi?İngiliz gazetesindeki haberin ayrıntılarını okuyun da Batı’nın “**İnsan Hakları**”na nasıl saygı duyduklarını görün:

İngiltere menşeli zayıflama tabletleri, Amerikan kaynaklı yüzlerce litre gargara yapımında kullanılan ağız yıkama sıvısı, Norveç tarafından cüzzam hastalığına karşı üretilmiş haplar ve eski Doğu Almanya menşeli, üzerinde kafatası ve çapraz kemikler işareti bulunan, ayrıca üzerlerinde “hediyeye” yazan yüzlerce ton ağırlığında işe yaramayan ilâç, tıbbî malzeme ve kalıplar şeklindeki zehirli atıklar, savaş esnasında insânî yardım adı altında Bosna’ya gönderildi.

Maddelerin bir kısmı şirketçe, diğer bir kısmı da Batı Avrupa’daki yardımsever gruplar tarafından gönderildi. Küçük yardım grupları Avrupa’dan son 50 yılın en kötü savaş kurbanları için hiçbir şey yapmamaktansa, doktorlara numune olarak gönderilen işe yaramayan veya kullanım süresi bitmiş olan ilâçları toplayarak savaş kurbanlarına bir şeyler göndermenin daha iyi olacağını düşündüler.

Bazı kişiler, Batı’nın vicdansız ilâç üreticilerinin, Bosna’daki savaşa kendi çıkarları uğruna kullanarak ellerindeki ilâç stoklarını buraya göndermek suretiyle erittiklerini düşünmektedirler.

Komik hibelere örnek olarak, kullanım süreleri çoktan sona ermiş olan doğum kontrol hapları ve Norveç tarafından üzerinde ağrı kesici Paracetamol yazısı yazılmış, gerçekte cüzzama karşı kullanılan haplar, Bosna’ya gönderilen yardımların gülünç olanlarından sadece bazıları.”

Şimdi siz karar verin! Batı değişmiş mi değişmemiş mi?!..

Yarın da, Mehmetçiğin fedakârlığını görelim...

İşte aradaki fark! 12.6.

Dün Batı’nın Müslümanlara bakış açısını vermiştim. Bugün de, Müslümanların yabancılara karşı davranışını gösteren bir örnek sunmak istiyorum.

Türk askeri Mehmet, Çanakkale’de İngilizlerle savaşırken yaralanır. Haydarpaşa Hastahanesinde tedavi edilir. Ayağı bir parça sakat kaldığı için hafif hizmete ayrılır; hastahane hizmetinde alıkoyulur.

Mehmet’e bir gün Haydarpaşa istasyonundan hastahaneye götürmek üzere esir İngiliz askeri teslim edilir. Hasta İngiliz askerle yağmurlu bir havada kör topal yola devam ederler.

Mehmet dehşetli bir İngiliz düşmanıdır aslında. Ötekilere pek o kadar kızmaz, her biri için ayrı ayrı mazeretler bulmağa çalışır, sulh olursa onları

affedebileceğini hissederdi. Fakat İngilizlere çok kızgındı. “Elime verseler tövbe olsun hepsini kör işkenbeci bıcağıyla doğrarım...” diye söyleniyordu. Evet bütün öteki cahil gâvurları aldatıp üzerimize saldırtanın hep İngiliz gavuru olduğuna inanıyordu. Bütün bunlara rağmen, yaralı esir İngilizlere yardım etmeyi bir insanlık vazifesi kabul ediyordu.

Zor şartlarda yol alırken, İngiliz büsbütün “stop” deyip durmasını mı? Mehmet bu sefer büsbütün telâşlandı:

- Vay anam, ben ona adam ol derken o büsbütün cüdam oldu... Hey beri bak... Hele şöyle kımılta bakayın... Yürü de evvelki gibi yürü razıyım... Hastahaneye çok kalmadı... Orada seni rahat yatağa yatırırılar, sıcak yemek verirler. Haftaya kalmaz domuz gibi olursun, diye söyleniyordu kendi kendine.

Mehmet ceplerini karıştırmağa, nikel onluklar, yırtık kuruşlar çıkarıp toplamağa başlamıştı. Çaresiz kalmıştı. Son kuruşunu da verecekti. Gavur da olsa can taşıyordu.

Asker önünden geçen bir iki arabacıya seslendi. Fakat arabacılar bu düşkün kıyafeti topal nefere başlarını bile çevirip bakmıyorlar, kamçılarını şaklatarak süratle geçiyorlardı. Mehmet bu ümidin de kesildiğini görünce tekrar İngilizlere döndü:

- Görüyorsun ya... kesemizden sana araba ikram ediverelim dedik... o da olmadı... Kaderine küs... nidelim... gayrı günah benden gitti...

Mehmet uzun uzun düşündükten sonra kararını verdi ve kâh İngilizlere, kâh etrafındaki kalabalığa dönerek nutka başladı:

- Şu yağmurlu havada... seni buralara kırmızı mumlu mektuplarla mı davet ediverdim? Senin benimle ne alıp veremeyeceğin var...

Mehmet söyledikçe coşuyordu, kızıyordu:

- Yuhu para sende, rahat sende, memleket sende, dükkân tezgâh sende... Yedi deniz aşırı yerden kale gibi gemilerine binip ne halt aramağa gelirsin buralara.. benimle muharebeye tutuşursun... beni öldürüp de yamalı donumu mu alacaksın? Ne adını bilirim... ne memleketini bilirim, sen Çanakkele'ye geldin diye davarımı satar, ocağımı söndürür, çoluk çocuğumun her birini bir yana dağıtır gelirim... muhareben de kahpece... yanına sokmadan, suratını göstermeden, uzaktan şarapnelini yerim, ayağım sakat kalır...

“Hey Allahım senden meded” der ellerimi göğe açarım, tayyarelerinden çiviler düşer. Siperlerde kör boğazına yediğini ben düşünümde bulup yiyemem... Sonra az başın sıkıldı mı “teslim... teslim” ellerini açarsın... gelir başıma bela olursun... yol ortasında ben gidemem deyip direnirsin... Canımı almağa, kanımı emmeğe geldin, edemedin.

Elime düştün... seni bir tepmede yere gömsem yeridir... ille zebunluğunu görüyorum... besbelli bir taksiratım var ki Cenab-ı Mevlâ seni bu dünya âlemde bana musallat etti... Gel başımın belâsı... gel seni sırtımda taşıyayım da tamam olsun...

Yavaş yavaş hasta İngilizin önünde yere çömeldi, topal ayağını kıvıramadığı için dizini yere, çamurlu karların içine koydu, düşmanını bileklerinden tutarak sırtına yükledi.

Çehresinde tatlı bir sükûnet; vücutlarının biçimi, çehrelerinin rengi ve çizgileri birbirinden o kadar farklı olan Mehmetçikleri zaman zaman ayırtedilemeyecek kadar birbirine benzeten asil ve güleryüzlü feragat vardı.

Çok zor şartlar altında, düşe kalka, yağmurdan sıırımsıklam halde ezeli düşmanı yaralı İngiliz askerini hastahaneye ulaştırır. Böylece üzerindeki dağ gibi yükten kurtulur.

Aynı şartlarda, Mehmet bu İngilizin eline düşseydi, durum ne olurdu? Bunu hepimiz tahmin edebiliriz.

Ama, Mehmet Müslüman bir Türk askeri... Hissiyle değil, dininin, örfünün emrettiği ile hareket etmek zorunda... Dini O'na düşmanı da olsa iyi muamele yapmasını emrediyor. O insanlık vazifesini yapmazsa, hakkı geçeceğine, günaha gireceğine inanıyor...

İşte aradaki fark!..

Gerçekten farklı biriydi O!.. 18.6.

Bundan onbir yıl önce bugün, akşam ana haber bülteni için TV'yi açtığımızda, **“Allah'ın verdiği canı ondan başka alacak yoktur... Biz de O'na teslim olmuşuzdur...”** sözleri ile irkilmiştik. Kimdi bu sözlerin sahibi? Hemen hatırladınız değil mi? Partisinin kongresinde menfur bir suikasta maruz kalan, zamanın Başbakan Turgut Özal'dı.... Suikast görüntüleri sanki bir savaş sahnesiydi...

Kendisine öldürmek kastıyla sıkılan kurşunlardan biri sağ elinin baş parmağına isabet etmişti. O yaralı haliyle, hiçbir şey olmamışcasına, kürsüye tekrar çıkıp, soğuk kanlı bir şekilde 15 dakika daha konuşarak sözlerini tamamlamıştı. Herkes korku ve heyecan içindeyken, her babayiğitin yapacağı iş değildi bu...

Gerçekten de bütün hayatı boyunca Allah'a teslim olmuş, korkusuz bir hali vardı Rahmetlinin. Bu teslimiyet; samimi, saf, berrak inancından geliyordu hiç şüphesiz. Bu vesile ile Rahmetliyi anmak, pek bilinmeyen gösterişten, istismardan uzak manevi dünyasından örnekler vermek istedim sizlere... Yakın mesai arkadaşı Cemil Çiçek Bey anlatır:

Bursa İl Başkanının oğlunun sünnet düğününde, Cumhurbaşkanı Özal'la aynı masada yanyana oturduk. Ben Bursa'daki çalışmalarla ilgili bazı bilgiler verdim. Orada tarihi eser olarak Vakıflar'ın sorumluluğunda Emir Sultan Camii ve Külliyesi var. Restorasyon çalışmaları yapıyoruz. Sayın Özal'a restorasyon çalışmalarını görmek için vakit ayırıp ayıramayacağını sordum. Sessizce dinledi, cevap vermedi. Düğünden çıkarken kulağıma eğilerek 'Sabah namazına Emir Sultan'da buluşalım' dedi.

Sabahleyin, yanında sadece iki koruması olduğu halde Emir Sultan'a geldi. Tabii müezzin kapıyı açmış, ezan okumak için minareye çıkmış... Özal'ın geleceği bilinmediği için herhangi bir güvenlik tedbiri alınmamış...

Normal camii hayatı... İçeride bir Cumhurbaşkanı ve Bakan olduğunu kimse farketmedi. Çünkü camii çok geniş, herkes bir köşede... olağanüstü bir durum ve tedbir olmayınca ne imamın, ne müezzinin, ne de cemaatin dikkatini çekti. Sonra farza kalktığımızda, imam, Özal'ı farketti. Cemaatten bir-iki kişi de arkına vardı. Selam verip yanında, Cumhurbaşkanı'nı gören cemaat ellerine sarıldı, hıçkıra hıçkıra ağlıyarak. Olacak şey değildi; gözlerine inanamıyorlardı.

Namazdan sonra imam bir konuşma yaptı. 'Biz çok devlet adamı gördük. En yakınlarının cenazesinde bile caminin avlusuna girmez, caminin dışında beklerlerdi. Allah'a hamd ederim ki ilk defa bir devlet adamı, bir Cumhurbaşkanı camimize hem de sabah namazı kılmaya geliyor' dedi.

Turgut Bey de çok duygulanmıştı... Bunu Cumhurbaşkanı olduğu için değil, inanan insan olduğu için yaptığını eminim. İmkân ve fırsat buldukça ibadetini yaptığını biliyorum. Hem bu dünyada, hem öbür dünyada buna şahitlik ederim.

Turgut Bey'in sözlerinin ve yaptıklarının tesirli olması, inanarak konuşması ve inanarak yapmasından kaynaklanıyordu. Dolayısıyla dinî hayatıyla ilgili yaptıkları da, ibadetleri de inancının sonucuydu. Ben 1988'de Turgut Bey'le birlikte Hacca gittim. Hacca da gerçekten inandığı için gitmişti. Vefat ettiği yıl Cumhurbaşkanı olarak Hacca gitmek istediğini biliyorum. Ama kismet olmadı.

Devlet-millet kaynaşmasında dinin önemli bir faktör olduğuna inanıyordu. Vatandaşın, toplumun, milletin, kendisini yönetenlerin de kendisi gibi inandığını görmesi halinde devlete bağlılığının artacağını söylüyordu. Özellikle Cumhurbaşkanı olduktan, biz de siyasetten ayrıldıktan sonra ilişkilerimiz ağabey-kardeş düzeyinde sürdü. Son zamanlarda Cuma namazını Muhafız Alayı'ndaki camide birlikte kılıyorduk. Namazdan sonraki bir saatlik boş zamanında da bu ve benzeri şeyleri konuşurduk.

Evet. Turgut Özal inanan insandı. "Allah'ın ipine sımsıkı sarılınız" diyordu. Cumhurbaşkanı adaylığı tartışılırken, "Cumhurbaşkanı olunca, yine Cuma namazlarına gidecek mi?" diye soruluyordu. Çünkü Cumhuriyet tarihimizde hiçbir Cumhurbaşkanı Cuma namazına camiye gitmemişti. Özal buna şu cevabı veriyordu:

"Daha önce namaz kılmasını bile bilmiyordum. Teknik Üniversite'de öğrenciyken öğrendim. Ondan sonra bazı kesintiler oldu, ama namazımı hiç bırakmadım. 29 yıldır Türkiye'de alışılmış bir Cumhurbaşkanılığı şablonu var. O şablona ben pek uymuyorum. Cuma namazlarına her hafta gideceğim. Ben hep Cuma namazına gittim. Konumun değişti diye gitmemezlik edemem"

Gitti de... Mahalle aralarındaki camilerde, halkın arasına karışarak, onlarla birlikte Kibleye durdu, onlarla birlikte secdeye vardı. Namaz kılarken yanbaşıda olanlar bile onun Cumhurbaşkanı olduğunu farkedemediler. O kadar sade, o kadar gösterişsizdi.

Özal, Hacca da gitti, alenen namaz da kıldı, Kuran da okuttu. Devletin, dini tahakkümü altına almasına ve Allah ile kul arasında duvar

girmesine karşıydı. Buna kendi hayatında da izin vermedi. “Laiklik fertler için değil devlet içindir. Ve ben bir Müslümanım, İyi bir Müslaman” diyordu.(Turgut Özal Belgeseli- Kutlay Doğan)

Osmanoğulları'nın asaleti 19.6.

Osmanlı Devletinin kuruluşunun 700. yılı sebebiyle, bu sene Osmanlılar ile ilgili konular gündemden düşmemekte... Her gün değişik yönlerden ele alınmakta Osmanlı... Geçtiğiniz Çarşamba, 16.6.199 tarihli takvimlerde günün tarihi bölümlerinde, “ Osmanlı hanedanının kadın mensuplarının yurda dönmelerine müsaade edildiğine dair kanunun çıkışı” yazıyordu... Yıllar sonra, 1952 yılında kanun çıkartılarak bu hak verildi hanedanın kadın mensuplarına...

Bu vesile ile, Osmanlı Hanedanın yurt dışında gösterdikleri asalet üzerinde durmak istiyorum bugün. Her türlü olumsuzluklara rağmen, gittikleri yerlerde yeni Türkiye Devletinin aleyhine en ufak bir faaliyette bulanmamışlar... Bu husus, Büyük Millet Meclisi zabıtlarına bile geçmiş... İşte size bu kanunun kabulünden önceki Meclis tartışmalarından kısa alıntılar:

“Muhterem arkadaşlar, birbirini takip eden iki büyük Dünya Savaşı, yeryüzündeki dört büyük imparatorlukla beraber bunların yanı sıra bir çok hükümdarlıkların başını yemiştir. Bunun neticesi olarak taç ve tahtını kaybeden bir hanedanın, beşer ihtiraslarına kapılıp taç ve tahtlarına, binaenaleyh menfaatlerine kavuşmak için girişmedikleri teşebbüs kalmamıştır. Bir çok komplolara katılmışlar. Neye mal olursa olsun, taç ve tahtlarına kavuşmak için memleketlerinin ihtilal ve kan içinde yüzmesine razı olacak kadar beşeri ihtiraslara kapılmışlardır.

Arkadaşlar, yalnız Osmanlı Hanedanı'dır ki, buna tenezzül etmemiş, bu suretle mensup oldukları Hanedan'ın temiz kanını taşıdıklarını ispat eden parlak bir imtihan geçirmişlerdir.

Arkadaşlar, kadınlar aç kalmışlar, erkekleri şoförlük etmişler, garsonluk etmişler fakat memleketleri aleyhinde tevcih edilecek hiçbir komploya girmemişler, her teklifi reddetmişlerdir. Onlar realiteyi görmeyi, hakikatleri kabul etmeyi de bilmişlerdir. Bu gün hiçbir iddiaları , hiçbir kasıtları yoktur. Onların bugün maneviyatlarına, ruhlarına hakim olan bir şey vardır; içlerini cayır cayır yakan vatan hasreti acısı, vatana kavuşma ateşi... “(Burhaneddin Onat- Antalya)

“Değerli arkadaşlarım, her millet tarihiyle yaşar. Tarihini inkar eden toplum görülüşü değil. Osmanlı Hanedanı, hasenatı ile seyyiatı ile Türk Milleti'nin geçmişinde söz sahib olmuş, büyük hizmetleri görülüşü tarihi bir aile. Bugün kırk milyonluk Türkiye'de bir referandum yapsanız, bu Hanedan'ın takriben yirmi kişiye inen erkek ahfadının Türkiye'ye dönmesinde sakınca bulacak kimselerin yekununu en küçük rakamlara bile çıkartamazsınız...” (İ.Sabri Çağlıyangil- Bursa)

“Hiçbir millet geçmişini, atasını inkar etmek, kötölemek zilleti içerisinde olamaz. Altıyüz sene koskoca bir imparatorluğu idare eden Osmanlı

Padişahları içerisinde belki yeteneksiz olanları vardı ama onların içersinden vatana ihanet eden vatanını düşmana satan hiçbir hain çıkmamıştır.

Osmanoğulları'nın elli yıldan beri, tek bir kelime Cumhuriyet'in, Türk Milleti'nin aleyhinde konuştukları duyulmamıştır. Sayıları onbeş yirmi'yi geçmeyen bu insanlar, gereği kadar eziyet çekmişlerdir. Altıyüz sene koskoca bir devre adını veren, çağlar değiştiren Osmanoğulları'nın öz vatanlarına dönmeleri Türklük şuurunu taşıyanlara ancak gurur verecektir... (Cemil Ünal- Kars)

“Arkadaşlar, Hanedanın yurt dışındaki yaşayışları son derece ağırdır. Paris'te sizin de benden işitecek zaman zaman hatırlayacağınızı bir şeyi öğrendim. İki tane Hanedan'a mensup kadın, yani Sultan Hanım zaruretten son derecesine düştüler ve bunların akşam saatlerinde evlerin önüne atılan yiyecek artıkları için arandıklarını gören eski Ermeni vatandaşlarımız kendi aralarında toplanıyorlar, onlara her türlü yardımda bulunuyorlar, hatta bir ev tutarak kirasını veriyorlar. Bunu size, Başkonsolosumuzun lisanından, aldığım malumata istinat ederek naklediyorum. Bütün bunlara rağmen, asaletlerini muhafaza etmişler. Vatanımız aleyhine ne söz söylemişler ne de söyletmişler...” (H.Suphi Tanrıöver- Manisa)

“Osmanoğulları'nın Dramı” kitabından kısa bir alıntı ile yazıma son vermek istiyorum:

“Bir kere, Osmanlı Hanedanı mensupları başlarına gelenleri bağrılarına taş basarak ancak onlardan beklenebilecek olan büyük bir asaletle hiç kimseye belli etmemişlerdir. Başlarına gelen faciayı, iman şuuruyla, son derecede mütevekkilane bir surette karşılayıp kaderin bir cilvesi saymışlardır.

Osmanoğulları'nı sevmek, yüce dinimizin ve muhteşem tarihimizin doğurduğu bir zarurettir.

Bu hükme iştirak etmeyecek bir Türk ve Müslüman tasavvur etmiyoruz. Osmanoğulları için söylenecek olan son söz şudur:

“Men zale sultane vilayetihî”

“La zale sultane faziletihî”

Yani, bir kimse ülkelerin sultanlığını kaybedebilir, ama faziletlerin sultanı ise, o saltanat onda baki kalır!.. İşte Osmanoğulları, bugün ülkelerin sultanı değilse, ve o sıfatlarını zayi etmişlerse de faziletlerin sultanı olarak kalmışlardır.”

Mevlid kandili 25.6.

Bu akşam Mevlid kandili... Âlemlerin sultanı sevgili Peygamberimiz **Muhammed aleyhisselâmın** dünyayı şereflendirdiği gece...

Resûlullah efendimiz, hicretten 53 sene evvel Rebî'ul-evvel ayının onikinci Pazartesi gecesi sabaha karşı, güneş henüz doğmamış; tan yeri ahenk ve ihtişam ile ağarırken O kararmış dünyayı aydınlattı...

Bütün kainatın dört gözle beklediği bu mukaddes doğum, mîlâdî 571 yılına ve Nisan ayının yirmisine rastlamaktaydı. Bu geceye, Peygamber efendimizin doğum zamanı manasına **Mevlid Gecesi** adı verildi. Bu gece,

Kadir gecesinden sonra en kıymetli gecedir. Hatta bu geceden daha kıymetli olduğunu bildiren âlimler de oldu.

Mevlid gecesinde Resûlullah efendimiz doğduğu için sevinenler affolunur. Bu gece Peygamber efendimizin doğduğu sırada görülen hâlleri, mucizeleri okumak, dinlemek, öğrenmek çok sevaptır.

Her peygamberin ümmeti, kendi peygamberinin doğum zamanını bayram yapmıştır. Müslümanlar da **Muhammed aleyhisselâmın** doğum zamanını bayram yaptılar. Dünyanın dört bir tarafındaki Müslümanlar, her sene bu geceyi Mevlid kandili olarak kutlamaktadır. Her yerde **Mevlid kasideleri** okunarak, Resûlullah hâtırlanmaktadır.

Mevlid günü ve gecesinin şerefi, kıymeti çoktur. Kendisine tâbi olanlar için kurtuluş vesilesi olan Resûlullah efendimizin doğumu için sevinmek, Cehennem azabından kurtulmaya sebep olur. Bu geceye hürmet etmek, sevinmek, bütün senenin bereketli olmasına vesile olur.

Mevlid gününün fâzileti Cuma günü gibidir. Cuma günü, Cehennem azâbının durdurulduğu hadîs-i şerîf ile bildirilmiştir. Bunun gibi, Mevlid gününde de azab yapılmaz. Mevlid geceleri sevindiğini göstermeli, çok sadaka vermeli, davet vermeli, davet edilen ziyâfetlere gitmelidir.

Ayrıca bu gece kaza namazları kılmalı, Kur'ân-ı kerîm okumalı, dua, tevbe etmeli, hayır hasenat yapmalı, Müslümanları sevindirmeli, bunların sevablarını ölümlere de göndermelidir. Bu gecelere saygı göstermelidir. Saygı göstermek günah işlememekle olur.

Bütün müminlerin, bu mübarek gece ve günlerin kadrini çok iyi bilmeleri, mümkün merteye en güzel biçimde değerlendirmeleri gerekir. Bu gün ve gecelerde, evlerimiz gerçek bir bayram havasına bürünmeli, akraba, dost ve yakın arkadaşlar bir araya gelerek **“Kâinata rahmet olarak gönderilen”** Yüce Peygamberi şanına lâyık bir şekilde, büyük bir aşkla hatırlamalı, çoluk ve çocuğumuzun gönül ve kafaları, sevgi nûrları ile aydınlatılmalı...

1400 yıldan beri, İslâm Dünyası'nda “Mevlid Kandilleri” hep böylece karşılanmış, bu tebrik işi bir “gün” ve “gece”ye sığmamış, müminler, Rebiülevvel'in tamamını “Mevlid Ayı” olarak değerlendirmişlerdir. Bu, tâ Eshab-ı kiram'dan beri böyledir ve kıyamete kadar böyle kalmalıdır.

Günümüzde, bu mübarek gün ve geceleri değerlendirmek konusunda, müminlerin sorumlulukları daha da artmış bulunmaktadır. Çünkü dinimizi yakinen tanımayan şu kuşak bu kuşak denilen bazı kimseler, yazıları ile programları ile hiç ara vermeksizin, yüce dinimize, Şanlı Peygamberimize ve mukaddeslerimize doğrudan veya dolaylı yoldan dil uzatmayı marifet bilmekte...

Aslında yüce Peygamberimize dil uzatmaları, onları yüceltmez, tersine alçaltır. Çünkü herkes bilir ki, büyüklüğü ve büyüklükleri takdir edemeyenler gerçek küçüklerdir.

1400 yıldır beşeriyete yol gösteren, bütün sahte mâbutları yıkarak Allah'a giden yolu açan, milyarlarca insanın gönlünde taht kuran, birçok milletin kültür ve medeniyetine ruh veren, dünyayı yeniden şekillendiren ve dünya yaşadıkça etkisi giderek büyüyen Yüce dinimize dil uzatmak için

kitap yazan, program yapan nasipsizler, varsın kendi nasipsizliklerine yansınlar.

Kesin olarak bilmek gerekir ki, şöhret olmak için çırpınan bu zavallılar, kendilerinden öncekiler gibi çok yakın zamanda unutulup gidecekler, fakat, saldırmak cüretini gösterdikleri bu Yüce Peygamber, yine bütün haşmeti ile mevcudiyetini sürdürecektir.

Kaldı ki, bir parça fikir haysiyeti ve insaf ehli olan pek çok yabancı bile sevgili Peygamberimizin büyüklüğünü teslim etmek zorunda kalmıştır.

Meselâ, ünlü Fransız edibi **Lamartin**, O'nu: "Bugüne kadar gelen insanlardan mukayese edilemeyecek kadan üstün" diye överken, yine ünlü İngiliz tarihçi ve fikir adamı **Thomas Carlyle**: "İnsanlık tarihinde gelen en büyük kahraman" olarak ilân eder.

Öte yandan, gerçekten de dünyanın ve Almanya'nın yetiştirdiği ender dehalardan biri olan **Goethe**, Şanlı peygamberimizi övücü bir şiir yazar ve O'na şöyle seslenir:

"Yüce Peygamber! ayırma bizi koynundan... Yoksa bizi çöllerin kumu yutacak..Güneş kanımızı kurutacak... Dağın ırmaklarını, ovanın ırmaklarını...Hepimizi alıp koynuna...Eriştir bizi Yüce Yaradanı'na..."

Denizde damla misali 26.6.

Dün, Mevlid Kandilinden, Peygamberimizin kararmış dünyayı teşrifi ile aydınlattığından bahsetmiştim. Bugün de, gelmiş gelecek bütün insanların ahlâkından üstün olan olan, O serverin güzel ahlâkından denizde damla misali bir nebze bahsetmek istiyorum.

Allahü teâlâ, sevgili Peygamberine verdiği iyilikleri, ihsanları sayarak kendine güzel huylar verdiğini "**Sen güzel huylu olarak yaratıldın.**" mealindeki ayet-i kerime ile bildirmektedir. Çok kimselerin İslâm dinine girmesine, Resulullahın bu güzel ahlâkı sebep olmuştur.

Muhammed aleyhisselamın bin mucizesi görüldü, dost düşman herkes de buna şahid oldu. Bu kadar mucizelerin en kıymetlisi, "**edepli olması**" ve "**güzel huyları**" idi.

Muhammed aleyhisselam, gelmiş gelecek bütün insanların en üstünü en akıllısı idi. Akli o kadar çoktu ki, Arabistan yarım adasında, sert, inatçı insanlar arasında gelip, çok güzel idare ederek ve cefalarına sabrederek, onları yumuşaklığa ve itaate getirdi.

Çoğu dinlerini bırakıp Müslüman oldu ve islamiyet yolunda babalarına ve oğullarına karşı mücadele ettiler. Onun uğrunda mallarını, yurtlarını feda edip, kanlarını akıttılar.

Güzel huyu, yumuşaklığı, affı, sabrı, ihsanı, ikramı, o kadar çoktu ki, herkesi hayran bırakırdı. Görenler ve işitenler seve seve Müslüman olurdu. Hiçbir hareketinde, hiçbir işinde, hiçbir sözünde, hiçbir zaman, hiçbir çirkinlik, hiçbir kusur görülmemiştir.

Kendisi için kimseye gücenmediği halde, din düşmanlarına, dine dil ve el uzatanlara karşı sert ve şiddetli idi. Herkese karşı yumuşak olmasaydı,

peygamberlik heybetinden, büyüklük hallerinden, kimse yanında oturmayaya ve sözünü dinlemeye takat getiremezdi.

Fakirle, zenginle, büyükle, küçükle karşılaşınca, önce selam verirdi. Bunlarla müsafaha etmek için, mübarek elini önce uzatırdı. Her kim olursa olsun, çağrılan yere giderdi. Önüne konulan şeyi, az olsa da, hafif, aşağı görmezdi.

İyilik etmesini sever idi. Herkesle iyi geçinirdi. Güler yüzlü, tatlı sözlü idi. Söylerken gülmezdi. Üzüntülü görünürdü. Aşağı gönüllü idi. Heybetli idi. Yani saygı ve korku hasıl ederdi. Fakat, kaba değildi. Nazik idi. Cömert idi. Fakat, israf etmez, faydasız yere birşey vermezdi. Herkese acırdı. Mübarek başı hep önüne eğik idi. Kimseden birşey beklemezdi. Kimseye kötülük düşünmezdi.

Bir savaşta kendisini öldürmek için mücadele eden müşriklerin yok olması için dua buyurması istendiğinde,

- Ben, lanet etmek için, insanların azap çekmesi için gönderilmedim. Ben herkese iyilik etmek için, insanların huzura kavuşması için gönderildim. buyurdu.

Büyük, küçük; köle, hizmetçi herkesin derdi ile ilgilenirdi. Bir gün, Peygamber efendimiz çarşıya giderken, bir hizmetçi kızın ağladığını görünce sordu:

- Kızım, niçin böyle ağlıyorsun?

- Bir Yahudinin hizmetçisiyim. Bana bir dirhem verdi. Yarım dirhem ile bir şişe ve yarım dirhem ile de yağ satın al dedi. Bunları alıp gidiyordum. Elimden düştü. Hem şişe, hem de yağ gitti. Şimdi ne yapacağımı şaşırıyorum.

Bu haline acıyıp, yanındaki son dirhemini kıza verdi:

- Bununla şişe ve yağ al. Evine götür, buyurdu. Kızcağız,

- Eve geç kaldığım için, Yahudinin beni döveceğinden korkuyorum, dedi.

- Korkma! Seninle birlikte gelir, sana birşey yapmamasını söylerim. buyurdu.

Onunla beraber eve gelip, kapıyı çaldılar. Yahudi kapıyı açıp, **Resulullahı** görünce şaşırıp kaldı. Yahudiye, olanı biteni anlatıp, kıza birşey yapmaması için şefaata buyurdu.

Yahudi, Resulullahın ayaklarına kapanıp,

- Binlerce insanın baş tacı olan, binlerce arslanın, emrini yapmak için beklediği ey yüce Peygamber! Bir hizmetçi kız için, benim gibi bir miskin kapısını şereflendirdin. Ya Resulallah bu kızı senin şerefine azad ettim. Bana iman, islamı öğret. Huzurunda müslüman olayım, dedi.

Resul aleyhisselam, ona müslümanlığı öğretti. Müslüman oldu... Çoluğuna çocuğuna da anlattı. Hepsi Müslüman oldu. Bunlar hep **Resulullahın** güzel huylarının bereketi ile oldu.

Dünya ve ahiret saadetine kavuşmak isteyen, Muhammed aleyhisselama tabi olması, onun bildirdikleri ile amel etmesi lazımdır.

Muhammed aleyhisselâmın temiz hayatını, yüksek ahlâkını, asil davranışını, nûranî sözlerini yüce vasıflarını öğrenmek ve son peygamberin

hayatını örnek alarak yaşayışımızı ona göre ayarlamak başta gelen vazifemiz olmalıdır. .

Resul aleyhisselâmın güzel huyları pek çoktur. Her Müslimânın bunları öğrenmesi ve bunlar gibi ahlâklanması lazımdır. Böylece, dünyâda ve âhîretde felâketlerden, sıkıntılardan kurtulmak ve O iki cihân efendisinin şefâatine kavuşmak nasip olur.

İşte bu esaslara uyan bir Müslüman, Allahı ve Peygamberi gerçekten sevdiğini isbat etmiş, Allaha layık bir kul, Peygambere layık bir ümmet olduğunu göstermiş olur.

Eski bir İstanbul hatırası 2.7.

Claude Farrere ünlü bir Fransız yazarı... 20.asrın başlarında defalarca Türkiyeye gelmiş, 1908 yılından sonraki olayları kitaplarında, konuşmalarında dile getirmiş bir Türk hayranı... Fransızların Türklere karşı tavırlarını şiddetli bir şekilde tenkit edip, Fransa'yı ağır bir dille suçladığı için halkından büyük tepki görmüş biri.

"Türk Şuuru" ve "Türkiye'nin Manevi Kuvvetli" isimli kitaplarında bu tepkilere cevap vermekte. Ayrıca o zamanki sosyal, siyasi durumunu hatıralarında anlatmakta. Bugünkü yazımda sizlere bir hatırasını nakledeceğim. Ama bu hatıra sizi sıkacak ciddi siyasi bir olay değil... Aksine sizi rahatlatacak hayvanlarla ilgili bizzat yaşadığı bir hatırası :

Bana öyle geliyor ki Türkler, yaşadıkları topraklardaki insanlara örnek olmuşlardır hep. Zira Türkler mükemmel insanlar; nazik ve sakindirler. Diğer milletlerden çok farklılar.

Türklerin kendileri gibi hayvanları da çok farklı bizim hayvanlardan. Bu farkı başımdan geçen bir olayı nakledince daha iyi anlayacaksınız... Bana hak vereceksiniz.

Vakit öğle sularıydı, Süleymaniye Camiinin avlusuna girmek üzereydim... Yanımda bir dostum var... İkimiz de yorulmuştuk. Avlunun bir kenarına yorgun argın oturduk.

Biraz sonra, yanımıza bir köpek geldi.... Belli ki aç hayvan.

Dostum, köpeği çağırdı; köpek, önce tereddüt etti, sonra yaklaştı. Tam o sırada bu maksatla dolaşan bir ekmek satıcısı geçiyordu. Çağırdım adamı ve dostum, çok, pek çok kara ekmek satın aldı. Şaşkınlıktan deliye dönen hayvan, bir anda, ayaklarının altında, kendisine bir hafta yetebilecek ekmeği buluvermişti.

Büyük bir minnettarlık hisseden köpek sevincini ve itimadını hemen göstermek istedi. Ve bunu belirtmek için de, yeryüzündeki diğer bütün annelerin yapabileceği şeyi yaptı: Alelacele yanımızdan uzaklaştı. Çok geçmeden, ağzında iki minik yavruyla çıktı. Kendi yavrularıydı bunlar.

Ve onları bize gayet merasimli bir şekilde takdim etti. Güzel yavrulardı. Annelerinin aksine yumuk yumuş, tombul hayvanlardı. Besbelli ki bu hal, anneye bir gurur veriyordu.

Bu zayıflığın sebebini belki de yanlış anlarınız diye, gözlerimizin önünde, aldığımız ekmekleri iki yavrusuna paylaştırdı, fazla kalanları bir

kenara ayırdı; yavrularından artanları da kendi yedi. Nihayet bütün aile tekrar yuvaya çekildiler...

Onbeş gün sonra yine aynı yerdeydim. Ama bu defa, yalnızdım, eskiden dostumla beraber olduğumuz yerde yalnızdım...

Baktım çevrede hiç köpek de yok. Beklemeye karar verdim. Bu arada, elimi önceki gelişimde yerini öğrendiğim köpeğin yuvasına sokup içini bir yoklamak aklıma geldi. Evet, gerçekten içerde yumuşacık tüylere dokundu elim. O zaman hayvanları göreyim diye ikisini de tuttum, dışarı çıkardım. Ağlayıp, viyakladılar.

Pek fazla çıkmadı sesleri; biraz viyaklama. Çok geçmeden, muhtemel bir cinayeti önlemek maksadıyla, mahallenin bütün köpekleri imdada koşmuştu.

Bir anda kendimi pek çok köpekten meydana gelmiş bir dairenin içinde buldum. Hepsisi de hırlıyordu. Ama hiçbiri dişlerini göstermiyordu. Çünkü, gayet rahat, ayaklarımın dibinde duran yavrular, masumiyetimi gösteriyordu onlara. Ama ben, kendimi suçlu buldum ve baldırlarımın tehlikeyle karşı karşıya olduğunu hissettim.

İşte o sırada tehlikeden haberdar edilen ana köpek, yavrularını kurtarmak için koşa koşa olay yerine yetişmeye çalışıyor, en kötü ihtimali düşünerek, dili bir karış dışarıda deli gibi koşuyordu. Ama birdenbire beni gördü ve tanıdı.

O zaman en tuhaf, en harikulade sahne cereyan etmeye başladı! Bir an içinde etrafımdaki köpekler yok oluverdi. Ana köpeğin bir havlaması, onlara tehlike olmadığını ve dağılmaları gerektiğini anlatmıştı.

Ve kendisi... Karnı yere dokunurcasına yere eğilmiş, ayakkabılarımı yalayarak, arkadaşlarının yaptığı muamele için benden özür diliyordu. Bana nasıl yapmışlardı bunu ve yavruları, şaşkın küçükler, nasıl olmuş da beni tanımamışlardı. Olur şey değildi bu!

Zavallı hayvanın başını okşadıktan sonra, aynı ekmek satıcısını çağırınca, birden kalktı ve çeşitli maskaralıklarla sevincini göstermeye başladı.

Ama hemen ardından, analık vazifesini hatırladı ve başka hiçbir hayvan dünyasında görülmeyecek bir zekâ örneği vererek, ard arda iki yavrusunu dişleri arasına alarak hırsla gözlerimin önünde hırpaladı, şüphesiz onları cezalandırıyordu.

Kendilerine ekmek veren bir insana nasıl böyle davranabildiklerini, onlara anlatıyor, bu faydalı gerçeği yavru köpeklerin kafasına sokmaya çalışıyordu. Kulaklarındaki bir, iki diş darbesi onlara iyi bir ders olacaktı.

Şimdi söyleyin diyor **Claude Farrere**, Türklerin kendisi gibi hayvanları da farklı demekle haksız mıyım?

Herkes çok önemli! 3.7.

Yüce Allah, insanları medenî olarak yaratmıştır... Bunun için topluluklar halinde yaşamak zorundalar... Topluluk halinde yaşama deyince de insanî ilişkiler gelir akla... Bu ilişkiler ne kadar seviyeli olursa, insanlar

birbirlerini üzmezlerse, birbirlerine sıkıntı vermezlerse, o toplumda, o işyerinde huzur olur.

Herkes, “Çoluk çocuğunu, yakınlarını, mesai arkadaşını, sokakta karşılaştığı insanı nasıl memnun edebilirim, onu nasıl sevindirebilirim” diye düşünürse kendiliğinden gelir huzur.

İşte bu huzur ortamını sağlamak için de şu hususlara dikkat etmek zorundayız. Bunlar yapılamayacak zor şeyler değil aslında. Yeter ki biz buna inanalım, biraz gayret gösterelim kafi.

Takdir ve tebrik etmekte cimri davranmayın. İnsanların, yaptıklarından dolayı onları takdir edeceğinizi bilmelerini bir kural hâline getirin. Bu bakımdan bir kişi, dikkate alınmadığı hissine asla ve asla kendini kaptırmasın.

Takdir etmeyi, sıcak ve samimî bir gülümseme ile uygulayın. Bir gülümseme, başkalarının, onları fark ettiğinizi ve onlara saygıyla yaklaştığınızı hissetmelerini sağlar.

Dürüst, kendinize has tavırlar kullanarak, insanları takdir edin. İnsanlar kendine mahsus tavırlar ile büyür ve gelişir. İnsanlar her yaşta övülmenin, takdir edilmenin özlemini duyar. Kişi iyi iş yaptığı ve önemli birisi olduğu konusunda temin edilmek ister. Övgüyü, sadece büyük başarılar için saklamanız gerektiğini sanmayın.

İnsanları; görünümleri, rutin işlerini yapma tarzları, fikirleri, yardımseverlikleri gibi küçük şeylerle ilgili olarak da övün. İnsanlara başarmış oldukları konular hakkında, kişisel notlar yazarak övgüde bulunun, iltifat edin!.. İltifattan hoşlanmayan insan olmaz. Onları özel olarak arayın ve özel olarak ziyaret edin. Sadece işiniz olduğu zaman ziyaret etmeyin! Karşılıksız ziyaret edin ki, işiniz olduğunda yanına gitmeye yüzünüz olsun!

İnsanları; “Çok önemli kişiler, önemli kişiler, önemsiz kişiler” diye sakın sınıflandırmaya kalkmayın. İster çöpçü olsun, ister bir şirketin genel müdürü , sizin için istisnasız herkes önemli olmalıdır. Bir insana ikinci sınıf muamelesi yapmak, size birinci sınıf hakkı kazandırmaz.

İnsanlara ismiyle hitap edin. İnsanlar isimleriyle çağrılmaktan hoşlanırlar. Bu durum, kişinin adıyla reklamının yapılması gibidir.

Burada unutmamamız gereken iki önemli şey vardır: İsmi doğru telaffuz etmek ve doğru yazmak. Eğer bir kişinin ismini hatalı telaffuz eder veya yazarsanız, o kişi, sizin onun önemsiz birisi olduğuna inandığınızı düşünecektir.

Ayrıca, iyi tanımadığınız kişilerle konuşurken, adının önüne gerekli ünvanı koymayı unutmayın. Müdür bey, başkan bey gibi... Her seviyeden insanlar da bundan hoşlanırlar. Bu küçük sıfatlar, insanın kendisini önemli hissetmesinde inanılmaz yardımcı olur.

“İnsanlarla iyi geçinmek, onları memnun etmek, onlara hizmet etmek karın doyurmuyor. Parasız yaşanmaz” demeyin. Bunlar para kazanmaya mani değildir. Üstelik böyle davranışlar, daha çok kazanmaya vesiledir.

Para kazanmak mı istiyorsunuz? O hâlde, “Önce hizmet” düsturuna sahip olun. Önce maddi-manevi vermeyi öğrenin. Vermeden almaya kalkmayın...

Para kazanmak ve refah içinde yaşamak çok tabii ve arzu duyulan bir şeydir. Para, ailenizin ve sizin layık olduğunuz hayat standardına ulaşmak için gereken güçtür. Para bir güçtür. Para rahat yaşamanın bir yoludur.

O hâlde, para arzu duyulan bir nesnedir... Her yerde insanları, “Önce para” tutumu içinde görürsünüz. Yine de aynı insanların çok az parası vardır. Neden? En basiti şundan: Önce para tutumunda olan insanlar, o denli para merkezli olmuşlardır ki, para yetiştirecek tohumları ekmeden, paranın toplanamayacağını unuturlar.

Paranın tohumu da hizmettir. İnsanlarla iyi geçinmektir. İnsanlara değer vermektir. Bu nedenle “Önce insanı kazanmak” prensibi, zenginlik ve refaha açılan bir kapıdır..

İnsanlara daima beklediklerinden daha fazla karşılık verin. Başkaları için yaptığınız her türlü fazladan minik şey, bir tohumudur... Müşterilere fazladan hizmet vermek bir tohumudur, çünkü müşterinin bir daha gelmesini sağlar.

Para tohumlarını elbette ki, hizmet yeşertir. Hizmet ek, para biç.

En güzel yatırım, insana yapılan yatırımdır.

Bütün mesele; insanı, işini severek, isteyerek yapacak hale getirebilmektir.

Çünkü; istemeyerek yapılan iş ya karın ağrıtır, ya baş...

İki dere dolusu altını olsa... 9.7.

Zenginlik, konfor, rahatlık, ihtiyaçsızlık... bir nimet olduğu kadar, aynı zamanda büyük tehlike insan için.... Nice milletlerin, nice insanların sonu olmuş bu konfor hastalığı. Çünkü ihtiyaçsızlık insanı azdırır; isteklerin sınırı yok, nerede duracağı belli değil... Ondört asır önce Peygamberimiz bunu haber veriyor: **“İnsanoğlunun iki dere dolusu altını olsa, üçüncüsünü isterdi. Onun gözünü ancak bir avuç toprak doyurur.”**

Gerçekten de insanoğlu enteresan; yeterli bir geliri olmayan, önce karnımı doyuracak kadar bir gelirim olsun, der. Buna kavuşunca, ev ve araba sahibi olmak ister. Sonra sahil kenarında yazlık ister. Arabası olur, arkasından yeni modelini, arkasından lüks olanını ister. Bununla da yetinmez, bir de spor araba ister. İster de ister...

Bu , burada da kalmaz. Maddi durumu yükseldikçe tatminsizlik arttıkça artar. Çokları bunu uyuşturucu ve alkol ile sağlamaya çalışır... Bunlar da arkasından ahlaksızlığın her türlüünü beraberinde getirir... Sonra da inançsızlık felaketi... Fakat ne yazık ki, bütün bunlarla tatmin olmak bir yana, susuz olanın deniz suyu içtikçe susuzluğu arttığı gibi tatminsizlikler günden güne artmakta.

Bu felaketi bugün bütün dünya yaşamakta... Üç aşağı beş yukarı her taraf aynı, fakat ben size çok kimsenin gidip gördüğü için Almanya’dan örnekler vermek istiyorum.

Biliyorsunuz, ikinci dünya savaşı sonunda Almanya'da taş üzerinde taş kalmamıştı. Maddi sıkıntı diz boyu idi. Fakat her tülü sıkıntıya rağmen, ahlaksızlık yoktu. İnançlara bağlılık kenara atılmamıştı. İnsanlıklarını daha unutmamışlardı.

Sonra ne oldu? Seferberlik ilan edildi; işçiler sekiz saat kendisi için sekiz saatte devleti için çalıştı. Kısa zamanda devlet kendini topladı. Refah seviyesi zirveye ulaştı.

Tren yolları, otobanlar, nehir yolları ve hava yollarıyla mükemmel bir ülke haline geldi Batı Almanya. Şehirler düzenli, köyler kalkınmış. Yerin altı ve üstü değerlenmiş, üretim gelişmiş, tüketim refah çizgisini çoktan geçmiş... 1500- 2000 Mark'ın altında ücret alan işçi kalmamış. Sosyal güvence sağlanmış, Kimsenin yarından endişesi yok.

Ancak, maneviyat unutulup herşey maddeye göre ayarlandığı için, bütün bu olumlu gelişmelerin yanında istenmeyen sonuçlar da peşinden geldi. Bu kalkınan, güçlenen, parası dolarla yarışan Batı Almanya'nın bütün büyük şehirlerini gezenler, şehirlerin her birinde koskoca fuhuş mahalleleri görür.

Frankfurt'ta Garın bulunduğu semt böyle insan satılan bir pazardır. 50 mark gibi küçük bir para karşılığı girilen barlarında, bir yandan rezil filmleri seyredilmekte, bir yandan da istenilen kız ve uyuşturucu satın alınabilmektedir...

Batı Almanya gibi refah seviyesi çok yüksek bir ülkede bunca genç ve güzel kızın vücudunu satmaya razı olmasını insanın aklı, mantığı almıyor değil mi?

İster istemez insanın aklına geliyor: Bu kadar genç kız burada çalışmaya nasıl razı edilebiliyor, diye? Beyaz zehire alışmış gençler, paraları tükenince alışkanlıklarını, sürdürebilmek için, kendileri gibi uyuşturucu maddeye alıştırdıkları sevgililerini buralarda çalışmaya ikna ediyorlar.

Bunun için çok zengin bir ailenin genç kızı, bu bataklık yuvası apartmanlardan birinde, kendisine elli mark ödeyecek yabancı erkeği bekliyor. Çünkü, alıştığı uyuşturucu maddeye kavuşmanın başka yolu yok!

Peki bütün bunlar nasıl oluyor? Şöyle oluyor: Sistemin çarkları arasına düşen, maneviyattan, ahlaktan yoksun, herşeyi madde olarak görmeye alışmış insanın artık iradesi kalmıyor. İşin ilginç tarafı bu insanlar, bütün yaptıklarının kendilerine ve başka insanlara zararlı ve kötü olduğunu biliyor, fakat başka türlü davranamıyor.

Çünkü düşünme mekanizmaları dumura uğramış. O bakımdan, 50 Marka vücudunu satan kadın ile apartmanın sahipleri arasında kıl kadar fark yoktur; iki taraf da alıştıkları şeyleri ele geçirmek için seçtikleri yolda yürümektedirler. Biri paranın, biri uyuşturucu maddenin kölesi olmuş...

Devlet, vatandaşın maddi geleceğini çeşitli yollarla garanti altına alabilmekte, fakat manevi çöküntünün önünü alamamaktadır. Çünkü, temel madde üzerine atılmış. Halbuki insanın ayakta kalabilmesi için iki ayak lazım; madde ve mana.

Bu kontrolsüzlük, serbestlik, başka bir ifadeyle kapitalizm, terbiye edilmiş vahşi bir hayvana benzetilebilir. Arslan, eğitiminden geçmiş ve artık ısırılmaz hale gelmiştir. Ama siz onunla bir odada yaşıyorsanız, bir gün vahşetin sesini duymayacağına ve sizi parçalayıp yemeyeceğine güvenemezsiniz. Çünkü, eğitilse de, vahşiliği yok edilmemiş, mizacından çıkarılmamış!

Belki bugün memleketimiz bu kadar değildir. Fakat, eğer gayret gösterilmezse, madde ile mana arasında denge sağlanamazsa, bir zaman sonra bizim insanımızın da buradan farkı kalmayacağından kimsenin şüphesi olmasın!..

Huzursuzlukların kaynağı 10.7.

İmrendiğimiz, “keşke biz de onun gibi olabilsek” dediğimiz bazı kimseler vardır. Bunlar gayet rahattırlar, huzurludurlar; kötü düşünce, stres, huzursuzluk bunlardan çok uzaktır. Bunlar tevekkül sahibidirler; en kötü olaydan bile iyi şeyler çıkartırlar.

İşte hepimizin hedefi bu olmalıdır. Çünkü; insanın en büyük düşmanı, huzursuzlukların kaynağı kötü düşüncelerdir. Kötü düşünceler, ruha zarar verdiği gibi bedene de zarar verir. Bedende hastalıklara sebep olur. Güzel düşünceler ruha ve bedene sağlık verir. Kötü düşünceler bedeni kurşun gibi vurup yıkabilir. Hasta olmaktan korkanlar hasta olurlar. Endişe, korku, stres; vücudu her hastalığa açık tutar.

Beden, iyi ya da kötü her düşünceye karşılık vermekte hiç gecikmez. Çünkü düşünce her faaliyetin kaynağıdır. Kaynak temiz olursa herşey temiz olur. Kötü düşünceli bir adamın yediğini, içtiğini bile fayda vermez.

Çok karşılaşırız. Kadının yaşı doksan küsurdur. Yüzünde genç bir kızın saflığı, temizliği ve sağlığı vardır. Öte yandan henüz kırkını aşmamış bir kadının da yüzü, derin ve ürkütücü kırışıklıklar içindedir. Sanki seksen yaşında gibidir. Araştırdığınızda, görürsünüz ki, ilki neşeli, hoş görülü tevekkül sahibi bir mizacın, ikincisi ise ihtiras ve hoşnutsuzluk mizacının eseridir.

Güneş ve temiz havadan mahrum bir ev, nasıl sağlıklı olamazsa, huzur verici düşüncelerin güneş ve havasından mahrum bir beden de sağlıklı olamaz.

Hastalıkları yenecek en güçlü doktor, iyi düşüncelerdir. En büyük teselli de güzel niyetlerdir. Güzel niyetler, ızdırap ve kederi eritir. Kötü niyetli, şüphe, vesvese, haset ve kin sahibi bir adam, kendini eli ile yaptığı zindana hapsetmiş olur. İyi niyet, hoşgörü, sevgi, kusur aramamak, iyilik ve iyi tarafları düşünmek insana hürriyet bahşeder.

İnsanı yıpratın diğer bir husus da fikirsizlik, hedefsizliktir. Fikir, bir hedefe bağlanmadıkça, büyük bir başarı imkânı olmaz. Hedefi olmayan adam korku, sıkıntı ve ızdırap içinde yaşar. Hedef sahibi olmak, düşünceyi

de beraberinde getirir. Düşünce, ancak hedef sâhibi bir adamda gelişebilir. Hedefi olan insan, arada bir, bir engele çarpsa da telaşlanmaz. Çünkü o hedefine yürürken karakterini sağlamlaştırmıştır.

Şüphe ve tereddüt, hareketin en büyük düşmanıdır. Bu düşmanları imha etmeyen birisi, adım başında bu düşmanlarla karşılaşır.

Hayatta her başarı fedakârlık ister. İnsanın dünyadaki başarısı hayvanî düşüncelerinden yapacağı fedakârlığa, sarfedeceği gayrete bağlıdır. Bu dünya, hayvanî düşünce ve isteklere esir; şerefini kaybetmiş insanların sığınağı olmamalıdır. Sonsuz âhıret nîmetlerine kavuşmada bir geçiş yeri olmalıdır.

Nefse hakimiyet, azim, dürüstlük ve iyi idare edilen düşünce insanı yükseltir. Ahlâkî düşüklük, nefse uymak, fikirlerdeki bulanıklık, şaşkınlık insanı alçaltır.

Dürüst düşünce ile elde edilen başarı, dürüst düşünce ile muhafaza edilebilir. Her sahadaki bütün başarılar, belirli hedeflere yöneltilmiş, doğru idare edilen düşüncelerin ürünüdür.

İyi düşünceli bir insan da sıkıntı çekebilir. Çektiği bu sıkıntı onun kötü işleri sonucu oldu denilemez. Belki de bu sıkıntılar, onun daha iyi insan olması, tecrübe kazanması gibi daha nice faydalar içindir.

Şunu iyi bilmelidir ki; iyi düşünce ve harekete karşı kötü, kötü düşünce ve harekete karşı iyi netice alınmaz. Fakat bazan iyi düşünce ve hareketin, birçok aksaklık yüzünden kötü netice verdiği görülebilir. Ama, fena düşünce ve hareketin iyi netice vermesi imkânsızdır

Çiftçi, ektiği buğday, şartlar uygun gitmediği zaman, istenilen miktar ve kalitede buğday alamayabilir. Fakat çavdar ekip, buğday alması mümkün değildir. Çünkü, buğday tohumundan buğday, çavdar tohumundan çavdar çıkar.

Ölümü, âhıreti düşünen, öyle veya böyle, zengin de olsa fakir de olsa dünyanın geçici olduğunu günün birinde biteceğini idrak eden kimsede kötü düşünce hâsıl olmaz. Bir insanın endeksi, istikameti ölüm ve sonrasına ise, ne iş yaparsa yapsın neticesi hayırlı olur.

Hedefi ölüm ve sonrası değil ise, ne iş yaparsa yapsın görünüşte iyi de görünse neticesi kötü olur!..

Batı'nın ezeli düşmanlığı 16.7.

Dün ne yapılmışsa bugün de aynı şeyler yapılıyor... Bugün PKK ve APO kullanılarak nasıl Türk düşmanlığı yapılıyorsa, her devirde buna benzer mutlaka bir malzeme bulunmuş...

Birkaç gündür, Dr. Alâeddin Yalçınkaya'nın "Sömürgecilik ve Pan-islamizm ışında TÜRKİSTAN 1850'den günümüze" (Timaş yayınları) kitabını okuyorum. İnsan okudukça hayretten hayrete düşüyor.

Dünyanın neresinde olursa olsun; ister doğu, ister batı taktik, strateji aynı. Bütün faaliyetlerin aynı merkezden olduğu o kadar açık ki... Perde biraz aralanınca görülüyor; patent aynı... Batı patentli...

Ta 1800'lü yıllarda, Türkistanda (Kazakistan, Kırgızistan, Özbekistan ve Türkmenistan) Türk milletini, kendi değerlerinden uzaklaştırıp, Ruslaştırarak, hıristiyanlaştırmak için neler yapılmamış neler!

Önce kaba kuvvet... Bundan netice alınamayınca, aslı Rus fakat, Müslüman Türk ismi taşıyan kimseler kullanılmış...Veya kökü de ismi de Müslüman Türk olup, Ruslaştırılmış yani satın alınmış kimseler kullanılmış...Yapılan işler hep şeytanca. Hatta şeytanın bile aklına gelmeyeceği şeyler...

Batı, elde ettiği adamları vasıtasıyla, önce Pan - islamizm fikrini ortaya atıyor. Bunu el altından destekliyor, örgütüyor; faaliyete geçirtiyor... Sonra da başlıyorlar yaygaraya... Siz bütün Müslüman Türkleri birleştirip dünya devleti kuracaksınız, sonra da hıristiyanlara topluca saldırıda bulunup Hıristiyan- Müslüman savaşı çıkartmak istiyorsunuz; dünyayı kana bulayacaksınız vs.

Batı, bunları niçin yapıyor? Dünyaya hayali bir korku salıp, bu yolla Osmanlılar üzerine baskı unsuru kurmak, buralardaki Türklerle ilgilenmesine mani olmak. Onların dinlerini öğrenmelerine engel olmak. Halkı cahil bırakmak, böylece cahil kalan halkı istedikleri yöne rahat bir şekilde sevk edebilmek... Biliyorlar ki, bilen, ilim sahibi kimseyi kandırabilmek çok zor...

Böylece, Osmanlıdan yani doğru kaynaktan irtibatları kestikleri halkı avuçlarının içinde aldılar... Bundan sonra da, halkın mevcut imanını, itikadını yozlaştırmak, sadece isimleri Müslüman olan bir halk meydana getirme faaliyetini başlattılar... Halkın önüne; dini aslına uygun haline getirme, sözde hurafelerden uzaklaştırma projesini koydular.

Bu projeyi hayata geçirmede kullandıkları adamlarından biri Şehabettin Mercani (1818-1899) diğeri Cemalettin Efgani(1838-1897). İşte bunların sözde dini kurtarma programları. Gerçekte ise, dinin köküne dinamit koyma programı:

1- İctihadda ve nasların yorumunda serbestlik;herkes Kur'an-ı kerimden kendi anladığına dayanarak karşılaştığı meseleyi halledebilmeli, içtihadda bulunabilmeli: Peygamber ve mücdehitler devreden çıkarılmalı. Dinin dört kaynağından diğeri üçü devre dışı bırakılıp, Kur'andan başka kaynak kabul edilmemeli.

2- Geleneksel otoritelere körü körüne teslim olmaktan vazgeçirmek: Mezheplere ve dinde söz sahibi olmuş, büyük alimlere teslim olmamalı. Bunların kitaplarına, fetvalarına şüphe ile yaklaşılmalı.

3- Klasik kitapların okunduğu ve muhafazakar düşünce tarzının öğretildiği medreselere son vermek: Ondört asırdır, islam alimlerinin sistemleştirerek herkesin anlayabileceği tarzda hazırladıkları, iman, itikat, fıkıh, ilmihal bilgilerinden halkı uzak tutmalı.

4- Kur'an, hadis ve İslam tarihi öğreten medreseler kurmak: Hadislere herkes kendine göre mana verebilmeli. Sadece islam tarihi okutulmalı, şu haram, şu farz, şu yasak gibi zorlayıcı emirlerden halk kurtarılmalı. Fiili olarak islamı yaşamaktan halk uzak tutulmalı.

5- Bilim ve Rusça öğreten medreseler kurmak: Dinin emir ve yasaklarını öğrenmelerini sağlayan Arapça kitaplardan kurtarılmalı. Bunun için de medreselerden tedricen arapçayı kaldırmalı

6- İslam kültürüne ve başlangıçtaki saf islama dönmek: Nasıl olsa başlangıçtaki islamı bugün bilen kalmadı. Saf islam diyerek, arzu edilen sadece ismi islam olan din, halkın önüne konulmalı.

Programın açıklanmalı özeti bu... Hep alimlere, geçmişe düşmanlık. Hâlbuki dinimiz, âlime, ilme çok önem vermiştir. İslâmiyeti ayakta tutan âlimlerdir ve bunların ömürlerini verip yazdığı fıkıh kitaplarıdır. Ayet-i kerimelerde, **“Hiç bilenle bilmeyen bir olur mu; alimlerden sorun”** buyuruluyor. Hadis-i şerifte de, **“Âlimler, kurtuluş yolunu gösteren birer kılavuzdur”** buyuruldu.

Nihai hedef belli... Önce, islamiyetin kalesi olan alimleri mezhepleri bertaraf etmek. Arkasından, hadis-i şeriflere karşı olan itimadı sarsarak; Hz. Peygamberi devre dışı bırakmak.

Geriye kalıyor, Kur'an-ı kerim... Zaten Kur'an-ı kerime de istedikleri gibi mana vermektedirler. Böyle olunca da insan sayısı kadar, görüş ortaya çıkacak; orda din diye bir şey kalmayacak.

Türkî devletlerin bugünkü durumuna bakılırsa, programdan ne derece netice aldıkları açık şekilde görülür!..

Sıkıntılar hayatın ayrılmaz parçası 17.7.

Hayat baştan sona, handikaplarla dolu. İleride ne olacak nasıl olacak bunu bilmek mümkün değil...

Bunun için herşeyin yolunda gideceğini, hayatın güllük gülistanlık olacağını düşünmek ve buna göre kendini şartlandırmak insanı çoğu zaman sıkıntıya sokar.

İnsanın her an önüne bir dikenin, sıkıntının, problemin çıkacağını düşünmesi bunun da hayatın tabii bir parçası olduğunu kabullenmesi gerekir.

Hiç kimse, harekete geçmeden önce şartların mükemmel olmasını isteme gibi bir lükse sahip değildir.

Bunun için öncelikle şu iki hususu peşinen kabullenmeniz gerekiyor:

1- Gelecekte problem ve zorlukların olacağını kabul edin:

Dünya hayatı zaten baştan sona sıkıntı ve imtihandır. İmtihanın kolayı olmaz. Her işin riski, problemleri, belirsizlikleri vardır. Diyelim ki arabanızla uzun bir yola gitmek istiyorsunuz ama yolun güvenli olması konusunda kesin, emin olana kadar tehir etmeye taraftarsınız.

Trafik servis yolundan verilmesin, motorda sorun olmasın, hava kötü olmasın, yolda sarhoş sürücüler olmasın, hiç risk olmasın...

Bu şartlarda yola ne zaman çıkabilirdiniz? Cevap: Hiç bir zaman.

Yola gitme planı yaparken güzergâhınızı belirlemek, arabanızı bakımdan geçirmek ve buna benzer şeylerle riski en aza indirmek için elinizden geleni yapmak mutlaka mantıklı bir harekettir. Ancak riskin tamamını ortadan kaldıramazsınız. Tedbir kuldan, takdir Allah'tan deyip yola çıkmak zorundasınız.

2- Problem veya zorlukları ortaya çıkarken ele alın:

Başarılı insan olmak, problemleri ortaya çıkmadan çözmek yeteneğine sahip olmak demek değildir. Bu yüzde yüz zaten mümkün olmaz. Daha ziyade zorluklarla karşılaştığında onlara çözüm bulma yeteneğidir. İş hayatında, evlilik veya herhangi bir faaliyet alanında karşı karşıya geldiğinizde köprüden geçmekten geri kalmayın. Fikirlerinizle ilgili olarak birşeyler yapmak üzere bakış açınızı değiştirin. Şartlara göre kendinizi yenilemeyi bilin! Yılmayın mücadeleciler olun!

Beş altı yıl önce kendi alanında oldukça uzman olan bir psikolog insan karakterleri ile ilgili bir kitap yazma planları olduğundan bahsetmişti. Fikirleri oldukça ilginç, canlı ve heyecan vericiydi. Vermek istediği mesajın ne olduğunu biliyordu ve bunu verecek yeteneğe de enerjiye de sahipti. Bu çalışma ona kendini tatmin, prestij ve para getirecekti.

Geçen gün karşılaştığımızda, hemen kitabın bitip bitmediğini sordum. Hayır, kitabı yayınlamamıştı. Bir an için acaba nedenini sorsam mı sormasam mı diye düşünürken, acele etmemeyi, işi zamana bırakmayı düşündüğünü söyledi.

Gerçekte yaptığı şey o fikri toprağın derinliklerine gömmüş olmasıydı. Aklının olumsuz düşünceler üretmesine izin vermişti. Yapması gereken başarılı çalışmayı ve etmesi gereken fedakârlıkları gözünün önüne getirmişti. Projenin neden başarılı olmayacağıyla ilgili her türlü nedeni gözünün önüne getirmişti. Hep olumsuzlukları düşünmüştü.

Fikirler önemlidir. Bir şey yapmak veya geliştirmek için fikirlerimiz mutlaka olmalı. Başarı; fikirleri olmayan kişiden uzak durur.

Ancak şu konuda da hata yapmayalım. Fikirler kendi başlarına yeterli değildir. Daha çok iş yapma veya çalışma yöntemlerini basitleştirme fikirleri, ancak gerçekleştirildikleri takdirde bir değere sahiptir.

Her gün binlerce insan bir çok fikri gerçekleştirmekten korktukları için toprağın altına gömmekte. Ve bunun ertesinde de bu fikirlerin hayaletleri geri gelip onları rahatsız etmekte.

Şu iki düşünceyi zihninizin derinliklerine yerleştirin. Önce fikirlerinizi hayata geçirerek onlara değerini verin. Bir fikir ne kadar iyi olursa olsun onunla bir şey yapmadığınız sürece hiçbir şey elde edemezsiniz.

İkincisi fikirlerinizi hayata geçirdiğinizde zihinsel sükûnete kavuşursunuz. Birisi bir zamanlar şöyle demişti: Bir ağızdan veya kalemden çıkabilecek en acı kelime şudur: “Olabilirdi”.

Her gün birilerinin şuna benzer şeyle söylediklerini duyarsınız: On yıl önce iş dünyasına girseydim, şimdi çok daha iyi bir konumda olabilirdim.” veya “Öyle olacağı içime doğmuştu. Keşke bir şey yapmış olsaydım.”

İyi bir fikir eğer hayata geçirilmezse korkunç bir psikolojik ağrı yapar. Ama gerçekleştirilen iyi bir fikir müthiş bir zihinsel tatmin verir. İnsanı ruhen rahatlatır.

İyi bir fikriniz var mı? O halde birşeyler yapın. Geciktirmeyin!..
Ne demişler, “ En kötü karar kararsızlıktan iyidir”

Hristiyanlığın çöküşü 23.7.

Hükümdarın birinin çok sevdiği bir atı varmış. Günün birinde bu at ölmüş. Fakat kimse hükümdara söylemeye cesaret edemiyor... Sonunda bakıcılardan biri, “Ben hallederim” demiş, huzura çıkmış: “ Atınız yattı; yemiyor, içmiyor nefes de almıyor... “ demiş. Hükümdar, “Desene be dam at öldü!” Bakıcı, “Ben demedim, hükümdarın siz söylediniz, “demiş...

Bunun gibi, biz söylemiyoruz; kendileri söylüyorlar. 6.7.1999 tarihli **Newsweek** dergisi kapak konusu Hristiyanlığın çöküşü... Bununla ilgili geniş bir araştırma haberi hazırlanmış. Bu haberde özet olarak şu netice gözler önüne seriliyor:

Avrupa Hristiyanlıktan uzaklaşıyor.. Hristiyanların beyaz sakallı tanrı imajı gençleri tatmin etmiyor artık.. Notre dome kilisesinin başrahibi, "Ayinlere turistler dışında gelen olmuyor" diyor..

Lokanta, müze, sergi salonu ve sanat evlerine, camiye dönüşen kiliselerin sayısı hızla artarken bilim adamları dinden uzaklaşan, manevi boşlukta kalan gençliğin uyuşturucu seks ve internete tapar hale geldiğini söylüyorlar..

Newsweek dergisi "Hristiyanların Tanrısı öldü mü? " başlığıyla verilen haberde şu tespitlere de yer veriliyor: Parislilerin sadece yüzde 3'ü düzenli olarak kiliseye gidiyor.. İngilizlerin yüzde 89'u 95 yılında düzenli olarak kiliseye gitmedi. İsviçre'de halkın yüzde 50'den fazlası âhiret hayatına inanmıyor..

Hristiyanlık bir din olmaktan öte ateizm gibi bir yaşam tarzı haline geldi. Ve İngiltere'de metodistler ateistlerin kiliseye girmesine izin verip vermemeyi tartışıyor.

Hristiyanlıktaki tanrı imajı islamiyetteki gibi mantıki değil. Kendilerine anlatılan Tanrı inancı saçma geliyor. Manevi yönden boşlukta kalan gençler, bu yüzden bunalıma giriyorlar.. Bu gidişle bir avuç inanan da kaybedilecek..

Haberin özeti bu kadar...Aslında bu çöküş yeni değil. Batı Dünyası, 18. Asırdan itibaren yavaş yavaş kiliseden uzaklaşmaya başladı. Çünkü, kendini, katı bir taassubun ve baskının paravanasında, asırlarca ayakta tutmasını beceren kilise, Orta-Doğu'dan başlayarak ve dünyaya ışık saçarak yayılan Büyük İslâm Medeniyeti sayesinde uyanan aydın kafalara ve vicdanlara yetmeyecekti.

Kilise, dünyaya aydınlık saçan İslâm'ı önce ilgi ve endişe ile seyretti. Sonra, kendi karanlığını tehlikede görünce Haçlı orduları kurarak bu nuru söndürmeye çalıştı. Çırpındıkça batmaya başladı.

Ancak, devamlı savaşlarla bütün Avrupa'yı İslâm'a ve İslâm Dünyası'na düşman etmeyi başardı. Yani, Haçlı Orduları hıristiyanlığı kurtaramadı ama Avrupalı'nın şuur altına bir "İslâm düşmanlığı" sabit fikrini yerleştirdi. Kin ve intikâm duyguları üzerine oturtulan bu kompleks, maalesef, Avrupa'yı ve Avrupalı'yı İslâm'dan mahrum bıraktı. Bazı istisnalar hariç, Avrupalı entellektüeller, hatta bazı yerli entellektüeller şimdi bile, İslâm'a "kilisenin gözü" ile bakmaktadırlar.

Bugün, kiliseden uzaklaşan, yeni bir din ihtiyacı içinde kıvranan Avrupalıya aradığı mutluluğun İslâm'da olduğunu kim ve nasıl anlatacaktır? Bütün mesele burada.

Batı Dünyası, bu konuda, kendine yardım edebilecek durumda değil. Batı'da, "kitlelerin içine düştüğü bu buhranı" istismar ederek nakde tahvil etmek isteyen veya kendi hırslarına alet etmek için çırpınan muhteris pek çok çevre vardır. Bu çevreler asla boş durmamakta, yer-altı ve yer-üstü teşkilâtları, Batı'daki buhrandan istifade etmeye ve bu buhranı dünyanın dört bir yanına bulaştırmaya çalışmaktadırlar.

Uyuşturucu madde tüccarları, alkollü içkiler imal eden fabrikalar, silâh kaçakçıları, ırz ve namus tacirleri, beşinci kol elemanları ve daha niceleri, hainâne ve mel'unâne oyun, tertip ve tekniklerle harıl harıl çalışmaktadırlar.

Öte yandan, siyasî ve felsefî ideolojiler "din kılıfına" girerek kitlelere sokulmakta, nihilizmin kucağında çırpınan kafalara ve vicdanlara "kendi putunu" yerleştirmeye çalışmaktadırlar.

Böylece, "köhne bir dinin baskısından" kurtulan kitleler, bu sefer azgın ve yıkıcı ideolojilerin boyunduruğuna itilmektedirler. Şimdi gördüğümüz manzara şudur: Dinî ideolojiden kopan kitleler, pozitivism, metaryalizme, marksizme, sosyalizme, komünizme, rasizme, faşizme, nazizme ve benzeri akımlara sanki bir din imişçesine sarılmakta ve fakat bunlarla tatmin olmayan insan ruhu, ancak cinnetle açıklanabilecek anormal davranışlar göstermektedir. Şimdi, Avrupa'dan dünyaya yayılan değerler şunlardır: İsyân, terör, anarşi, kin, kan, öfke, intihar, zührevî hastalıklar, cinnet ve bunları besleyen yayınlar, filmler ve akımlar...

Evet, topyekûn Batı, mutlaka yeni bir dine muhtaçtır. Felsefî ideolojiler ise beşerin "din" ihtiyacını karşılamaktan uzaktır. Üstelik yeni bir din de gelmeyecektir, çünkü, son din İslâmiyettir.

Ergeç bunu anlayacaklar. Meşhur İngiliz yazarı Bernard Shaw'ın sözü ile konuyu noktalayayım. "Hiç şüphesiz gelecekte Avrupa'nın dini İslâm'dır."

Başarı arslanının midesinde 24.7.

Başarıya ulaşmak gün geçtikçe zorlaşıyor... Eskiden, başarı arslanının ağzında denirdi. Bu söz günün şartlarını anlatmaya kafi gelmiyor. Çünkü, başarı şimdi arslanının ağzında değil midesinde artık...

Babadan, çevreden görme amatörce çalışmalarla ayakta kalmak mümkün değil bugün. Herkes yaptığı işin en iyisini yapmak zorunda. Bu da ancak amatörlükten kurtulup profesyonel olmakla mümkün.

Eskiden, bir insan ne kadar çok şey bilirse kıymeti o kadar artardı. Bunun için “bilge insanlar” ın toplumda ayrı bir yeri vardı. Şimdi ise, başarıya ulaşmak için herşeyin bir şeyini, bir şeyin herşeyini bilme devri.

Günümüzde insanın kendi konusunda ilgi alanında herşeyi mutlaka bilmesi, fakat etrafta olan biteni anlayabilmek için de her şey hakkında birşeyler bilmesi şart.

Yani “ Profesyonel” olması şart. O zaman profesyonellik nedir, nasıl olunur bunu bilmek gerekir. Sn. Ayhan Sürek’in bu konu ile ilgili güzel tespitleri var:

Profesyonel “işini diğerlerinden iyi yapan insan”, “para için çalışan insan”dır. “Ben profesyonelim, bu ücretten aşağı çalışmam” ya da “Ben profesyonelim, bana kim daha fazla para verirse onun için çalışırım” cümlelerini, çalışma hayatında zaman zaman duyarız.

Hatta, “Ne kadar eklemek o kadar köfte” anlayışı profesyonelce sayılıp “Bu kadar paraya bu kadar iş yapılır” düşüncesiyle çalışmak, işyerinde sekiz saati doldurmakla eşdeğer görülür.

Profesyonellik anlayışındaki yozlaşma, çalışma hayatını ve dolayısı ile tüm toplumu doğrudan etkilemektedir. Profesyonellik, en yalın anlamı ile, meslek sahibi olmak demektir. Meslek sahipliğini, iş, diploma, pozisyon, gelir veya unvan sahipliğinden ayırt etmek gerekir.

Çoğu zaman profesyonelliğin ölçüsü sayılan para, zaman zaman mesleki yozlaşmanın ölçüsü olabilmektedir. Meslek para kazanmak için bir araç olabilir ama, yalnızca para kazanmak amacı ile meslek sahibi olunmaz. Bir profesyonel için, ihtiyaç ötesine geçen para mesleğini geliştirmenin aracıdır.

Profesyonel para kazanır, hatta çok para kazanabilir ama para için çalışmaz. Meslek sahibi insanın birinci motivasyonu mesleğini serbestçe yapabilmesi için, ikincisi de mesleğinde hep daha iyiyi yapma şansının olmasıdır. Ancak, tabii ki profesyonel geçimini mesleğinden temin eder.

Her iş sahibi, profesyonel demek değildir. Yani tezgâhta müşteriden para alıp mal vermek “tezgâhtarlık” mesleğine sahip olduğu, fotoğraf çekip karşılığında para almak fotoğrafçılık mesleği veya mühendislik diplomasına sahip olup bir işyerinde mühendis unvanı ile çalışmak mühendislik yapıldığı anlamına gelmez.

Profesyonel için mesleki çalışma, hayatın en önemli hatta ayrılmaz parçasıdır. Bu anlamda profesyonellik sürekli yapılan iş ile yarışmayı gerektirir. Eğer bir meslek sahibi yaptığı iş ile yarışmıyorsa, bir müddet

sonra mesleği iş haline dönüşeceğiinden meslek sahibi olmaktan çıkıp, iş sahibi olabilir.

Profesyonellik uzmanlaşmayı gerektirir. Bir meslek, bir yaşam tarzı demektir. Aynı şekilde ticaretle uğraşıp daha sonra sanayicilik, sonra da bankacılık yaparak, başarılı olmuş işadamları vardır. Bu anlamda iş kurmak, iş sahibi olmak ile profesyonelliği de ayırmak gerekir.

Zira bu tür başarıların ardında profesyonelleri kullanabilme becerisinin yattığını gözardı etmemeliyiz. Doğuştan iş sahibi olunabilir ama doğuştan profesyonel olunamaz. Profesyonellik emek ister.

Profesyonelin bir unvanı vardır, o da mesleği. Profesyonele bu unvanı ürettiği iş verir. Dolayısı ile profesyoneller atanmaz. Yani meslekleri, müessesenin, patronun vs. verdiği unvanlardan daha değerlidir. Zira verilen pozisyon ve unvanları verenler alabilir, ama profesyonelliği kişi kendisi kazanır ve kurallarına uymadığı takdirde kendisi kaybeder.

Bir profesyonelin çalışma yaşamındaki motivasyonu mesleki gelişme ile mümkündür. “Bunca yıldır bu işi yapıyorum, benden iyi mi bileceksiniz?” anlayışı profesyonelce değildir.

Her zaman daha iyi vardır, hiç beklenmeyen yerden yepyeni bir şey öğrenilebilir. Bu anlamda profesyonel, bilgiyi kullanabilendir. Çok bilen olmayabilir.

İlgilenen her insan salt bilgi sahibi olabilir, ama bilgiyi üretime dönüştürebilmek meslek sahibi insanların harcıdır.

Genel anlamda profesyonel kimse, belli şablonu uygulayan değil, problemlere çözüm getiren, yeni şablonlar üreten kimsedir.

69.sıradan, 86. Sıraya! 30.7.

Birleşmiş Milletlerin, her sene yayınladığı ülkelerin “ İnsanî hayat standartlarını” gösteren bu seneki raporu, ülkemizin içler acısı durumunu bir kere daha gözler önüne serdi.

Raporu okuyunca insan, geçmişle mukayese edip ister istemez nereden nereye, diyor. Bugünkü acınacak halimizi gösteren rapordan bazı rakamlar verdikten sonra, şanlı tarihimizden de bazı bilgiler nakledip değerlendirmeyi siz değerli okuyuculara bırakmak istiyorum.

Ekonomik göstergelerin yanı sıra insani faktörlerin de hesaba katıldığı ‘İnsani Gelişme Endeksi’ne göre, Türkiye geçen yıl 69. sırada yer alırken, bu yıl 86. sıraya gerilemiş. 17 devlet, durumlarını düzelterip bizi sollayıp geçmiş... Mevcut durumumuzu bile muhafaza edemeyip gerilemişiz.

Kanada, Norveç, ABD, Japonya ve Belçika ilk beş sırayı alırken, daha birkaç sene önce bizden çok daha kötü durumda olan, geçmişte vilayetimiz durumundaki Yunanistan 27. Bulgaristan 63. sıra...

Tabii ki, İnsani Gelişim Endeksi’nde Türkiye’nin alt sıralarda yer almasının başlıca nedenlerinden biri eğitim seviyelerinde görülen düşüklük...

Uzun raporun kısa özeti bu... İnsanların hayat standartlarını yükseltmek, eğitim ve adalet ile olur. Bunlar da para ile olur. Ekonomisi iyi

olmayan, eğitimcisine hak ettiği parayı veremeyen bir ülkede normal bir hayat standartından bahsetmek abes olur.

Bunun için geçmişte ecdadımız bilhassa bu iki konuda kesenin ağzını sonuna kadar açmış. Neticesinde de “Cihan imparatoru” olmuş. Demek ki, bir numara olmak kolay değil; bir bedeli olması lazım.

Meşhur tarihçi **Hammer** şöyle der: “Osmanlı’da müderrisler (profesörler), Almanya ve diğer bütün ülkelerdekilerden hem daha yüksek maaş alır, hem daha fazla saygı görürler. İngiltere ve Fransa’da bile profesör, Türk profesörü kadar maaş almaz ve saygı görmez”

Şimdi sizlere ilmiye sınıfının aldığı maaşları bugünkü rayiçe çevirerek vermek istiyorum. Bugünkü maaşlarla mukayese edilirse, Osmanlı’da eğitime verilen önem daha iyi anlaşılır.

Mesela, Edirne Medresesinin müderris rektörünün aylık maaşı 5.853 milyar. En kıdemsiz müderrisin maaşı, bir milyardan başlayıp giderek iki milyara kadar yükselebiliyordu. **Cantacusin**, Fâtih medresesinde asistanlara 1.390 milyar verildiğini yazıyor.

Hammer’in bildirdiğine göre, Süleymâniye rektörü, dârülhadîs müderrisi olan zât altı milyarın üzerinde maaş alıyordu. Dekan durumundaki müderrislerin maaşı ise 2.5-3 milyar civarında.

Lord Paul Ricaut “Bana göre, Osmanlıların eğitim ve öğretim sistemi , siyasetlerinin başlıca dayanak noktalarından ve imparatorluklarını ayakta tutan en mühim unsurlardan biridir... Bu sistemde ne zenginlik, ne rüşvet, ne doğuştan üstün sınıfta bulunmak, ne dalkavukluk geçerli değildir; fazilet, ihtiyat, çalışkanlık ve disiplin geçerlidir. Bizzat padişah, bu vasıfları arayarak bir adamı yükseltmektedir.” demektedir.

Osmanlı’da eğitim işi çok ciddi bir işti. Medrese öğreniminde esas, kitap idi. Öğrenci, ilk basamaklarda, Arapça ve Türkçe klasik eserleri, tam manasıyla, dil ve mefhumun bütün incelikleriyle okuyup anlayabilecek şekilde yetiştirilirdi. Sonra bu klasik kitaplar, her kelimesi üzerinde uzun uzun durularak, âdetâ ezberlenerek okunur, tefsir ve tahlîl edilirdi. Metin, öğreniminin esası idi.

Sınıf geçme usulü de yoktu Osmanlıda. Medreseli, kabiliyetine göre bir basamağı birkaç yılda da, birkaç ayda da bitirebilirdi. 25 yaşında müderrisliğe (profesörlüğe) çıkan kabiliyetliler de az değildi.

Her derece, o derecenin müderrisinin icâzeti ile tamamlanırdı. Müderris, okuttuğu dalı öğrendiğine kanaat getirdiği öğrencinin, bir üst dereceye başlamasına izin verirdi. Yüksek medrese tahsilinin ağır şartlarına tahammül edemeyip tahsillerini yarıda bırakan dâhîler bile vardı. Mesela, Kâtib Çelebî bunlardan biridir.

Medrese tahsili ve bütün bu kademeleri geçmek sıkıntılı ve sabır işi olmakla berâber, müderrislik veya kadılıkla beraber maddî refah da başlardı. Bilhassa kadıların maaşları ve itibarları fevkalâde yüksekti.

Adalet dağıtan kadılar, ilmiye sınıfından çok daha fazla, 4-5 kat fazla(15-20 milyar) maaş alırlardı. Kadılara çok para verilmesi, para sıkıntısına düşüp adâletsiz işlere ve rüşvete kapılmamaları içindi.

İngiltere halen bu sistemi uygulamakta; hâkimler için, maaşları dışında, bankalarda açık hesap bulundurmakta, bu hesaptan para çeken hâkime niçin çektiği sorulmamaktadır.

Eğer, bir öğretmene, öğretim üyesine, hakime yeterli maaş verilmez, ikinci bir iş yapmaya mecbur bırakılırsa, birinci işini hakkıyla yerine getiremeyeceği bir gerçektir. İlme gereken önem verilmediği müddetçe, 86. sıra değil, 186. sıraya bile düşmemiz kaçınılmaz olacaktır. (Kaynak: Yılmaz Öztuna- Büyük Türkiye Tarihi)

Tek başına bir ordu devri geçti 31.7.

Seminerlerini takip edenler bilir. Gelişim, değişim, yöneticilik üzerine verdiği seminerlerde **Sn. Dr. Resul İzmirli** en çok takım çalışması üzerinde durur. Tatbikatını da bizzat kendisi yapar: Her fırsatta kendi ekibini sahneye çıkartıp tanıtır izleyicilere. (Bu arada ilgililerine bir tiyo vereyim: Şimdiye kadar sadece Holding içi seminerler veren Sn. İzmirli yoğun talep üzerine dışa açılma hazırlığında. İrtibat için fakx: 0212 875 73 00)

Sadece Sayın İzmirli değil, gözünden at gözlüğünü çıkarmış herkes aynı şeyi söylüyor aslında. Çünkü, aklın yolu birdir. Bütün profesyonel yöneticiler, dünyaya açılmış sanayiciler aynı şeyi söylüyorlar hep. Değerli sanayicimiz Sn. Sakıp Sabancı da son zamanlarda söyledikleri, yazdıkları ile ekip çalışması üzerinde duruyor:

Eskiden tek bir kişinin başarıya ulaşması mümkündü. Bir kişi düşünür, üretir, satar ve başarılı olabilirdi.

Tek başına bir ordu devri geçti. Günümüzde artık bir kişinin tek başına başarıya ulaşması imkansız. Başarıya ulaşmak için daha önce yapılmışlardan farklı bir şeyi yapsa, üretilmemiş bir malı üretse, çok iyi bir kitap yazsa, bir resim yapsa, bir keşifte bulunsa, bir fikir geliştirse bile bunu bir başkalarının uygulamaya dönüştürmesi, pazarlaması, satması, anlatması, reklamını yapması gerekiyor.

Kişisel başarıların devri, onun için, geçti. Artık başarı ekip çalışmasında, çekirdek kadroda...

Dikkat ediniz, sanayide, teknolojiye, tıpta... kişisel olarak başarının doruğuna çıkmış kimselerin bile mutlaka arkalarında bir çekirdek kadronun desteği vardır.

O çekirdek kadro, onları ya maddi olarak ya profesyonelce ya da tanıtım bakımından öne çıkarmıştır. Başarıda, takım ruhunun korunması için çekirdek kadronun mutlaka güçlü olması ve birlikte çalışma alışkanlığını sürdürmesi gerekir.

Buna bir örnek vermek gerekirse, futbol iyi bir örnektir: Futbolda başarıya ulaşmak, gol kralı olmak tek başına mümkün değildir. İyi futbol oynayan bir takım olacak. O takımın bütün oyuncuları birbirini tanıyacak. Birlikte oyun kuracak. Çaba gösterecek. Kale önünde gol atacak futbolcuya en iyi pasları verecek ki, o oyuncu da golü atsın. Ve de, gol kralı olsun.

Gol kralı olan bütün marifeti kendinde sanır, bütün başarıyı kişileştirir ise, arkasında oyunu kuracak, ona pas verecek takım bulamaz.

Takımı sık sık değiştirir ise, takım önce kendi aralarında, sonra da, gol

atmak için şut bekleyen oyuncu ile uyum sağlayamaz.

Bunun için, başarının her safhasında, başarının mükafatını takım arkadaşları ile paylaşmak şarttır.

İyi bir futbolcusunuz. Gol kralı olmayı başardınız. O yıl Dünya kupası'nda on gol attınız. Bu başarının karşılığı olarak belli bir para cebinize girdi. Siz bu imkanı gol kralı olduğunuz için elde ettiniz, ama, unutmayınız ki, gol kralı olmanızı arkanızdaki takım sağladı.

Eğer, bu başarının ürünü olan imkanı, takım arkadaşlarınızla paylaşmazsanız, bir sonraki Dünya kupası'nda onlar sizin başarınız için gereken çabayı göstermez.

Siz bırakınız yirmi golü, on gol atamazsınız. Başarıyı kaybedersiniz. İnsan olarak düşünün. Kendi kendinize değerlendirme yapın. Neden takım arkadaşlarınız, hiç bir menfaatleri olmadığı halde sizi gol şampiyonu yapmak, başarıya ulaştırmak için çaba gösterebilir?

Artık, yöneticinin sabahtan akşama kadar masasının başından ayrılmaması dönemi çoktan geçti...

Eskiden, mal ve hizmet üretimi kol gücü ile yapılırken, yöneticinin sorumluluğu; işçiden önce işyerine gelmek, işçiden sonra çıkmak, işçinin girişini çıkışını kontrol etmek, işçinin makinenin başından ayrılmamasına, devamlı çalışmasına göz kulak olmaktı.

Bu nedenle mesai kavramı, işe başlama ve işten ayrılma saati ile ifade edilirdi.

İş sırasında bir şey okumak, bir şey yazmak, telefonla konuşmak, dalga geçmek sayılırdı. Hele hele yöneticinin şehir içinde, yurt içinde, yurt dışında seyahata çıkması işten kaytarma olarak bilinirdi.

Bilgi toplumunda yöneticinin fonksiyonu değişti. Yönetici fikir üretmek, proje geliştirmek, gelişmeleri izlemek, fırsatları değerlendirmek, pazarlamak, girdileri en ucuza temin etmek, bilgi birikimi sağlamak zorunda. Bunu yapmayan başarılı olamaz.

Bugün, artık sabah işine en erken gelip, akşam işinden en geç çıkan, gün boyu masasından hiç kalkmayan yönetici, başarıya katkıda bulunması imkansız ve lüzumsuz bir yöneticidir.

Günümüzde bir yöneticinin kendi işiyle ilgili çevresi ne kadar geniş ise, ne kadar çok bilgi kaynağına ulaşabiliyor ise, başarıya katkısı o ölçüde artar.

Bu da ancak, ekip çalışmasıyla; ekipteki elemanlara değer vermekle, onlara imkan sağlamakla olur.

Bugün, gerçek başarıya, " Ben başardım" diyen değil, " Biz başardık" diyebilen ulaşabiliyor!..

Çetenin verdiği ders 6.8.

Almanya'dan izne gelen bir arkadaş anlatınca hatırladım, bir kitapta da okumuştum bu hadiseyi: Bir zamanlar Almanya'da işi hırsızlık olan bir çete ortaya çıkar. Bu çete mensuplarının vazgeçilmez bir de prensipleri var.

Bundan katiyyen taviz vermezler. Bu prensipleri şu: Hiçbir şekilde, Müslüman evine girmemek; yanlışlıkla girilmişse hiçbir şeye dokunmadan derhal çıkmak...Sonradan anlaşılır ise çalınan malları iade etmek...

Bu çete elemanları gün gelir bir eve girerler. Evi soyup soğana çevirirler. Aldıklarını merkezlerine götürürler. Malları tasnif ederken eşyaların arasında ev sahibinin karviziti çıkar. Çete elemanı bir de bakar ki, ev sahibi bir Türk. Çete üyesi kurala aykırı iş yapmamak için kartı alıp çete reisine götürür. Reis, hemen karttaki telefon numarasını çevirerek, ev sahibini arar:

- Filanca ile mi görüşüyorsunuz.

- Evet efendim.

- Ben evinizi soyan hırsızlık çetesinin reisiyim. Eşyalarınızı filan yere bırakıyoruz. Gidip alın!

- Peki niçin çaldınız, niçin iade ediyorsunuz? Merak ettim!

- Biz prensip olarak Türk evlerini soymuyoruz.

- Peki niçin soydunuz?

- Kabahat sizde. Evinizde Müslüman olduğunuza dair en ufak bir işaret yoktu. İnsan hiç olmazsa, cami, kâbe gibi evine bir resim asar. Hiç olmazsa bir hat levhası asar. Duvarlarda, boy boy aile efradının Avrupaî kıyafette fotoğrafları vardı. Bir Avrupalı evinden farkı yoktu. Lütfen evinizi diğerlerinden farklı hale getirin. Bize boşa kürek çekirtmeyin.

Daha sonra alınan mallar iade edilir...

Bu hikayeyi anlatmak nereden aklıma geldi? Söyleyeyim: Av. Hicran hanımın Yeşilay dergisindeki genç kızlarımız ile ilgili yazısını okuyunca çağrışım yaptı. Kızlarımızın bugünkü tamamen yabancılaşmış, içler acısı halini şöyle anlatıyordu:

“Genç kız deyince gözümün önünde canlanan bir hayal var. Ben o hayâli çok sevdim ve seveceğim de. Hayal diyorum, çünkü günümüzdeki genç kız gerçekleri o hayalden o kadar uzaklarda ki. Yarım asrı çoktan devirmiş olanlar, belki nostalji ama bambaşka bir genç kız hatırlarlar. Berber eli değmemiş, permasız, boyasız saçları, makyajsız yüzleriyle fistolara, dantellere, kurdelâlara dost olan bambaşka genç kızlar...

Onlar oturuları, kalkışları, konuşmaları, küçüklerine ve büyüklerine davranışlarıyla ne kadar ölçülü ve zarifteler. Yün örmesini de, dikiş dikmesini de, işleme yapmasını da bilirler ve kitap da okurlardı. Sigara ve içki onların tanımadığı şeylerdi.

Mevcut olmayan diskotekler, barlar ve kafeler onları dejenere etmemişti. Doğu ve Batı çatışmasının tam ortasında olmalarına rağmen, henüz bozulmamış olan Türk âilesinin koruyucu kanatları altındaydılar. O âileler ki, kadınları henüz, erkeklerin kurtarılması lâzım gelen içki, kumar ve fuhuş batağına düşmemişti.

Yolunu şaşırılmış erkeğini bile kurtaran ıslahhâne vazifesini gören yuvasında o yuvanın temeli olan ana kadınlar vardı. İşte o genç kızlar, o ana kadınların ve onların çokça bulunduğu toplumun eseri idi.

Zamanımızın genç kızlarının ideali, önce vatan ve âilem diyen o ana kadın imajı olmalıdır. O tip bir kadına imrenmelidir. Bugün ise, genç kız her

türlü vâsıta ile gözüne gözüne sokulan bu imajın tam tersi bedbaht tiplere imrendirilmektedir.

Açıkça söyleyelim, günümüzün genç kızı, âileyi Türk yapan, onu analık vasıflarına sahip kılan pek çok değer yabancıya hatta düşmanı olarak yetiştirilmiştir. Kültür alışverişini kimse inkâr edemez. Ama seçimi iyi yapmak ve kendi kültürünü fedâ etmemek şartıyla...

Âilenin dâima ismi vardır. Genç kız, ismiyle çatışmayan, tezatlardan arınmış bir âile yuvasında yetişmelidir. Maalesef, İngiliz mi, Fransız mı, Amerikan mı, yoksa Türk âilesi mi belli olmayan bir yaşayışa sahip günümüz genç kızları..."

Gerçekten de, seyahatlerde, televizyonlarda görüyoruz. Giyinişinden, yaşayışından Türk mü, Fransız mı, İngiliz mi ayırt etmek mümkün değil... Sadece kızlarımız mı? Hayır. Toplum olarak hızlı bir yabancılaşma içindeyiz. Her milletin kendine has , kültürü, örfü olmalı. Çünkü, milleti millet yapan bu değerlerdir.

Tabii ki, globalleşen bir dünyada karşılıklı alış-verişler olacak. Fakat bu, bir milletin asli unsurunu değiştirecek manada olmamalı. Daha çok teknolojik ve ticari alanda olmalı...

Her nedense, bu değişim bizde hep ters olmuş. Teknolojiden ziyade onların kendilerine ait hristiyan kültürünü almışız. Tanınmayacak hale gelmişiz.

Bunun başlangıcı da yeni değil tabii ki. Ta 1800'lü yıllara dayanır. Bizde batılılaşma hareketinin başlangıcı 1839 Tanzimat fermanıdır. Biz Batıdan almamız gereken şeyin teknoloji olduğunu, kültürün ise, millî olması gerektiğini görememişiz. Bundan sonra da görmeye hiç niyetimiz yok gibi görünüyor!..

Yönetici güven vermeli 7.8.

Seksenli yılların başlarında, bir devlet kuruluşuna yeni tayin olmuşum. O zamanlar her memurun masasında telefon nerede? Bir telefon müdürün odasında, bir telefonda aynı odada oturduğumuz şefin masasında...

Odamızdaki telefonun zamanlı zamansız sık sık çalmasından, lüzumlu, lüzumsuz aramalardan şefimizi rahatsız olmuştu.

Sonunda buna bir çare düşündü; telefon ortaya konulacak, çaldığı zaman da odadaki en genç memurlar cevap verecek, kimi arıyorlarsa o haber verecekti.

En genç memur ben olduğum için, bu sekreterlik görevini yapmak da genellikle bana düşüyordu. Anlaşılan bu görevi pek iyi beceremiyordum ki, bir gün şefimiz herkesin içinde bir uyarıda bulundu bana:

- Bak, dedi, sakın alınma darılma ama ayıp değil sen telefonda konuşmasını bilmiyorsun.

- Olabilir efendim, diye cevap verdim. Öğretin de öyle konuşalım.

Nasıl konuşacağımı izah etti: Telefon eden kim ise önce kendisini tanıtmaya ve kiminle ne için konuşacağını söylemeye mecburdur. Sen kim

olduğunu hemen söylemek durumunda değilsin. Sadece “Burası ..... kiminle görüşmek istiyorsunuz” diyeceksin.

Artık telefonda nasıl konuşulacağını öğrenmiş sayılırdım.

Oalacak ya, bu dersten sonra henüz bir dakika geçmemişti ki telefon çaldı, odadaki başlar bana çevrildi, gözler bana dikildi, yerimden kalktım, telefonu açtım. Daha alo demeye vakit kalmadan, telefondaki sert ve hakim bir ses “kimsiniz” diye soruyordu. Öğretildiği gibi cevap verdim:

- Burası ... kimi arıyorsunuz efendim?

- Anladım, size kimsiniz diyorum, anlamıyor musun?

- Burası ... diye tekrarladım, telefondaki gazaba geldi, “kimsiniz” deki nezaketli çoğul hitabını terkedip, tehditkar tekil sığısıyla,

- Sana kimsin diyorum be adam... diye gürlledi. Kendimi tutamadım, ben de “Benim kim olduğumu bırak önce sen kimsin, onu söyle!” deyiverdim.

Telefon “çat” diye yüzüme kapandı. Bana verilen telefonda konuşma dersini öğretildiği gibi uygulamış ve geçersizliğini ispatlamış bir halde tam yerime oturmuştum ki, kapı hışımla açıldı, içeriye hiddetten kıpkırmızı olmuş yüzü ile Müdür girdi. Fevkaledede iyi giyinmesi, zarafet ve nezaketi ile tanınan biri idi Müdür. Görünüşüne ters düşen bir üslup ve davranışla:

- Kimdi o telefona cevap veren terbiyesiz? diye gürlledi. Olanlar olmuştu yerimden kalkıp teslim olmak üzere idim ki, şefimin kalktığını gördüm:

- Telefona cevap veren bendim ama ben terbiyesiz değilim, müdür bey... diye cevap verdi.

- Sizinle görüşürüz... şeklinde bir tehdit savurarak, üstelik kapıyı da çarparak geldiğinden daha büyük bir hışım ve şiddetle gitti.

O anda içimden ağlamak geldi. Kendimi tuttum, ağlamadım ama içimden sıcak birşeylerin aktığını hissettim. Böylesine yürekli bir yönetici çalışmak ne büyük saadetti...

Şefime karşı güvenim artmıştı. Dolayısıyla iş yaparken daha rahat hareket eder olmuştum. Artık inanıyordum ki, yaptığım işlerden dolayı başıma bir iş geldiğinde, şefim arkamda olacak.

Yöneticilikte işte bu güven çok önemlidir. Yönetici bu güveni verebilirse gözü arkasında kalmaz. Elemanı yöneticisini yalnız bırakmaz. Her şartta onun yanında olur, onun bu desteği karşısında mahcup olmamak için hiçbir fedakarlıktan kaçınmaz.

Yöneticiye güven kazandıran davranışlardan biri de, elemanlarının yaptığı hataları görmemezlikten gelmektir. Bu da elemanı rahatlatır. İş verimini artırır.

Frank Flores “Eğer çalışanların bazı yanlışları yapması kesin bile olsa, aşırı denetimi elden bırakın.” der.

Yönetici, yanlışların, hataların muhakkak olacağına kendisini inandırmalıdır. Hatalar, bir işi yapmaya çalışan her insanın başına gelebilecek yanlışlardır ve öğrenmenin yoludur.

Bir ilim adamı der ki, “İnsanlar akli satın alamazlar. Buna ücret ödemeleri gerekir, bu ücret de tecrübedir”

Thomas Edison yeni bir pil bataryası üretmek için ellibin tane verimsiz deney yapmıştı. Sonuç üretmiyor gibi görünen bu cesaret kırıcı hatalar zinciri hatırlatıldığında **Edison** "Hiçbir sonuç yok mu? Ben şu an biliyorum ki ellibin tane madde işe yaramıyor" demişti.

Elemanın kendini güvenli hissetmesinin, samimi bir gayret ile yaptıklarından kendisine bir zarar gelmeyeceğinden emin olmasının başarıdaki rolünü yönetici göz ardı etmemelidir...

Gelişmenin esası; kaliteli eğitim 13.08

Gazetemiz Yenibosna'daki yeni binasına taşınınca, çeyrek yüzyıldan fazla zamanımızın geçtiği, Cağaloğlu, Sultanahmed, Bayezid gibi tarihi mekanlara hasret kaldık. Bu hasreti gidermek için zaman zaman eski mekana uğramadan edemiyoruz.

Geçen pazar yine bu maksatla tramvay ile gidiyorum... Uzun zaman uzakdoğu ülkelerinde kalmış bir arkadaşda yanımda. Tramvay hayli kalabalık. Bu kalabalık arasında bir genç, bir eli askılığa tutunmuş, itiş kakış arasında diğer elindeki kitabı okumaya çalışıyor. Çevresindeki kimselerde ona ters ters bakıyorlar; kitap okumanın yeri mi dercesine. Ama onun hiç aldıracağı bile yok. Çünkü çevresinde olup bitenleri görmüyor...

Arkadaş bu manzarayı göstererek, "Uzakdoğu'da umumi taşıtlara binenlerin yarısından çoğunun elinde kitap olur. On dakikalık bir vakitleri olsa hemen cebindeki kitabı çıkarır başlar okumaya. Okumayan boş duran ayıplanır orada. Burada tam tersi görüyorsun!.. Haliyle bu toplumun eğitim, kültür seviyesini etkiliyor..." dedi.

Ben de merak ettim; bu ülkelerdeki ve bizdeki kültür ve eğitimin durumunu. Küçük bir araştırma yaptım. Bir sürü rakamla biraz kafanızı karıştıracam ama, bazı istatistikî gerçekleri bilmekte fayda var:

ABD, Avrupa ve Japonya'da ortalama okullaşma oranları ortaokulda % 97 iken bizde % 68.7; lisede %90 iken bizde % 47.7; yükseköğretimde % 49 iken bizde % 12.2. Yükseköğretimde rakamlara Açık Öğretim' i de katınca bu oran ancak % 26.1'e çıkıyor.

İsrail'in % 3.10 ile başı çektiği Araştırma-Geliştirme Harcamalarının GSMH'ya oranı ise Japonya'da % 2.98, ABD'de % 2.78, Fransa'da da % 2.40; bizde bu oran sadece % 0.33.

Ülkemizde ilköğretime başlayan her 100 kişiden kabaca ancak 20'si üniversiteye ulaşabiliyor. Yine kabaca 6-7 kişi meslek liselerini bitiriyor. Yani, her 100 kişiden 75 kişi eğitimin çarkları içinde hiçbir meslek edinmeden vasıfsız bir eleman olarak hayata atılıyor...

Eğitimin, kültür seviyesinin çok düşük olması tabii ki sadece okuma alışkanlığına bağlanamaz... Eğitim sisteminin de burada önemi inkar edilemez. Yukarıda bahsettiğimiz ülkeler okuma alışkanlığı yanında özel eğitimi de yaygınlaştırmışlar.

Bir iş yapılıyorsa, hizmet veriliyorsa bunun mutlaka bir bedeli olacaktır. Bizde eğitim bedava olarak görülüyorsa da, bu sadece bir

aldatmacadır. Fiyatı vardır, ancak gizlidir. Fiyatı olmayan, bedava gözükten bir meta veya hizmetin ise, doğru tüketicisini veya ihtiyaç sahibini bulabileceği çok şüphelidir.

Diğer bütün hizmetlerde olduğu gibi, bu hizmet alanında da özelleştirme rekabeti, verimliliği ve etkinliği arttıracak, sonuçta da kalite yükselecektir.

Bizdeki özel eğitimi Batılı ülkelerle karşılaştıracak olursak durumun içler acısı olduğunu görürüz. Çünkü, şu gerçeklerle karşılaşyoruz:

Türkiye'de okul öncesinden başlayarak lise sonuna kadar giden sürede toplam öğrenci sayısı 12.121.042. Bunlardan ancak 16.048'i özel okullarda okuyor.

Bir başka deyişle özel okullarda okuyanlar toplam öğrenci sayısının ancak % 1.4'ü...

Bu oran ilkokulda % 0.7 iken, lisede % 3.8'e çıkıyor. 69.058 okul içinde özel okul sayısı ise 1.153 (% 1.6)

Buna mukabil özel okul öğrencilerinin, toplam öğrencilere oranı % 1.4 iken, özel okul öğretmenlerinin toplam öğretmenlere oranı % 2.3. Özel okul öğrencilerinin toplam öğrencilere, özel okul öğretmenlerinin toplam öğretmenlere oranı sırasıyla ilkokulda % 0.7'ye karşı % 1.2, lisede % 3.8'e karşı % 10.0.

Türkiye'de halen 811 özel Türk okulu, 17 özel yabancı okul ve 41 özel azınlık okulu var. Bir mukayese olarak oldukça merkezî bir temel eğitim yapısına sahip Japonya'da ilkokul öğrencilerinin % 1'i özel okullarda okumasına karşın lise öğrencilerinin % 28'i özel okullarda okumaktadır.

Ülkemizde özel öğretim kurumlarının eğitim sistemi içindeki payı % 1.4 iken, bu pay yüksek öğretim kademesinde % 1'in altındadır. Buna mukabil özel kurumların ülke yüksek öğretim sistemi içindeki payı Japonya'da % 81, Kore'de % 74, Hindistan'da % 60, ABD'de % 26, İsviçre'de ise % 10'dur. (Kaynak: Pratik teoriyi daima aşılıyor- Cüneyt Ülsever)

Demek oluyor ki; eğitim seviyemizi yükseltmenin, kültürlü bir toplum yetiştirmenin yolu, okuma alışkanlığını yaygınlaştırmaktan ve özel eğitime ağırlık vermekten geçiyor. Emek vermeden, para sarfetmeden belli bir konuma gelmek mümkün değil...

Almanya ve Japonya sıfırdan bu duruma gelebildilerse bu kolay olmadı; gece gündüz çalışmanın ve iyi yönetimin sayesinde bu noktaya gelebildiler.

Bill Gates'den tavsiyeler 14.08

Bazı işlerin tesadüfen olması mümkündür. Bazı şeyler vardır ki, orada tesadüften bahsedilemez. Mesela, alın teri dökmeden, kısa yoldan köşeyi dönmek isteyen birisi bir piyango bileti almış ve de tesadüfen en yüksek ikramiye ona çıkarak zengin olmuş olabilir.

Fakat, Bill Gates gibi birisi sıfırdan ticarete başlayıp ve de dünyanın en zengin adamı durumuna gelmişse burada durmak lazımdır. İşte burada tesadüfün yeri olmaz. Burada belli bir çalışmanın, zekanın işi bilmenin yeri vardır ancak.

İşte böyle kimselerin tecrübelerinden, fikirlerinden istifade etmek, tavsiyelerine kulak vermek gerekir. Bu maksatla, size Bill Gates'in bazı tavsiyelerini sunmak istiyorum. Belki bugün için bunların tamamını yapmak, uygulamak mümkün değildir; fakat, en azından hedefimiz olur bu kurallar:

Bugün şirketlerin rekabet yapabilmesi, iyi bir manevra kabiliyetine sahip olması, çalışanlarının enerjisine ve dijital sistemleri kullanmasına bağlıdır. Mesela, e - mail, orta kademedeki yöneticileri, bilgi süzgeci olmaktan işi yapan kimseler haline çevirmeye yardımcı olur.

Müşterilerin bilgi sistemlerini daha iyi değerlendirebilmek ve şirketlerinde işbirliğini teşvik etmek için ilk yapmaları gereken şeyin ne olduğunu bana zaman zaman sorduklarında hep "e-mail" cevabını vermemin sebebi de budur.

Çalışanlardan bana gelen tüm e-mailleri okurum, ve gerekenin yapılması için bunu gerekli kişilere aktarırım. Microsoft'ta çalışan birçok insanı etkileyen iş ve konulardan haberdar olmanın en iyi yolunun ben istemeden çalışanlardan gelen e-mail'lar olduğunu düşünüyorum.

Ben de en az bir başkası gibi güzel haber almayı severim. Ama aynı zamanda bu beni şüpheli bir akıl çerçevesinin içine sokar. Duymadığım kötü haberleri merak ederim. Bu en kolay e-mail ile olur.

Bazen bu şirketin başı olarak en önemli görevimin kötü haberleri dinlemek olduğunu düşünürüm. Eğer bu kötü haberlerin üzerinde çalışmazsanız sonunda çalışanlarınız kötü haberleri size bildirmeyi terk ederler. Ve bu sonun başlangıcıdır.

Bilginin daha başlangıçta dijital formatta olmasını sağlamak, bir dizi olumlu sonucu da beraberinde getirebilir. Coca-Cola, GSM telefon ağı ve kızılötesi sinyaller vasıtasıyla akıllı dağıtım makinelerinden bilgi toplar. Yerel şişeleme bürosunda bulunan bir PC'deki stoklama yazılımı gelen bilgileri inceler ve kamyon sürücülerine bir sonraki gün hangi bölgedeki, hangi ürünlerin yeniden doldurulması gerektiğini gösteren bir form basar.

Bilgiler elektronik formda olduğunda, bilgi işçileri bunların üzerlerinde çalışabilirler, izah edebilirler, istedikleri kadar detaylı inceleyebilirler veya istedikleri açıdan bakabilirler ve işbirliği yapmak için bu bilgileri dağıtabilirler. Dijitalleşme işinizi değiştirir.

Bir şirketle ilgili bilgileri sadece o kuruluşun üst düzey yöneticileri değil, orta düzey yöneticilerinin ve çalışanlarının da görmesi gerekir. Bu kişiler, gerekli tetbiri alacak kişiler olduklarından, en kesin ve uygulanabilir bilgiye ulaşabilmelidirler. Doğru bilgiye, acilen, sabit akışlı bir biçimde ve değişik görüntüleriyle ihtiyaçları vardır.

Bilgi akışıyla da güçlendirilmiş bir işbirliği kültürü, şirket içindeki bütün akıllı insanların birbirleriyle ilişki kurmalarına zemin hazırlar. Uyum içinde çalışan yüksek kabiliyetli insan sayısında belirli bir düzeye eriştiğinizde, şirket içi enerjide bir patlama görürsünüz.

Hedefiniz insanların birlikte çalışmalarını, fikirlerini paylaşmalarını bazen çekişmeyi ve birbirlerinin fikirleri üzerine birşeyler oluşturmayı desteklemek ve bir bütün halinde ortak hedef için çalışmak olmalıdır.

FORD'un Otomotiv İşlemleri Başkanı Jacques Nasser her cuma öğleden sonra FORD'un dünya üzerine dağılmış çalışanlarına bir e-mail yollar; iyi ya da kötü bütün haberleri herkesle paylaşır. Kimse onun e-mail'larına sansür uygulamaz, Nasser işçilerle aracısız iletişim kurar. Her ay posta kutusuna gelen yüzlerce mesajı okur, üzerinde çalışılması gereken mesajlar için yanında çalışanlardan birini görevlendirir.

1996'da kağıdın yerine elektronik formları geçirmenin en büyük savunucularından olan Microsoft'un neden hala kağıt tükettiğini incelemeye karar verdim. Büyük bir şaşkınlıkla, o yıl 350.000 kopya satış raporu bastırıldığımızı öğrendim. Kullandığımız her kağıt formdan bir örnek istedim. Masamın üzerine konan kalın klasörde yüzlerce form vardı. Kağıt tüketimi aslında çok daha önemli bir sorundu, idari işlemlerin fazlasıyla karmaşık olduğunu gösteren bir belirtiydi. Kağıt formlar yerine şirket içi e mail kullanmak çarpıcı sonuçlar verdi. Daha evvel 1000'den fazla olan kağıt form sayısını firma çapında 60'a düştü.

Unutmayın ki, bugün gelişen teknolojiye ayak uyduramayanın işyerinin ayakta değil, hayatta bile kalması mümkün değil..

Dün öyleydi, bugün de öyle! 20.8.

Dün öyleydi, bugün de öyle; kim güçlü ise, para babası kimse onun dediği oluyor, onun sözü geçiyor. Her zaman o haklı oluyor... Ondan habersiz kuş uçmuyor... Dün Osmanlı'dan habersiz Avrupa'da kral seçilemezdi. Seçecekleri kimse için ilk akıllarını gelen; Osmanlı ne der, sorusuydu.

Güçlü olan kendine göre doğru bildiğini tatbik etti tarih boyunca...

Bugün geçmişteki Osmanlı'nın yerini ABD almış durumda. Dünyanın neresinde bir karışıklık varsa, ABD kavgacıları çağırıp, otoriter baba edasıyla, aralarını bulup, bir daha olmasın deyip gönderiyor. Aradaki fark Osmanlı gerçek adaletle otoriteyi sağlıyordu, ABD ve destekçisi devletler vahşi kapitalizmin bilinen acımasız metodları ile işi götürmeye çalışıyorlar.

Bu durum sadece devletler arası, milletler arası anlaşamamazlıklarda değil, illegal suç örgütleri için de geçerli. Nasıl, legal örgütlerin ABD'ye rağmen faaliyet göstermeleri mümkün değilse, illegal örgütlerin faaliyeti de mümkün değil.

Her faaliyet doğrudan veya dolaylı olarak kapitalizmin kontrolünde çalışmak zorunda... Bu faaliyetleri Jean Ziegler, "Suçun Derebeyleri" kitabında gözler önüne sermektedir:

Suç örgütleri, kapitalist üretim biçiminin en ileri aşamasını ve özünü oluştururlar... Çünkü, finans piyasalarının ve şirketlerin küreselleşmesi, hukuk devletini ve bu devletlerin egemenliğini, tepki gösterme gücünü günden güne zayıflatıyor. Devletler, hızla hukukun dışına çıkıp Kapital sahiplerinin menfaatine alet olmakta.

Bu tehlikeyi sırlar önce yaşamış olan Alman bilim adamı Kant'ın sözünü sanki doğrularcasına. Kant, Batı'daki devletleri "Ortak kurallar altında yaşayan ve kirli isteklerin bir araya getirdiği topluluk" olarak tanımlamıştı.

Burada sözü edilen kirli istekler nedir? Her insan, dünyanın en sapık tutkularına, kıskançlığa, yıkıcı enerjilere ve güç gösterisine sahip olarak doğar; kontrol altında tutulursa, bu enerji iyi yöne yönlendirilirse kendinin ve kamunun yararı adına bunlardan vazgeçer.

Kirli isteklerin karmaşık, kaypak ve aynı kökten olan kırılğan niteliklerini his ya da tecrübeyle hemen tanırlar ve ellerinde yumuşak bir hamur bulunduğunun bilinciyle, bu isteklerden öldürücü bir etkinlikle yararlanırlar.

Suç örgütleri Almanya, İtalya gibi birçok devlette piyasa ekonomisi sektörlerinden bazılarını tümüyle ele geçirmiştir. Aynı örgütler Fransa'da da gün geçtikçe güçlenmektedir. Kara Afrika ülkelerinin pek çoğunda ulusal ekonomiler tümüyle örgütlü suçun denetimindedir.

Dünya ekonomisi Amerika, Avrupa ve Japon asıllı 37000 uluslararası şirket tarafından denetlenmektedir, bu şirketlerin yurtdışındaki şubelerinin sayısı da 170000'i bulunuyor.

En gelişmiş beş kapitalist ülke (ABD, Japonya, Fransa, Almanya ve İngiltere) dünyanın en büyük 200 kuruluşunun 172'sine sahip. Bu şirketlerin toplam cirosu 1982'de 3 trilyon dolardan 1992'de 5 trilyon 900 milyar dolara sıçradı ve gayri safî küresel hasıla içindeki payları yüzde 24,2'den yüzde 26,8'e çıktı.

Kim ne derse desin, bugün bu şirketlerin iradesi karşısında durabilecek hiçbir toplumsal ya da siyasal güç yoktur.

Kapitalizm örgütlü suçta kendi özünü bulur. Daha kesin bir deyişle örgütlü suç, kapitalist ideolojinin ve üretim biçiminin gelişiminde varacağı en tepe noktadır.

Çokuluslu bir şirketin Alman ya da Fransız yöneticisi, Cenevreli özel bankacı, malî piyasayı ya da bir kentin büyük bölümünü altüst eden Amerikalı veya İngiliz spekülâtör: tüm bu insanlar et ve kemikten yaratılmıştır. Onlar da bizim gibi insandır.

Ancak, bu insanlar vahşi kapitalizmin çarkına dahil olduğunda, insanlıkları tamamen devre dışı kalır. Sanki bunlar birbirlerinin zıddı iki kişiliğe sahiptirler. İkinci kişiliklerinde, merhamet, acıma hisleri dumura uğramıştır. Oyunun kuralı neyse, onu düşünmeden yapmak zorundalar.

Regis Debray'in deyişiyle "Bunlar, bilinen insan değildir, insanlıkla alakası kalmamış robotlaşmış varlıklardır."

Schwerdtfeger bu gelişmeleri şöyle özetler: "Örgütlü suç, kapitalizmin keskinleşmiş biçimidir."

Birleşmiş Millerler'in bu yılki raporunda, illegal örgütlü suçun yıllık cirosu 1.5 trilyon dolar olarak hesaplanıyor. Rapor, 1995'te sadece uyuşturucu ticaretinden elde edilen para miktarının 400 milyar dolar olduğunu, bunun dünya ticaretinin yüzde 8'ini oluşturduğunu belirtiyor.

Maalesef bu vahşi kapitalist üretim biçimini sevk ve idare edenler; Hz.İsa ve Hz. Musa'nın dininden olduklarını iddia ettikleri Hıristiyan ve Musevîlerde ya da sadece hümanist mirasın derin etkisindeki toplumlarda doğmuş, gelişmiş ve yerleşmiştir.

İnancı ne kadar zayıflarsa zayıflasın, bir Müslüman bu kadar katılaşamaz, robotlaşamaz. Şayet böyle olabiliyorsa, o inançla ilgisi kalmamış demektir. Eskilerin tabiri ile “ Cem'i zıdeyn muhaldir”, yani “İki zıt şey bir arada bulunamaz.”

Yeni organizasyona hazır mısınız? 21.8.

Bill Gates'in başarılı olma ile ilgili tavsiyelerine bu hafta da devam etmek istiyorum:

Dünyada ticari hayat yeniden yapılanmakta. Yeni organizasyona hazır mısınız? Bu organizasyonda işçi artık makinenin bir dişlisi değil ama tüm prosesin zeki bir parçası durumundadır. İnsanları tüm işlemler üzerinde odaklamak onların daha ilginç ve iddialı işlerle uğraşmalarına zemin hazırlar.

Çalışana değer verin! Şirketler, ödüllendirme inisiyatifi ve çalışanların dikkatlerini iş üstünde tutmak hususlarını konuşuyorlar. Çünkü, çalışanları sadece “işçi” olarak görmek başarıda önemli bir engeldir...

İşçilerinize daha gelişmiş görevlerin yanı sıra kusursuz araçlar yani bilgisayarlar verin, şirketinizde çalışan insanların daha fazla sorumluluk alacaklarını, yaptıkları işe daha çok akıl katacaklarını göreceksiniz.

Tek tip ve tekerrür eden iş tamamen bilgisayarların, robotların ve diğer makinelerin çok iyi yaptıkları ve aslı insan olan işçilerin mecburen uydukları ancak nefret ettikleri bir durumdur. Dijital çağda uygun olan her çalışandan bir bilgi işçisi oluşturmanız gerekiyor.

Çalışma yöntemlerinize eleştiri gözüyle bakabilmek için düzenli aralıklarla bir adım geriye çekilmeniz ve neyi nasıl yaptığınızı gözden geçirmeniz gerekir.

Bir işi çok sayıda parçaya böler ve çok sayıda kişiye dağıtırsanız kimse bütün süreci göremez ve bataklığa saplanır. Bu konu düşünceye sıkı sıkıya bağlıdır. Bir işe fazla sayıda kişinin karışması, hatanın çoğalması ihtimalini doğurur.

Dijital teknoloji, sizin sadece artış gösteren ilerlemeler kaydeden eski kağıt proseslerinde değişiklik yapmaya çalışmak yerine, çok daha iyi prosesleri geliştirmenizi sağlar.

İhtiyaçları geliştirmek, müşterilerin daha ileri ihtiyaçlarına cevap verebilmek yönünden esnek olmalısınız. Sizin orjinal proje amaçlarınızı yeniden gözden geçirmek şartıyla bir değişikliği değerlendirebilmeniz için kat'i karar mekanizmanızın olması gerekir.

Müşterileri dinlemek demek evvelki ürünlerin kusurları hakkındaki şikayetlerini duymaktır. Müşterilerden kötü haberleri almak ve bunu tüm ürün dizayn gurubuna aktarabilmek şaşılacak derecede güç bir iştir;

Ben şu yaklaşımı tavsiye ediyorum :

1- En mutsuz müşterilerinizin üzerine odaklanın.

2-Teknolojiyi kullanarak müşterilerin sizin ürünlerinizle ilgili kötü tecrübeleri hakkında geniş bir bilgi toplayın ve ürününüze neyin eklenmesi gerektiğini düşünüyorlar bunu tespit edin.

3- Teknolojiyi kullanarak haberleri hemen doğrudan insana ulaştırın.

İnternet bir şirketin geçmişte olduğundan daha iyi bir şekilde konulara odaklanmasını sağlar. Bunu da bina içinde çalışanlarla dışarıda yardımcı, danışman veya ortak görevi üstlenerek çalışanların görevlerini değiştirerek sağlar.

İş yöneten kişiler olarak, esas yetkilerinizi iyice bir gözden geçirmeye ihtiyacınız var. Sizin doğrudan bu yetkileriniz içinde olmayan şirketlerinizin idari bölümlerini tekrar ziyaret edin. Yeni teknolojilerin görev dağılımında size yardımcı olup olamayacağını göz önünde bulundurun.

Şirketler için en büyük hız meselesi kültürelidir. Bu, herkesin hareket ediyor olması durumunda şirketteki hız anlayışlarını değiştiriyor. Herkes bilmeli ki müşterilerin arzuları kaliteden taviz vermeden, yeterince hızlı karşılanmazsa problem başlar. İşte bunu bir bilgisayar yapabilir.

Eğer siz bir aracıysanız "internetin daha ucuz fiyat ve daha hızlı servis" sağlaması sizi aradan çıkartabilir, üreticiyle tüketici arasındaki işe yardımcı rolünüzü ortadan kaldırabilir. Eğer internet sizi aradan çıkartmak üzere ise alınacak tetbir, işin içine dahil olmak için interneti kullanmaktır.

Egghead 1998 yılında ülke çapında bütün mağazalarını kapattı ve sadece internet ortamında çalışan sanal bir mağaza açtı. Egghead şimdi internet'ten yararlanan bir dizi on-line program sunuyor, 50 kadar değişik donanım ve elektronik açık artırmalar düzenliyor.

Elektronik ticaretin patlama yapmasıyla birlikte, iş ilişkilerini ve müşterileri portföylerini kuvvetlendirmek amacıyla interneti kullanmanın farklı yollarını bulacak olanlar tabii ki yalnızca araçlar olmayacak. En iyi işi yapacak olanlar; e-ticareti sadece dijital yazar kasa olarak görmeyen tüccarlar olacaktır.

Dell, e-ticarete atılan büyük şirketlerden biri. Yıllık geliri 18 milyar doların üzerinde olan dünya çapında bir bilgisayar satıcısı olan Dell, 1996 yılının ortalarında ürünlerini on-line satmaya başladı. On-line satışları hızla arttı, haftada 1 milyon dolardan günde 1 milyon dolara sıçradı.

Online satışlar daha da hızlandı, günde önce 3 milyon dolara sonra da 5 milyon dolara çıktı. Şu anda 14 milyon dolara yükselmiş durumda.

Netice olarak, bilgi paylaşımı ve rutin iletişim için on-line iletişimi kullanın, en önemli görüşmeler için yüz-yüze etkileşimi kullanınız!. Unutmayın ki devir, zamanla yarışan, zamanı ey iyi şekilde kullananların devridir...

Hepsi boş ve fani!..27.8.

Ülkemizi büyük bir üzüntüye gark eden depremin üzerinden on gün geçti. Afet bölgelerinde hayat artık yavaş yavaş normale dönmekte. Devlet

millet dayanışması ile yaralar hızla sarılıyor. Vefat edenlere Yüce Allah'tan rahmet, kalanlara sabır dilemekten başka elimizden ne gelir?

Deprem günü seyahatte olduğum için, bu elim olaya temas etme imkanım olmadı. Biraz gecikmeli de olsa, bu konu üzerinde durmak istiyorum bugün.

Müslüman iyi olsun kötü olsun, her hadiseye ibret nazarı ile bakar. Olanlardan ibret alır. Eğer ibret alamıyorsa inanan kimse için büyük bir eksiklik bu. Acilen bunun tedavisi gerekir.

Kandilli Rasathanesi müdürü Prof. Dr. Ahmet Mete Işıkara tarafından merkez üssünün Gölcük Deniz Üssü olarak açıklanan 7.4 şiddetindeki depremden de alınacak çok derslerimiz olması lazım...

Müslüman şuna inanır ki, eğer günahı varsa, karşılaştığı musibetler günahlarına kefarettir. Bu üzüntüler sebebiyle günahları yok olmaktadır. Günahı yoksa, çektiği bu sıkıntılar sebebiyle Ahiretteki dereceleri yükselecektir. Vefat edenler ise, şehid olmaktadır.

Zaten, Müslümanlar musibetlerle hep iç içe olmuştur. Uzun müddet bir sıkıntı gelmeyince kendilerinden korkmuşlar. Çünkü, sıkıntının olmaması, Allahü teâlâyı unutmaya, O'na isyan etmeğe, haram, günah işlemeğe sebep olacağını düşünmüşler. Allahü teâlânın, acıdığı kullarını dert ile, bela ile, gafletten uyandıracağını bilir inanan kimse.

Hadîs-i şerifte buyuruldu ki, "**Muhakkak kul, işlediği iş sebebiyle Allah nezdinde bir dereceye nâil olmadığı vakit, Allah onun vücûduna, malına veya evlâdına bir belâ vermek sûretiyle, onu imtihân eder ve sonra Allah nezdinde ulaşmadığı dereceye varıncaya kadar, bu belaya sabrettirir.**"

İsrailoğullarına zulmüyle meşhur Firavunun, herkesin kendine tapınmasını istemesine sebep, dört yüz sene yaşayıp bir kere başı ağrımamış, ateşi olmamış olmasıydı. Bir kere başı ağrısaydı, sıkıntılara, çaresizliklere düçar kalsaydı, o saygısızlık, cüret hatırına gelmezdi.

İslam büyükleri buyurur ki: Mümine kırk gün içinde, üzüntü veya hastalık veya korku yahut malına ziyan gelir. Hadis-i şerifte "**Her gün bela der ki, Nereye gideyim? Allahü teâlâ buyurur: "Dostlarıma git. Seninle onları imtihan ederim , sabredenlerin günâhlarını siler ve derecelerini yükseltirim"**

En büyük sıkıntı, başta Peygamberler olmak üzere, derece derece Cenab-ı Hakk'a yakın, Allah dostu kimselerin başına gelmiştir.

Nitekim hadis-i şerifte, "**Belalar, sıkıntılar en çok Peygamberlere, sonra Evliyaya, sonra bunlara benzeyenlere gelir**" buyuruldu.

Deprem, sel, yangın vb. diğer afetler insanlara birer ikazdır. Ahireti unutanlara; dünyanın geçici olduğunu, insanın yıllarca didinip elde ettiği malının mülkünün bir anda elinden nasıl çıktığını gösteren ilahi bir uyarıdır. Hatta, malının mülkünün gitmesi ile kalmayıp, kendisinin de çok sevdiği hiç ayrılmayacak gibi bağlandığı dünyadan ansızın nasıl ayrıldığını gösteren çok ibretli bir olaydır.

Hadiselerde gerçekten çok ibretler var. Hep söylenir yazılır: İnsan, ne kadar zengin olursa olsun, kefenin cebi yoktur. Mezara götüreceği sadece bir kefendir, diye...

Bu deprem bize gösterdi ki, bazan o kefen bile götürülememekte. O bile nasip olmamakta. Şehid olmuş, zaruretten dolayı kefenlenememiş kimseye bu durum bir zarar vermez. Bunda onun bir kaybı olmaz. Ancak, geride kalan bizlere çok ibretler bunda.

İnsanoğlu, uzun müddet sıkıntı görmezse, azgınlık baş gösteriyor. Çünkü, ihtiyaçsızlık azgınlığa sebeptir. Hadîs-i şerîflerde buyuruldu ki, **“Şübhe edilen altını, ateşle muayene ettikleri gibi, Allahü teâlâ, insanları derd ile, belâ ile imtihân eder. Bazısı, belâ ateşinden hâlis olarak çıkar. Bazısı da, bozuk olarak çıkar.”**

“Üç şey vardır ki, kul, onlarla dünya ve ahiret nimetlerine nail olur: Belaya sabır, kazaya rızâ, bolluk ve rahatlıkta da duâ.”

Rahatlıkta dua, şükür nerede? Azgınlığın, ihtiyaçsızlığın insanı ne hale getirdiği gözler önünde... Bunu açık şekilde görüyoruz günlük yaşantılarımızda. Birçok büyük kentlerimizde ve özellikle sahil kesimlerimizdeki eğlence merkezleri sabahlara kadar tıklım tıklım dolu. Depremin ertesi günü bile bir azalma olmadı. Buralarda akıl almaz rezaletler yapılmakta. Transparan giysilerle mankenlerin sokak defileleri düzenlenmekte, içki, kumar, fuhşun toplumu bulaşıcı hastalık gibi sarmış, zina suç olmaktan çıkarılmış, televizyonlarda, sinemalarda porno filmlerin oynatılması, sıradan yayın haline gelmiş; uyuşturucu, esrar, rüşvet, talan, soygunculuk alabildiğine yayılmış, haram işleyenler değil haram işlemeyenler ayıplanır hale gelmiş...

Netice olarak, afetler birer İlahi ikazdır. Merhameti, rahmeti, affı sonsuz olan Yüce Allah hatalarımızı görmemizi, kendimize gelmemizi istiyor...

Mal, mülk, çoluk çocuk, servet, yazlıklar, kışlıklar... hepsi boş ve fani!..

Sabır ve metanet 28.8.

Milletimiz gerçekten birçok üstün özelliklere sahip. Diğer milletlerde bu özelliklerin hepsine sahip olan yok. Bunlardan ikisi sabır ve metanet. Depremde ekranlarda hepimiz gördük: Evini barkını, çocuklarını, ana-babasını veya yakınlarını kaybetmiş insanlara mikrofon uzatıldığında, en acılı hallerinde bile, “ Buna da şükür beterin de beteri var, milletimiz sağ olsun” diyebiliyorlar. Sabır ve metanet gösterebiliyorlar.

Bu vesile ile , bir nebze de olsa deprem felaketine uğrayan vatandaşlarımızı teselli edebilmek için, sabrın dinimizdeki yeri ve mükafatı üzerinde durmak istiyorum.

Bu dünya zahmet ve sıkıntı yeridir. Bu dünyaya gelen, her türlü musibete maruz kalabilir. Bir kimsenin deprem, yangın gibi afetler ile ana-baba, kardeş, evlat veya dostlarından biri veya birkaçını kaybedebilir. Kişi, çeşitli hastalıklara maruz kalabilir, iftiraya uğrayabilir, malını mülkünü kaybedip iflâs edebilir. Bu felâketlere sabretmezse devamlı huzursuz olur,

doğru dürüst ibâdet edemez. Neticede, hem dünyası hem de ahireti zarar görür.

Dünya ve âhîret hayatını kazanmak isteyen her türlü musibete, hazır olması ve geldiği zaman sabretmesi lâzımdır. Kim her şeyin Allah'tan geldiğini bilip sabrederse, sıkıntılardan kurtulur. Sabreden murâdına erer.

Eyyüb aleyhisselâmın sabrı, dillere destan olmuş; çocuklarını malını mülkünü kaybettiği halde en küçük bir şikayette bulunmamıştı. Allahü teâlâ onu bu sabrından dolayı övmüştür. Allahü teâlâ sabredenleri sevdiğini ve ecirlerinin hesapsız ödeneceğini bildirmiştir. Sabır, erişmek istenen şeylerin anahtarıdır. Her hayra sabırla ulaşılır.

Mukadder olan şey başa gelir, eğer sabredilirse ecri büyük olur. Sabredilmez, bağırılırsa, günâha girilir ve huzursuz olunur.

Büyük islam alimi **İmam-ı Rabbânî** hazretleri buyurdu ki:

Hergün insanın karşılaştığı her şey Allahü teâlânın dilemesi ve yaratması ile varolmaktadır. Bunun için, irâdelerimizi O'nun irâdesine uydurmamız! Karşılaştığımız her şeyi beklediğimiz şeyler olarak görmeliyiz! Kulluk böyle olur. Kul isek, böyle olmalıyız! Böyle olmamak kulluğu kabul etmemek ve sahibine karşı gelmek olur. Allahü teâlâ, hadîs-i kudsîde buyuruyor ki:

“Kazâ ve kaderime râzı olmıyan, beğenmiyen ve gönderdiğim belâlara sabretmiyen, benden başka Rab arasın. Yeryüzünde kulum olarak bulunmasın!”

Allahü teâlânın gönderdiği belâ ve sıkıntılara sabrederek göğüs germek büyük ni'mettir. Sabredemiyen felâkete düşer olur.

Maruz kalınan felâketler tevekkül ile karşılanmazsa insanın ruhi dengesi bozulur. Bir musibet, bir belâ gelince bağırp çağırarak fayda vermez. Aksine zararlı olur. Bunun tek çaresi Allahın takdirine razı olmaktır. Maruz kalınan musibetlerin ve çekilen zahmetlerin getireceği perişanlıktan kurtulmanın tek çaresi sabretmektir. Sabırlı olmayan muvaffak olamaz.

Hadîs-i şerîflerde buyuruldu ki:

“Allahü teâlâ buyurdu ki: Belâ gönderdiğim kimseler sabredip insanlara şikâyet etmezse, onlara îmânla ölmeyi nasip ederim.”

“Allahü teâlâ buyurdu ki: Ben kullarımdan herhangi birine, bedeninde, malında veya evlâdında bir musibet verdiğim vakit, onu güzel bir sabırla karşılar, Kıyâmet günü onun için mîzân ve hesap kurmaktan hayâ ederim.”

“Her hangi bir mü'mine bir felâket geldiği vakit, Allahü teâlânın buyurduğu gibi "Allahtan geldik, Allah'a gideceğiz" dedikten sonra, Allah'ım, bu felâketten dolayı beni mükâfatlandır ve bundan hayırlısını bana ver, derse, mutlak sûrette Allahü teâlâ dileğini yerine getirir.”

Bir kimse Resûlullah efendimizin huzûruna gelip:

- Ey Allah'ın Resûlü, malım gitti, param gitti, vücûdum hasta oldu, bunun mükâfatı nedir? diye sordu.

Peygamber efendimiz buna şöyle cevap verdi:

- Malı gitmeyen, parası bitmeyen ve hasta olmayan kimsede hayır yoktur. Zira Allahü teâlâ bir kulunu severse, onu belaya müptela kılar. Ona bela verdiğinde, ona sabır ihsan eder.

Abdullah bin Mübârek hazretleri buyurdu ki:

"Musîbet birdir, kişi, feryat eder, ağlar, sızlanırsa, iki olur. Biri musîbet, diğeri sevabın gitmesi. Bu musîbet öncekinden daha büyüktür. Sabredenlerin karşılığı ise hesapsızdır. Yani, sabredenlere verilen sevabın miktarını Allahü teâlâ' dan başkası bilmez."

Nitekim Allahü teâlâ Zümer sûresi onuncu âyetinde buyurdu ki:

"Sabredenlere mükâfatları hesapsız verilecektir."

Ne mutlu sabredenlere!..

Millet yasta onlar âlemde! 3.9.

İlgisiz, tepkisiz, duygusuz, vurdumduymaz bir toplum olma yolundayız... Kendini bilmez belli bir kesim, "bana bir şey olmasın da isterse dünya yıkılsın" anlayışında. Memleketin başına büyük bir felaket gelmiş, binlerce kimse ölmüş, sanayinin yüzde otuzunun bulunduğu bölgede fabrikalar çalışamaz hale gelmiş, ekonomi krize girmiş... Bu kesimi hiç mi hiç ilgilendirmiyor. Sanki, onlar aynı gemide değiller, aynı memlekette yaşamıyorlar.

Görmüşsünüzdür, bazı gazeteler sür manşetten verdi. Bazı sahil kesimlerinde depremin hemen ertesi günü eğlence yerleri tıklım tıklım doluydu. Fotoğraflara bakıyorsunuz; hepsi yarı çıplak, sarmaş dolaş, çoğu sarhoş; ayakta duracak halleri kalmamış. Yine sanat dünyasının tanınmış isimleri depren sonrası kokain âlemlerinde basılıyor; millet yasta onlar âlemde...

Memleketin büyük bir bölümünde, millet sokakta, yağmur altında, çamur içinde perişan halde... Bunların umurunda değil. Sanki, hiçbir şey olmamış; memleket güllük gülistanlık içinde! Nerede kaldı tasada kıvançta birlik?

Bir kesim de olanlardan ibret alacağına, yaşayışında, düşüncesinde hiçbir toparlanma yok. "Ölen ölmüş kalan sağlar bizimdir" düşüncesinde. Hatta, bazıları daha da ileri gidip, haşa, Allah'a kafa tutuyor. Bu felaketi bize nasıl gönderirsin, diye.

Velhasıl, insanlığımızı unutmamışız; acayip bir haldeyiz toplum olarak. Halbuki Yüce Allah insanı en şerefli mahluk olarak yarattı. İnsan, bu şerefi muhafaza ettiği oranda insandır... Yüce Allah'a isyanla, ona kafa tutmakla nereye varılacak?

Geçmişte bunları deneyenlerin başlarına gelenleri kitaplardan öğreniyoruz. Kur'an-ı kerimde bunların kıssaları anlatılıyor. Nice kavimler olanlardan ders almayı devam etmeleri sebebi ile yok edilmişler.

Bir Allah dostunun asırlar önce sanki günümüz insanları için verilmiş bir nasihatını sunmak istiyorum sizlere bugün.

İslam büyüklerinden İbrahim Edhem hazretlerine, birisi gelip nasihat ister. Bu mübarek zat şu nasihatta bulunur:

Evladım, şu altı şeyi kabul edersen, hiçbir işin sana zarar vermez:

1- Günah işleyeceğin, Yüce Allaha asi olacağın vakit, O'nun rızkını yeme! Rızkını yeyip de, O'na isyan etmek, doğru olur mu?

2 -Yüce Allah'a isyan edeceğin zaman, Onun mülkünden çık! Mülkünde olup da, O'na isyan etmek, layık olur mu?

3 –O'na isyan edip günah işleyeceğin zaman, gördüğü yerde günah işleme! Görmediği bir yerde yap! O'nun mülkünde olup, rızkını yeyip, gördüğü yerde günah yapmak, uygun değildir.

4- Can alıcı melek, ruhunu almaya geldiği zaman, tövbe edinceye kadar izin iste! O meleği kovamazsın. Kudretin var iken, o gelmeden önce tövbe et! O da, bu saattir. Zira, ölüm ani gelir.

5 - Mezarda, iki melek, sual için geldikleri vakit, onları kov, seni imtihan etmesinler! Soran kimse dedi ki, "Buna imkan yoktur". Öyle ise, şimdiden onlara cevap hazırla!

6- Kıyamet günü Allahü teâlâ "Günahı olanlar, bana asi olanlar, Cehenneme gitsin!" diye emir edince, ben gitmem de! Soran kimse dedi ki, "Bu sözümü dinlemezler". Öyleyse şimdiden günah işlememeye bak!..

Evladım! Cenab-ı Hakkın bizim ibadetlerimize ihtiyacı yok. İbadet yapmamızın, haramlardan kaçmamızın faydası yine bize...

Allahü teâlâ şöyle buyuruyor:

"Önce gelenleriniz, sonra gelenleriniz; küçüğünüz, büyüğünüz; dirileriniz, ölümleriniz; insanlarınız, cinleriniz; en mütteki, itaatli kulum gibi olsanız, büyüklüğüm artmaz.

Aksine olarak, hepiniz, bana karşı duran, Peygamberlerimi "aleyhimüselam" aşağı gören, düşmanım gibi olsanız, büyüklüğümünden bir şey eksilmez. Allahü teâlâ, sizden ganidir, Ona hiçbiriniz lazım değildir. Siz ise, var olmanız için ve varlıkta kalabilmeniz için ve her şeyinizle, hep O'na muhtacsınız".

Evladım! Gördüğünüz gözler, işittiğiniz kulaklar, duygu edindiğiniz organlar, düşündüğünüz zekâlar, kullandığınız eller ve ayaklar, geçeceğiniz bütün yollar, girip çıktığınız bütün mahaller, hulâsa, rûh ve cesedinize bağlı bütün âletler, sistemler, hepsi ve hepsi, Allahü teâlânın mülk ve mahlûkudur.

O, hayy ve kayyûmdur. Yani, görür, bilir, işitir ve her var olan şeyi, her ân varlıkta durdurmaktadır. Hepsinin idaresinden, hallerinden bir ân gâfil olmaz. Emirlerine uymayanların cezasını vermekten de, âciz kalmaz. "imhâl eder; ihmâl etmez!" Ceza vermeyi geciktirir fakat, ihmâl etmez. (Bu nasihatlar yarın da devam edecek)

Sevip sevilmedikçe... 4.9.

(İslam büyüklerinden **İbrahim Edhem** hazretlerinin dünkü nasihatlarının devamı)

Bir kimse, İbrahim-i Edhem'e sorar: Allahü teâlâ, "Ey kullarım! Benden isteyiniz! Kabul ederim, veririm" buyuruyor. Halbuki, bela, musibet vermemesi için dua ediyoruz kabul olmuyor. Bunun sebebi nedir?

Bu soruya şöyle cevap verir:

Evladım! Allahü teâlâyâ inandığınızı söylersiniz, O'na itaat etmezsiniz. Peygamberini tanırırsınız, O'na uymazsınız. Kur'an-ı kerimi okursunuz, gösterdiği yolda gitmezsiniz. Cenab-ı Hakkın nimetlerinden faydalanırsınız, O'na şükür etmezsiniz. Cennetin, ibadet edenler için olduğunu bilirsiniz, hazırlıkta bulunmazsınız. Cehennemi, asiler için yarattığını bilirsiniz, O'ndan sakınmazsınız. Babalarınızın, dedelerinizin ne olduklarını görür, ibret almazsınız. Ayıplarınıza bakmayıp, başkalarının ayıplarını araştırırsınız. Böyle olan kimseler, üzerlerine taş yağmadığına, yere batmadıklarına, gökten ateş yağmadığına şükür etsin! Daha ne isterler? Düalarının neticesi, yalnız bu olursa, yetmez mi?

İbrahim Edhem hazretleri nasihatlarına şöyle devam etti:

Medeniyet ilerlediği halde, insanlığın ufuklarını kara bulutlar sarmışsa bunun sebebi, hep inanç zayıflığı ve karşılıklı sevgi ve merhamet eksikliğidir.

İnsanlık ne kadar uğraşırsa uğraşsın, sevip sevilmedikçe, ızdırap ve felaketden kurtulamaz. Hakkı tanımadıkça, Hakkı sevmedikçe, O'na kulluk etmedikçe, insanlar birbirini sevemez.

Cenab-ı Hak, insanlara güneşten ışık ve enerji gönderiyor. Siyah topraktan, tatlı renkli, hoş kokulu nice çiçekler, güzel yüzler yaratıyor. Rüzgardan gönüllere ferahlık veren nefesler döküyor. Birçok senelik uzaklıktaki yıldızlardan, şu çıktığınız, sonunda gömüleceğiniz topraklara nurlar yağıdırıyor.

Bugün, bizim dediğiniz karaların, denizlerden süzülüp ayrıldığı, dağların, derelerin, ovaların, tepelerin döşenildiği zaman, acaba nerede idiniz? Denizlerin acı suları, Hakkın kudreti ile buharlaştırılarak, gökte bulutlar yapılırken, o bulutlardan yağın yağmurlar, yanmış, kurumuş toprakların zerrelere işletip, o maddeler, oynayıp titreşerek hayatın hücrelerini yetiştirirken, nerede idiniz ve nasıldınız?

Doğmadan evvelki, doğduğunuz zamanki halinizi düşünüyor musunuz? Üzerinde yatıp kalktığınız, yiyip içtiğiniz, gezip dolaştığınız, gülüp oynadığınız, dertlerinize deva, korkulara, sıcağa, soğuğa, açlığa, susuzluğa, yırtıcı ve zehirli hayvanların ve düşmanların hücumlarına karşı koyacak vasıtaları bulduğunuz şu yer küresi yapılırken, taşları, toprakları hilkat fırınlarının ateşlerinde pişirilirken, suyu ve havası, kudret kimyhanesinde inbiklerden çekilirken, siz nerede idiniz, ne içinde idiniz, hiç düşünüyor musunuz?

Ey Adem oğlu! Sizin o kadar benimseyerek, hevesle atıldığınız maksatlar, gayeler, giriştiğiniz mücadeleler, sarf ettiğiniz gayretler, duyduğunuz iftiharlar, kazandığınız başarılar, O'nun için olmadıkça, hep yalan, hep boştur.

O halde kalplerinizde, niçin yalana, hıyanete yer veriyorsunuz ? Niçin, eşsiz olan, Hak teâlânın emirlerine uymuyor, O'nu mabud tanımiyorsunuz

da, binlerce, hayal olan, mabudlar arkasında koşuyor, hepiniz sıkıntılar içinde boğuluyorsunuz?

Hak teâlânın büyüklüğünü tanıdığınız, emaneti ve emniyeti bozmayarak çalıştığınız zaman, birbirinizi ne kadar sevecek, ne kadar birbirinize bağlı kardeşler olacaksınız. Sizin o kardeşliğinizden, Allahın merhameti, neler yaratacaktır. Kavuşduğunuz her nimet, hep Hakka imanın hasıl ettiği kardeşliğin neticesi ve Allahü teâlâ'nın merhameti ve ihsanıdır.

Hak teâlâ'dan başka herneye gönül verseniz, herneye tapınsanız, hepsinin zıddı, mukabili vardır. Bunların hepsi de, Hakkın kudreti ve iradesi altındadır. Ortağı, benzeri, misli, zıddı, mukabili olmayan, yegane hakim, ancak Hak teâlâdır ve ancak O'nun mukabili batıldır, yanlıştır ve varlığı mümkün olmıyan bir yokluktur.

Hak teâlâdan başka, herneye tabi olur, Onun yerine, herneyi severseniz, biliniz ki, onlar da sizinle beraber yok olacaklardır.

Cenab-ı Hak, bütün bunları anlayasınız diye zihin denilen bir hazine, akıl adında bir ölçü, fikir dedikleri bir alet, irade dediğiniz bir anahtar da, ihsan ediyor. Her birini yerinde kullanabilmeniz için size tatlı, acı ihtarlar, işaretler de veriyor. Daha büyük bir nimet olarak, sadık ve emin Resullerle açıkca, talimat gönderiyor. Bütün bunları, size ve iradenize ve yardımınıza muhtac olduğundan değil, mahlukları arasında size ayrı bir mevki vererek, dünyada ve ahirette mesut ve bahtiyar olmanız için yapıyor.

Suçlu olan kim? 10.9.

Dün Osmanlı Devletinin canına tak ettiği; bıçak kemiğe dayandığı için kapitülasyonları tek taraflı olarak kaldırdığını ilan ettiği gündü(1914). Gerçi, araya savaşların girmesi ile istenilen netice tam alınamadı; kesin olarak kaldırılması, ancak Lozan antlaşması ile sağlanabildi.

Kapitülasyonlar; Osmanlı'yı, Kanûnî'yi kötülemeye devamlı istismar edilen bir konudur. Çoğu kimse merak edip de araştırmıyor bu konuyu; herkesin sahip olduğu bilgi, sadece ders kitapları seviyesinde. Halbuki, tarihi olaylar bir bütündür, sadece bir bölümüne bakıp, o güne kadar ne getirmiştir ne götürmüştür incelemeyen karar vermek insanı yanıltır.

Bunun için tarihi olaylar hakkında hüküm verirken, olayın başlangıcındaki şartlarını tarihi seyrini göz önünde tutmak gerekir.

Önce kısa bir tarifini yapayım kapitülasyonların. Yabancıların statüsünü tespit eden hukuki, mali, idari bir imtiyazdır kapitülasyonlar...

Daha önce de birçok imtiyazlar verilmiş. Benim bugünkü konum, Kanûnî'nin Fransızlara verdiği imtiyazlar...

Almanya-İspanya İmparatoru Şarlken'le İran şahının Osmanlı Devleti aleyhinde birlik kurmak istediklerini tesbit eden Kanûnî, Şarlken'in Avrupa'ya hakim olma isteğine mani olmak için, rakibi Fransa'yı siyasi bakımdan destekledi. Fransız tüccarlarının yüzde beş gümrük ile, her iki devlete ait gemilerle, serbestçe dolaşmalarına imkan verdi.

Osmanlı padişahlarının, siyasi, dini ve ticari menfaatlerine uygun olarak verdikleri imtiyazlar, Avrupa'da Osmanlı idaresi lehinde büyük propaganda yapılmasına, Osmanlı Devletinin büyüklüğünün tanınmasına, dolayısıyla İslamiyetin yayılmasına yol açtı.

Hatta, Avrupa'da reform hareketlerinin önderi olarak kabul edilen Luther'in; **"Ey Rabbim! Büyük Türkleri bir an önce başımıza getir de, senin ilahi adaletinden onlar sayesinde nasibimizi alalım."** demesine sebep oldu.

Bu kapitülasyonlar, yabancılara; Osmanlı Devletinde yerleşmek, dolaşmak ve ticaret yapmak haklarını tanıyordu. Ancak ticaret hususunda tam bir serbestliğe sahip bulunmuyorlardı. Bu dolaşma ve yerleşme sebebi ile birçok yabancı İslamiyeti yakından tanıyıp Müslüman oldu.

Bu tip kapitülasyonlar padişah hayatta olduğu müddetçe yürürlükte kalır, istenildiği an kaldırılabilirdi. Bu yüzden her padişah değiştiğinde imtiyazların da yenilenmesi gerekiyordu.

Ancak bu yenileme işlemlerinin uzun zaman alması ve Avrupa devletlerinin her defasında yeni imtiyazlar istemeleri üzerine, 1740'ta Sultan Birinci Mahmud ile Fransa Kralı Onbeşinci Louis arasında daimi statü ile yeni bir kapitülasyon antlaşması yapıldı.

Bu devrede verilen imtiyazların hiçbirisi devletin aleyhine olmamıştı. Zira maksat, batıya kayan ticaret yollarını tekrar Osmanlı ülkesine çekmek ve iç pazarı da devlet eliyle korumaktı. Bu durum 1838'e kadar Osmanlı lehine devam etti.

1838'de İngiltere'yle başlayan ve diğer Avrupa devletleriyle devam eden bir dizi ticari antlaşma, Osmanlı Devletinin iktisadi bakımdan Batı'nın hakimiyeti altına girmesine sebep oldu.

Bilhassa İngilizlerin yetiştirmesi olan Mustafa Reşid Paşa ve arkadaşlarının gayretleriyle imzalanan 1838 Baltalimanı Antlaşması, yabancı ülkelere Osmanlı Devletini sömürmek için kapitülasyonlara ek ticaret imtiyazları sağladı.

Mustafa Reşid Paşanın yetiştirmelerinden; Ali ve Fuad paşalar da, 1861'de imzaladıkları yeni ticaret antlaşmalarında, 1838 ticaret antlaşmasının iç ve dış ticaret serbestliği prensibini öngörmesi yanında, % 12 iskele ve gümrük resmini de yabancı tüccarlar için başlangıçta % 8'e ve sekiz yıl sonra da % 1'e indirdiler. Ancak Avrupa'ya ihraç edilen Türk malları için böyle bir indirim söz konusu değildi.

Böylece 1838'de Reşid Paşa ile başlayan ve 1861'de Ali ve Fuad paşalarla devam eden idareciler, Osmanlı'yı Avrupa'nın mahkumu yaptılar. Artık yabancı tüccarlar, Osmanlı memleketlerine yayılıp Osmanlı tüccarları gibi iç ticarete iş yapıyorlar, hammaddeyi kolaylıkla Avrupa'ya ihrac ediyorlar, mamul getirip satıyorlardı.

Avrupalı tüccarlara verilen bu imtiyazlara karşılık, Osmanlı tüccarlarının ve esnafının korunması için en ufak bir tedbir alınmamıştı. Ali ve Fuad paşaların ıslahat layihalarında ticarete dair ciddi tek bir fikir yoktu.

Böylece asırlardır, siyasi, ticari ve dini yönden Osmanlının lehine işleyen kapitülasyonlar, bu kasıtlı yönlendirmeden sonra Osmanlının birçok yönden aleyhine, neticede, Devlet ekonomisinin çökmesine sebep oldu.

Şimdi düşünmek lâzım suçlu olan kim? Bu imtiyaz ile Devlete birçok fayda sağlayan Kanûnî mi, yoksa, devletin ekonomik gücünü Batı'ya peşkeş çeken Avrupa hayranı Reşid, Ali ve Fuad paşa ve benzerleri mi?

Okul bitmeden bilgiler bitecek! 11.9.

Geçenlerde İhlas Vakfı'nın daveti üzerine, İDEM şirketince düzenlenen "Öğrenen Organizasyon ve Değişim" konusunda verilen bir seminere katıldım.

Dr. Resul İzmirli ve takımının en son teknolojiyi kullanarak sunduğu seminerden gerçekten çok istifade ettim. Bu önemli bilgileri sizinle paylaşmak istiyorum bugün. Bilindiği gibi çağımız bilgi çağı. Öğrenen, çalışan ve bundan vazgeçmeyen insanların söz sahibi olduğu bir devir.....

"Öğrenme" kelimesi çoğumuzun aklına hemen "okul"u getirir. Halbuki devamlı öğrenen, öğrenip de değişen insanlar başarılı oluyor. Bunun için gereken şey bilgilerin paylaşımı...

Bir Çin atasözünde: "Sendeki yumurta ile bendekini 'değiş – tokuş' yaparsak, sende de bende de bir yumurta olur; ama sendeki bilgiyle bendeki bilgiyi 'değiş – tokuş' yaparsak, sende de bende de ikişer bilgi olur" diyor.

Teknolojik gelişmeler dünyayı küçücük bir hale getirdi. Telefon denen alet hepimizin evinde ve de cebinde. Afrika'nın yerlilerine bile ulaşabiliyoruz. Bu nedenle küreselleşme arttı. Uzakdoğu'da gerçekleşen ekonomik olaylar bütün dünyayı etkilemekte.

Telefonla, internetle ulaştığımız herkes rakibimiz ve müşterimiz oldu. Rekabet acımasızlaştı. Kalite artık bir üstünlük deği, gerekli şart oldu. Artık yağ satarım, bal satarım, ne bulursam, onu satarım yok; kalite var.

Teknolojik gelişmeler artarken; ürün ömrü azaldı. Bilgisayar alanında aylara kadar indi. Yeni bir şey alıyoruz, uzun süre geçmeden yenisi çıkıyor. Mesela, teknolojiyi yakından takip eden, bunun için de bilgisayar piyasasını elinde tutan Microsoft'un borsa değeri, normal değerinin çok çok üstünde.

Gelişen ve değişen şirketlerin hali bu! Başarılı olan şirketler farklı, sıradışı, esnek ve işe bakış açısıyla, yani stratejisiyle farklı oluyor. Bir şirket için, en önemli olan müşteridir. Çünkü, ürettiği malı ve hizmeti müşteriye sunuyor. Siz, size olumsuz davranan bir yerden alışveriş eder misiniz?

Bu yoğun değişim ortamında rekabetçi olabilmek için, her firmanın hem iç işleyişini, yani süreçlerini, yapılarını, sistemlerini yönetebilmeyi, hem de dış çevrede meydana gelen değişikliklere uyumlu olabilmeyi öğrenmesi gerekmektedir.

Kurumları, öğrenen organizasyonlar, olmaya zorlayan değişim güçleri oldukça çarpıcı. Kurumların bu yoğun rekabet ortamında yaşayabilmeleri

için öğrenme hızları, dış ortamdaki değişim hızına eşit veya daha büyük olmak zorunda.

Eskiden bilgi, çok uzun zamanda katlanıyordu. Fakat günümüzde bilgi her yedi senede deniyor, ama belki daha az bir sürede bir iki katına çıkıyor. 2005 yılında bu sürecin 78 güne ineceği hesaplanıyor. Böyle olunca, üniversiteyi bitirdiğiniz yıl, birinci sınıfta öğrendiklerinizin pek çoğu okul hayatı bittiğinde, onlarda bitiyor; demode hale geliyor.

Öğrenmenin en etkili yolu, takım halinde öğrenmedir. Bir futbol takımı düşünün; hepsi defans, hepsi forvet veya hepsi kaleci... Elbette olmaz. Farklılıklar daima zenginliği oluşturur. Başarılı olan takımlar, farklı kabiliyet ve becerilerdeki insanların bir ahenk ile bir araya gelerek iş ve güç birliği yaptıkları takımlardır. Bir takıma forvette lazım, defansta...

Gelişmek, değişmek, öğrenmek için, hepimiz bulduğumuz organizasyonları öğrenen organizasyona dönüştürmemiz lazım. Öğrenen organizasyonlarda amaç değişime uyum sağlamak değil, değişmek yani değişimi yönlendirmek, yani organizasyonua dönüştürmektir.

Değişim aniden olursa, farkına varılıp tedbir alınabilir. Kaynar suya atılan kurbağanın sıçrayıp kaçması gibi işletme de kendini kurtarabilir; ancak değişim çok uzun bir süre içinde yavaş yavaş gerçekleşirse, farkedilmesi güç olur; farkedildiğinde ise, uyum sağlama için geç kalınmıştır.

Bu durumu, oda sıcaklığındaki suda yavaş yavaş ısıtılan bir kurbağanın su kaynamaya başladığında kaçamayacak kadar sersemlemiş olup, haşlanmasına benzetebiliriz.

Bu konuda uzman olan bir yazar durumu şöyle özetliyor:

“Kendi kurallarınızı koyun, ya yenilikçi olun ya da yok olun, saklı değer potansiyelini geliştirin, hızlı yaşayın, girişimci ve deneyici olun, engelleri aşın, hiyerarşi ötesi bir şirket kurun, global olun, ya da kaybolun, organizasyonel öğrenin.”

Biz de gelin hep birlikte, kişisel kalitemizi geliştirelim. Kendimize yatırım yapalım. Bu ve benzeri seminerlere katılalım. Bilgi edinmekle de kalmayıp, bu bilgileri hayatımızda da uygulayalım.

Hamur ve maya sağlam olunca... 17.9.

Deprem sebebiyle bu sene buruk geçen, Ertuğrul Gazi'nin 718. Anma Günü dolayısıyla Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel anlamlı bir mesaj yayınladı. Bu mesajda, Ertuğrul Gazi'nin Osmanlı Devleti'nin kuruluşundaki yeri çok güzel ifade ediliyordu.

Mesajda özet olarak şunlara yer verilmişti: “ Ertuğrul Gazi'nin tarihimizde önemli bir yeri vardır. Çünkü, Osmanlı Devleti, Ertuğrul Gazi'nin nasihatları ve vasiyetleri üzerine kuruldu. Bunlar rehber edinildi. Bu nasihatlar sayesinde Osmanlı Devleti, üç kıtaya dalga dalga yayılarak bir “Cihan İmparatorluğu” haline geldi. Altı asır, farklı inançlara, dillere ve kültürlerle sahip insanlar adaletle idare edildi. ”

Gerçekten de, Osmanlı'nın kuruluşunda ve büyümesinde Ertuğrul Gazi'nin ayrı bir önemi vardır; Devletin hamurunu teşkil eder. Bir ekmeğin kalitesi, lezzeti, herkes tarafından kabul görmesi hamurunun sağlam olmasına, iyi yoğrulmasına ve en önemlisi de, sağlam mayanın tam kıvamında konulmasına bağlıdır.

Bu işi de ancak işinin ehli olan yapabilir. Çünkü, hamurun kıvamını ayarlayabilmek ve zamanı gelince mayalayabilmek hüner ister. Ertuğrul Gazi'yi hamura benzetirsek, bunu yoğuran ve onun nezdinde Devleti mayalayan da Edebali hazretleridir. Bunu da unutmayalım...

Osmanlıyı altı asır aşkla şevkle koşturan, Edebali hazretlerinin bu mayasıdır. Osmanlı'yı Osmanlı yapan işte bu manevi mayadır. Böyle mayalanmamış devletler saman alevi gibi parlayıp kısa zamanda sönüp gitmişlerdir.

Osmanlı tarihini yazmış olan yerli ve yabancı bütün müellifler, daha ziyade görünen sebepler ve olaylar üzerinde dururlar. Ancak bu sebepler ve hadiselerle beraber, bir de iç dünyası vardır ki, bunun asıl özü ve mayası, ilk kuruluş yıllarında çok daha net olarak görülür.

Osmanlı Devletinin görünürdeki mimarı Ertuğrul Gazi ise de, manevi mimarı Edebali hazretleridir. Çünkü, Anadolu'nun haline bakıp üzülyordu Edebali hazretleri... İslam sancağını Anadolu'nun tamamında, hatta Batı'da dalgalandırmak için çırpınıyordu.

Bu gayesini gerçekleştirebilmek yolunda bütün Anadolu beyliklerini hassas bir değerlendirmeye tabi tutmuştu. Nihayet, henüz dörtyüz atlı kadar bir kuvvete sahip olup "uç beyliği" yapmakta olan ve hiç kimsenin, ilerisi hakkında parlak şeyler düşünmediği Osmanlı Beyliği'ni tahlil eden Edebali Hazretleri, bu küçük beylikte aradığı ulvî cevheri bulmuştu.

Gerek Osmanlı Beyliği'nin mevcut coğrafî durumu, gerekse fertlerindeki İslâma hizmet heyecan ve aşkı ile dolu bir anlayışı, Edebali hazretleri için mükemmel bir zemindi.

Bunun için bütün efradı ile birlikte Osmanlı mülküne yerleşti ve bütün gayret ve himmetini bu beyliğin madden ve manen büyüüp gelişmesi için sarf etmeye başladı. Öncelikle Bilecik'te bir zaviye kurarak halkı ve özellikle önce Ertuğrul Gazi, sonra Osman Gazi olmak üzere beyliğin idarecilerini irşad seferberliğine girişti.

Devletin kuruluşunda bu manevi destek o kadar açıkdı ki, Osman Gazi daha doğmadan evvel, yapacağı büyük işler, babası Ertuğrul Gazi'ye manen bildirilmişti. Nitekim babalarının işaretleri ve kendisine lutfedilen yüksek kabiliyet ve idaredeki dirayetinden dolayı, babasının vefatını müteakib en küçük evlad olmasına rağmen, O'nu ittifakla aşiretin reisi olarak tanıdılar.

Manevi desteği yakinen hisseden ve gören Ertuğrul Gazi, hayatı boyunca hocası ve rehberi Edebali hazretlerini kendine rehber edinmiş, O'nun manevi terbiyesi ile kemâl sahibi bir aşiret reisi olmuştu.

Bu sebeple, oğlunun da O'nun terbiyesi altında yetişmesini çok arzu ediyordu. Bunun için, Allah dostlarına ihtimam hususunda, oğlu Osman

Gazi'ye ve O'nun şahsında gelecek bütün padişahların ruhlarına yön verecek olan şu kıymetli vasiyette bulunmuştur:

“Bak Oğul!

Beni incit, Şeyh Edebalı'yi incitme! O, bizim aşiretimizin maneviyat güneşidir. Terazisi dirhem şaşmaz! Bana karşı gel, O'na karşı gelme! Bana karşı gelirsen üzülür, incinirim; O'na karşı gelirsen gözlerim sana bakmaz olur, baksa da görmez olur! Sözümüz Edebalı için değil, senceğiz içindir! Bu dediklerimi vasiyetim say!..”

Babasının bu vasiyeti üzerine Osman Gazi de üstadı ve kayın pederi olan Edebalı hazretlerini sık sık ziyaret ediyor, tavsiyelerini ve duâsını alıyordu.

Edebalı Hazretleri de çok hareketli bir genç olan Osman Gazi'yi terbiye ve tasarrufu altına almış, O'na mârifetullâhın yani, Allahı tanıyabilmenin zevkini tattırmış, O'nu; güzel ahlâk, ağırbaşlılık ve olgunluğa kavuşturmuştur. Böylece O'nu cihan-şümûl bir devletin başkanlığına hazırlamıştır.

Edebalı hazretleri, aynı zamanda ilk Osmanlı kadısı ve müftüsü olmuştur. Yıllarca halkına huzur ve feyiz saçarak uzun bir ömür sürmüş, yüzyirmi yaşında iken, 1326'da vefat etmiştir.

Manevi mimarlığını yaptığı Osmanlı Devleti ise, altı asır ömür sürdü...

Hz.Edebalı'nın eskimeyen sözleri 18.9.

Dün, Osmanlı Devleti'nin kuruluşunda, Edebalı hazretlerinin, Ertuğrul Gazi'ye verdiği maddi ve manevi destekten bahsetmiştim. Bu destek, Ertuğrul Gazi'den sonra, oğlu Osman Gazi'de de devam etti. O'na her vesile ile nasihat etti. O'nun şahsında, bugünkü devlet adamlarını, idarecilerimizi ve hepimizi yönlendirecek, hiç eskimeyen bu önemli tavsiyelerinden bir kısmını sunmak istiyorum bugün sizlere:

Ey Oğul!

Beysin! Bundan sonra öfke bize; uysallık sana... Güceniklik bize; gönül almak sana... Suçlamak bize; katlanmak sana... Âcizlik bize, yanılğı bize; hoş görmek sana... Geçimsizlikler, çatışmalar, uyumsuzluklar, anlaşmazlıklar bize; adâlet sana... Kötü göz, haksız yorum bize; bağışlama sana...

Ey Oğul!

Bundan sonra bölmek bize; bütünlemek sana... Üşengeçlik bize; uyarmak, gayretlendirmek, şekillendirmek sana...Yükün ağır, işin çetin, gücün kıla bağlı... Allahü teâlâ yardımcın olsun. Beyliğini mübarek kılsın. Hak yoluna yararlı etsin. Işığı parıldatsın. Uzaklara ilet sin. Sana yükünü taşıyacak güç, ayağını sürçtürmeyecek akıl ve kalb versin.

Sen ve arkadaşlarınız kılıçla, bizim gibi dervişler de düşünce, fikir ve duâlarla bize va'd edilenin önünü açmalıyız. Tıkanıklığı temizlemeliyiz.

Oğul!

Güçlü, kuvvetli, akıllı ve kelâmlısın.. Ama bunları nerede ve nasıl kullanacağını bilmezsen, sabah rüzgârlarında savrulur gidersen... Öfken ve

nefsin bir olup aklını mağlup eder. Bunun için daima sabırlı, sebatkâr ve iradene sahip olasin!..

Sabır çok önemlidir. Bir bey sabretmesini bilmelidir. Vaktinden önce çiçek açmaz. Ham armut yenmez; yense bile boğazında kalır. Bilgisiz kılıç da tıpkı ham armut gibidir.

Milletin, kendi irfanı içinde yaşasın. Ona sırt çevirme. Her zaman duy varlığını. Toplumunu yöneten de, diri tutan da bu irfandır.

Oğul!

Dünya, senin gözlerinin gördüğü gibi büyük değildir. Bütün fethedilmemiş gizlilikler, bilinmeyenler, ancak senin fazilet ve adâletinle gün ışığına çıkacaktır.

Ananı ve atanı say! Bil ki bereket, büyüklerle beraberdir.

Bu dünyada inancını kaybedersen, yeşilken çorak olur, çöllere dönersin.

Açık sözlü ol! Her sözü üstüne alma! Gördün, söyleme; bildin, deme! Sevildiğin yere sık gidip gelme; muhabbet ve itibarın zedelenir...

Unutma ki, yüksekte yer tutanlar, aşağıdakiler kadar emniyette değildir.

Haklı olduğun mücadeleden korkma! Bilesin ki, atın iyisine doru, yiğidin iyisine deli derler.

En büyük zafer nefsin tanımadığıdır. Düşman, insanın kendisidir. Dost ise, nefsi tanıyanın kendisidir.

Ülke, idare edenin, oğulları ve kardeşleriyle bölüştüğü ortak malı değildir. Ülke sadece idare edene âittir. Ölüncü, yerine kim geçerse, ülkenin idaresi onun olur. Vaktiyle yanılan atalarımız, sağlıklarında devletlerini oğulları ve kardeşleri arasında bölüştürdüler. Bunun içindir ki, yaşayamadılar, yaşatamadılar...

İnsan bir kere oturdu mu, yerinden kolay kolay kalkamaz. Kişi kıpırdamayınca uyuşur. Uyuşunca lâflamaya başlar, lâf dedikoduya dönüşür. Dedikodu başlayınca da gayri iflâh etmez. Dost, düşman olur; düşman, canavar kesilir...

Kişinin gücü, günün birinde tükenir, ama bilgi yaşar. Bilginin ışığı, kapalı gözlerden bile içeri sızar, aydınlığa kavuşturur.

Hayvan ölür, semeri kalır; insan ölür eseri kalır. Gidenin değil, bırakmayanın ardından ağlamalı... Bırakanın da bıraktığı yerden devam etmeli.

Savaşı sevmem. Kan akıtmaktan hoşlanmam. Yine de bilirim ki, kılıç kalkıp inmelidir. Fakat bu kalkıp-iniş yaşatmak için olmalıdır. Hele, kişinin kişiye kılıç indirmesi bir cinâyettir. Bey memleketten öte değildir. Bir savaş, yalnızca bey için yapılmaz.

Durmaya, dinlenmeye hakkımız yok. Çünkü, zaman yok, süre az!..

Yalnızlık, korkanadır. Toprağın ekim zamanını bilen çiftçi, başkasına danışmaz. Yalnız başına kalsa da... Yeter ki, toprağın tavda olduğunu bilebilsin.

Geçmişini bilmeyen, geleceğini de bilemez. Osman! Geçmişini iyi bil ki, geleceğe sağlam basasın. Nereden geldiğini unutma ki, nereye

gideceğini unutmayasın!... (Kaynak: Abide Şahsiyetleri ve Müesseseleriyle Osmanlı)

Gençler nasıl Satanist oldular? 24.9.

Geçenlerde, sabah işe gelince, Kadıköy'den bir Bey aradı: "Sizinle bir konuyu görüşmek istiyorum" dedi. "Buyurun!" deyince, "Telefonla zor olur, mümkünse, sizi ziyaret edip, yüz yüze görüşmek istiyorum" dedi. "Öğleden sonra bekliyorum" diyerek telefonu kapattım.

Öğleden sonra geldi. Giyiminden, tavırlarından hali vakti hayli yerinde biri olduğu anlaşılıyordu. Kısa bir hal hatır sormasından sonra hemen konuya girdi:

"Yıllar sonra bir oğlumuz oldu. Doğumundan itibaren üzerinde titremeye başladım. Maddi durumun da iyi olduğu için, oğlumdan hiç bir şeyi esirgemedim. İlk okul çağına gelince de en iyi okullarda okutmaya başladım.

Lise son sınıftan itibaren son model arabayla okula gelip giderdi, kredi kartından istediği kadar harcama yapabiliyordu. Cep telefonu ile sınırsız konuşabiliyordu. Üniversiteden sonra, mesleğini ve dilini geliştirmek için, ABD'ye gönderdim.

Hanımla bizim sevincimize artık diyecek yoktu. Komşular bizim durumumuza imreniyorlardı. Nasıl imrenmesinler, bu imkanlar kaç kişiye nasip oluyordu memleketimizde.

Geçen ay tatil için geldi. İşte olanlar bundan sonra başladı. İkinci gün yemek yerken," Size önemli bir şeyden bahsetmek istiyorum. Ben Müslümanlıktan çıkıp yehova şahidi oldum. Size de tavsiye ederim, bununla ilgili kitaplar getirdim," demesin mi?

İkimizin de başından kaynar sular döküldü. Ağzımdaki lokmayı yutamadım. Dona kaldık. Yarım saat kendimize gelemedik. Ne yaptıysak, ne anlattıysak boşuna. Size bunu sormaya geldim, nedir bu yehova şahitliği?"

Mesele anlaşılıyordu. Fakat olan olmuş, atı alan Üsküdar'ı çoktan geçmiş...

Kendisine" Önce şunu söyleyeyim size, oğlunuz zaten Müslüman değilmiş. Çünkü, islamiyeti bilen bir Müslümanın, din değiştirmesi, hele Hıristiyanlığın bile red edip "sapık bir mezhep, inanç" kabul ettiği bir dine gitmesi mümkün değil. Bunun tarihte örneği yok."

Sonra sordum, "Bütün bu imkanların yanında, çocuğunuza mensubu olduğunuz dini hiç anlattınız mı? Bununla ilgili hiç kitap okuttunuz mu?"

"Hayır, hatta lise son sınıftayken, bazı dini kitaplar getirmişti, derslerin aksamasını bunları, üniversiteyi bitirip bir mesleğin olunca okursun, tavsiyesinde bulunmuştum."

Diyanetin yayınladığı, "Yehova Şahitliği" kitabını alıp okumasını, ikna edebilirse oğluna da okutmasını tavsiye ettim. Başka ne yapılabilir ki. Olan olmuş...

Dün de, Ataköy'den arayan bir bayan okuyucumuz, feryat ediyor, “ Liseye giden iki kızım var. Ne yapacağımı bilemiyorum. Ya satanist olurlarsa, diye uykularım kaçıyor. Bunları nasıl koruyabiliriz?”

Bu iki feryatın da, çıkış sebebi ve kurtuluş çaresi aynı olduğu için beraber ele aldım. Aslında, çare belli, ilaç belli... Mesele bunları idrak edip kullanabilmekte.. Bir ağaç, hatta, saksıdaki bir çiçek bile kendiliğinden yetişmez; gübre ister, su ister, ilaç ister...

İnsanın yetişmesi kolay mı? Çekilen sıkıntıların sebebi, insanın sadece madde olarak görülmesi ve mana tarafının ihmâl edilmesidir. Denge bozulunca, felâketler birbirini izliyor...

Bugün, her türlü imkâna, lükse rağmen gençlik bunalımında. Bunun en ibretli örneği, günün konusu olan, satanist inancına sahip gençlerin işledikleri cinayetler, intiharlardır...

Bu olayların birçok sebebi varsa da, şu iki konuda toplamak mümkün: Birincisi, **manevi boşluk**. İkincisi, **ihtiyaçsızlık**.

İnanma ihtiyacı, insanın yaratılışında mevcut. Bunu yok etmek veya bunun yerine başka bir şeyi koymak mümkün değil... Her türlü maddi imkânlarla donatılmış olmak, lüks içinde yüzmek bu boşluğu doldurmaz. Bilakis boşluğa iter.

Eğer, çocuğa yaşı müsait olunca, Allah'a inanmanın lüzumu öğretilmezse, aksine bu, derslerini aksatacak, kafasını karıştıracak bir şeymiş gibi empoze edilirse; o da gider, ateist olur, şeytana tapar, Yehova şahidi olur veya başka din arayışına girer.

Manevi boşluğu doldurmak için, önce içki, fuhuş, uyuşturucu hepsini denemeye kalkar. Sonra da, şeytana tapma, ölüye tecavüz, kedi kanı içme gibi hayvanların bile yapmayacağı, her türlü caniliği, vahşeti göze alır. Aslında bunlara hayvan demek bile, hayvanlara hakaret olur; Kur'an-ı kerimde böyleleri için “ **Hayvandan daha aşağıdırlar**” buyurulmaktadır.

İhtiyaçsızlık da, azgınlığa, sapkınlığa sebep olur. Çünkü, her ihtiyaç, başka bir ihtiyacı doğurur. Bunun sonu gelmez. Çocuğa her ihtiyacını almak, ona iyilik değil, en büyük kötülük yapılmış olur. Kur'an-ı kerimde, “**Gerçek şu ki, insan, ihtiyaçsız olunca, elbette azar!**” buyuruluyor.

Zararın neresinden dönülürse kârdır. Çocuklarımıza karşı davranışlarımızı gözden geçirelim. Benim çocuğuma bir şey olmaz demeyelim. Ne ekilirse o biçilir; çavdar ekip buğday biçen görülmemiş!..

Osman Gazi'nin nasihatları ve vasiyeti 25.9.

Geçen hafta, Edibali hazretlerinin, Osman Gazi'ye yaptığı, devletin mayasını teşkil eden nasihatlerini nakletmiştim. Sağ olsunlar, birçok okuyucum arayarak, takdirlerini, teşekkürlerini bildirdiler.

Bu memnuniyetten cesaret alarak; bu gün de, Hocasından elde ettiklerinin ve kendi tecrübelerinin ışığında, Osman Gazi'nin, oğlu Orhan Gazi'ye yaptığı nasihatlarını ve ölüm döşeğindeki vasiyetini aktarmak istiyorum sizlere.

Bu nasihatlar, Osmanlı Devleti'nin kuruluşunda ve imparatorluk haline gelmesinde temel taşı vazifesini görmüştür. Bunun için Osmanlı'da bu nasihatların ayrı bir önemi vardır. Bu nasihatlar, asırlardır devletin anayasası kabul edilmiş... Kimse bunlara aykırı iş yapmamaya azami dikkat göstermiştir. Başarının sırrı bu öğütlerde bilinmiş...

Osman Gazi'nin oğlu Orhan Gazi'ye yaptığı nasihat şu:

“Oğul! Biricik vasiyetim şudur: Bilmediğini ehlinden sorup öğren! Nerede bir ilim ehli duyarsan, ona rağbet et; ikbal ve yumuşaklık göster. Cahil, eğlenceye düşkün, Allahtan korkmayan, merhametsiz, tecrübe edilmemiş kimselere devlet işlerini verme! Zira, Yaradan'ından korkmayan bir kimse, yarattıklarından da çekinmez.

Zulümden ve, hangisi olursa, olsun bid'atden, son derece uzak dur! Seni zulüm ve bid'ate teşvik edip sürükleyenleri, devletinden uzaklaştır ki, bunlar seni yıkılışa sürüklemesinler.

İhlasla, devlet hizmetinde ömrünü tüketen sadık devlet adamlarını daima gözet! Böyle kıymetli kimselerin vefatından sonra, aile efradını koru, ihtiyacı olanların da ihtiyaçlarını karşıla, tebeandan (halkından) hiç kimsenin malına mülküne dokunma! Hak sahiplerine haklarını ver, layık olanlara ihsan ve ikrâmlarda bulun ve ailelerini de gözet! Özellikle, devletin ruhu mesabesinde olan ve en büyük dayanağı bulunan askeri, güzelce idare edip, rahatlarını temin eyle!

Devletin bedeninde, kuvvet mesabesinde olan hakiki alimleri ve fazilet sahiplerini, edip ve yazarları, sanat erbabını gözetip koru. Onlara hürmet, ikrâm ve ihsanda bulun. Bir ülkede, olgun bir alimin, bir arifin, bir velinin bulunduğunu duyarsan, uygun ve layık bir usul ve ifade ile onu memlekete getirt. Onlara her türlü imkanı tanıyarak ülkeneye yerleştir ki, saltanatın süresince alim ve arifler, bilginler, memleketinde çoğalsın. Din ve devlet işleri nizama oturup ilerlesin!

Sakın, askerine ve zenginliğe mağrur olma! Hakiki alim ve ariflere, bilginlere hürmet edip, sarayında onlara yer ver. Benim halimden ibret al ki, zayıf, güçsüz bir karınca misali, hiç layık olmadığım halde buraya geldim ve Allahü teâlânın nice nice ihsanlarına ve inayetlerine kavuştum.

Sen de benim uyduğum ve uyguladığım nizamı uygula. Muhammed aleyhisselamın dinini, bu yüce dinin mensuplarını ve itaat eden diğer tebeanı himaye eyle! Allahü teâlânın hakkını ve kullarının hakkını gözet. Bildirilmiş olan beytülmaldeki gelirin ile kanaat eyle! Devletin zaruri ihtiyaçları dışında sarfiyatta bulunmaktan son derece sakın! Senden sonra geleceklere de aynı nasihatlerde bulun ve iyice tenbih eyle!

Oğul! Daima adalet ve insaf üzerine bulun. Zulme meydan verme. Herhangi bir işe başlayacağın zaman, Allahü teâlânın yardımına sığın! Tebeanı, düşmanların ve zalimlerin saldırılarından koru. Haksız olarak hiç kimseye muamelede bulunma!

Daima halkını hoşnud edecek şeyleri arayıp, yapılmasını sağla! Onların gönlünü kazanmağı, bunun devamını ve artmasını büyük nimet bil! Tebeanın sana olan güveninin sarsılmamasına son derece dikkat eyle.

Benim hanedanımdan her kim doğru yoldan ve adaletten ayrılırsa, mahşer günü Peygamber efendimizin şefaatinde mahrum kalsın!”

* *

Vefat edeceği zaman, oğlu Orhan Bey'e gönderdiği vasiyetnamesi de, İslâmiyete olan sevgi ve saygısını ve halkının rahat ve huzûrunu düşündüğünü ve insan haklarına olan gönülden bağlılığını açıkça bildirmektedir.

Osman Gazi'nin bu vasiyeti de şöyle:

“Allahü teâlânın emirlerine muhalif bir iş işlemiyeyin! Bilmediğini din âlimlerinden sorup anlıyasın! İyice bilmeyince bir işe başlamıyasın! Sana itaat edenleri hoş tutasın! Askerine ihsanı eksik etmiyesin ki, insan ihsanın kulcağıdır.

Zalim olma! Âlemi adâletle şenlendir. Ve Allah için yaptığımız mücadeleyi terk etmeyerek beni şâd et! Alimlere riâyet eyle ki, din işleri nizam bulsun! Nerede bir ilim ehli duyarsan, ona rağbet, ikbâl ve hilm, yumuşaklık göster!

Askerine ve malına gurûr getirip, dinden uzaklaşma! Bizim mesleğimiz Allah yoludur ve maksadımız insanlara hizmettir. Yoksa, kuru kavga ve cihangirlik davası değildir.

Sana da bunlar yaraşır. Daima herkese ihsanda bulun! Memleket işlerini noksansız gör! Hepinizi Allahü teâlâyâ emanet ediyorum!..”

Armutlu'yu görmemek bir kayıp 1.10.

Geçen Cumartesi akşamı **Nuh Düğmeci** Bey aradı. “Yarın sekizde çoluk-çocuk hazırlanın gidiyoruz!” dedi. “Nuh Ağabey hayırdır, nereye gidiyoruz?” diyecek oldum, “Sen bu işleri bilen birisin. Bir arkadaş, gidiyoruz deyince hiç nereye diye sorulur mu?” demez mi.

Mecburen peki dedim. Sabah sekizde otobüs durağında buluştuk. Yenikapı'da otobüsten inip, Deniz Otobüsüne doğru yönelince hatırladım.

Nuh Bey, İhlas **Armutlu Tatil Köyü** evleri satışı ile ilgileniyor, müşteri temsilcisi. Nisan ayında satışa sunulunca bana uğrayıp, burayı tanıtmıştı. Daha yerini görmeden, bir devre satın almıştım ben de. Diyeceksiniz ki, görmeden nasıl aldın. Nasıl almayayım, birinci yaptıkları yapacaklarının teminatı olan, **İhlas Holding**'in bir projesiydi bu. İkincisi sevdiğim, itimat ettiğim bir arkadaşım almamı tavsiye ediyordu.

O zaman bana demişti, “Sen itimat edip, görmeden aldın. Fakat, seni mutlaka oraya götürüp, yerinde göstereceğim. O zaman ne kadar doğru bir karar verdiğine yakinen inanacaksın!”

İşte, bu yolculuğumuz, verilen bir sözün yerine getirilmesiydi. Bugün bu yolculuğumuzdan ve gördüklerimizden bahsetmek istiyorum. Çünkü gördüklerimizden çok etkilendim. Hayal ettiğimin çok üstünde buldum.

Tanıtım için özel tutulmuş Deniz Otobüsünde yerlerimizi aldık. Videoya takılan tanıtım filmini seyretmeye daldık. Daha tanıtım filmi bitmeden baktım, Armutlu kıyılarındayız. Yaklaşık bir saat geçmişti.

Armutlu sahilindeki sitelere, yazlıklara bakıyoruz. İç içe nefes alacak yer yok. Yolcuların ister istemez akıllarından geçiyor. Bizimki de böyle mi olacak? Hemen bir anons: Zannetmeyin ki, bizimki de gördükleriniz gibi olacak hayır, tamamı 200 dönüm olan tatil köyümüzün yeşil alan oranı % 80'dir. Herkes rahatlıyor.

Deniz Otobüsünden inip, denize nazır çam ağaçlarının altında çayımızı yudumlarken, tatil köyü pazarlama sorumlularından kadim dostlarımızdan **Ömer Faruk Yılmaz** ve **Mehmet Kılıçarslan** yanımız geldi. Hal hatır sorma faslından sonra, kendim için ve sizler için onları sorguya çektim adeta. Aldığım bilgileri özetleyerek, isterseniz size nakledeyim:

“ Gelirken gördüğünüz gibi, burası Armutlu'nun hatta Marmara'nın en güzel yeridir. Koy halinde olduğu için, asırlardır burası gemicilerin sığınağı olmuş. Bunun için de burada dalga olmaz, Marmara'nın en sakin denizine sahip Tatil Köyümüz.

Hatta, birçok gemici gibi **Evliya Çelebi** de bir seyahatında fırtınaya tutulup, buraya sığınmış günlerce kalmış. Şurada gördüğünüz çınarın altında oturmuş. (Çınar o kadar yaşlı, gövdesi geniş ki, boşalmış içine bir insan rahatlıkla girebiliyor) Eskiden buranın leziz armutları varmış. Kendisine bunlardan ikrâm edilmiş. Bundan dolayı ismi “ Armutlu” kalmış.

Armutlu'nun diğer kıyıları plaja pek müsait değil, çoğu kayalık. Hem de birden derinleşir. Gördüğünüz gibi, 50 metreden fazla sığ alan vardır burada. 1300 metrelik d eniz sahilimizin her yerinde çoluk çocuk korkusuzca denize girilebilir.

Burada deniz, sakin olduğu kadar temizdir de. Çünkü, akıntı Çanakkale yönünde olduğu için, alıp götürüyor, kirlilik mevzu bahis değil.

Burası çok özelliği olan bir yer. Tertemiz hava, ister denize gir; ister ormanlık alanda piknik yap. İstersen al oltanı eline, çekil bir kenara balığını tut. İstersen evinde kaplıca suyuna gir şifa bul. (Bu defa da, kaplıca suyunun özelliklerini soruyorum.)

Kaplıca suyunu, meşhur Armutlu termal suyundan borularla getiriyoruz; ocak ayında umumi havuza gelmiş olacak. Bu suyun daha önce, İ.Ü.Hidro-klimatoloji kürsüsünce yapılan tahlilinde, eklem romatizması, hemipleji (felç), dolaşım bozuklukları, bel ve boyun fıtığı, nevralljiler, kas hastalıkları, genel yorgunluk vs.. hastalıklara iyi geldiği tespit edilmiştir. (Günün konusu olduğu için deprem tehlikesini soruyorum.)

Buradan fay hattı geçmiyor. Gelirken gördünüz, Armutlu'da hiçbir hasar yok. Ayrıca yapı olarak burası yumuşak zemin değil, zemin kaya. Buna rağmen biz tedbirimizi alıyoruz. En son teknolojiyi uygulayarak, depreme dayanıklı inşaat yapıyoruz. Bu konuda hiçbir masraftan kaçınmıyoruz. “

Gelmemize yakın, sahilde otururken yanımıza gelen yaşlı bir teyze de memnuniyetini şöyle ifade ediyordu bize: “Yavrum, ben Kuzuluk'tan geliyorum buraya. Orada üç devrem var. Bir başkaymış burası. Hayran

kaldım. İki devre de buradan aldım. Torunlarım var. Gençler Kuzuluk'ta sıkılıyorlar. Burası gençler için de çekici. Her yaşa hitap ediyor ...”

Bu sınırlı köşede Armutlu'yu anlatmak ne mümkün! Gidip görmek lazım. Alıp almamanız önemli değil, mutlaka gidip görmenizi tavsiye ederim. **Armutlu Tatil Köyü**'nü görmemek bir kayıp bence... (İrtibat telefonları: (0212 875 71 60 – 660 11 61)

Batı Gençliği bunalımda 2.10.

Geçen hafta “Satanist” lerle ilgili bir tartışma programında konuşmacının birinin çok güzel ve yerinde bir tespiti oldu. O da şuydu: “ Bütün isyan hareketlerinin altında Hıristiyanlığa tepki yatar. Satanistlik olsun, diğer akla mantığa aykırı, bütün vahşetler aslında Hıristiyanlığa bir başkaldırıdır. Dine isyan hareketidir. Bu isyan o dereceye varmış ki, bu düşmanlıktan dolayı diğer bütün dinlerden, özellikle de İslamiyetten nefret ediyorlar. Kısacası, inancın her türüsüne düşman olmuş Batı gençliği... ”

Bizde görülen, Batı'dan ithal satanist vb akımların temelinde işte bu nefret yatar. Avrupa'da okullar, çok ciddi ve yoğun bir din eğitimi vermesine rağmen, entelektüel çevreler, özellikle gençler bununla tatmin olmamakta, Hıristiyanlığa bir ideoloji heyecanı içinde sarılmamakta, kendine yeni ideolojiler aramaktalar. Artık, Hıristiyanlık, Avrupalı aydına yetmemekte.

Şimdi Avrupa'da boşluktaki gençler, tam bir kararsızlık içinde bunalmakta. Hıristiyanlık karşısındaki olumsuz tavrını akıl almaz bir şekilde genelleştirerek bütün dinlere karşı cephe almaya çalışan Avrupalı aydınlar ve gençler çaresizlikten kıvrılmaktalar.

Hıristiyanlıktan kopan genç kitleler, şimdi ya filozofların ve ideologların etrafında dolaşmakta, yahut boşluk duygusundan kurtulmak için, düşünmeksizin kendini olur olmaz hareketlere terketmektedir. Bundan dolayı da, manasız bir öfke ve kin duygusu içinde herşeyi kırıp dökmeye yok etmeye yönelmektedir.

Bu yüzdendir ki, Batı, kanlı ideolojilerin ve doyumsuz ihtirasların bir arenasına haline gelmiştir. Gençlik, kilisenin bıraktığı boşluğu önce, pozitivizm, materyalizm, marksizm, sosyalizm, komünizm, faşizm, nazizm ve benzeri akımlarla doldurmak istedi.

Bunlarla mümkün olmayınca da, tepkisini, akla hayale gelmeyen ve cinnet ölçülerine varan, satanistlik gibi vahşice davranışlarla ifade etmektedir. İsyân, terör, anarşi, kin, kan ve gözyaşı... hep bu ifadenin eseridir.

Şu bir gerçek ki, Hıristiyanlık bitmiştir. Nitekim, Papalık, şimdi, Afrika'da, Güney Amerika'da ve Hindistan'da misyonerlik faaliyetleri ile tutunacak bir dal aramaktadır. Ama Hıristiyanlık, büyük mali gücüne, müthiş teşkilatına rağmen, artık başarılı olamıyor. Çünkü insan, fitratında olan gerçek bir dinin özlemine taşımaktadır.

O, bütün tarihi boyunca, kendini sahte dinlerden ve sahte tanrılardan kurtarma mücadelesi vermiş ve verecek. İnsanlık, hangi kılıkta ortaya çıkarsa çıksın, putperestliği uzun müddet benimsememekte. Kültür ve

medeniyet çalışmaları başarıya ulaştıkça, bütün sahte tanrıları kırıp atmaktadır.

İşin aslı şu ki, insanlar sahte tanrılar yerine, varlığı ile bütün varlığı ayakta tutan ve mutlak varlık olan Allah'a muhtaçtırlar. Allah'tan başka ilah yoktur diyerek insanın Allah'tan başkasına kul olmasını reddeden bir dine muhtaçtırlar.

Yine insanoğlu, bütün insanlığı, renk, ırk, soy sop ayırımı yapmaksızın kardeş olmaya davet eden bir anlayışa muhtaçtır. İnsanın insana tahakkümünü önleyen ve yalnız Allah'ın yüce hükümlerini kabul eden bir iman ve ahlaka muhtaçtır. Kısacası, İslam ahlâkına muhtaçtır.

Bütün mesele şurada düğümleniyor: Kiliseden uzaklaşan, yeni bir din ihtiyacı içinde kıvranan Avrupa'lı aydınlara, gençlere aradığı mutluluğun İslam ahlâkında, islam kardeşliğinde olduğunu kim ve nasıl anlatacaktır?

Gerçek dinden habersiz, Hıristiyanlıktan uzaklaşmış, peygamberlerin yerine filozoflardan medet uman, felsefi ideolojilere kapılan, aradığını bir türlü bulamayan, bunun neticesinde büyük boşluk duygusuna düşen ve bundan kurtulmak için, hiç düşünmeksizin kendini nefsanî bir hayata mahkûm eden kitlelere kimler ve nasıl rehberlik edeceklerdir?

İşin bir zorluğu da, Batı'da, kitlelerin içine düştüğü bu buhranı istismar ederek paraya tahvil etmek isteyen veya kendi hırslarına alet etmek için çırpınan muhteris pek çok çevrenin ortaya çıkmış olmasıdır.

Bu çevreler asla boş durmamakta, yer-altı ve yer-üstü teşkilatları, Batı'daki buhrandan istifade etmeye ve bu buhranı dünyanın dört bir yanına bulaştırmaya çalışmaktadırlar. Bizdeki zararlı satanistlik vb. akımların gün geçtikçe çoğalması bunun bir sonucudur.

Gerçeği görüp uyanmaması için, uyuşturucu madde tüccarları, silah kaçakçıları, ırz ve namus tacirleri, beşinci kol elemanları ve daha niceleri bu tertip ve tekniklerle şeytanla ortaklık kurup harıl harıl çalışmaktadırlar.

Batı kendisini bütün bu şer kuvvetlerden kurtaracak yeni bir dine, ahlâka muhtaç. Çünkü, felsefi ideolojiler din ihtiyacını karşılamaktan, inanç boşluğunu doldurmaktan uzaktır. Batı eninde sonunda **Bernard Shaw**'ın sözüne gelecek.

Ne diyordu, meşhur İngiliz yazarı Bernard Shaw: "Hiç şüphesiz gelecekte Avrupa'nın dini İslâm olacaktır."

Ama ne zaman nasıl; Allah bilir!..

Musa Carullah Bigiyev 8.10.

Bugünlerde ölümünün 50.yılı dolayısıyla **Musa Carullah Bigiyev**, Türkiye'de ve Tataristan'da anılıyor; tanıtım için sempozyumlar düzenleniyor. Bu münasebetle; bu zat kimdir, fikirleri nelerdir, neler yapmıştır? bunun üzerinde durmak istiyorum.

İsterseniz konuyu biraz geriden alayım: Batı Devletleri özellikle de İngiltere, dünya hakimiyetini elde edebilmek için, bütün hesaplarını Osmanlı'yı yıkma üzerine yapmıştı... Osmanlı'nın özünün de, İslâmiyet

olduğu gerçeğini bildiklerinden, bütün güçlerini İslamiyeti bozmaya yönelttiler...

İslamiyeti güç kullanarak yıkmalarının mümkün olmadığını birçok acı tecrübeden sonra anlayınca içeriden yıkmaya planları yaptılar. İslamiyeti içeriden bozmak için de din adamlarının elde edilmesi gerekiyordu. Bu iş için de daha rahat hareket edebildikleri Mısır'daki **El-Ezher**'i seçtiler. Burada yetiştirdikleri adamları vasıtasıyla bütün Müslüman ülkelere Osmanlı düşmanlığını aşıladılar. Osmanlı düşmanlığı adı altında da tabii ki din düşmanlığını yaydılar.

Osmanlı düşmanlığını sadece Arap ülkelerinde yaymakla kalmadılar. Türkistanda; Tataristan, Kazakistan, Kırgızistan, Özbekistan ve Türkmenistan gibi Türk devletlerinde de bu faaliyete devam ettiler. Buralarda açıkca Osmanlı düşmanlığı yapamadılarsa da, dolaylı yoldan bunu yaptılar. Mesela hep şunu tekrarladılar, "Osmanlı ictihad kapısını kapatarak İslamiyete büyük zarar vermiştir."

İctihaddan maksadları da, dinde reform yaparak dini değiştirmek, yani yok etmek... Bu işte kullandıkları adamlardan biri de, ne yazık ki, tanıtımı yapılan Musa Carullah Bigiyev'dir.

Musa Carullah Bigiyev (1875-1949), tahsiline Kazan Külbuyu medresesinde başladı. Daha sonra, tahsilini Mısır'da yapması tavsiye edildiği için reformist üretim merkezi olan Mısır'a gitti. Tanınmış reformculardan ders aldı. Tahsilini tamamladıktan sonra birçok ülkeyi gezdi.

Türkistan'da ceditçiler yani yenilikçiler hareketini başlattı. Reformcu gazete ve dergilerin yayın heyetinde görev aldı. İslamiyete ters düşen fikirlerinden dolayı islâm alimleri tarafından şiddetli tenkit görerek red edildi.

Reformculuğu sadece Müslüman ilim adamları tarafından değil yabancı yazarlar tarafından da dile getirilmiştir. Batı'da "**İslamın Luther'i**" olarak tanınmıştır. Meselâ, A.Bennigsen'in "**L'islam en union Sovietique**" kitabında şöyle bahsedilir Musa Carullah Bigiyev'den:

"Mercanî ve talebesi **Musa Carullah Bigiyev** gibi yenilikçiler, Müslüman aleminin geri kalmışlığının sebebini dinde görüyorlardı. Bunun için dinde reform şart diyorlardı. Klâsik eğitim görmüş bütün islâm alimlerine hücum ediyorlardı. Din adamlarını "**parazit sınıf**" olarak görüyorlardı. Bu ve bunun gibi ithamlardan din adamları büyük yara almıştı. Bu yüzden de, İslâm aleminin tarafından büyük tepki topluyorlardı. Kısa zamanda bu fikirler İslâm camiasının dışına itildi.

Buna rağmen, Modern Liberal "Cedîd"lerin sayıları bazı bölgelerde hızla arttı. Cedîdler ilerici genç burjuvalardı. Reform için çarpışmaya hazır dılar. Bunlara karşı duran gruplar ise "Kadîmciler" adını taşıyor ve muhafazakâr tavırlarını korumaya çalışıyorlardı. 1905'te Cedîd'ler sahneyi tamamen doldurmuşlardı. Kadîmciler ise, bir grup Kazanlı Türk aydını tarafından destekleniyor, daha fazla kırsal alanda ilgi görüyorlardı.

Bunların yüzünden, Rusya Müslüman topraklarının hiç biri, Kazan ülkesi kadar dinî kargaşalığa şahid olmamıştır. Aslında, Kazak steplerinde dinî reform diye bir konu kesinlikle yoktu... Müslüman Kazaklar, cedlerinin yolunda yürümekten mutluluk duyuyorlardı.

Türkistan Cedîd'leri ise, ne yaptılarsa ülkeyi yerinden oynatamadılar. Çünkü Müslümanlar her zaman güçlüydü. Türkistan, Komünizm İhtilâlîne kadar kadimcilerin kalesi olarak kaldı. Kuzey Kafkasya'da ve Dağıstan'da durum aynı oldu.

Türkiye'de ise din, uzun zamandan beri reformcuların hücumlarına uğruyordu. Fakat, asırlardır devam eden sağlam yapıyı bozamıyorlardı.”

Bu kitabın dipnotunda da şöyle bir ifadeye yer veriliyor: Bigiyev, Cüretli bir din adamı olarak tanındı. Dini değiştirmeye yönelik reformcu hareketleri Türk Devletlerinde ve Türkiye'de şiddetli tartışmalara yol açtı. Bigiyev, 1917'den sonra yani komünizm ihtilalinden sonra da Rusyada kalmayı tercih ederek, **İslâm ile komünizmin arasını bulmaya çalıştı.** Marksizme hiç çatmadı. 1930'da ümitlerini tamamen kaybetti.”

Kurtuluş savaşı sıralarında, Moskova'ya görevli giden bir diplomatımızın hatıralarından da bir alıntı yaparak yazımı bitirmek istiyorum: “ Musa Carullah, tuhaf bir adamdı; asabi, hisslerine tâbi, ileriye göremeyen biriydi. Bir kitap yazmıştı; müsveltelerini bana verip, Ankara'da bastırmamı ve kendisine görev verilmesini istedi. Zamanın Adliye vekili **Abdullah Azmi Bey'e** dileğini ilettim. Kitabın basılmasına razı olmadığı gibi bana şu cevabı verdi: Musa Carullah, içtihat kapısı açmak, dini değiştirmek isteyen, dinle ilgisi olmayan biridir. Böylelerini burada hizmete alamayız!”

Şimdi sormak lazım: Memleketimizde tanınmayan, bilinmeyen sicili bu kadar kabarık bir kimseyi elli yıl sonra reklâm etmenin kime ne faydası var?

Başka söze ne hacet! 9.10.

Dün, ölümünün 50.yılı dolayısıyla anılan, Reformcu **Musa Carullah Bigiyev'in** Osmanlı düşmanlığından bahsetmiştim. Bugün bu konuyu biraz açmak istiyorum. İşin garibi, Osmanlı'nın 700. Yılıni kutlayanların aynı zamanda Bigiyev'in ölüm yıldönümünde ona övgüler yağdırmaları. “Bu ne perhiz, bu ne lahana turşusu” demekten insan kendini alamıyor.

Bigiyev ve benzerleri Osmanlıya niçin düşmandı? Şunun için düşmandı: Osmanlı İslamın gerçek temsilcisi idi. Bozulmamış, deforme olmamış islam sadece Osmanlıda kalmıştı.

Osmanlı alimleri, reformlara, bid'atlere kapılarını sıkı sıkıya kapatmıştı. Peygamberimiz ve Eshabının yaşadığı islamı esas almıştı. Bunun için de, İmam-ı azam Ebu Hanife, İmam-ı Şafii, İmam-ı Malik, İmam-ı Ahmed İbni Hanbel, Abdülkadir Geylani, İmam-ı Rabbani, Mevlana, Hacı Bektaşî Veli, Şeyh Edebali gibi Peygamberimizin ilimde gerçek varisi olan alimleri kendilerine rehber edinmişlerdi. Medreselerde bu bozulmamış inanç veriliyordu.

İşte, Bigiyev ve diğer reformcuların düşmanlığı burada başlıyor. Çünkü Osmanlılar işi sağlam tutunca, bunlar maksatları doğrultusunda dini bozamadılar. Bunun için de karalama kapmanyası başlattılar. Bigiyev diyor ki:

“Osmanlı Devleti, medrese tahsili ile işe başladı. Medreselerde kelim, fıkıh... gibi ilmler okutuldu. İctihad kapısı kapatıldı. Bundan da maksatları,

Müslimanları sömürmek, rahat yaşamaktır. Bu hocalar, fikren ve ahlaken cahil oldukları halde, din alimi kılığındadırlar. Şimdi medreselerde islamiyetten birşey kalmadı”

Halbuki, bu sözleri söylediği zaman, dünyanın hangi yerinde Müslimanlık kalmış ise, onun beğenmediği medreselerde kalmış idi. Vaktiyle Molla Fenariler, Molla Hüsrevler, Ebussu’udlar, İbni Kemaller, Gelenbeviler bu medreselerde yetişmişti.

Bakın Bigiyev’e göre Osmanlılar daha ne suçlar (!) işlemişler:

“İslâmiyet, kelâm ilimleri cereyanları ile kirletildi ve tahrif edildi. Manası boş, beyhude nazariyelerden bahseden, bunun üzerine bütün ilimleri inkâr eden kelâm kitapları islâm memleketlerinin her tarafında yayıldı. Mezheplerin sınırlandırılmasını inkâr ederim. İslâmın akı, mademki tutkundur terakkiye imkân yoktur. Akı olan dini eseratten kurtulmalı, akıl en büyük ilahi hüccettir. Mutlaktır, hududun biriyle mahdut değildir. Dört mezhebin hududunu kırmalı, aklın hürriyetini temin etmeli. Osmanlılar böyle yanlış, fena ve sabit kaidelere bağlı kaldılar.

Medereseleri çekirge hücumu gibi istilâ etmiş fıkıh, kelâm; mantık; usul, tefsir, nahv ,sarf ve hikmet kitaplarına dair yazılmış haşiyeleri, şerhleri görünüz de söyleyiniz, o kitaplarda akıldan, fikirden; İslâmiyetten bir eser var mı?”

İslamiyette, kelam ve fıkıh en önemli ilimlerdir. Biri nasıl inanılacağını diğeri de islamiyetin nasıl yaşanılacağını gösterir. Bu iki ilim atılırsa geriye ne kalır. Zaten bütün mesele de burada. Bu ilimler olmayınca, herkes eline bir meal alacak nasıl anladıysa öyle ibadet yapacak. Veyahut da, Bigiyev gibi reformcular nasıl bildirdiyse ona göre hareket edecek. Dolayısıyla din diye ortada bir şey kalmayacak. Bütün istedikleri zaten bu.

Aslında Reforcular dine de inanmamakta; dini sadece dünyada insanları terbiye eden ahlâkî bir sistem olarak görmekteler. Bu düşüncelerini bakınız şu ifadelerinde nasıl sinsice yerleştirmişler:

“İyi ahlâk ve faziletler gibi iç yaşayışlar ekseriya manevî olmak itibarıyla bu yolda hiçbir fiilî müeyyide, manevî bir nüfuz derecesinde tesiri haiz olamayacağı gibi manevî nüfuzlar içinde de dinin kuvvet derecesine yetişebilecek hiçbir şey yoktur.”

Demek ki, bu reformcular dinin aslî olduğuna hakiki bir itikat ile inanmadıkları halde insanların ahlâkını muhafaza ve dünyalarını geliştirmek için dine ihtiyaç bulunduğu yani cemiyetin faydalı ve emin bir ferdi olabilmek üzere insana katiyen din lâzım olduğuna kaidirler ki, bunun manası dine dünya için lâzım olması hasebiyle inanmak demektir.

Reformcular hakkında şüphe uyandıran önemli bir sebep bunların insan ahlâkını korumak için din kadar emniyet ve itimat veren bir kuvvetlendirici müeyyide bulunamayacağını ve hattâ hiçbir milletin dinsiz yaşayamayacağını söyleyerek dine tam bir hararetle taraftar göründükleri halde eserlerinin gizli noktalarında kalemlerinden dökülen parolalı ifadelere göre, kendilerinin gizliden gizliye dine inanmamakta olmalarıdır.

Bigiyev’in gerçek yüzünü, 1917’de **Moskova**’da toplanan, Reform hareketlerinin tartışıldığı Rusya Müslümanları Kurultayında divan üyesi

sıfatıyla yaptığı konuşma açık şekilde ortaya koyar. Keşke yerim müsait olsa da bu 500 sayfalık tartışmaların ve alınan kararların tutanaklarını ibret alemi için verebilsem. Konuşmalardan sadece bir pragraf almakta yetineceğim. Zaten herşeyi, gerçek niyetlerini ortaya koyuyor bu paragraf.

“ Efendiler, unutmayınız ki, Kur’anın bazı kuralları eskimiştir. Bunları tarihin malı saymak lazım...” (Rusya’da Birinci Müslümanlar Kongresi Tutanakları- Kültür Bakanlığı yayınları sh.394)

Bilmem başka söze ihtiyaç kaldı mı? Herhalde reformcuların gerçek niyetleri anlaşıldı.

Lokman Hakîm 15.10.

Dün, Lokman Hakîm hazretleri anıldı... Büyük fayda var böyle büyük zatların çeşitli vesilelerle hatırlanmasında, tavsiyelerinin tekrarlanmasında.

Hazret-i Lokman Hakîm, peygamber veya büyük bir veli... Kur'an-ı kerimde Lokman suresinde kendisinden bahsedilmekte. Allahü teâlâ kendisine hikmet verdi. Hikmetli sözleri, nasihatları meşhurdur.

Hazret-i Lokman aynı zamanda hekimlerin piridir. Hekim olduğunu âlimler söz birliği ile bildirmişlerdir. Hazret-i Lokman Hakîm'e oğlu sordu:

- Babacığım bir insan için en hayırlı şey, haslet nedir?

- **Dindir.**

- Ya iki haslet olsa?

- **Din ve maldır.**

- Üç haslet olsa?

- **Din, mal ve hayadır.**

- Dört olsa?

- **Din, mal, haya ve güzel ahlaktır.**

- Ya beş haslet olsa?

- **Din, mal, haya, güzel ahlak ve cömertliktir.**

- Altı olsa?

- **Oğlum, bir insanda bu beş haslet toplanırsa, o insan Allahü teâlânın, kendisine yakın kıldığı kullarından olup, şeytan bundan kaçır. Bir insan için bunlar kafidir.**

Birgün, **Davud aleyhisselam**, hazret-i Lokman'a buyurdu ki:

- Ey Lokman, bir koyun kesip vücudunun en iyi iki parçasını bana getir!

Hazret-i Lokman, gidip bir koyun kesti, dili ile kalbini alıp getirdi.

Davud aleyhisselam başka bir zamanda da:

- Bir koyup kesip, en kötü iki yerini getir, buyurdu.

Hazret-i Lokman, bir koyun kesip yine aynı iki uzvu, yani dil ile kalbini getirdi.

Davud aleyhisselam:

- Her ikisinde de aynı uzuvları getirdin. Bunun hikmeti nedir? diye sordu.

Hazret-i Lokman Hakîm şöyle cevap verdi:

- Dil ile kalb iyi olursa, bütün beden iyi olur. Bu iki uzuv kötü olunca da bütün beden kötü olur. İnsana bütün iyilikler ve kötülükler bu iki uzuvdan gelir.

Hazret-i Lokman Hakîm'e:

- Hikmete nasıl kavuştun? diye sorduklarında:

- Benden gizlenen şeyi araştırmadım. Vazifem olmıyan şeyin üzerinde durmadım, karışmadım! buyurdu.

Hazret-i Lokman birisine şöyle nasihatta bulundu:

- Yalandan çok sakın! Çünkü dini bozar ve insanlar yanında itibarı azaltır. Bununla hayanı, değerini ve makamını kaybedersin. Yalan söyleyen kimsenin nuru gider, kötü huylu olan kimsenin gam ve kederi çoğalır. Anlayışsız kimseye bir mesele anlatmak, bir kayayı yerinden ayırmaktan daha zordur.

Birisi Lokman Hakîm'e: " İnsanların sana gelip, sözünü dinlemelerine şaşıyorum" dedi.

Lokman Hakîm, ona:" Ey kardeşim! Sana söyleyeceğime kulak verirsen, sen de böyle olursun: Beni gördüğün duruma getiren şeyler; gözümü haramdan korumam, dilimi tutmam, yemede ölçülü olmam, namusumu korumam, ahdime vefa etmem, misafirime ikramda bulunmam, komşumu korumam ve beni ilgilendirmeyen şeyleri terketmemdir. Ben bu mertebeye üç şeyle eriştim: **1- Emaneti yerine vermekle, 2- Doğru söylemekle, 3- Malaya'ni ya'ni faydasız sözü terk etmekle.**"

Lokman Hakîm'in öğütlerden bazıları:

" Ey oğlum! Helal kazanarak fakirlikten korun! Ben nice ağır yükler taşıdım. Kötü komşudan ağırını görmedim. Nice acılar tattım, fakat fakirlik gibi acı tatmadım. Yoksul düşen kimse üç musibetle karşılaşır:

1- Din zayıflığı; çünkü fakirlik, insanı kötülüğe sürükler.

2- Akıl zayıflığı; çünkü ihtiyaç düşüncesi insanı şaşırtır.

3- Mürüvvet ve insanlığı kaybolur. Bunlardan daha büyüğü de insanların maskarası olur.

-Ey oğulcuğum, üç şey vardır ki ancak üç şeyle bilinir: Kişinin yumuşak huylu olup olmadığı, ancak öfkelenildiği zaman belli olur. Cesur insan ancak savaşta, tehlike anında belli olur. İyi arkadaş da, ancak ihtiyaç anında belli olur.

- Ey oğlum! Dünya derin deniz gibidir. Çok insanlar onda boğulmuştur. Takva gemin, iman yükün, tevekkül hâlin, sâlih amel azığın olsun. Kurtulursan Allahü teâlânın rahmetiyle, boğulursan günahın sebebiyledir.

Hazret-i Lokman Hakîm şöyle dua ederdi:

"Ya Rabbi, arkadaşlarımı gafillerden, Seni unutmuş kimselerden yapma! Çünkü onlar, seni andığım zaman, bana bu hususta yardımcı olmazlar. Gaflette olduğum zaman, bana Seni hatırlatmazlar. Senin emir ve yasaklarına uymayı, emerettiğim zaman bana ita'at etmezler. Sustuğum zaman beni üzerler."

Hayvan hakkı, insan hakkından önce gelir! 16.10.

Geçen hafta pazartesi “**Hayvanları Koruma Günü**” idi. Batı Dünyası, daha yeni yeni hayvanların da can taşıdıklarını, onlara da eziyet edilmemesinin önemini idrak etmeye başladı. Bunun için böyle özel günler tertip ediyorlar...

Halbuki dinimiz, ondört asır önce, gün falan tertip etmeden hayvanlara eziyet edilmemesi gerektiğini, dinin bir emri olarak bildirmiş; hatta insan hakkından öne almış hayvan hakkını. Çünkü, insan hakkı geçtiğinde bununla helallaşma imkanı vardır. Hayvan hakkı geçtiği takdirde bununla helallaşma imkanı yok. Bunun için bu hakka daha çok önem vermiş dinimiz...

Hayvan hakkı sadece sözde kalmamış, fiiliyatta da gösterilmiş... Avrupa’da, bırakın hayvan hakkını, insanlara bile hayvan muamelesi yapıldığı; hayvan gibi alınıp satıldığı çağlarda, Müslümanlar, hayvanları haksız yere öldürmek şöyle dursun, sövmeyi, dövmeyi, kaba davranmayı bile yasaklamışlar; bununla ilgili kanunnameler yayınlamışlardır...

Bunları öğrenen Batılı aydınlar hayretler içinde kalırlar. Avrupalı bir hukukçu olan **Guer**, “Müslümanların, hayvanları korumak ve beslemek için, sıkı hükümleri olan yasaları bulunduğunu öğrendiğim zaman hayret ettim” der.

Bununla ilgili, yerli sayısız tarihi kaynak vardır. Ancak, daha inandırıcı olması bakımından Batılı kaynaklardan, Batılı aydınların hatıralarından nakiller yapmak istiyorum sizlere.

Mesela, Avrupalı yazar, **Claude Farere**, Osmanlı ülkelerine yaptığı seyahatte gördüklerini şöyle anlatır: "Müslüman mahallesinde yaşayan kediler, kendilerine daima iyi muamele yapıldığı için, insanlardan korkmazlar, onlardan kaçmazlar. Fakat hıristiyan, Yahudi gibi gayri müslim mahallelerinde yaşayan kediler, insanları görünce kaçarlar. Bu mahallelerde yaşayan kediler, daha insanı görür görmez, selameti kaçmakta bulurlar."

Yine Kanuni devrinde yıllarca İstanbul’da kalan **Pedro**, şöyle yazıyor:

“Her Türk, pişen yemeğinin bir bölümünü köpeklere, kedilere, kuşlara ayırır, böyle davranmazsa günaha gireceğine inanmıştır.”

Du Loir da 17. yüzyılda gördüklerini sapıklık(!) olarak! algılıyor:

“Türkler, hayır eserlerini hayvanlara da teşmil etmek suretiyle doğru yoldan sapmışlardır!.. Osmanlı’nın bir çok şehrinde kedilerin barınıp beslenmesi için vakıflar kurulduğunu hayretle gördüm. Bu vakıflarda görevliler, hayvanlara hizmet ediyorlar. Bir çok kibar Türk’ün, kasaplardan et, kebabçılardan kebab getirip kendi elleriyle kedilere, köpeklere, büyük bir sabırla yedirdiklerini gördüm. Kuşlara sevgileri ise bunlardan bile fazladır...”

Mareşal von Moltke, 1837’de Üsküdar’daki “Kedi hastahanesini” bizzat ziyaret ettiğini yazar.

Kuşlar için vakıf suretiyle kurulmuş hastahanelerin en ünlüsü, yalnız hasta leylekler üzerinde ihtisas yapmış Bursa’da Guraba-hâne-i

Laklakaan'dır. Tarihte ve günümüzde bütün dünyada görülmemiş bir örnektir bu.

Castellan, binsekizyüzlü yılların başlarında gördüklerini şöyle yazar:

Köpekler, Osmanlı şehirlerinin sokaklarında serbestçe ve korkusuzca dolaşır. Onlara dokunmak kimin haddinedir? Mahallenin varlıklıları, bunları beslemek için kasaplara muntazam para öderler. Bir bina inşa edilirken, güvercinlerin ve diğer kuşların susuz kalmamaları için munasip yerlere yalıklar yapmak, Osmanlı mimarisinin vaz geçilmez özelliklerindedir...”

18. asrın sonlarında İstanbul'da görev yapmış olan, İsveç elçisi **d'Ohsson** da şunları yazar:

“Hiç kimse bir hayvana eziyet etmez. At, katır, deve gibi yük hayvanlarına fazla yük yüklenemez, zabıta görevlileri fazla yükü derhal indirir ve sahibine sert itharda bulunur, bu suçu tekrarlırsa tutuklanır. Yalnız eti yenilmek üzere ve yenilebilir hayvanlar öldürülebilir. Zevk için avcılık yapanlar hele İstanbullular için kınanacak insanlardır. Bu uygulama ve anlayış, Türk milletine şeref verir”

Vahşi hayvanlar, ancak insan hayatı tehlikede ise, vurulabilir. Bunun gibi, ancak zararlı hayvanlar öldürülebilir. Bunlar da, keskin bıçakla, aletle, eziyet edilmeden, suda boğmadan, ateşte yakmadan öldürülebilir ancak.

Müslümanlar sadece hayvanları koruma altına almamış; tabiata da sahip çıkmış. **Sultan Abdülmecid Han** zamanında İstanbul'a gelen **Lamartine**'in söyledikleri de ilgi çekici.

Bir Fransız şair ve politikacısı olan **Lamartine** şöyle yazar:

“Müslümanların engin bir tabiat zevki ve aşkı vardır. Zevkleri basit, fakat hem tabii, hem yüksek estetik çizgidedir. Tabiat sevgisi engindir. Tabiatın güzelliklerini seyrederek mest olur, dalar, düşünür, şiir okur, dua eder. Türkler, mütefekkir; düşünen ve düşünce üreten bir millettir. Bu şekildeki bir iman ve hayat görüşü ile bütün Dünya fethedilebilir.”

Görüldüğü gibi, kendilerinin ifadeleriyle Osmanlı'nın; insan haklarını bırakın, hayvan haklarında bile emsali yok!..

Fransız kadının anlattıkları 22.10.99

Geçenlerde Bursa'dan dönerken, Deniz Otobüsünde yanımda 8-10 yaşlarında bir çocuk, onun yanında da, annesi olduğunu öğrendiğim bir bayan oturdu. Hareketten sonra, isminin Fatih olduğunu öğrendiğim çocukla biraz sohbet ettik.

Bir ara çocuğa; derslerine iyi çalışıyorsun, anneni babanı da üzümüyorsun değil mi? dedim. Çocuk, sen cevap ver, dercesine annesine baktı. Annesi, amcası, benim oğlum çok zekidir her sene takdir getirir, çok da terbiyelidir, bizleri hiç üzmez, dedi.

Maşaallah, çok güzel, inşaallah böyle devam eder, dedim ben de. Fakat bir şey dikkatimi çekti bu konuşma esnasında. Kadının şivesi düzgün değildi. Türk asıllı olmadığı hemen anlaşılıyordu. Merak edip sordum:

- Türk değilsiniz herhalde?

- Evet, Fransız asılıyım. Fakat, İstanbul'da oturuyoruz. Kocam tekstilcidir. Evlenmeden önce, ihracat bağlantısı için sık sık Fransa'ya geliyordu. Kendisi ile Fransa'da tanıştım. Daha sonra da evlenerek İstanbul'a geldim.

Sonra çantasından karvizitini çıkartıp takdim etti. Teşekkür edip kartını aldım. İşyerinin nerede olduğu merak edip karta baktım. Fakat gözüm başka şeye takıldı. Kadının ismi Müslüman ismi değildi, hıristiyan ismiydi. Kadın, ismine takıldığımı anladı. Ben sormadan o söze başladı:

- Herhalde ismime takıldınız?

- Evet, Müslümanla evlisiniz, çocuğunuz ismi Müslüman ismi, fakat!..

- Şaşırmakta haklısınız. Ancak benim bildiğim dinler, insanları kemale getirmek, olgunlaştırmak içindir. Ben karşımdakileri benden daha olgun olarak görürsem, o zaman din değiştirmeyi düşünürüm. Ben şu halimle bakıyorum, tanıdığım Müslümanlardan daha mükemmelim, daha ahlâklıyım, kendime göre dinimin emirlerini yerine getiriyorum. İstersiniz en yakın kimse olarak kocamı misal göstereyim:

Kocamın hiç namaz kıldığını görmedim. Oruç da tutmaz. Dürüstlük nedir, hiç bilmez. Ticarete, para gelsin de nereden gelirse gelsin, anlayışında. Başkalarının hakkı geçermiş, onlar zarara uğramış umurunda değil. Düzgün bir aile hayatı da yok. Her akşam şurada burada...

Bir müddet sustuktan sonra son sözünü söyledi:

“ Ben böyle bir kimseyi kendime nasıl örnek alıp da dinimi değiştiririm. Bu mudur dininizin bildirdiği mükemmel insan?”

Sonra çantasını karıştırmaya başladı. “ İşte buldum” diyerek bir gazete kupürü çıkardı. Bana uzatıp, “ Buyurun, bu da başka bir örnek, bir islâm devletinin başı bu!...”

Baktım gazetede ki haberin başlığı şöyleydi: “ Suudi Arabistan kralının, İspanya'daki yazlık villalardaki günlük mutfak masrafı 85 milyar”

Haberi okuyup kendisine geri verirken, sözlerine devam etti: “Kendi ülkesinde ve diğer Müslüman ülkelerde dindaşları açlıktan kırılırken, bu nasıl yapılır?”

Kendisine dilimin döndüğü kadar anlatmaya çalıştım: Arabistan'ın islam devleti ile, Suud ailesinin yaptıklarının da dinle alakasının olmadığını; bunların İngilizlerin ve ABD'nin bir kuklası olduğunu, bir dini mensuplarından değil de, kaynağından, kitaplardan öğrenmenin şart olduğunu, şahıslara takılıp kalırsa, gerçeğe varılamayacağını; hıristiyanların da Hz. İsa'nın gösterdiği yolda olmadıklarını; her türlü zulmü geçmişte ve zamanımızda acımasızca yaptıklarını... anlatmaya çalıştım. Kendisine kitap verdim.

Ama insanlar gördüklerine bakıyor, gördükleri ile hüküm veriyorlar... Okuyan çok az...

Bunun içindir ki, “**lisân-ı hâl, lisân-ı kalden entakdır**” demişlerdir. Hâl ile hareket ile yapılan, söz ile yapılandan üstündür, demektir.

1960'lı yıllarda kapılarını Türklere açan Avrupa'da, bugün 3.5 milyona yakın Türk yaşamaktadır. Eğer bu insanlar, dinimizi iyi bilen, dinimizin güzel

ahlâkı ile ahlâklanan, yaşayışıyla, çalışmasıyla, kısacası her haliyle dört dörtlük Müslüman olsalardı, inanın bugün Avrupa'nın çehresi değişirdi.

İslâmiyet, bütün dünyaya örnek insanlar vasıtasıyla yayıldı. Bizans'ın en ucra köyünde bile İslamiyeti gerçek manada temsil eden bir "alperen" bulunurdu. Osmanlılar bir yeri alınca, kimseyi Müslüman olmaya zorlamazlar, Anadolu'dan oralara Müslüman aileler yerleştirirlerdi.

Bu örnek insanların vasıtasıyla, yerli halk İslâmiyeti, İslâmın güzel ahlâkını, adâletini tanır, kısa zamanda Müslüman olurlardı. Bosna'nın, Arnavutluk'un, kısacası Balkanlar'daki yerli halkın Müslüman olmaları hep böyle olmuştur.

Bugün, insanlar islâmiyetten uzaklaşıyorsa, eskisi gibi İslâmiyet yayılmıyorsa, bunda fert fert hepimizin vebali olduğunu unutmayalım!.. Suçu başka yerde aramayalım!..

Bari bu treni kaçırmayalım! 23.10.99

Eskiden uzak yerlere ulaşım genelde tren ile yapılırdı. Trenler de haftada bir, bazısı da ayda bir kalkardı. O treni kaçırdın mı artık bir ay beklemek zorundaydın. Bundan dolayı, önemli fırsatları kaçırmaya karşılığı olarak, dilimize "treni kaçırmaya" deyimini yerleştirdi.

Treni sadece fert olarak insanlar kaçırmaz; toplum olarak, millet olarak da kaçırlır. Tren fert olarak kaçırdığında sıkıntısını sadece o kimse çeker. Toplum olarak tren kaçırlırsa, işte o zaman sıkıntısını yediden yetmişe herkes çeker.

Toplum olarak kaçırlan trenin arkasından bir hafta sonra, bir ay sonra ikincisi gelmez. Bunun gelmesi çoğu zaman asırlar sonra olur. Bunun için toplum olarak treni kaçırmamak lazım. Biz toplum olarak hâlâ kaçırdığımız trenlerin sıkıntısını çekiyoruz. Ne kadar çekeceğimiz de belli değil.

Asırlar sonra bir gelen bu tren, bugün gelmiş ve hareket etmek üzeredir. Eğer bu trende yerimizi almazsak, ezilmeyi, sürünmeyi şimdiden göze almak zorundayız.

Şimdi, geçmişte kaçırdığımız bir tren hikayesini anlatayım.

Osmanlı İmparatorluğu, 16. yüzyılda zirvedeydi. Böyle çok iyi bir durumda olduğumuz bir devrede, Avrupa çok zor durumdaydı. Çünkü, Avrupa, nüfusunu besleyemeyecek bir tarıma sahipti. O günkü ekonomi, esas itibarıyla tarıma ve ticarete dayalıydı. Tarım üretiyor, ticaret o üretilen malları dağıtıyordu. Tabii ki, nüfus baskısı bir noktada büyük sıkıntılar getirdi. Osmanlı İmparatorluğu da genişleyerek, yeni yerleri fethederek, ganimet alarak, vergi toplayarak, ekonomik alanda Avrupa'yı çepçevre kuşattı.

Şartlar Avrupa'yı artık zorlamaya başlamıştı. Bir çıkış yolu aramaya mecbur etti. Zaten bütün buluşlar, bir zorlama, çaresizlik sebebiyle olmuştur.

Bu arayışlarla Amerika keşfedildi, 15. Asırda, 16. Asır ve 17. Asrın başlarına doğru Amerika'dan, özellikle Güney Amerika'dan büyük bir servet

akımı Avrupa'ya akmaya başladı. Altın, gümüş ve birçok kıymetli taşlar geliyor; hak hukuk tanımadan kaçırılan bu maddelerle Avrupa zenginleşiyordu. Bu zenginlik, fiyatların yükselmesine sebep oldu. Osmanlı ülkesinden de mal kaçmaya başladı. Çünkü, mal daima, nerede daha iyi fiyat bulursa, oraya gider. Sadece bununla kalmadılar. Hindistan, Uzakdoğu, Avustralya'da da koloniler kurdular.

Avrupa'da bütün bu işler yapılırken, gelişmelere ayak uyduramadığı, yeni politikalar üretmediği için, Osmanlı'da 16. Yüzyılın ortasından sonra bir duraklama, arkasından da yavaş da olsa, aşağıya doğru bir iniş başladı. Özellikle 1700'lü yılların ortasında Batı, sanayi devrimi ile enerjiyi kullanarak kol gücünün bin, on bin ve hatta yüz bin mislini alırken, Osmanlı bu sanayi devrimini kaçırdı.

Tren kaçınca, 1750'lerde enerjinin, ilk önce kömür, buhar enerjisinin kullanılmasıyla başlayan bir mekanizasyon devrini atladık. Sanayi devrimi tabiatıyla Avrupa'yı değiştirdi. İleriye götürdü.

Bizde, ise bu devir Osmanlı'nın gerilemesinin hızlandığı bir devredir. Ekonomik olarak o yarışa giremedik. Aynı şeyleri yapamadık, aynı şekilde gelişmemizi sürdüremedik.. Avrupa'nın artan zenginliği bize menfi tesir etti. Ekonomimizi sıkıntıya soktu. Sonunda Osmanlı'yı çökertti. Şu bir gerçektir ki, genelde bütün devletlerin çöküşü ekonomik zayıflıktır. Güçlü her zaman ayaktaadır. Her engeli aşabilir.

İşte, asırlar sonra gelen tren tekrar önümüzdedir. Eğer çağın şartlarına uygun hareket eder, gelişmelere, değişimlere ayak uydurabilirsek, treni yakalayabiliriz...

21. asır ileri teknoloji ve bilgi çağıdır. 80'li yıllarda başlayan teknoloji ihtilali, başta elektronik ve biyoteknoloji olmak üzere bilimde sağlanan baş döndürücü gelişmeler, insanoğlunun beyin gücünü çok daha iyi kullanmasını sağlayarak önüne inanılmaz imkanlar açmaktadır.

Gelmesine, birkaç ay kalan asır, ferdin asrıdır, bilgi asrıdır. Çok kimsenin ifade ettiği gibi, bu asırda fertlerin kitleler halinde değil, daha çok ufak gruplar ve tek tek çalıştıkları bilgisayar, telekomünikasyon, nakliye, inşaat, turizm gibi ekonomik faaliyetlerden oluşan hizmet sektörü, toplam işgücünün yüzde sekseninden fazlasını istihdam edecektir.

Mutlaka idrak etmemiz gereken husus, 21. Yüzyılı şekillendirecek olan hizmet sektörünün daha kabiliyetli, daha bilgili insana ihtiyaç gösterdiğiidir. Değişim, ferdin bizzat kendisinden başlayacaktır.

İleri ülkeler arasına girebilen milletler, bu değişimi gerçekleştirebilen, insanını 21. Yüzyılın gerekleri doğrultusunda eğitebilen milletler olacaktır. Türkiye'nin bundan böyle hedefi, binlerce kişinin çalıştığı devasa tesisler değil, bilgi çağının arkasında kalmayacak insan yetiştirmek olmalıdır.

Bu da yetmez, hem sosyal, hem de siyasi hayatta , gelişim, değişim şarttır. Çünkü bütün bu gelişmeler için huzurlu ortam gerekir. Kim ne yaparsa yapsın, ben bildiğimden vaz geçmem dersek, bu defa da treni kaçırsak, Osmanlı'nın durumuna düşmemiz kaçınılmaz olur.

Bilimsel araştırmalar(!) 29.10.

Oldum olası “**Bilimsel rapor**” , “**İstatistiki veriler**” gibi araştırmalara hep şüphe gözü ile bakmışımdır. Nasıl bakmamayım; aynı konuda iki araştırma yapılıyor, netice birbirinin tam tersi... Ufak tefek farklılıklara tamam da, yüzde yüz farklılık niçin?

Çünkü, bu tür çalışmaların birçoğu belli maksatlar, yönlendirmeler için yapılıyor da ondan. İşte, bu tür yapılan bir araştırmanın neticesi:

“ Yapılan araştırmalara göre, Batı’da gayri meşru ilişki yaşı 14’e Türkiye ise, 16’ya indi. Bu gizli ilişkilerin sağlık açısından zararlarına mani olmak için, artık cinsellik tabu olmaktan çıkarılmalı. Cinsel eğitim verilmeli. Cinsellik bir ihtiyaçtır, engel olunmamalı. Teklif sadece erkekten gelmemeli, kadın da teklif edebilmeli. Erkek cinselliği nasıl rahat yaşıyorsa, kadın da öyle olmalı. Her iki cins de evlilik öncesi, cinsel tecrübeye sahip olmalı. Görüştüğümüz herkes cinsel özgürlük istiyor...”

Sordukları her denek, aynı şeyleri istiyor(!). Bu sözde araştırma ya maksatlı bir masabaşı çalışması vey, diskoteklerde, barlarda... yapılmış. Meyhaneden çıkan kimseye içki içiyor musunuz diye sorarsanız, alacağınız cevap tabii ki “ Evet” olacak. Sonra da bunu bilimsel araştırma(!) diye yayınlayacaksınız!

Batı bunu denemiş. Cinsel özgürlüğün toplumu ne hale getirdiğini görmüş. Şimdi, bunun nasıl önüne geçebilirim, telaşında; aile bağlarını kuvvetlendirmek için, bütçelerinden yüklü paralar ayırmaktalar. Alınan netice ortada iken, toplumu böyle bir yönlendirme gayretine girmek akıllara durgunluk veriyor. Acaba bu, Batı’nın bir intikamı mı? Bizim toplumuz perişan oldu, onların ki de olsun kıskançlığı mı?

Batıda ilk defa İsveç, yasal yollarla “cinsel devrim” yapan bir ülkedir. İsveç Parlamentosu , insanların “cinsel özgürlüğünü” baskı altına alan ne kadar yasa varsa, onların tümünü yürürlükten kaldırıp bu, “özgürlüğü” pekiştirici yasaları yürürlüğe koydu.

Akıllarınca, bu tür yayınlar serbestçe yayınlanacak, piyasa bu tür yayınlara belli bir noktada doyum sağladıktan sonra da, kendiliğinden ortadan çekilecek...

Bu serbestliğin verilmesinden sonra, hiç tahmin etmediği bir manzara ile karşılaştı İsveç. Cinsel özgürlük adına uygulanan tedbirler ters tepti. Piyasa bir türlü porno yayına doymak bilmedi. Tersine, bu tür yayınların her türlü sü piyasayı gitgide daha yoğun biçimlerde işgal etmeye başladı. Okullardaki eğitim ve cinsel özgürlük uygulamaları da, beklenenin tersine sonuçlar vermeye başladı.

Pornografi piyasası, eskisinden çok daha zengin hale geldi. Üstelik sapık ilişkilerin yanı sıra ırza geçme ve fuhuş olayları arttı. Buna bağlı olarak başka bir gelişme, alkolizmin yaygınlaşması ve yoğunlaşması olmuştur. Halen her 100 İsveçliden 80’inin klinik alkolik olduğu belirtilmektedir.

Laboratory for Clinical Stress Research’ün araştırma sonuçları şöyle özetleniyor: “Dört yaşındaki her üç çocuktan birisi çişini tutamıyor. Her iki yetişkinden birisi uykusuzluk, yorgunluk, sıkıntı gibi durumlardan

şikayetçi. Çalışan her yedi kişiden birisi, çalışma gününün sonunda zihnen kendisini tükenmiş hissediyor.

Her yıl binlerce kişi intihar ederken, bundan birkaç misli fazlası da intihara teşebbüs ediyor. Nihayet, her bin kişiden 99.7'sinin ruhen hasta olması, İsveçlileri dünyanın en mutsuz insanları arasında ön sıraya getiriyor.”

Cenab-ı Hak, insanın, beden ve ruhen sağlam kalabilmesi için, ölçüler bildirmiş, sınırlar koymuş. Bu sınır aşılsa, insanın felâketi olur, buyurmuş. Ama dinleyen kim? Tarifnameye uymamakta ısrar edilirse, sınır aşılırsa, daha çok felaketler gelir insanoğlunun başına!..

Bu bir tercih meselesi!.. 30.10.

Dünkü yazımda, ülkemizde, cinsel serbestliği teşvik eden bilimsel(!) bir araştırmadan söz edip, böyle bir uygulamayı yapan İsveç'te, cinselliğin serbest bırakılmasının ülkeyi “ruh hastası” bir toplum haline getirdiğinden bahsetmişim. Değerli araştırmacı yazar Rasim Özdenören'in çalışmalarından da istifade ederek, bu konuya bugün de devam etmek istiyorum.

Aslında, İsveçlilerin uğradığı ruh hastalıkları, bütün Avrupa ülkeleri ve Amerika için de geçerlidir. Cinsel serbestlik ve neticesinde meydana gelen ahlakî çöküntü sebebiyle can sıkıntısı, bezginlik, yılgınlık, umutsuzluk, alkolizm, erken bunama, melankoli, şizofreni gibi hastalıklarda anormal bir artış görüldü. Ayrıca yalnızlık, terk edilmişlik duygusu, insanlarda sevgisizlik, dostluktan uzaklaşma, yabancılaşma, ev yaşantısının unutulmaya yüz tutması, ailenin şirket haline dönüşmesi gibi durumlar, günümüz Batı insanının belli başlı karakteristikleri arasında girdi.

Cinsel alandaki yanlış uygulamalar sebebiyle, akıl ve ruh hastalıkları, gitgide daha çok insanı içine alan boyutlara ulaşıyor. Batı kentleri, açık hava ruh hastalıkları hastanelerine dönüşmüştür desek, pek de abartma yapmış sayılmayız.

İsveç'te yaygınlaşan ırza geçme olayları, Fransa'da alkolizm, İngiltere'de eşcinsellik, Amerika'da bütün bunların toplamı, tek tek herkesi tehdit eden boyutlara ulaşmıştır. Amerika nüfusunun yüzde 30'unun eşcinsel olduğu bilinmektedir.

Cinsel özgürlük sebebiyle, zührevi hastalıklar hızla yaygınlaşmıştır. Araştırma sonucunda dünyadaki her dört gençten birinin çevresinde, ya bir AIDS hastası, ya da cinsel yolla bulaşan hastalığa yakalanmış biri olduğu gerçeği ortaya çıkmıştır.

Batının, bu, ne yapacağını şaşırılmış sinirli, hastalıklı insanların mağdurları arasında çocuklar da yerlerini almaktan geri kalmıyor.

Batı dünyasında, çocuklara karşı işlenen cinsel saldırı olayları da giderek ürkütücü boyutlara ulaşmaktadır. Amerika Aile Şiddet Araştırmaları Enstitüsü'nün bir raporuna göre, tüm Amerikalı kadınların yüzde 19'u (1/5), ve erkeklerin yüzde 9'u çocuklarında cinsel yönden kötü davranışlarla karşılaşmış durumdadır. Ayrıca 2-5 milyon arasında Amerikan kadını, yakın akrabalarıyla cinsel ilişkide bulunmuş olarak görünüyor.

Ahlakî çöküntü sebebiyle, Avrupa'da ve Birleşik Amerika'da alınan bütün tedbirlere rağmen, alkol ve uyuşturucu kullananların sayısı da hızlı bir artış göstermektedir. Gençler hemen hemen 11 yaşında içki şişelerine sarılıyor. Okul çağındaki erkek çocuklardan yüzde 10'u, kız çocuklardan ise yüzde 5.8'i alkolik olma tehlikesi ile karşı karşıya bulunuyor.

Gençlerde alkole bağımlılık, okul ve iş sorunlarından sonra üçüncü en büyük sorun haline almış durumda. Gençlerin böylesine küçük yaşta alkole başlamaları da, ana babalarıyla aile çevresinin rolü çok büyük. Gençlerin yüzde 37'sinin babası, yüzde 13'ünün ise, annesi aşırı derecede alkol kullanmaktadır.

Bütün bunların sebebi, Batı'nın uyguladığı hayat tarzının insanın tabiatını çok zorlamasıdır. Doğal olmayanı doğal diye, her türlü sapıklığı ve sapıklığı, doğru diye kabul etmesidir. Sapıklık, doğruluk diye görülünce doğru tedavi yerine yanlış tedavi uygulandı.

Bir tedavi aracı olarak öngörülen İsveç'in "cinsel devrim" saçmalığının sonuçları, bütün vahametiyle ortaya çıktı. Batı bataklığından kurtulma çareleri ararken, ülkemizdeki bazı çevrelerin toplumumuzu hızla bu bataklığa çekme gayretleri art niyetin açık ifadesidir.

İnsanı hayvandan ayıran, "**Ahlak**"tır. Bu kaldırılınca insanın hayvandan farkı kalmaz. Hatta hayvandan daha kötü duruma düşer. İnsan sınırsız, başıboş değildir. Sınır tanımayan kimseler için Kur'an-ı kerimde, "**İşte onlar hayvanlar gibidir; hatta daha da aşağıdırlar.**" (Araf 179) buyurulmaktadır. "Ben sınırsızlığı, başıboşluğu istiyorum" diyene ne denebilir? Bu bir tercih meselesi!..

"Miracınız mübarek olsun!" 5.11.99

Mekke halkı, Peygamber efendimize, iman etmiyor, Müslümanlara, sıkıntı verip, işkence ediyorlardı. **Resulullah** efendimiz bu hale çok üzülüyordu. Hicretten bir yıl önce, elliki yaşında iken, **Zeyd bin Harise** hazretleri ile **Taif'e** gitti. Bir ay kadar Taif halkına nasihat ettiği halde, kimse imana gelmediği gibi eziyet ve işkence ettiler. Üzgün bir şekilde oradan ayrıldı. Doğruca amcasının kızı **Ümm-i Hani'nin** evine gitti. Ümm-i Hani, Peygamber efendimizin düşmanlarının çokluğunu düşünerek, evin önünde nöbet tutmaya başladı.

Peygamber efendimiz, o gün çok incinmişti. Buna rağmen, abdest alıp, Rabbine yalvarmağa, af dilemeğe, kulların imana gelmesi, saadete kavuşmaları için dua etmeye başladı. Çok yorgun, aç ve üzüntülü olduğu için hasır üzerine uzanıp uyuya kaldı.

O anda Allahü teâlâ, Cebrail aleyhisselama buyurdu ki:

"Sevgili Peygamberimi çok üzdüm. Mübarek bedenini, nazik kalbini çok incittim. Bu halde, yine bana yalvarıyor. Benden başka, hiçbirşey düşünmüyor. Git! Habibimi getir! Cennetimi, Cehennemimi göster. O'na ve O'nu sevenlere hazırladığım ni'metleri görsün. O'na inanmayanlara, hazırladığım azabları görsün. O'nu ben teselli edeceğim."

Cebrail aleyhisselam, gelip uyur halde görünce, uyandırmaya kıyamayıp, ayağının altını öptü. Peygamber efendimiz hemen uyanıp, Cebrail aleyhisselamı karşısında görünce sordu:

- Ey Cebrail kardeşim! Böyle vakitsiz niçin geldin. Yoksa bir hatamı ettim. Rabbimi gücendirdim mi? Bana acı haber mi getirdin?

- Ey bütün yaratılmışların en üstünü, yaratanın sevgilisi, Peygamberlerin efendisi, iyilikler ve üstünlükler kaynağı olan şerefli Peygamber! Rabbin sana selam ediyor. Hiçbir Peygambere, hiç bir mahlukuna vermediği nimeti sana ihsan ediyor. Seni kendine davet ediyor. Lütfen kalk, buyur gidelim.

Bunun üzerine beraberce Ka'be yanına geldiler. Sonra Cennetten gelen **Burak** adındaki beyaz hayvana binip, bir anda Kudüs'de, **Mescid-i Aksa**'ya vardılar.

Geçmiş Peygamberlerden bazılarının ruhları insan şeklinde orada idi. Cemaatle namazdan sonra mescitten çıkıp bilinmeyen bir mi'rac ile, bir anda, yedi kat gökleri geçtiler. **Cebrail aleyhisselam**, Sidre'de kaldı.

Peygamber efendimiz, Cenneti, Cehennemi, sayısız şeyleri görüp, Refref adındaki bir Cennet yaygısı üstünde olarak **Kürsi, Arş ve Ruh alemlerini** geçip, bilinmeyen, anlaşılamıyan, anlatılamıyan şekilde, Allahü teâlânın dilediği yüksekliklere ulaştı.

Mekansız, zamansız, cihetsiz, sıfatsız olarak Allahü teâlâyı gördü. Hiçbir mahlukun bilemeyeceği, anlıyamıyacağı nimetlere kavuşup, bir anda, **Kudüs'e** ve oradan **Mekke-i mükerreme'ye Ümm-i Hani'nin** evine geldi. Yattığı yer henüz soğumamış, leğendeki abdest suyunun hareketi durmamıştı.

Peygamber efendimiz sabahleyin Ka'be yanında miracını anlatınca, işiten müşrikler, inkar edip, alay etmeğe başladılar. Müslüman olmağa niyetli olanlar vazgeçtiler.

Müşrikler, hazret-i **Ebu Bekr'e** gidip durumu anlattılar. Hazret-i Ebu Bekr, **"Eğer O söyledi ise, inandım. Bir anda gidip gelmiştir."** diyerek hemen Peygamber efendimizin yanına geldi. Yüksek sesle:

- Ya Resulallah! Mi'racınız mübarek olsun! Allahü teâlâyâ sonsuz şükürler ederim ki, bizleri, senin gibi büyük Peygambere, hizmetçi yapmakla şereflendirdi. Parlıyan yüzünü görmekle, kalblerini alan, ruhları çeken tatlı sözlerini işitmekle ni'metlendirdi. Ya Resulallah! Senin her sözün doğrudur. İnandım. Canım sana feda olsun! dedi.

Resulullah efendimiz çok sevindi; bu samimi bağlığından dolayı Ebu Bekr'e **"Sıddık"** dedi. Bu adı almakla, bir kat daha yükseldi. Peygamberlerden sonra insanların en üstünü oldu.

Mirâc gecesi hediyeleri 6.11.99

Sevgili Peygamberimizin mirâcı geceleyin meydana geldiği için, "gece yolculuğu ettirilmek" manasında bu olaya **"İsra"** denmiş, bu mübarek kelime aynı olayı anlatan ayetle başlayan **"İsra"** suresinin de adı olmuştur.

Mi'rac ise yükseğe çıkmak manasında olarak merdiven, yani Resul-i ekrem efendimizin varlık ufuklarının üstüne, yüce makamlara yükselmesi demektir.

Nitekim mirac olayında sevgili Peygamberimiz, “**Yükseğe çıkarıldım**” buyurdularından, bu hadise mirac diye anılmıştır.

Bu davet ve mirac işi, Peygamber efendimizin kendisini en yalnız ve en çok üzgün hissettiği bir zamanda olmuştur. Zira Taif'ten müteessir olarak dönmüştü. Sonra **25** yıllık biricik hanımı ve en yakın destekçisi Hz. Hatice validemizi kaybetmişti.

Bundan bir müddet evvel de amcası **Ebu Talib** vefat etmişti. Artık Mekke müşriklerine karşı onu himaye edecek kimse de kalmamıştı. Hem kendisine, hem Eshabına uygulanan baskılar, münasebetleri kesmeler, ezalar ve cefalar, haddi hududu aşmıştı.

Müslümanların bir kısmı da Peygamber efendimizin izni ile **Habeşistan'a** göç etmişlerdi. Onbir yılı aşkın bir zamandan beri devam eden iman ve küfür mücadelesinde inananların sayısı pek fazla değildi. Çoğunluğu inanmayanlar teşkil ediyordu. Hulasa ebedi hayat verecek yüce din yok edilmek isteniyordu.

İşte bu olup bitenlerin içinde, çok üzgün halde bulunan Peygamberimize, bütün bu tehlikeli günlerin sona ermek üzere olduğunu, hicret olayı ile İslam tarihinde yepyeni bir huzur ve sükun devrinin açılmak üzere bulunduğunu müjdelemek ve gönlünü almak için, onun melekut alemini seyredeceği ve yüce Mevla'dan yeni emirler telakki edeceği mübarek gece gelip çatmıştı.

Peygamber efendimiz bu gece Cebrail aleyhisselamın geçemediği noktayı geçmiş, arada vasıta olmaksızın bilinmiyen bir şekilde mekansız, zamansız, cihetsiz, sıfatsız olarak Allahü teâlâyı görmüş ve konuşmuştur.

Beş vakit namaz burada farz kılınmıştır. Ayrıca, iman esaslarıyla ilgili **Bekara suresinin son iki ayeti** ve ümmetinden şirk koşmayanların Cennete gireceği müjdesi, Peygamber efendimizin mirac dönüşü biz ümmetine getirdiği en değerli armağanlardır.

Yine bu gecede bizzat Allahü teâlâ tarafından Peygamber efendimize vahyedilen ve O'nun şahsında bize öğretilen bazı tutum ve davranışlar hakkında ilahi vecibeler bildirilmiştir.

Bu vecibeler İsrâ suresinin 23. ila 39. ayetleri arasında belirtilen 12 maddeden ibarettir ve şunlardır:

“Allaha hiç bir surette şirk koymayın! Anne ve babanıza hürmet ve itaat edin! Hısım ve akrabaya, fakir ve yoksullara, gurbette kalmış kimselere, yolculara yardım edin! Geçim endişesiyle çocuklarınızı öldürmeyin! Yetimlerin mallarına dokunmayın! Onlara hoş muamele edin! Zinaya yaklaşmayın! Haksız yere kimseyi öldürmeyin! Verilen sözü tutun! Ölçü ve tartıda doğruluğa dikkat edin! Bilmediğiniz bir şeyin ardına körü körüne takılıp gitmeyin! Yer yüzünde kibir ve gurur taslayarak yürümeyin!”

Bu mucizeyi zaman ve mekan mefhumlarıyla açıklamak ve akıl ile izah etmek mümkün değildir. İlahi kudretin ve Peygamberlik mertebesinin ne demek olduğunu idrak edebilenler, bu hadisede bir gariplik görmezler. Allah ve Resulüne inananlar mucizeye de inanırlar.

Ayet-i kerime ile sabit olan, Resulullahın bedenen Mekke'den Beytül-mukaddes'e götürüldüğüne inanmayan dinden çıkar. Sahih hadis-i şeriflerle sabit olan, göklere ve bilinmeyen yerlere götürüldüğüne inanmayan ise, “**fırka-i nâciye**” denilen Eshab-ı kiramın yolundan ayrılmış olur.

Hoşgörü ve barış 12.11.99

Cumhurbaşkanımız Sayın Süleyman Demirel, Osmanlı'nın 700. Yıl kutlamalarına ayrılan 4-8 Ekim, XIII. Türk Tarih Kongresinde, önemli bir konuşma yapmıştı. Araya başka gündem konularının girmesi sebebiyle bu önemli konuşmadan bahsedememiştim. Bu konuşma özetle şöyleydi:

“ Cumhuriyetin kuruluşundan bu yana Osmanlı kötülendi. Bunun bir sebebi vardı. Din kuralları ile idare edilen bir devletin yerine, Batı hukukunun esas alındığı Türkiye Cumhuriyeti kurulmuştu. Yeni devleti oturtmak, sağlamlaştırmak için böyle yapılmak mecburiyeti vardı. Artık Cumhuriyet oturdu. Tehlike kalmadı. Hala Osmanlıyı kötülemeye devam etmenin bir manası kalmadı. Bunun kimseye faydası yok... “

Bu ifadeler, Fethi Sami Bey'in anlattıklarını hatırlattı:

Fethi Sami Bey ve ailesi, 1922 yılında kendi istekleri ile yurt dışına çıkarlar. Babası Sami Bey, bir Osmanlı zabiti. Avrupa'da iken, Türkiye'de hanedan mensuplarına çok ağır suçlamaların yapıldığı üzüntüyle takip ederler.

Kırklı yıllarda, Dışişleri Bakanı Tevfik Rüşdü Aras bir toplantı için Almanya'ya gider. Sami Bey aynı zamanda sınıf arkadaşı olan ve kendisi çok yakından tanıyan Tevfik Rüşdü Bey'i bulup, “Tevfik Rüşdü Bey, sen benim çocukluk arkadaşısın. Beni ve mensubu olduğum hanedanı çok yakından tanırısın. Herkesin huzurunda sana soruyorum: Ben ve babam hain miydi, dayım Sultan Vahidettin hain miydi? diye sorar. Dışişleri Bakanı T. Rüşdü Aras şöyle cevap verir:

“Haşa, haşa, sümme haşa! Ne siz hainsiniz, ne de diğer hanedan mensupları... Ancak şunu unutuyorsun Sami Bey. Biz bunları söylemeyip de sizi methetseydik, bize demeyecekler miydi, “ Bunlar madem bu kadar iyi insanlardı, niçin yurt dışına gönderdiniz? Niçin yeni bir devlet kurdunuz?” Özür dilerim, yeni devleti kabul ettirebilmek için bunları söylemek zorundayız.”

Kırklı yıllarda Dışişleri Bakanımızın söyledikleri ile Sayın Cumhurbaşkanımızın bugün söyledikleri farklı şeyler değil, aynı şeyler.

Hanedan mensupları bunun farkındaydılar. Asırlarca, halkına, hatta bütün milletlere hoşgörü ile yaklaştıklarından, başlarına gelen bu hadiseye de hoşgörü gösterdiler; tevekkülle karşıladılar. Aldıkları eğitim ve inanç da bunu gerektiriyordu. Bunun için ömürleri boyunca, Türkiye Cumhuriyetinin aleyhinde en ufak bir faaliyette bulunmadılar. Sadece Osmanlı hanedanına ait bir özellikti bu. Dünyada bir çok devlette bu tür değişiklikler olmuştur. İstisnasız, yıkılan bütün hanedanlar yeni devlet, yeni rejim aleyhine

faaliyette bulunmuşlardır. Bu, Osmanlının asaletini, hoşgörüsünü göstermesi bakımından önemlidir.

Hürriyet Gazetesi yazarlarından Murad Bardakçı'nın Şahbaba'da verdiği şu vesika, Cumhuriyetimizin kurucusu Atatürk'ün de farklı düşünmediğini göstermekte: Türkiye'nin Roma Büyükelçisi Suat Bey'in "Vahideddin'in füc'eten vefat ettiği şimdi haber alınmıştır" yazan telgrafı Ankara'ya geldiği sırada, Reiscumhur Gazi Mustafa Kemal, Adana'daydı... Telgraf hemen Adana'ya ulaştırıldı. Reiscumhur dostlarıyla yemeğe oturmuştu... Haberi işitince, "Çok namuslu bir adam öldü" dedi... "İsteseydi Topkapı'nın bütün cevâhirini götürür ve öyle bir ordu kurup geri dönerdi ki..."

Sn. Yılmaz Öztuna'nın da gazetemizdeki bir yazısında ifade ettiği gibi, hiçbir yeni rejim, eskisine rahmet okumaz... Ama, tarihimiz, kültürümüz bir bütündür. Uzun bir geçmişimiz vardır. Önem bakımından Osmanlı, bütün Türk tarihinin yüzde ellisinden fazla ağırlıklıdır. Bunun için geçmişte olanları bir tarafa bırakıp, artık Osmanlı ile barışmak şarttır.

27.7.1999 günü, TBMM'nin Osmanlı'nın 700.yılı kutlamaları sebebi ile özel gündemle toplanması, bütün partilerin Osmanlıya sahip çıkması, basın bu kutlamaları devamlı gündemde tutması bu barışın gerçekleştiğinin açık örneğidir.

Osmanlıya şükran borcumuz var. Bugün, üzerinde oturduğumuz bu topraklar ve mensubu olduğumuz İslamiyet onların hediyesidir. Bunun için, onları her zaman hayır ile yadetmemiz herşeyden önce bir insanlık vazifemizdir.

Timur Han'ın başarısının sırrı 13.11.99

Bir süre önce, Ertuğrul Gazi'nin ve Osman Gazi'nin öğütleri bu köşede yayınlanmıştı. Türk- İslam kültürü üzerine çok geniş bir birikimi olan, **Numan Ünal** Ağabey'den, büyük hükümdar Timur han ile ilgili Türkiye'de yayınlanmamış dökümanlar geldi.

Bilindiği üzere, Timur Han, Türk Dünyasının büyük şahsiyetlerinden biridir. Türk Dünyasında 15. ve 16. Yüzyıllarda ilim ve medeniyetin, yüksek derecede gelişmesi Timur Han'ın sayesinde olmuştur. Yüzlerce mütefekkir, Timur Han'ın sayesinde yetişmiştir.

Batı tarihçileri bu büyük komutan hakkında, onun okuma, yazması olmayan, cahil barbar, kaba, birisi gibi tasvir ediyorlardı. Ancak Emir Timur'un gizli kalmış bir kitabı ortaya çıkınca tarihin bu yalanlarını alt üst etti.

"**Emir Timur'un Zafer Yolu**" ismi ile basılma hazırlığı yapılan bu kitaptan, bazı hasletlerini kendi ifadesi ile sizlere aktarmak istiyorum. Timur Han kitabında diyor ki:

"Allah'ın emirlerine dâima boyun eğdim, halkıma şefkat gösterdim. İslâma ait işleri daima günlük ve dünyevi işlerden üstün tuttum. Önce Allah'a ibadet ettim, sonra günlük işlere baktım. Allah'ın emirlerini, hayatım boyunca gözümün nuru, kalbimin şهادeti, güç ve kudretimin kaynağı bildim.

Kimseye kin beslemedim. Herkese eşit, ciddi ve adil davrandım. Kimseyi başka birinden ayırmadım, zenginleri fakirlerden üstün tutmadım. Allah dostlarına hürmet gösterdim. Fakirlere çok ihsanda bulundum. Haklıyı haksızı ayırmada çok dikkatli davrandım; adaleti sağlamada bütün kabiliyet ve gücümü kullandım.

Millette merhamet gözüyle baktım. Herkesin yararına çalıştım. Kimseye zarar vermedim. Kimsenin kalbini kırmadım. Benden yardım isteyenleri geri çevirmedi.

Her zaman doğruyu söyledim. Ömrüm boyunca herkese adil ve doğru davranmaya yürümeye gayret gösterdim. Yalan ve yanlış söz söyleyenleri dinlemekten kaçındım. Kime ne söz verdimse yerine getirdim. Ahde vefa gösterdim, sözümü tuttum, kimseye hıyanet etmedim. Vaadlerinin üstünde duran padişahın adil hükümdar olacağını ve kimseye zulüm etmeyeceğini anladım.

Kendimi Allah'ın bu zemindeki mülkünün koruyucusu olarak bildim. Allah'ın iradesinin dışında insanların hiç birine zarar vermedim. Yüksek mertebelikleri ve garibleri de aynı tuttum. Kimseyi aşağılamadım; hakaret etmedim.

İslâmın bayrağını daima yüksek tuttum ve imânı, islâmı yaymanın kendi büyüklüğümün kudretli temeli olarak gördüm. Seyyidlere daima saygı ile davrandım. Alimleri ve seyyidleri el üstünde tuttum. Bunları devamlı olarak toplantılarıma davet ettim. Onların dini meselelerde söylediklerini dikkatle dinleyip, uyguladım.

Gösterdiğim sevgi ve şefkatten dolayı her kesimin gönlünü kazandım. İdareciler ancak merhametle ayakta kalabilir. Anladım ki padişah ne kadar affedici olursa halkın desteği o kadar artıyor.

Şurası muhakkak ki, adil padişahın satanat süresi uzar, zâlim padişahın saltanatı çabuk biter. Bunun için kendi güç ve kuvvetimi kaybetmemek için bir elimde adalet nurunu diğer elimde merhamet meşalesini sakladım. Seherde ikisi ile hayat yolumu aydınlattım.

Kendime adaletli ve merhametli vezirler tâyin ettim. Vezirlerime, şayet bir kimseye adil davranmamışsam ânında beni ikâz etmelerini, bu davranışımı durdurmalarını emrettim. Vezirlerimin de kimsenin malına göz dikmemelerini söyledim.

Allah, kullarından birine saltanatı layık görmüşse ona lütf etmiştir. Yaratıcının böyle bir lutfuna mazhar olmuş hükümdar da adil ve merhametli olmak zorundadır. Hükümdar böyle hareket ederse onun memleketinin güneşi yükselir ve batmaz. Ben bu prensiplere tahta geçtiğim andan itibaren adalet ve insaf ile tam uydu ve muvaffak oldum.”

Clinton'un Osmanlı hayranlığı 19.11.

Başbakanlık Osmanlı arşivlerinde çalışan bir arkadaşına, “Araştırma için en çok gelenler kimler?” diye sorduğumda, “Amerikalılar” demişti. Amerika'nın Osmanlı arşivlerine çok önem verdiğini bildirdikten sonra şöyle bir olay anlatmıştı: Arşive bir devlet büyüğü gelmişti. Konuşmasında,

Osmanlının cahilliğinden, ilimden uzaklığından ... bahsetti. Çok üzülmemize rağmen bizler memur olduğumuz için bir şey söyleyemedik. Fakat konuşmayı dinleyen bir Amerikalı araştırmacının tepkisi sert oldu. "Teessüf ederim. Osmanlı hakkında böyle konuşamazsınız. Biz Osmanlıdan çok şeyler öğrendik. Öğrenmeye de devam ediyoruz." dedi.

Gerçekten, Amerikalı Osmanlıyı çok yakın takibe aldı. Kendisi gibi zamanının bir süper devleti olan Osmanlının, bu kadar çeşitli, dillerdeki, dinlerdeki milletleri altı asır nasıl bir arada tutabilmişti. Bunu çözmeğe çalıştı. Bu çalışma esnasında çok şey öğrendi. Bunu ifade de ettiler.

Eski başkan Bush rahmetli Turgut Özal'a, "**Devlet idaresinde Osmanlıdan çok istifade ediyoruz**" demişti. Clinton da Osmanlıya hayran bir başkan. Son zamanlarda Osmanlıyı dilinden düşürmemesi bununla ilgili konuşmaları rastgele söylenmiş sözler değil. TBMM'deki konuşmasında da, Osmanlı hayranlığını, "**Tarihinizle gurur duymalısınız!**" sözleri ile vurguladı.

Amerikalının dikkatini çeken ve kendilerine örnek aldıkları hususlar nelerdi? Kısaca bundan bahsedeyim: Osmanlı milliyet ayrımı, din ayrımı yapmadı. Hıristiyan Ortodoks mezhebinin ve Ermeni patrikliğinin merkezi Osmanlı topraklarındaydı. Müseviliğin doğuş yeri ve merkezi Osmanlı toprağı idi. Her din mensubu, kendi din ve dillerinde mabet, okul açıp, ibadetlerini yapabilme hürriyetine sahipti. Gayri Müslimler bazı suçların dışında, kendi kilise ve havralarında kendi davalarına bakarlardı.

Netice olarak, Osmanlı Devleti; kavimler, dinler ve mezhepler arasında sağlam bir ahenk kurmakla, halk kitleleri arasında hiçbir fark ve tezada müsaade etmemekle, dünya tarihinde milletler arası en kudretli bir siyasî varlık teşkil etti. Geniş insan toplulukları nezdinde sosyal adâleti kurmakla dünya târihinde bir ilki gerçekleştirmişti. Devletin hikmet-i vücûdu; insânî esaslara bağlı bir cihân hâkimiyeti düşüncesine dayanıyordu.

Endonezya'dan İspanya'ya, Kırım'dan Yemen'e kadar Müslüman milletlerin hâmililiğini yapan Osmanlılar, daimâ mazlûmların yanlarında yer almışlar, fethettikleri yerlere, hizmetin en üstününü götürmüşlerdir. Büyüklüğü, bütün hasletleri ile üzerinde taşıyan Türk ordusunun fethettiği bir hıristiyan köyünde, aynı gün aç ve açıkta olan kalmaz, kimsesi olmayan dul kadına o gün aş çıkar, giyecek ve barınak temin edilirdi. Bazan o ülkeye yapılan masraf, alınan vergiden çok bile olurdu. Bu sebeple, hıristiyan âlemi, Osmanlıyı daima kurtarıcı olarak karşılamıştır.

İşte Osmanlının devlet anlayışı böyleydi... Dikkat edilecek olursa, maksat farklı da olsa Amerika'nın yapmak istediği de bu. Dünya hamiliği... Nerede bir karışıklık, savaş varsa ABD orada. Huzuru sağlama peşinde... Bunu sağlamada aldıkları örnek, geçmişin süper devleti Osmanlı...

Bu maksatlarla doğrudan veya dolaylı yoldan milletlere yeni roller verme, yeni elbiseler giydirme gayretinde. AGİT zirvesinin Türkiye'de toplanması, Clinton'un ziyarete çok önem vermesi, Türkiye'yi gündeminden düşürmemesi, hep bu yeni elbise giydirme çalışmasının uzantılarıdır. Bunda da kararlı görünüyorlar.

ABD yeni bir dünya düzeni peşinde. Bu yeni dünya düzeninde, Ortadoğu, Balkanlar ve Kafkasya'nın kontrolünü Türkiye'ye vermek istiyor. Türkiye'yi bölgenin alt süper gücü yapmak istiyor. Türkiye değiştirilmeden, kendisine biçilen yeni elbise giydirilmeden, Yeni Dünya Düzeni'nin kurulamayacağını ifade ediyor.

Hem komşuları, hem eski azınlıklarıyla arası iyi, tüketimi yüksek, güçlü bir devlet olarak görmek istiyor Türkiye'yi... Kısacası, Çetin Altan'ın ifadesiyle, “ **Eski bir Osmanlı sentezinin, 21.Yüzyıl çağdaşlığına bayraktarlık eden, Cumhuriyet'e de dönüşmüş modern bir portresi..**” İşte Clinton'un Türkiye için biçtiği yeni elbise ...

“ Nerede o komşuluklar!” 20.11.

Özel günleri, haftaları takip için takvime baktığımda, “İnsan Hakları Günü” Hayvanları Koruma Günü” “Kadın Hakları Günü” “Anneler Günü” gibi günleri görünce her zaman aklıma hemen şu geliyor: Demek ki bu haklarda bir erozyon var. Hakka, hukuka dikkat edilmiyor, bunlar ihlal ediliyor. Bunun için insanlar uyarılıyor, dikkatleri çekiliyor.

Halbuki, hiçbir zaman unutulmayacak, ihmal edilmeyecek kadar önemlidir bu haklar. İnsanları diğer canlılardan ayıran en önemli faktördür bunlar. İnsani değerlerimizdir.

Geçen Çarşamba günü de böyle bir özel gün olan, “ **Dünya Komşuluk Günü**” ydü. Demek ki komşuluklarımız da hayli erozyona uğradı ki, böyle bir gün tertipleme ihtiyacı doğdu.

Komşumuzla ilgili bir sıkıntımız olduğunda hemen “ **Nerede o eski komşuluklar!**” diyoruz. Eskiden bırakın sıkıntı vermeyi, komşu akrabadan daha yakındı. Akriba ile ayda yılda bir görüşüldüğü için, her saat yüz yüze olduğu komşusu ondan daha ileride oluyordu. Komşular her zaman birbirlerine muhtaçtı. “ **Komşu, komşunun, külüne, ateşine muhtaç**” ata sözü bunu ifade ediyor.

Apartmanların çıkması, maneviyatın azalması, ihtiyaçsızlık... gibi sebepler komşuluğu sarstı. Aynı apartmanda oturup da birbirini tanımayan binlerce aile var bu gün. Alt dairenin ölüsü oluyor, üstekinin haberi yok, vur patlasın çal oynasın...

Halbuki, örfümüzde, dinimizde komşuluğun özel bir yeri var. Dinimizin üzerinde durduğu en önemli konulardan biri de, komşu haklarıdır. Komşuya iyilik yapılması Kur'an-ı kerimde emredilmektedir. Allahü teâlâ, Kur'an-ı kerimde meâlen, “**Yakın komşuya, uzak komşuya, yanındaki arkadaşına, yolda kalmışa ve emriniz altında bulunan kimselere iyilik edin!**” buyuruyor.

Komşu hakkını gözetmek, el ile ve dil ile komşulara eza edecek, sıkıntı verecek bir harekette bulunmamak, dinimizin emrettiği önemli bir vazifedir. Komşudan gelen sıkıntılara da katlanmalıdır. **Hasan-ı Basrî** hazretleri, “İyi geçinmek, sadece komşuya eziyet etmemek değil, ondan gelen eziyetlere de sabretmektir.” buyurdu. Komşu, kötü biri bile olsa, her

karşılaşmada, onunla merhabalaşmalı, hâl ve hatırını sormalıdır. Dâima ona güler yüz göstermelidir.

Peygamber efendimiz de komşu hakkı üzerinde çok durmuştur. Hadis-i şeriflerde buyruldu ki: **“Komşuya hürmet etmek, anaya hürmet etmek gibi lâzımdır.”** **“Cebrâil aleyhisselâm, komşu hakkı üzerinde o kadar çok durdu ki, komşu ölünce, diğer komşunun mîrasından pay hakkı alacağını zannettim.”**

Komşu bazan akrabadan daha önemli olur. Başımıza bir iş geldiğinde, hasta olduğumuzda bize yardım edecek olan en yakın komşumuzdur. Komşuyu memnun etmek, ona faydalı olmak hayırlı insan olma alâmetidir. Hadis-i şerifte, **“Allahü teâlânın nezdinde komşuların en hayırlısı komşularına hayrı dokunandır.”** buyruldu.

En güzel hayır, kişiye dinini öğretmektir. Onu sonsuz âhîret azabından kurtarmaktır. Komşusuna, dinini öğrenmesinde yardımcı olmayana kul hakkı geçer. İnsan, kendi malını, canını ve namusunu nasıl korursa, komşusunun malını, canını, iffet ve namusunu da öylece koruması, onların haklarına riayet etmesi lazımdır.

Bunlara riayet etmeyen kimseden komşusu şikayetçi olacaktır. Nitekim hadis-i şerifte, **“Nice kimse, Kıyâmette komşusunun yakasına yapışıp, “Ya Rabbî, buna sor ki, niçin kapısını bana kapadı. Niçin elindeki nîmetlerden bana da vermedi?”** diye davacı olacağı bildirildi.

Şu da bir gerçek ki; bugün komşuluklar da zorlaştı. Kimse kimsenin nasihatını dinleyecek durumda değil. Böyle komşulara hiç olmazsa kıymetli kitap hediye etmelidir. Bir vesile ile güzel bir dini kitap verilirse, bu vazife yapılmış olur. Âhîrette, **“Bana dinimi öğrenmem için yardımcı olmadı”** diyemez. Böyle yapmakla en azından, vebalden kurtulmuş oluruz.

“Bid’at nedir bilmeyiz!” 26.11.99

Dün, üzerinde yaşadığımız güzel ülkemizin kapılarını açan Sultan Alpaslan’ın ölüm yıldönümüydü. 927 sene önce şehadet mertebesine kavuşmuştu. Bu değerli hükümdar, eşsiz komutan anılınca, hep o suikast anındaki sözleri aklıma gelir. İnsanın acizliğini, Cenab-ı Hakk’ı bir an da olsa unutmamanın, ona sığınmanın önemini göstermesi bakımından çok önemli bir olay bu.

Önce cenab-ı Hakka teslimiyeti, yiğitliği, merhameti ile ilgili bir iki anektot verip, ondan sonra bu olaya dönmek istiyorum: Malazgirt zaferi, tarihimizde çok önemli bir dönüm noktası... Sultan Alparslan, namazdan sonra secdeye kapanır. Cenab-ı Hakk’a hamd ettikten sonra, gözlerinden yaşlar boşanırken; **“ Ya Rabbî! Senin dinini yaymak, dinini yüceltmek için yaşıyorum. Habib’in hürmetine, Ciharı güzün (dört halife) hürmetine, Kur’an-ı kerim’de medhedilen Eshab-ı kiramın hürmetine, sevdiğin kulların hürmetine islam düşmanlarını kahrederek beni muzaffer eyle. Allah’ım! azametinin karşısında yüzümü yere sürüyor ve senin rızan için savaşıyorum. Allah’ım! Ordumu muzaffer eyle! Günahlarım sebebiyle onları kahreyleme! Allah’ım niyetim halistir. Bana yardım et. Sözlerimde yalan varsa beni**

kahreyle!...” diye yalvarır.

Şu merhamete bakın...Bunu ancak Peygamber efendimiz ve O'nun yolunda olanlar yapabilir... Yüce Allah'ın yardımı ile savaş kazanıldı... Ertesi gün, muzaffer Sultan, Bizans İmparatoru Romanos Diogenes'i çadırında, ayakta, bir misafir gibi karşıladı, yanına oturarak; “Ey İmparator! zaferi sen kazansaydın bana ne yapardın?” diye sorunca; “Sen böyle, benim veya adamlarımın lütfuna terkedilmiş olsaydın, ya başını kesmelerini, veya darağacında asmalarını emrederdim” cevabını verdi.

Sultan; “Hakikaten doğru söyledin. Şayet bunun aksini söyleseydin, o zaman yalan söylediğin anlaşılırdı. Şimdi sana ne yapmamı umuyorsun?” diye tekrar sordu. O; “Ya beni öldürtürsün! Ya ülkelerinde beni dolaştırıp teşhir ettirirsin!... Veya... Fakat bunu düşünmek bile hayaldir. Çünkü mümkün görmüyorum!...” dedi. Sultan; “O mümkün görmediğin nedir?” diye sorunca da; “Affedilerek ülkeme iade edilmem!” dedi. Sultan; “Seni affetmekten başka bir şey düşünmedim” buyurduğunda, İmparator buna bir türlü inanamadı. Sevinçle; “Başlarına geçtiğimden beri Bizans'ın hazinelerini, asker toplamak ve savaş hazırlığı yapmak üzere harcaayıp bitirdim. Lakin hayatımı bağışlamak karşılığında Bizans ülkesine sahip olmak hakkındır” dedi.

Şimdi gelelim o suikasta ve ibretli sözlerine... Malazgirt zaferinden sonra, bir kale kuşatmasında kale komutanı, kalenin fazla dayanamayacağını anladı ve teslim olacağını bildirdi. Alparslan'ın huzuruna çıkarıldığı sırada Sultan'a hücum edip, hançer ile yaraladı. Sultan Alparslan aldığı bu yaralardan kurtulamadı. Dördüncü günü, 25 Ekim 1072 tarihinde şu ibretli sözleri söyledi;

“Her ne zaman düşman üzerine azmetsem, Allahü teâlâya sığınır, O'ndan yardım isterdim. Dün bir tepe üzerine çıktığımda, askerlerimin çokluğundan, ordumun büyüklüğünden, bana, ayağımın altındaki dağ sallanıyor gibi geldi. “Ben, dünyanın hükümdarıyım. Bana kim galip gelebilir?” diye bir düşünce kalbime geldi. İşte bunun neticesi olarak, cenab-ı Hak, aciz bir kulu ile beni cezalandırdı. Kalbimden geçen bu düşünceden ve daha önce işlemiş olduğum hata ve kusurlarımdan dolayı Allahü teâlâdan af diliyor, tövbe ediyorum. La ilahe illallah Muhammedün resulullah!...” diyerek şehid oldu.

Sultan Alparslar, inancı ve yaşayışı ile saf, tertemiz bir Müslümandı. Saltanatı müddetince islam dinine hizmet etti. Dinine çok sıkı bağlı idi. İslamiyeti içten yıkmaya çalışan iç düşmanlara karşı da çok hassastı. Hatta bir defasında, “Kaç defa söyledim. Biz bu ülkeleri Allah'ın izniyle aldık. Temiz Müslümanlarız, bid'at (Dine sonradan sokulan şeyler) nedir bilmeyiz. Bu sebeptendir ki, Allahü teâlâ halis Türkleri aziz kıldı.” demiştir.

Başarısının sırrını bu şekilde ifade etti... Selçuklulardan sonra, Osmanlılar da, cedleri gibi samiyetle, ihlasla çalıştıklarından üç kıtaya hakim oldular...

Samimiyet, ihlas ve gayret... Bunlar varsa iş tamam.

Deprem evlilikleri hızlandırdı 27.11.99

Cenabı Hakk'ın tabiat kanunları var; dünya yaratıldığından beri hiç bir milim değişmemiş bunlar. Mesela, dünya,yirmi üç buçuk derece eğik dönüyor. Eğer böyle olmasaydı, ne mevsimler olurdu, ne de hayat! Tabiat kanunları zorlanarak bozulur, meselâ ozon tabakası delinirse, iklimler değişir, kitleler halinde ölümler olur. Kendimize zulmetmiş oluruz.

Cenabı Hakk'ın böyle muntazam gayet düzgün, tabiat kanunları olduğu gibi bir de sosyal kanunları var. Bu sosyal kanunlara da kim, ne kadar, ne ölçüde uyarsa hem dünyası hem de ahireti o kadar rahat ve huzur içinde olur. Yine, kim bu sosyal kanunlara ne kadar sırt çevirirse, ondan ne derece uzaklaşırsa, o kadar hüsrana uğrar. Dünyasını da ahiretini de zindan eder.

İnsanların evlenmeleri, aile hayatı Cenab-ı Hakkın koyduğu sosyal bir kanundur. Bunlara uymayan sıkıntı çeker, ruh dengesi bozulur. İnsan olmaktan çıkar. Çünkü bunlar insan olmanın bir parçasıdır. Parçası eksik olan otomobil nasıl yürümezse, beşeri ilişkiler de aynı şekilde yürümez.

Son zamanlarda üst üste yaşadığımız depremler, bize pek çok şey öğretti. Meselâ, maddi durumu iyi olan, dünyalık her imkana sahip çok kimse, kendisinden başkasını unuttu. Deprem, servet sahibi olanlara , bunların hiçbir işe yaramadığını gösterdi. Bir anda milyarların gittiğini, bir dilim ekmeğe muhtaç hale geldiklerini gördük..

Depremi hatırlattığı bir husus da aile hayatı idi. Son yıllarda çok kimse evlenmekten, aile hayatı kurmaktan kaçır hale gelmişti. Ailenin bazı sıkıntıları onları korkutmuştu. Bunun için yalnız yaşamaya karar vermişlerdi. İşte bu düşünce, cenab-ı Hakk'ın koyduğu sosyal kanunlara aykırıydı. Deprem bu aykırılığı da gözler önüne serdi.

Bir derginin deprem sonrası yaptığı araştırma, gerçekten ibretli. İşte bu araştırmadan bir iki kesit: 41 yaşındaki bilgisayar mühendisi Meral Hanım, eşinden boşanmış, iki çocuğu var. Yeniden evlenmeyi hiç mi hiç düşünmüyordu. Ta ki 17 Ağustos'a kadar. Ama şimdi fikri değişmiş: " Yalnız olmuyor. Sıkıntıda daha çok hissediyor insan bunu. Deprem sırasında elimi tutacak, beni kucaklayıp yatıştırarak erkeğimin olmasını çok istedim..." Deprem en çok yalnız yaşayanları etkiledi. Üstelik sadece kadınları değil erkekleri de.

Feminist çevrenin önde gelen gazetesi Pazartesi'nin ekim sayısında yayımlanan bir mektup bu yönelişi ispat eder nitelikte. Ankara'dan Seçil Hanımın yazdığı mektuptan bir bölüm:

"... Ben özgür yaşamayı seçmiş birisiyim. Çok genç yaşta ailemin yanından ayrıldım, sekiz yıldır tek başıma yaşıyorum. Bugüne kadar evlenmeyi hiç düşünmedim. Ama deprem sırasında ve sonrasında ailenin ne kadar önemli olduğunu fark ettim. Annemi, babamı, ablamı ve yeğenimi ne kadar sevdiğimi, onların beni ne kadar sevdiğini ve birbirimize ne kadar ihtiyacımız olduğunu gördüm. Evlenmenin, ailenin önemini bu vesile ile iyi anladım "

Deprem sonrası, insanlar gerçekten yalnız yaşayışlarını sorguluyor; bu ev, bu eşya niye diye. Erkekler de bu işi önemsemi. Ayrı yaşayan

kocalar eski karılarını daha çok arar oldu. Bu durum çaresizlikten kaynaklanıyor. İlk anda herkes eşinin, dostunun yanına koştu. Yalnız yaşayanlar bunu gördü.

Sevda Hanım, halkla ilişkiler müdürlüğünü yapıyor; yalnız yaşıyor. Ama şimdi bir dayanak arıyor kendine..." Depreme yalnız yakalanmak çok kötü... Herkes bir şekilde birilerine dayanıyor, yaslanıyor, sarılıyor... Benim yanımda hiç kimse yoktu. İnsanlar birbirine sarılarak üzüntülerini, sıkıntılarını paylaşıyor... Yalnız yaşamaktan vazgeçip evlenmeye karar verdim."

Aile toplumun çekirdeğidir. Toplum bunun üzerine kurulur. Nitekim, Kur'an-ı kerimde, "**Ey insanlar, biz, sizleri bir erkekle, bir kadından yarattık.**" (Hucurat 13) buyurulmuştur. Dinimiz huzurun adresini göstermiş. Kur'an-ı kerimde "**Allah, evlerinizi, sizin için bir huzur ve sükun yeri yaptı.**" (Nahl 80) buyurulmaktadır.

Huzuru yanlış adreste arayanlara, doğru adresi gösterdi deprem!...

Soran dağları aşmış... 3.12.99

Son yıllarda çok yaygınlaşan, "Başarılı olma" üzerine yazılmış, Batı menşeyli kitapların birinde, şöyle bir ifadedeye rastladım: "İşinizde ne kadar tecrübeli olursanız olun, başkasından fikir almayı unutmayın! Fikir aldığınız kimseler ne kadar çok olursa o kadar başarıyı yakalama şansınız olur."

Bu ifadeyi görünce üzüldüm. Üzülmemin sebebi şu: Kendi örfümüzde, inancımızda olan değerlerden o kadar uzak kaldık ki, artık onları yabancılardan ithal etmek durumundayız.

Maalesef toplumumuzun hangi kesimine bakarsanız bakın -iş adamlarımız, idarecilerimiz, din görevlilerimiz, cemaatlerimiz, sade Müslümanlarımız- "En iyisini ben bilirim, benden başka bu işi bilen yoktur. En güzelini ben yaparım" zihniyetini görürsünüz. Kendisinden başkasını aşağılama, küçük görme fikri hakim. Batıda ise, tam tersine; başkasına saygı, insan haklarına riayet, aşağılamama gibi insani değerler zirvede.

Dinimizin emrettiği, dürüstlük, sözünde durma, kandırmama.. gibi prensipleri kendilerine şiar edinmişler. Kim olursa olsun, İslamiyetin emri olduğunu bilsin bilmesin, onu yaparsa, dünyada rahat eder. İnanarak yaparsa, ahirette de rahat eder. Ne garip ki, bizim yapmamız gereken şeyleri onlar yapıyor. Danışmayı prensip edindikleri gibi, bir yanlışından dolayı birisi kendisini ikaz etmişse, ona kızmak yerine, teşekkür ediyorlar. Bir toplum bu kadar nasıl değişir, değerlerinden nasıl uzak kalır anlaşılır gibi değil.

Halbuki, İslamiyette de danışmanın, yanlışları ikaz etmenin ayrı bir yeri vardır. Dinimizde danışmak sünnettir. Danışmak insanı pişman olmaktan koruyan bir kale gibidir.

Bütün akıllar, Peygamber efendimizin fikrine muhtaç iken, O; "**Onlarla meşverette bulun!**" emri ile muhatap oldu. Kur'ân-ı kerimde "**Yapacağın işi önce meşveret et!**" buyuruluyor. (Âl-i İmrân 159) Yine

Kur'an-ı kerimde, iyi kimseler, büyük zatlar övülürken de **“İstişare ederek iş yaparlar”** buyuruluyor. (Şu'râ 38)

Peygamber efendimiz eshabı ile istişare ederdi. Bazan bir iş için, akıl, takva, hikmet ve tecrübe sahibi on kişiye danışırđı. Herşeyi bildiğimizi zannederiz; halbuki bildiğimizi zannettiğimiz nice şeyleri bilmediğimiz meydana çıkıyor. Danışılarak yapılan işin neticesi iyi olur. “Meşveretsiz yapılan şeyden hayır gelmez” demişlerdir.

Danışmanın önemi ile ilgili pek çok hadis-i şerif vardır. Bunlardan ikisi şöyle:

“Akıllıya danışıp onu dinliyen, doğruyu bulur, dinlemiyen pişman olur.”

“Tedbirli kimse, işinin ehli olana danışıp, ona göre hareket eder.”

Hazret-i Lokman Hakîm de, oğluna nasihatında, “Yapacağın işi, daha önce bunu denemiş, tecrübeli kimselere danış! Çünkü onlar, kendilerine pahalıya mal olmuş doğru görüşleri sana bedava verirler.” buyurdu.

Hz. Lokman gibi diğer bazı hikmet sahibi kimseler de şunları söylediler:

Sormaktan utanma ve yardım istemekten çekinme!

Hep kendi düşüncesi ile hareket eden, doğruyu göremez.

Her sanatı ehlinden öğren, her işi de ehline danış!

Danışmamanın temelinde kibir vardır. Kibirli, gururlu olan, kendini beğenen, kendini üstün gören başkasına danışamaz. Kendini beğenmenin en kötüsü, hatalarını, nefsinin arzularını beğenmektir. Hep nefesine uyar, nasihat kabul etmez. Başkalarını bilmez zanneder. Halbuki bilmeyen kendisidir. Allahü teâlâ, meşveretten sonra tevekkülü emretti. Âhiret işlerinde tevekkül olamaz. Bunlarda çalışmak emrolundu. Burada da tersini yapıyoruz tevekkülü ahiret işlerine bırakıyoruz. Her türlü yanlış yapıp, Allah kerimdir diyoruz; fakat dünyalık işimiz için her türlü sebebe sarılıyoruz.

Demişler ki, soran yanılmamış/ Bin bilsen de, bir bilene danış!/ Danışan nice dağlar aşmıştır./ Danışmayan düz yolda şaşmıştır.

Önce kurtarıcıdan kurtulmak 4.12.99

Yarın “Dünya Kadın Hakları Günü”. Her yıl olduğu gibi yine, kadını esaretten(!) kurtarmak için nutuklar atılacak, demeçler verilecek... Düşünüyorum; dünyada çok şey istismar ediliyor, fakat kadınlar kadar istismar edilen başka bir varlık var mı?

İşin garibi “kurtaralım” denildikçe daha batırılıyor kadın... Onlar da ne yapacaklarını şaşırdılar; sersem tavuğa döndü zavallılar. Gelen vuruyor giden vuruyor. Meşhur düşünür gibi, onlar da artık, “Gölge etmeyin başka ihsan istemiyoruz” demeye başladılar.

Kadın hakları istismarcıları, bir taşla iki kuş değil, birçok kuş avlama peşindeler... Kadın haklarını öne sürüp, ceplerini dolduranlar, cinsel yönünden faydalananlar, toplumun örfüne, dinine bu vesile ile saldıranlar... daha neler neler. İşin bir enteresan yönü de, kadına bir şey soran yok.

Senin derdin, sıkıntın nedir, sana nasıl yardımcı olabiliriz? diyen de yok. Kendi kendilerine gelin güvey oluyorlar... Niye böyle? Çünkü samimi değiller. Niyetleri başka!

Geçenlerde bir toplantıda, kadını dört duvar arasından kurtarmak için, "Kur'an-ı kerimin bazı ayetlerinin yeniden yorumlanması" konusu tartışılıyordu. Bunlara göre, sanki, Kur'anı kerim kadınların bütün haklarını ellerinden almış... Baştan peşin hükümlerle bir karar veriyorlar, sonra da bu yanlış kararları üzerine bina kurmaya çalışıyorlar.

Yanlışlığa bakın: Birincisi, kadını insan kabul edip, sıcak kum çöllerine gömülmekten kurtaran Kur'an-ı kerimdir, İslamiyettir. Bundan önce bırakın ikinci üçüncü sınıf olmak, insan bile sayılmıyordu kadın. Miras hakkı bile yoktu, mal gibi alınıp satılıyordu...

İkincisi, farzedelim ki, Kur'an-ı kerim kadınlara bazı kısıtlamalar getirdi. Bir Müslüman olarak kadın, bu emirleri yerine getirmek zorunda. Bunun için Müslüman olmuş zaten... Kadını rahatlatmak, huzura kavuşturmak, bu emirlerden uzaklaştırmakla değil, bilakis bu emirleri yapabilme imkanı vermekle olmaz mı? Asırlardır Müslüman kadın, Kur'anı kerimin emirlerinden bir rahatsızlık duymamış; duysa, zaten Müslüman olarak kalamaz. Kadın, evinden, aile hayatından bir şikayeti olmamış, aksine huzuru burada bulmuş. Onu sokağa dökmekle, bu huzuru da mı elinden alınmak isteniyor? Nedense kadınlar, tarih boyunca "Kendilerine birileri tarafından bir çeki düzen verilmesi gereken varlıklar" olarak algılanmaktan bir türlü kurtulamadılar.

İster istemez insanın aklına "Allah kadınları, öncelikle onları kurtarmak isteyen böyle kurtarıcılardan kurtarsın" şeklinde dua etmek geliyor. Maalesef bu oyuna, istismara alet olmamış kadın az değil. Kadınlar, eninde sonunda oyuna geldiğini fark ediyor fakat o zaman da iş işten geçmiş oluyor. Yine de zararın neresinden dönülürse kardır. Geçenlerde Hürriyet'te Serdar Turgut'un köşesinde konumuzla ilgili tipik bir örnek vardı:

Yıllarca cinsi yönden istismar edilen bazı Batılı feminist kadınlar, iyice yıpratıldıklarını, oyuna getirildiklerini ifade ederek bir karar vermişler. Yaşları 25 ile 35 yaş arasında değişen bu kadınların aldıkları karar şöyle:

"Aile, insanın hayatında çok daha manevi zenginlikle dolu olan, kadına çok daha manevi güç katan bir kavram. Bu nedenle çağdaş kadın, eğer güçlü olmak, toplumda bir yer edinmek istiyorsa aile yaşamına önem vermeli. Ve daha da önemlisi, evleninceye kadar erkeklerden uzak kalmalı. Kendisini kocasına "saklamalı". Evet, kadınlar bunu ciddi şekilde, yeni bir teori olarak ortaya koyuyorlar şu anda Batı'da."

Kadınları, elinden kurtarmak istedikleri İslamiyet, ondört asırdır, zaten bunları söylemiyor mu?

Kim ne derse desin, bütün bu olup bitenleri tarafsız bir şekilde inceleyen kimse, tarih boyunca kadını, sadece, İslâm dininin istismar etmediğini, bilâkis ona lâayık olduğu değeri verdiğini görecektir. Bugün tarafsız gözlemciler, kadını korumak için İslâm'daki aile yapısını incelemekte olup, bunu kendilerine nasıl adapte edebilecekleri arayışı içindeler.

Bunu sağlayabildikleri takdirde, kadın, gerçek manada, istismardan, esaretten kurtulacak, layık olduğu yere kavuşacaktır!..

Saygıda kusur etmemeli 10.12.99

Günümüzde bütün milletlerin üzerinde durduğu bir husus var o da; din ve vicdan hürriyeti. Bu iki şekilde olur. Birincisi, kişinin önce kendi inançlarına saygılı olması. İkincisi, başkalarının inançlarına saygılı olunması.

Bir Müslüman için, Ramazan ayına saygılı olmak, hürmet göstermek, şartlarına uygun olarak oruç tutmakla, namaz kılmakla ve dinin diğer emir ve yasaklarına uymakla olur. Herhangi bir özür ile oruç tutamayanların, bu aya hürmet için, oruç tutamadıkları günlerde, gizli yemeleri ile olur.

Gereği gibi ibadet yapamayan da hiç olmazsa saygıda kusur etmemelidir. Çünkü, bu aya, oruç tutana hürmetsizlik imanı tehlikeye sokar.

Oruca hürmet çok önemlidir. Eskiden, bugünkü gibi değildi. Bırakın Müslümanları, gayrı müslimler bile Müslümanların orucuna hürmet ederler, açıktan yemezlerdi.

Yine böyle bir Ramazanda, gayrı müslim bir kimse, evine geldiğinde, çocuğunu, evin önünde açıktan yemek yerken görür. Hemen oğlunu azarlar:

- Evladım, bilmiyor musun, bugün müslümanların oruç tutma günü. Nasıl böyle onların gözü önünde karnını doyuruyorsun? Çabuk gir içeri! Bir daha böyle, açıktan yediğini görmeyeyim!

Aradan bir zaman geçtikten sonra, bu kimse vefat eder. Bu kimseyi, Müslüman komşusu rüyada görür. Kendisini çok güzel yerlerde, rahat bir şekilde görünce, merak edip kendisine sorar:

- Senin bulunduğun bu yer neresidir?

- **Cennettir.**

- Peki dünyada iken, İslâm dinine sen inanmazdın. Nasıl oldu da cennete girdin?

- **Doğru, son zamanlarıma kadar Müslüman değildim. Fakat, vefatıma yakın, iman edip, müslüman oldum.**

- Bu nasıl oldu?

- **Bu büyük nimete kavuşmama sebep şu: Birgün Ramazanda, çocuğumu açıktan yemek yediği için azarlayıp, ondan, oruca hürmet etmesini istemiştim. Cenab-ı Hak, beni bu hürmetim sebebiyle âhir ömrümde, iman ile şereflendirdi. Gördüğün gibi cennette rahat içindeyim.**

Her zaman bilhassa bu ayda, Allahü teâlânın gadabına sebep olabilecek bütün kötülüklerden, haramlardan sakınmak, iman, ibadet bilgilerini, haramları öğrenmek, kul haklarından sakınmak, varsa helalleşmek, günahlardan tevbe etmek lazımdır.

Bu ayda eski günah yüklü defterleri kapatıp tertemiz yeni bir defter açma ayıdır. İnsanın bir yıllık yaptığı yanlışları, günahları hatırlayıp bunlardan uzaklaşma ve bir daha geri dönmek için fırsat ayıdır.

Herşeyden önce, itikadı düzeltmelidir. İslâm büyüklerinin bildirdiği itikadı öğrenmek ve buna göre inanmak lazımdır. İtikad düzgün olmazsa, tutulan oruçların, yapılan diğer ibadetlerin, bir faydası olmaz. Çünkü, itikadı bozuk olanların, yani Peygamber efendimizin, Eshabının bildirdiği şekilde inanılacak şeylere inanmayanın muhakkak cehenneme gidecekleri hadis-i şerifte bildirilmiştir. Bunun için, ehl-i sünnet âlimlerinin yazdığı ilmihal kitaplarını alıp okumalı, doğru imanı öğrenmeli, ibadetleri yapmalı, haramlardan sakınmalıdır.

Allahü teâlâ, şartlarına uygun yapılan tevbeleri kabul edeceğini vâdetmiştir. Böyle mübarek günleri, ayları fırsat bilip, çok çok tevbe-istigfar etmeli, affedilmek için, cenab-ı Hakka yalvarmalıdır.

Sonra ibadetleri, haram ve helal olanları öğrenmeli ve bunlara göre ibadet yapmaya çalışmalıdır. Kıymetli zamanlarda, bu bilgileri okumak, öğrenmek, nafil namazdan ve diğer bütün nafil ibadetlerden çok kıymetlidir.

Ramazın orucu, İslâmın temel direklerinden biridir. Bu direği zedelemeyelim. Aksi halde, bina çöker... Hem dünyamız hem de ahiretimiz harap olur.

“Oruç tutun, sıhhat bulun!” 11.12.99

Allahü teâlâ, kullarına faydalı şeyleri emreder. Zararlı şeyleri emretmez. Cenab-ı Hakkın her emrinde, bizim bildiğimiz, bilemediğimiz nice faydalar mevcuttur. Fakat mümin, emirleri yaparken, faydalı sebebi için değil, Allahü tealanın emri olduğu için yapar. Haram ve mekruhlardan da aynı şekilde sakınır. Bunun için mümin, din cahillerinin sözlerine aldanmaz. Oruç tutmaktan ve diğer ibadetleri yapmaktan geri kalmaz.

Mümin, ibadetlerini cenab-ı Hak emrettiği için yerine getirir. Fakat bu emirlerin faydalarından, hikmetlerinden bazısını araştırmanın, bilmenin de bir zararı yoktur. Hatta, ibadetlerin faydalarını, hikmetlerini öğrenmenin faydası bile olmaktadır. Ancak bu ibadetin hikmeti budur demek uygun değildir. Bilmediğimiz daha birçok hikmetleri olabilir.

Allahü teala, insanı ve bütün varlıkları aciz, muhtaç olarak yaratmıştır. Bedenin çeşitli şeylere ihtiyacı vardır. Hastalandığı zaman, tedavi olmaya muhtaçtır. Hastalıkların çeşitli sebepleri mevcuttur. Bunların ekserisi ise, çok yemekten ileri gelmektedir. Az yiyenin vücudu sağlıklı olur. Nitekim hadis-i şerifte, **“Oruç tutun, sıhhat bulun!”** buyruldu.

Orucun insan sağlığına tesiri, sayılamayacak kadar çoktur. Bunların içinde en önemlileri, karaciğer ve damarlar üzerindeki tesirleridir.

Karaciğer, vücudun, muazzam kompüterlerle çalışan kimya laboratuvarı gibidir. Karaciğer, bir taraftan sindirim için çok büyük mesele olan yağları sindirir, eritir, diğer taraftan da besinleri depo eder, ihtiyaca göre onları çözer. Ayrıca karaciğer, vücuda giren mikroplara karşı, faydalı

zehirler üretir. Kemik iliğinde kan yapan hücreler için, temel maddeler hazırlar.

Vitamin ve hormonlar ile kandaki iyot dengesinin bütün faaliyetinden karaciğer sorumludur. Bunun için karaciğer hücreleri, yirmi dört saat durmadan çalışmak mecburiyetindedir. Çok yemek ve içmek, karaciğer hücreleri için çok zararlıdır. Aşırı derecede çalışan karaciğer hücreleri, Ramazan-ı şerifte, oruç tutmak suretiyle dinlenmektedir. Böylece karaciğer, bir sene müddetle daha kuvvetli çalışma imkanı bulmaktadır.

Bugün yapılan tıbbî araştırmalarda, gençliğinden itibaren oruç tutan kimselerin, karaciğer bozukluğu ile ilgili rahatsızlıklarının yok denecek kadar az olduğu tespit edilmiştir. Yine yapılan araştırmalarda, zayıf, güçsüz kimselerin oruç tuttıkları zaman, daha kanlı canlı hale geldikleri görülmüştür.

Orucun, karaciğer üzerindeki bu etkisinin yanı sıra, damarlar üzerindeki etkisi de insanı hayretler içinde bırakmaktadır. Damarların en büyük düşmanı, kandaki aşırı besin maddeleri ve bilhassa bu maddelerin yakılamayan artıklarıdır. Bu artıklar, ihtiyarlığın, yıpranmanın sebebi olarak gösterilmektedir.

Oruç, damarlardaki besin artıklarının birikmesine mani olmaktadır. Yapılan araştırmalarda, kandaki besin maddelerinin, iftar vaktine doğru, belli sınırları koruyarak, sonuna kadar yandığı tesbit edilmiştir.

Oruçlu iken, hücre arası su azaldığından, küçük tansiyon azalarak damarların üzerindeki baskı kalkar. Bunun için oruç tutanların damarları ve küçük tansiyonları daima sağlıklı olmaktadır.

Oruç, bir sene boyunca durmadan çalışan mide ile beraber bütün sindirim organlarının dinlenmesi ve insan vücudunun bir tasfiyeye tabi tutulmasıdır. İnsanlarda en çok görülen rahatsızlık, sindirim bozukluğudur. Şişmanlık, kalp ve damar hastalıklarına, şeker hastalığına ve tansiyon yüksekliğine sebep olmaktadır. Oruç, bütün bu hastalıklara karşı koruyuculuk vazifesi yaptığı gibi, bir de tedavi vasıtasıdır. Bugün, doktorlar birçok hastalıktan kurtulmak için, perhiz lazım olduğunu bildirmektedir.

Oruç ile, insanın güçlü bir irade kuvveti kazanacağı şüphesizdir. Bu sebeple alkol, uyuşturucu gibi, kötü alışkanlıklardan oruç vesilesi ile kurtulanların sayısı pek çoktur...

“Dinimizin başı namazdır!” 17.12.99

Ramazan ayı, her Müslümanın kendini hesabı çekmesi, yanlışları varsa düzeltilmesi, dinin emir ve yasaklarına daha iyi sarılması için bir fırsattır. Dinin emirlerinin başında da namaz gelir. Namazın dinimizde ayrı bir önemi vardır.

Çünkü, ibâdetlerin hepsini kendinde toplayan ve insanı Allahü teâlâyâ en çok yaklaştıran yararlı şey, namazdır. Peygamberimiz, **“Namaz dînin direğidir. Namaz kılan kimse, dînini kuvvetlendirir. Namaz kılmayan, elbette dînini yıkar.”** buyurdu.

İlk insan ve ilk peygamber Âdem aleyhisselâmdan beri, namaz vardı, namaz kılınırdı. Fakat, bugünkü gibi beş vakit değildi. Bazı ümmetler, sadece sabah namazı kılıyordu. Bazı ümmetler sadece öğle namazı gibi değişik vakitlerde namaz kılıyordu. Mesela, hazret-i Âdem ikindi, hazret-i Yâkub akşam, Yûnûs aleyhisselâm yatsı namazını kılırdı. Hepsinin değişik zamanlarda kıldığı bu namazlar, bir araya toplanarak bize, Mi'râc gecesinde farz edildi. Mi'râcdan önce sadece, sabah ve ikindi namazı kılınıyordu. Kısacası namaz, ama iki ama üç vakit olarak her devirde kılınıyordu.

Âhırette ilk suâl, namazdan sorulacaktır. Kişi eğer, namazın hesabını verebilirse, diğer ibâdetler ondan sonra sorulacaktır. Yâni bir bakıma namaz barajdır. Barajı aşabilenler diğer ibâdetlerden hesaba çekilecektir. Namaz dinin direğidir.

Her kim, namazını, devam üzere ve ilmihâl kitaplarında bildirildiği gibi, eksiksiz olarak edâ ederse, yani kılsa İslâm binasını dikmiş, yıkılmaktan kurtarmış olur. Peygamber efendimiz “**Dinimizin başı namazdır.**” buyurdu. Başsız insan olmadığı gibi din de namazsız olmaz...

Namaz, imandan sonar en üstün ibâdettir. Namaz kılmak, imanın şartı değil ise de, namazın farz olduğuna inanmak, imanın şartıdır. Namaz kılmayana imansız denilemez. Ancak, namaz kılmayanın da îmânını muhafaza etmesi çok zordur...

Bunun için ana-baba çocuğuna dinini imanı öğretmelidir. Çocuk yedi yaşına geldiğinde namaza başlatmanın, on yaşına geldiğinde hâlâ kılmaz ise, bu defa zorla kıldırmanın lâzım geldiği hadis-i şerifte bildirilmiştir.

Namaz kılmanın sosyal yönden de bir çok faydaları vardır.

Namaz insanı sıkıntılardan kurtarır, huzura kavuşturur. Tabî ki, namazın insanı sıkıntıdan kurtarması için şartlarına uygun ve cenab-ı Hakka tam bir tevekkül içinde kılınması şarttır. Allaha tam bir teslimiyet sağınma şeklinde kılınmalıdır. Gerçekten, insan sıkıntıya düştüğünde hemen abdest almalı, namaz kılmalı. Kur'ân-ı kerîm okumalıdır.

Tecrübeyle sabittir, böyle yapanların çok kerre, sıkıntılarının geçtiği en azından hafiflediği görülmüştür. Fakat, kılınan namazın şartlarına uygun olması lâzım.

Namaz kılmak, Allahü teâlânın büyüklüğünü düşünerek, O'nun karşısında kendi küçüklüğünü anlamaktır. Bunu anlıyan kimse, hep iyilik yapar. Hiç kötülük yapamaz. Namazı doğru olarak kılmakla şereflenen bir kimse, çirkin, kötü şeyler yapmaktan korunmuş olur. Ankebût sûresinin kırkbeşinci âyetinde meâlen, “**Doğru kılınan namaz, insanı kötülüklerden ve münkerden her hâlükârda uzaklaştırır.**” buyuruldu.

Hergün beş kerre, Rabbinin huzurunda olduğuna niyet eden kimsenin kalbi ihlâs ile dolar. Namazda yapılması emrolunan her hareket, kalbe ve bedene faydalar sağlamaktadır.

Câmilerde cemâ'at ile namaz kılmak, Müslümanların kalblerini birbirlerine bağlar. Birbirlerinin kardeşleri olduklarını anlarlar. Büyükler, küçüklere merhametli olur. Küçükler de, büyüklere saygılı olur. Zenginler, fakirlere ve kuvvetliler zayıflara yardımcı olur. Sağlamlar, hastaları, câmide

göremeyince, evlerinde ararlar. **“Din kardeşinin yardımına koşanın, yardımcısı Allah’tır.”** hadîs-i şerîfindeki müjdeye kavuşmak için yarış ederler. Şair ne güzel söylemiş:

**Âkıl isen kıl namazı, çün se’âdet tâcıdır.
Sen namazı öyle bil ki, mü'minin mi'râcıdır!**

“Malınızı zekat ile koruyun!” 18.12.99

Ramazan ayında nafîle ibadetlere verilen sevap, başka aylarda yapılan farzlar gibi ve bu ayda yapılan bir farz, başka aylarda yapılan yetmiş farz gibi olduğu için, zekatı Ramazan ayında vermek bir adet halini almıştır. Fakat, zekat verme günü Ramazandan önce olduğu halde, zekatını verme imkanı olan kimselerin, daha çok sevap kazanacağını diye Ramazanı beklemesi uygun değildir. Çünkü, zekat bir borçtur. Borç biran önce ödenmelidir.

Zekatın, insanları kaynaştırmada, dayanışmada önemli bir yeri vardır. Dinimizin bildirdiği şu hüküm ne kadar ibretli, ne kadar düşündürücü : “Şehrin bir köşesinde, bir Müslüman, açlıktan perişan duruma düşüp ölse, şehirdeki zenginlerden birinin, az bir zekat borcu kalsa, ondan mesul olur.” Evet, mesul olur demek onun katili olur demektir. Bunu bilen bir zengin zekat borcu varken uyuyamaz. Çünkü bilir ki, ölmese bile parasızlıktan hastalanan, sıkıntıya düşen her fakirin vebali onun sırtına yüklenmektedir.

Bu inanıştaki, anlayıştaki toplum her zaman huzur içinde olur. Kimsenin başkasının malında gözü olmaz. Başka bir ifadeyle, zekat, fakirlerin ihtiyaçlarını, cemiyetin kabul edip yüklenmesi, garanti etmesi demektir. Zekat, Müslümanlar için bir nevi sigortadır.

Ticaret malının ve altın, paranın zekatı olur. Ticaret malı olmayan, ev, araba, dükkan gibi mallar birden fazla bile olsa zekatı olmaz. Bir kimsenin elindeki ticaret malı, mevcut parası ve alacakları; borçlarından fazla olup, nisab miktarı (96 gram altın veya yaklaşık 415 milyon lira) ise ve üzerinden bir hicri yıl geçmiş ise zekatını vermesi farz olur. Zekat, ticaret malı veya altın olarak verilir. Mesela, 600 milyon parası olan, bunun kırkta biri 15 milyonun karşılığı olarak iki çeyrek veya yarım altın verir.

İslamın beş şartından biri olan zekat çok önemlidir. Zekatın önemi hadis-i şeriflerde şöyle bildirildi: **“Allahü teala, zekatı, malınızın geri kalanının güzelleşmesi ve temizlenmesi için farz kıldı.”**

“Hastalıklarınızı sadaka ile tedavi edin! Mallarınızı zekat ile koruyun! Çünkü bunlar sizdeki kötülükleri ve hastalıkları defeder.”

Zekat vermeyen, haram işlemiş olur. Zekat vermek çok sevap olduğu gibi, farz olduğu halde vermemek de büyük günahdır. Zekat vermeyen kamil Müslüman kabul edilmemiştir. Nitekim hadis-i şeriflerde şöyle buyuruldu : **“Malınızın zekatını vermekle, Müslümanlığınız tam ve mükemmel olur.” “Kim Allaha ve Resulüne inanıyorsa, malının zekatını versin!”**

Kur’an-ı kerimin çeşitli yerlerinde namaz ile zekat birlikte zikredilmektedir. Cenab-ı Hak, “Namazı kılın, zekatı verin” buyuruyor. Kur’an-ı kerimde, üç şey üç şeyle beraber bildirildi. Bunlardan biri yapılmazsa, ikincisi kabul olmaz: **1- Resulullah’a itaat edilmedikçe, Allahü**

teâlâyâ itaat edilmiş sayılmaz. 2- Ana-babaya şükredilmedikçe, cenab-ı Hakka şükredilmiş olmaz. 3- Malın zekatı verilmedikçe, namazlar kabul olmaz. Yani namaz kılanlara vadedilen büyük sevaptan mahrum kalınır. Sadece namaz borcundan kurtulmuş olunur.

Al-i İmran suresinde, yüzsekseninci ayet-i kerimede mealen buyuruldu ki:

“Allahü tealanın ihsan ettiği malın zekatını vermeyenler, iyi ettiklerini, zengin kalacaklarını sanıyor. Halbuki, kendilerine kötülük yapmış oluyorlar. O malları, cehennemde azap aleti olacak, yılan şeklinde boyunlarına sarılıp, baştan ayağa kadar onları sokacaktır.”

Hadis-i şerifte de: **“Ey Ademoğlu! Benim malım, benim malım dersin. O maldan senin olan, yiyerek yok ettiğin, giyerek eskittiğin ve Allah için vererek, sonsuz yaşattığındır.”** buyuruldu.

Hace Abdullah-i Ensari hazretlerinin şu veciz sözü de çok ibretlidir: **“Malı seviyorsan, yerine sarfet de, sana sonsuz arkadaş olsun! Eğer sevmiyorsan, ye de yok olsun!”**

Zekatı verilmeyen mal, uşru verilmeyen mahsul gerçekte zehirdir. Bütün malların hakiki sahibi Allahü teâlâdır. Zenginler bu malların sadece, vekilleri, bekçileridir.

Geçmişte nice meşhur kimseler, zekat vermedikleri ve zekatı önemsemedikleri için helak olmuşlardır.

Söz ayağa düştü... 24.12.

Her Ramazan olduğu gibi bu Ramazanda da, gazetelerin bazıları promosyon olarak “Kur’an-ı kerim mealı” veriyorlar. Gazeteler bu vesile ile satışlarını artırıyorlar, neticede kazanıyorlar, fakat okuyucu kazanıyor mu, yoksa zararda mı bu tartışma konusu.

Yıllardır yapılan “Dinimizi esas kaynağından öğrenin, fıkıh kitaplarını ortadan kaldırın” gibi sloganlar sebebi ile maalesef zamanımızda Müslümanların çoğu, evlerinde bir meal bulundurma, dini buradan öğrenme yanlışlığına düştüler.

Bu yanlışlık çok tahribata ve karışıklığa sebep oldu... İslâmî otorite ve hiyerarşi kavramları yıkıldı... Söz ayağa düştü... Bir sürü ukalâ müctehid taslağı türedi... Dinimizde zararlı reform hareketleri başladı... Ayetleri yeniden yorumlayalım sesleri yükselmeye başladı. Mezhepsizlik yayıldı... Hemen arkasından da dinsizlik yayılmaya başladı. Şeyhülislam Mustafa Sabri Efendinin dediği gibi “Mezhepsizlik dinsizliğe bir köprüdür.” zaten.

İslâm düşmanları, asırlardır yaptıkları tecrübelerden, kaba kuvvetle bir yere varamayacaklarını anladılar. İslâm âlimleri, hak mezhepler, fıkıh kitapları olduğu müddetçe, kısmen zarar verebilseler de, ciddî bir zarar veremediklerini gördüler. Çünkü, İslâm âlimleri, mezhepler, fıkıh kitapları,

İslâmiyeti koruyan sağlam birer kaledir. Bu kale sağlam olduğu müddetçe, İslâmiyete zarar vermeleri mümkün değildir...

Bunun için, 18. asırdan itibaren, hücumlarını bu yöne çevirdiler. Âlimleri, kitapları kötülemek ve Müslümanların gözünden düşürmek için ne lazımsa yaptılar. Bugün, Müslümanların bu hâle düşmesinin en önemli sebebi cehalettir. Cahil kimseyi kandırmak kolaydır. Din düşmanlarının bu kadar taraftar toplamasının sebebi budur. Peygamber efendimiz, **“İlim olan yerde müslümanlık vardır, ilim olmayan yerde müslümanlık yoktur”** buyurmuştur.

İlmi olmayan, zaruri temel bilgilerden bile yoksun kimselerin önüne, meal, tefsir koymak bu kimselere yapılabilecek en büyük kötülüktür aslında. Çünkü, alt yapı olmadığı için herkes, zekâsına, bilgisine göre bir şeyler anlayacak, ortalık curcunaya dönecek. Zaten istenilen de bu. Hıristiyanlarda olduğu gibi, İslâmiyetin sadece “adı” kalsın.

İngiliz Casusu Hempher bakınız hatıralarında bu konuyu nasıl anlatıyor:

Çalışmalarımdan bir netice alamayınca, ümitsizliğe düştüm. Görevi bırakmak istedim. Müstemlekeler Bakanı bana şunları söyledi: “ Sen bu işlerin, birkaç senelik çalışma ile neticeleneceğini mi zannediyorsun? Bırak birkaç seneyi, bu ektiğimiz tohumların meyvelerini, ben de sen de göremeyeceğiz, belki de senin, benim torunlarımız bile göremeyecek. Bu tohumların meyvelerini en az yüz senede, belki de 150-200 senede ancak alabileceğiz. Çünkü, bugüne kadar İslâmiyeti ayakta tutan, din bilgileri olmuştur. Âlimleri, ilmi yok edip, halkı cahil bırakmadıkça, onların dinlerini bozmak mümkün değildir. Bunun için, âlimleri, mezhepleri hissettirmeden kötüleyeceğiz. Bir müddet sonra da, peygamber sözleri (hadis-i şerifler) hakkında, “Uydurmadı, değildi” diyerek şüpheye düşüreceğiz. Ayetleri istediğimiz gibi yorumlayacağız... Ancak bunları başarıp, halkı cahil bıraktığımız zaman, meyveleri toplamaya başlayacağız. Bir kültürü, hele asırların birikimi olan din kültürünü yıkmak, kısa zamanda olacak şey değildir.”

Hempher, 1700'lü yıllarda bu faaliyeti gösteriyordu. Gerçekten de iki yüzyıl sonra, 1900'lü yıllarda meyvelerini toplamaya başladılar.

Meal den din öğrenmenin mümkün olmayacağı o kadar açık ki... Kur'an-ı kerim, İslâmiyetin temel kitabıdır, anayasasıdır. Bunu, Resulullahın, müctehid imamların ve diğer âlimlerin sözleri açıklar, tatbikini sağlar. Kur'an-ı kerimden başkasını kabul etmemek, bir devletin anayasasının dışındaki bütün, kanunlarını, tüzüklerini, yönetmeliklerini, genelgelerini kabul etmemek, onları yok saymak gibidir.

Konunun daha iyi anlaşılabilmesi için meal nedir, ilk defa ne zaman ve kimseler tarafından çıkartılmış bunu da yarın ele almak istiyorum.

Fıkıh kitapları ve mealler 25.12.99

Dün, bazı gazetelerin promosyon olarak verdikleri “Kur'an-ı kerim mealı” konusunu ele almıştım. Meselenin daha iyi anlaşılabilmesi için,

tercüme, meal işinin ne zaman ve kimler tarafından başlatılmış, bugün de bunun üzerinde durmak istiyorum.

Sebilürreşad Mecmuası'nın 18 Safer 1924 tarihli ve 618 numaralı sayısındaki, "**Yeni Kur'an Tercümesi**" başlıklı yazıda, bu konu özetle şöyle anlatılıyor:

Kur'an-ı kerim'i tercüme etmek, basıp yaymak bir müddetten beri moda oldu. Ne gariptir ki, ilk defa bu işe teşebbüs eden, **Zeki Megamiz** isminde, Arap asıllı bir Hıristiyandır. Fakat isminin duyulması üzerine, tercüme neşirden vazgeçti.

Daha sonra Cihan Kütüphanesi(yayınevi) sahibi Ermeni **Mihran Efendi** acele olarak, diğer bir tercümenin basımına başladı ve az zamanda sona erdirerek, "Türkçe Kur'an" ismiyle yayınladı.

Asırlardır, bütün ömürlerini dini yaymakla geçiren, bu uğurda hiçbir fedakârlıktan kaçınmayan İslâm âlimlerinin, Kur'an-ı kerimin tercümesini, meallerini hazırlamayıp da, gayrı müslimlerin böyle bir çalışma yapması, düşündürücü olsa gerekdir... Tercüme ve meal, gerçekten dine faydalı olsaydı, İslâm büyükleri bu faaliyeti gayrı müslimlere bırakırlar mıydı?

Hıristiyan yayımcılar tarafından başlatılan Kur'an tercümesi kampanyaları, şiddetli tenkitlere mâruz kalmıştır. Kur'an-ı kerim tercüme ve meallerinin yayılması karşısında, Diyanet İşleri Başkanlığı da hareketsiz kalmamış, Müslüman halkı uyandırmak maksadıyla o tarihte bir beyanname yayımlamıştır.

Bu beyanname özetle şöyleydi:

1- Kur'an tercümesi furyası, İkinci Meşrutiyet'in ilanından sonra başlamış zararlı bir faaliyettir.

2- İkinci Meşrutiyet'ten önce, Osmanlı devleti, dini yayınları kontrol altında tutuyor ve ulu orta, yalan-yanlış tercüme ve tefsirlerin neşrine asla müsaade etmiyordu.

3- Meşrutiyet'ten sonra, basın hürriyetinden istifade eden birtakım art niyetli kimseler, gayrı müslimler, sinsi gayelerine uygun Kur'an tercüme neşrine başlamışlardır.

4- Türkçe Kur'an demek, küfür sözüdür. Kur'an-ı kerim İlâhidir. Kur'an'ın tercümesi olmaz.

5- Kur'an tercüme vasıtasıyla, İslâm dünyasında bir reform hareketi başlatmak istemişler ve muvaffak da olmuşlardır.

6- İslâmiyeti halka ve gençlere Kur'an tercüme ve mealleri ile öğretmeye çalışmak, son derece yanlış ve zararlı bir metoddur. İslâmiyet, Kur'an tercümesinden değil, İslâm âlimlerinin, halk için yazdıkları ilmihâl (akaid, fıkıh, ahlâk) kitaplarından öğrenilir.

Bilhassa ilk zamanlar çeşitli maksatlarla kimler Kur'an tercümesi yapmamıştır ki? Tercüme paraları ile meyhanede her akşam arkadaşlarına içki ısmarlayan Ömer Rıza Doğrul... Arapça bilmeyen İsmail Hakkı Baltacıoğlu... Yıllar geçtikten sonra nasıl bir inanca sahip olduğunu, kendisi ilan eden Abdülbaki Gölpınarlı ve daha niceleri...

Anadolu'muzun yetiştirdiği büyük âlimlerden **İmam-ı Birgivi** hazretleri, bu konu ile ilgili olarak şu hadis-i şerifleri bildirmektedir: "**Bir kimse, Allahın**

kitabını kendi fikri, görüşü ile tefsir etse ve bu tefsirinde isabet etmiş bulursa, açıklaması doğru olsa bile hata etmiş olur.” “Kim ki, Kur’an hakkında, ilmi olmadığı hâlde, kendi kafasına göre açıklarsa, cehennemdeki yerine hazırlansın.”

Son devrin büyük din âlimlerinden Şeyhülislâm Mustafa Sabri Efendi, **Mes’eletü Tercümeti’l-Kur’an** adlı eserinde, Kur’an tercümesi modasının arkasındaki gizli ve sinsî emelleri ve dinimizi içten yıkma plânlarını açıklamaktadır. Bu kitap Bedir Yayınevi tarafından basılmıştır.

Netice olarak şunu söyleyebiliriz: Asırlardır din, meallerden, Kur’an tercümelerinden değil, fıkıh kitaplarından, ilmihâl kitaplarından öğrenilmiştir. Dinimizi doğru olarak öğrenebilmek için, bu sağlam yolu devam ettirmemiz, çıkmaz yollara sapmamamız şarttır. Çıkmaz yollara sapan, kurda kuşa yem olmaya mahkûmdur!

Ahmet Arvasi ve “Ana cadde” 31.12.99

Yıllar ne kadar çabuk geçiyor değil mi? Aramızdan ayrılalı bugün on iki yıl oldu **S. Ahmet Arvasi Hoca’nın**. Allah rahmet eylesin, şefaatine kavuştursun. Büyük fikir adamı, Rahmetliyi zaman zaman ziyaret eder, sohbetlerinden istifade ederdik. Milliyetçilik, vatan sevgisi dilinden eksik olmazdı. En çok Osmanlıdan bahsedirdi. Osmanlıya karşı normalin üzerinde bir sevgisi vardı. Bu sevgi daha çok Osmanlının dini, ilave çıkarma yapmadan nakle dayalı olarak yaymalarından, saf inançlarından kaynaklanıyordu.

En çok üzerinde durduğu diğer bir konu da, “ana cadde”den ayrılmış dini cereyanlardı. Bunlara hiç müsamahası yoktu; hatta bunların çoğunu art niyetli, şunun bunun adına çalışan kimseler olarak kabul ederdi. Bu konularla ilgili sohbetlerinden ve kitaplarından derlediğim kısa bilgiler sunmak istiyorum bu vesile ile:

“Dinimizde, Kitab (Kur’an-ı kerim), Sünnet ve İcmâ, “İslâm’ın ana caddesini” tâyin eder. Müçtehidler, bu “Ana cadde”de yürümeyi kolaylaştıran vazifeliler, onların içtihadları da birer “işaret taşı” veya “levhası” gibidir.

“İçtihad ediyorum” diye, bilerek veya bilmeyerek “muhalif yol tutan” ve bu suretle “Ana cadde”den çıkan sapıklara müçtehid ve onların açtıkları “aykırı yollara” asla “mezheb” denmez. İslâm’da, bunlara “firak-ı dâlle” (sapık yollar ve kollar) denir.”

“Esef ile belirtelim ki, “firak-ı dâlle” arasında öyleleri vardır ki Kitab’a ve Sünnet’e dayanır gibi görünüp onları, içten yıkmaya çalışırlar yani, gizli “dîn düşmanlığı” ve tahribçiliği yaparlar...”

“İslâm dünyasında rastladığımız örnekleri ile “reformcular”, İslâmiyet’in özünü, temelini teşkil eden “Kitab’ı ve Sünnet’i” değiştirmek, Allah ve Resûlü’nün ortaya koyduğu dinî ölçü ve esasların “bir kısmını beğenmek” ve “bir kısmını beğenmemek” tavrı içinde çalışırlar. Onların tenkidleri, esasa yöneliktir. Onlar, inançlarımızı, ibadetlerimizi, yaşayışımızı ve işlerimizi, kendi cüce idrak ve yorumlarına göre değiştirmeyi gaye edinen

ve fakat bu maksatlarını “asra uymak”, “zamana uymak” gibi maskeler altında gerçekleştirmeyi düşünen “dîn tahripçileri”dir. Bütün “din tarihi” boyunca “fırak-ı dâlle”, hep bu biçim ve bahane ile ortaya çıkmış ve “dinde sapık kolların” doğmasına yol açmıştır.”

“Reformcular, bozulmuş, saptırılmış ve şaşırılmış dinî hayatı bahane ederek bizzat dinin özünü tahribe yönelik kimselerdir. İnançlarımızı saptırmaya kalkışan, beş vakit namazı ve bir ay orucu çok bulan, zekâta ve Hacc’a itiraz eden, camilerimizi, kiliselere benzetmek isteyen bu gibi sahtekârların foyası, sanırsız iyice meydana çıkmıştır. Batı Dünyasındaki örneklerini düşündüğümüz zaman, bu gibilere “reformcu” bile denemez. Bunlar, “reformist” (yenileyici) değil, gerçekte “deformist” (bozucu) kimselerdir, bunlara “din tahripçileri” demek daha uygundur.”

“Yüce ve mukaddes kitabımız Kur’an-ı Kerim’de “ilimde yüksek pâyeye eren” ve “Ulema-ı Rasihîn” olarak öğülen yüce din âlimleri, yani gerçek müçtehidler ve mücedditler, Allah’ın emirlerine inanan, uyan sâlim akıl sahipleri olarak yüceltilir; halbuki, “din tahripçileri”, dini yanlış yorumlayan ve kalblerinde eğrilik bulunan kimseler ise “fitne unsuru” olarak teşhir edilirler.”

“Amelde imamlarımız, İmam-ı a’zam, İmam-ı Mâlik, İmam-ı Şafî, İmam-ı Hanbel ve itikatta imamlarımız, İmam-ı Mâtüridî ve İmam-ı Eş’arî ... Tasavvufun muvazenesini bozmadan her ikisini birlikte yoğuran iki din büyüğümüz de İmam-ı Gazâlî ve İmam-ı Rabbanî...

Bu sekiz din büyüğü, Peygamberlerden ve Eshab-ı kiram’dan sonra en büyük kadro... Bugün, İslâm dünyasının perişanlığında ve şaşkınlığında bu yüce kadronun ayak izlerini kaybederek ne idiği belirsiz kişi ve kadroların peşine takılmanın rolü pek mühimdir.

Bu ne idiği belirsiz kimseler, her kılığa girerler, her konuyu istismar ederler... Mesela, arap milliyetçiliğini istismar ederek, arap ülkelerinde, Reşit Rıza, Abduh, C. Efgani, S. Kutup... gibi kimseler vasıtasıyla Osmanlı düşmanlığını ve mezhepsizliği yaydılar. Türkistanda’da, Türkçülüğü istismar ederek, Kursevî, Ş. Mercani, Musa Carullah... gibi kimseler vasıtasıyla dinde reform hareketi başlattılar. Her iki grubun da ortak özelliği Osmanlı düşmanlığı... Çünkü bu reforma en büyük engel Osmanlı...” (Bu reform hareketini, yarın biraz daha geniş olarak ele almak istiyorum)